

H E T

CASTEEL

DER ZIELEN

Ghemaect door de

H. MOEDER

THERESA

Van IESVS.

H E T

C A S T E L

D E R Z I E L E N

Ghemaeckt door de

H. MOEDER

T H E R E S A

Van LEVENS.

BESCHRYVINGHE
van het

CASTEEL

OFT WOONINGHE
VANDE ZIELE,

Ghemaeckt door de *S.* Moeder Terese de IESVS,
fondateresse vande Orden der ongheschoepde
Carmeliten vanden eersten reghel.

Met noch sommighe devote aen-roepinghen ende medita-
taten vande Ziele tot Godt.

Eerst over-ghesede uyt de Spaensche taele inde
Franchoische door I. D. B. P.

Inde nu uyt de Franchoische taele inde Neder-duytsche ghestelt,
door den E. P. Willem Spoelbergh Guardiaen vande
Minder broeders tot Mechelen. Den II. Druck.

Van niens oversien ende verbeteret door den Eerw.
P. Antonius van IESVS Carmel. Discalc.

T ANTWERPEN,

By Fransoys le Chien / inde Cammerstraet/
inde twee Opebaers. Anno 1650.

BESCHRIJVINGE
VAN

CAS TEEF

OF T WOODINGHE

VAN DE ZIELE

Opmerking hierop is, dat de Ziele de 1875
geestelijke hand is; dan het ongelukkig
aan de Ziele kan worden gegeven.
Met noch sommige andere aan-voeringen ende mede
aan van de Ziele tot God.
Een dier gelyken is de gelyken ziele
geestelijke door J. D. B.
Een dier de Ziele is ook in de Ziele de Ziele
aan de Ziele is de Ziele de Ziele van
Een dier de Ziele is de Ziele de Ziele.
Van een over den Ziele van de Ziele
P. Antonius van de Ziele de Ziele.

T. A. M. W. E. P. N.

De Ziele is de Ziele in de Ziele de Ziele
de Ziele de Ziele de Ziele de Ziele.

AEN DE EERWEERDIGHE
ENDE
GODTVRUCHTIGHE

MOEDER

M. M A R I A.

VAN IESVS PRIORINNE
VANDE
ONGHESCHOEYDE
CARMELITERSSEN

In de stadt van Antwerpen,

*Eerweerdighe Moeder.
Aenghesien onse H. Moeder
Theresa dit Boexken in't
Spaensch gheschreven aen
haere dochters eertijts op-ghedraeghen
heeft, heeft my goet ende bilijck ghedocht
het selve in onse Nederlandtsche taele
overgheset, verbeteret, ende van nieus
herdruckt V. R. aen te dienen naer-volgens
mijne verbondelijcke plicht, op dat haere
dochters soo wel nu als te vooren dit
hemelsch sogh souden moghen proeven en-*

de daer mede inden selfsten gheest ende
deuchden groeyen. Voorts het vvaer al te
grootte vermetenheyt V. R. dit te raeden,
mits onse H. Moeder selve dat ghenoech-
saem doet in de naer-volghende voor-re-
den. V. R. sal dan ghelieven desen mijnen
kleynen aerbeyt in danck te nemen als v an
den ghenen, die V. R. Ghebeden ootmoede-
lyck vereyschende de eere sal moghen
hebben van te blijven.

EERWEERDIGHE
MOEDER V.R.

Ootmoedighen dienaer
Fr. Antonius van Iesus
Carmeliet Discals.

VOOR.

V O O R - R E D E N T O T
haere Dochters.

In den naem des Vaders / des Soons /
ende des Heplighs Gheests.
A M E N.

EYNIGHE saecken zijn
my oyt door de ghehoor-
saemheyt beuolen, die my
soo swaer geschenen heb-
ben als dese, te weten: te schrijven
teghenwoordelijcke eenighe dingen
aengaende het Ghebedt. Ten eersten
om dat my niet en dunckt, dat Godt
my verleent den gheest, noch de be-
geerte om dit te doen. Ten anderen
om dat ick nu van over dry maen-
den lijde sulcke pijn in mijn hoofd,
behalven mijn groote weeckelijck-
heyt: dat ick met gtooter pijnen nau-
welijcks

V O O R · R E D E N

welijcks schrijven kan dat noodelijk is. Nochtans wel wetende dat de cracht der ghehoorsaemheydt sulckx is , dat zy licht maect het ghene dat schein onmoghelijck te wesen , soo heeft mijnen wil aen ghenomen dit gheerne te doen, hoe wel dattet schijnt de nature seer pijnelijck te wesen : om dat Godt my soo veel crachts niet en heeft ghegeven om te moghen strijden teghen mijn ghestadige cranckheden , ende om onder soo veelderleye becomernissen dit te moghen doen sonder wederspannicheyt der nature. Den Heere , op wiens bermhertigheydt ick mijn betrouwen heb ghestelt, ende die andere, oock swaerder dinghen , tot mijnder ghenoeghen heeft ghedaen, wil dit stuck oock te wercke brenghen, ist zijn gheliefte,

Ick

V O O R - R E D E N .

Ick gheloove wel , dat ick niet veel meer en sal weten te segghen , dan ick in andere dinghen hebbe gheseydt , diemen my bevolen heeft te schrijven , dan ick ducht meer , dat ick een dingh wel twee-mael mocht segghen.

Want het gaet met my ghelijck met de voghelkens diemen leert spreken : die niet meer en weten danmen hun gheleert en heeft , het welck zy dick wijs her-halen. Hier om ist dat onsen Heere wilt , dat ick yet nieuws segghe , zijne Majesteit sal my dat ingheven , ist dat haer be-lieft : oft sal my de gratie doen , dat hy my sal doen te voren comen dat ick t'anderen tijden hebbe gheseyt. Want daer mede soude ick my wel ghenoeghen , midts dat ick een soo crancke memorie hebbe , ende dat
 ick

VOOR-REDEN.

ick wel blijde ware mochte ick ghe-
raecken yet weder te seggen van
t'gene datmen hiel wel geseyt te sijn
op dat soo verre die verdonckert wa-
ren, alhier weder gevonden mochté
worden. Ende oft het oock Gode
niet en beliefte my sulckx te gun-
nen, ende dat ick my maer moede
en maeckte, ende mijn hoof-pyn
vermeerderde door de ghehoor-
saemheyt, soo en sal ick nochtans
niet blyven sonder profyt, al waert
oock soo datter niemant proffyt en
dede met t'ghene dat ick segghen
sal.

Soo dan op heden den Feestdach
der alderheylichste Dryvuldicheyt,
int laer duyfent vyfhondert, seven
en t'seventich, sal ick deginnen te
volbrengen, datmen my heeft be-
bevolen, in dit Clooster van S. Jo-
seph

VOOR-REDEN

seph der Carmeliten binnen Toledo, al waer ick nu teghenwoordigh ben, mijn selven onderworpente in al dat ick segghen sal, onder het goedtduncken ende verbeteringhe der ghenen diet my bevolen hebben te schrijven, wesende seer gheleerde personen. Ende soo verre ick yet quam te segghen, dat niet en paste op t'ghene dat de Heylighen, Catholijcke, Apostolische ende Roomsche Kercke is houdende, dat sal comen uyt mijne onwettentheydt, ende niet uyt quaedtheydt. Dit machmen wel voor seker houden, want ick dese Kercke altijd ben gheweest, al noch ben, ende altijd sal zijn onderworpen door de gratie, ende goedtheydt Godts: ghebenedijt en ghepresen zy hy inder eeuwigheyt, Amen.

V O O R - R E D E N

Die my dit bevolen hebben te schrijven, hebben my gheseyt, dat om dies wille dat dese Religieusen van dese Cloosters onser liever Vrouwen van Carmel van doen hebben verclaeringhe over eenighe twiiffelachtigheden aengaende het ghebedt, zy laeten hun voorstaen, dat de selve Religieusen als vrouwen zijnde, beter sullen luysteren naer de taele van eene vrouwe: ende dat oock midts de liefde die zy my toedraghen, ende het goedt ghevoelen dat zy van my hebben, sal van meerder ghewichte wesen, ist dat ick yet gheraecte te segghen dat goet ende bequaem is; ende overtulckx beter is dat ickt doe, dan een ander. Om dese reden wil sal ick mijn woorden tot haerlieden stieren in dit schrift.

Ende

V O O R - R E D E N

Ende want het te vergheefs waere te peysen , dat dit andere persoonen soude moghen dienen : soo sal onsen Heere Iesus Christus my groote gratie doen , ist dat slechts eene van haer-lieden hier proffijt mede doe , ende zijne Goddelijcke Majesteydt is kennelijck , dat ick hier in anders niet voor en hebbe.

Het is oock heel seker , als ick sal gheraecken yet te segghen , dat zy wel sullen kennen , dat sulckx uyt my niet en sal commen , ghemerckt datter in my niet en is, daert van comen mocht , ten waer datmen t'selfde wilde toeschrijven het cleyn verstandt dat ick hebbe, ende miine onbequaemigheydt ende onghenoeghsaemheydt tot dusdanighe dinghen , als
het

VOORREDEN

het Godt den Heere door barm-
hertigheydt ende goetheydt niet en
gheeft.

APPRO.

APPROBATIOE.

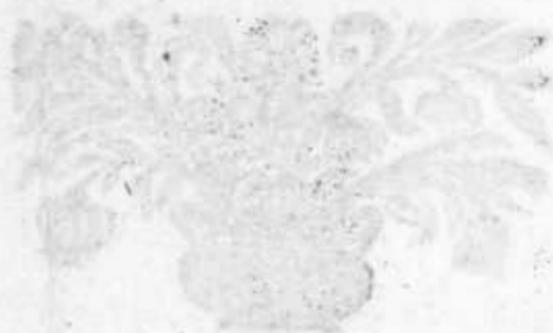
Dese beschrijvinghe van het Ca-
steel oft wooninghe vande Zie-
le / vol van goede gheestelijke onder-
wijsinghen / ghemaect door de Eer-
weerdighe Hoeder Terese / sal wor-
den ghedruckt / tot boorderinghe van
Cloofterlijke ende andere Gheeste-
lijke personen. Datum den 1. Mey
anno 1608,

Peeter Vinck Licentiaet
inder Godtheyt.

De bevestiging van het
 deel der bevestiging van de
 te hebben goede gheestelijke andere
 tusschen / ghemackte door de
 bevestiging / ghemackte door de
 den ghemackte / tot bevestiging van
 ghemackte ende andere ghemackte
 hie personen. Datum den 1. dach
 anno 1608.

Peter Vinck Licentiaat
 inder Godheyt.

AT THE
SACRED

St. Vincent & Mary Theresa
The Sacred Heart of Jesus
The Sacred Heart of Mary
The Sacred Heart of the Holy Spirit
The Sacred Heart of the Holy Trinity
The Sacred Heart of the Holy Church
The Sacred Heart of the Holy Angels
The Sacred Heart of the Holy Saints
The Sacred Heart of the Holy Martyrs
The Sacred Heart of the Holy Virgins
The Sacred Heart of the Holy Children
The Sacred Heart of the Holy Poor
The Sacred Heart of the Holy Sick
The Sacred Heart of the Holy Dying
The Sacred Heart of the Holy Souls
The Sacred Heart of the Holy Heaven

Sta Virgo & Mater TERESIA Carmelitar. Excalceat. fundatrix

*Iter rectum signat caeli,
Vera parens haec Carmeli,
Ac magistra Spiritus.*

*Mira profert et divina,
Nilq. vanum, cum doctrina
Sit infusa caelitus.*

Abr. van Morlen excudit.

Het Casteel.

VANDE ZIELE, GHE-
maect door de H. Moeder
Theresa.

*De eerste vvooninghe, inhoudende
zovee Capittelen.*

HET I. CAPITTEL.

Daer 'ghehandelt wordt vande schoonheydt
ende weerdicheydt van onse ziele, by een
ghelijckenisse die zy neemt van een Ca-
steel, om haer beter te verstaen: zy spreekt
oock van het groot profijt datter comt
van dese weerdigheydt te kennen, ende te
kennen de gaven die wy van Godt ont-
fangen: ende hoe het ghebedt de poorte
van dit Casteel is.

Alsoo ick den Heere badt / te willeit
spreeken booz my / midts dat ick
niet en wiste wat segghen / noch
van waer beginnen / om te volbrin-
gen dese ghehoorzaemheydt; soo is
het gheene dat ick nu segghen sal /
my te vozen ghetomen / om te beghinnen met een
goet sondamenig. Te weten / dat wy onse ziele
sullen nemen als een Casteel van eyen Dia-
mant

mant oft claer Cristal / in het welck vele vertreck-
 camers zijn ; ghelijcker vele wooninghen zijn
 inden Hemel. Want / mijn Susters / ist dat wy
 daer wel willen op letten / de ziele van een recht-
 beerdigh mensch en is anders niet dan ghe/lyck
 renen speelhof / inden welcken Godt / die daer
 Heere af is / zijn vermaeck neemt. Ist dat die
 u-liden alsoo schijnt te wesen ; hoedanigh meynt
 ghy dat moet zijn de camer en wooninghe / inde
 welcke eenen Coninck soo machtigh / soo wijs/
 soo reyn / ende soo vol van alle goet zijn ver-
 maeck neemt ? Van mijnen i'weghen ick en
 vinde niet waer by ick soude moghen ghelijc-
 ken de schoonheyt van een ziele / ende benau-
 wttheydt die zy heeft. Ende boozwaer onse
 verstanden / hoe vernuft die moghen wesen / en
 connen dit niet begrijpen / ghelijck zy oock niet
 en connen Godt volcomelijck verstaen : ghe-
 merckt hy selber seyt dat hy ons geschapen heeft
 naer zijn beeldt ende ghelijckenisse. Ist saecken
 dan dat dit alsoo is (gelijckt inder waarheydt is)
 wat hoeven wy dan ons selven te quellen ende
 te vermoeden / om te moghen vatten de schoon-
 heydt van dit Casteel ? Want hoe wel datter al-
 sulcken onderscheydt is tusschen dit Casteel ende
 Godt / alffer is tusschen den Schepper ende het
 schepsel / eenghesten dattet is een schepsel : soo
 ist nochtans ghenoech om te verstaen de groote
 weerdigheydt ende schoonheydt van de ziele / dat
 de Goddelijcke Majesteit verclaert / dat zy ghe-
 maect is naer zijn beelt. Het is wel jammer
 ende groote schande booz ons / dat wy booz onse
 eyghen schult ons selven anders niet en kennen.
 Mijn dochters / en sout niet wesen een groote on-
 wetenschap booz pemanden / als men hem
 vzaechde / wie hy ware / dat hy zijn selven niet
 ken niet

kennen en soude / noch weten te segghen / wie zjn
 Dader oft Moeder waere ghetweest / noch upt
 wat Lant hy gebozen waere? Dit saecken dan dat
 dit gheen kleyne heesticheyde en soude schynen
 te wesen : onghelyckelijck meerder is zj die in
 ons lieden is / als wy niet en arbeypden om te
 weten waer wy zjn / ende als wy ons selven alsoo
 verlaeten op dit ellendich lichaem / al oft wy
 rauwelijck en ghelooften dat wy een ziele heb-
 ben / dan om dat wy 't hebben hoozen segghen / en
 om datter ons gheloobe ons leert. Pimmers wy
 bmercken seer selden wat groote goeden in dese
 ziele moghen wesen / ende wie hy is die daer in
 kroont / oft van wat grooter tweerden sy is : Sulcx
 datmen soo onachtsaem is in het bewaeren van
 de schoonheyt der ziele / datmen maer en peysen
 op de mueren en wallen van dit Casteel / d'welck
 is dit lichaem.

Laet ons dan (ghelijck ick gheseve hebbe) pey-
 sen / dat dit Casteel van onse ziele verscheyde
 wooninghen heeft : sommighe boven / sommighe
 beneden / sommighe bezijden : ende in het mid-
 den isser eene de alder-principaelste / inde welke
 ghehandelt worden de alder-secreetste saecken
 tusschen Godt ende de ziele. Het is noodich wel
 te bmercken op dese ghelijckenisse / om dies
 wille dat by aventueren Godt my gracie sal
 gheven / u lieden daer deur te doen verstaen de
 ghenaden die Godt beliest aen de zielen te be-
 wijzen / ende het onderscheydt datter is tusschen
 de eene ende de andere / soo seer alst moghelijck
 sal wesen : want midts de overbloedigheyt der
 selver gracen / waere onmoghelijck dat yemant
 (sonderlinghe eene soo ellendighe als ick) de
 selve alle soude moghen begriypen. Ende daerom
 sal u dit eenen grooten troost wesen / als onsen

Deere u sal doen verstaen dattet mogelijk is te
 begrijpen: ende aen de welcke Godt niet en belieft
 dese gracie te doen / sullen daer uyt pzenen zyn
 groote goetheyt ende barmherticheyt. Want ghe-
 lijck het gedencken der dingen die inden Hemel
 zyn / en die de Heplighen al daer ghenieten / ons
 gheen schade by en brenghet / maer ter contrarien
 ons verheucht / ende beweecht om te arbeiden
 te gheraecten tot de glorie ende blijfchap die zy
 alreede besitten : alsoo en salt ons niet schaden
 dat wy mercken mogelijk te wesen / dat eenen soo
 grooten Godt hem ghetweedighen met ons stinc-
 kende aert-wormen ghemeynsaem te worden / en
 met soo groote goetheyt ende barmherticheyt
 wilt beminnen. Maer mijn goet-duncken / ick
 houde dit booz seker / dat de gene die schade lydt /
 uyt het kennen ende verstaen / dattet Godt mo-
 ghelijck is dese ghenade te betwijfen / ghedue-
 rende dit ballinckchap / moet wel hebben clepne
 ootmoedighheyt ende luttel liefde zyns naeste.
 Want anderffins / hoe waert moghelijck dat wy
 niet en souden vzeucht scheppen / siende dat Godt
 dese ghenade betwijft aen onse mede-broederen /
 ghemerckt dat dit niet en beledt / dat hyse ons
 soek betwijfe / ende dat zyne Majesteit de selve
 goetheyt verthoone aen een pghelijck. Het welck
 hy somtijds aen sommighe doen sal / om die aen
 een pghelijck kennelijck te maecten : ghelijck
 Christus spreekte vanden blindt-gebozen dien
 hy het ghesicht verleende / als zyn Apostelen hem
 vzaechden / oftet zyn der sonden / oft zyn der ou-
 ders sonden schult was / dat hy blindt was.
 Sulck dat hy somtijds dese ghenaden verleent
 niet om dat de ontfanghers hepligher zyn / als
 de ghene diese niet en ontfanghen: maer alleene-
 lijck op dat zyne grootheyt den menschen ken-
 nelijck

nelijck mocht worden (ghelijck het ghebetenden in S. Paulo ende S. Maria Magdalena) ende oock op dat wy hem souden prÿsen in zÿne creaturen. Men soude moghen segghen dat dese dinghen te vrent oft ommoghelijck schÿnen / ess dattet beter waer de crancke niet te ontstichten: maer minder schade salder comen uyt dien dat alsulcke dit niet en ghelooben / dan soude wesen het versuymen van het proffijt der ghener dien Godt alsulcke ghenade doet / ende die hun daer dooz verheugen ende hun selven porren tot meerder liefde te draghèn tot den Heere daer zy sulcke bermherticheyt af hebben ontfangen / ende wiens Majesteit ende macht soo groot is. Hoe veel te meer dan moet ick dit doen / wetende dat ick spzeke tot persoonen die in sulcke perÿckel niet en kunnen gherÿsen / om dat zy wel weten ende ghelooben dat Godt noch veel meerdere teckenèn van liefde betoont. Ick wete wel dat de ghene diet niet en ghelooft / oock metter daet dat niet en sal sien / om dat Godt niet en begheert datmen zÿn wercken sal meten oft verminderen: ende daerom / mijn Susters / die Godt dooz desen wegh niet en sal leyden / ick bidde u maect dat u dit niet en gheschiede.

Keerende dan weder tot ons schoon ende vermackelijck Casteel / laet ons besien hoe wy daer sullen moghen binnen gheraecken. Het sal schÿnen dat ick onbetamelijck ende buyten reden spzeke: want ist dat onse ziele selve het Casteel is / soo en ist niet van noode daer binnen te gaen / min noch meer dan het buyten reden maer datmen yemandt soude ghebieden in eenÿhe plaetse binnen te gaen / daer hy nu alreede binnen waer. Maer ghy moet weten dattet groot onderscheyt is tusschen wesen ende wesen / want daer

zyn beleyfelen alleenelijck rontom het Casteel
 (alwaer zyn die het Casteel bewaeren) die niet
 en soecken binnen te gaen / ende oversulckx niet
 en weten wat in dese costelijcke plaetse al te / noch
 wie daer in woont / noch hoedanighe woonin-
 ghen ende camers aldaer zyn. Ghy hebt wel
 ghelesen in sommighe boecken handelende van
 het ghebedt / datmen de ziele raet / dat zy toe
 haer selven binnen sal keeren : ende dit is't gene
 dat ick hier hebbe willen seggyen. Onlancx ghe-
 leden herft my een seer geleert man gheseyt / dat
 de zielen die haer niet en oefenen in't ghebedt /
 gelijck een gichtigh lichaem zyn / dat noch voeten
 noch handen verroeren en kan : ende datter zie-
 len zyn alsoo steck ende soo seer verballen op de
 uytwendighe dinghen / datter gheenen raet en
 is om haer te doen innekeeren / dooz dien de
 ghelwoonte / die zy aenghenomen hebben van al-
 tijdt met die beesten om te gaen / soo samme als
 wilde die rontsom het Casteel gaen / alsoo in haer
 is gelvoztelt / dat zy by naergetwozde zyn van de
 selve natuere ende aert van de beesten. Ende
 al zyn zy soo reffelijck van naturen / dat haer
 gheen mindere hanteringhe en betaemt als met
 Godt : zoo en kunnen nochtans haer dit niet
 doen verstaen. En soo verre sulcke zielen niet
 meerlijck en zyn om op dese haere groote ellende
 te letten / ende die te hulpe te comen / sy sullen blij-
 ven ghelijck beelden van sout / om dat sy haer
 hooft niet en keeren tot haer selven : ghelijck'tege-
 heurt is van de huys vrouwe van Noth / om dat
 zy haer hooft heeft gekeert achter haer. Daerom
 soo veel als ick can verstaen / zoo is de poorte
 van dit Casteel het ghebedt ende meditatie : ick
 segghe soo wel het mondelingh ghebedt / als dat
 in'ter herren gheschiet : want om een oprecht
 ghe

ghebedt te zyn / moetet gheschieden met verstandt ende aendachtigheyt: ende een siel die niet aendachtich en is / noch achte en slaet met wien datse spreekt / oft watse begheert / oft wie dat is die het ghebedt ende versoek doet / dit ghebedt en is niet veel weert / al ist dat de lippen langh geroert worden. Want al ist datter somtijts wel een ghebedt mozt gehouden sonder dese aendachtichcyt te hebben / dat comt om dat sy die te vozen heeft ghelad. Maer een siel / die vooz maniere heeft te spreken merre Goddelijcke Majesteit / ghelijck sy soude spreken met haer slave / niet lettende oft zy qualijck spreekt / dan alleenlijck wtsprekende datter inden mont comt / ende 't gene dat sy weet van ghewoonte / om dat sijn op andere tijden plach te spreken: ick en meyne niet dat dit een ghebedt is / ende Godt gawe dat gheen Christen mensch alsoo en dede: want van uwen't wegen / mijn Susters / ick hope inde Goddelijcke Majesteit / dat niemardt van u lieden sulcx en sal gheschieden / midts uwe goede gewoonte van inwendige saecten te handelen / b'welck een groote saecte is om alsulcke beestelijckheyt te belotten. Wy en willen dan hier niet toespoken dese ghechtighe zielen / want ten zy dat deselven Heere come ende haer bebele op te staen / ghelijck hy dede aen dien die acht en dertich jaren gheleuen hadde neffens die Discine / soo zullen zy onghel ickich zyn ende blijven in groot perijckel: maer laet ons alleenlijck spreken tot andere zielen die immers ten lesten gheruecken binnen het Castel / want al zyn zy noch seer inde werelt verstrout / zy hebben nocht ins somwijlen goede begheerten / de welcke al sijn zy sel saem ende verre gesoght / immers zy bevelen onsen lieven Heere 'tghent dat zy sijn / al gheschied

Dit doek metter haesten / jaer dat meer is en bid-
 den somtijts maer eens ter maent, zijnde verheele
 ende becommert met duysent saecken: het welck
 schier althit met hun te doen is / mits dat zy soo
 zeer ghehecht zijn aen hunne affairen / dat
 daer hunnen schat is / daer oock hun hert is
 nochtans zy doen hun selven ondertuffchen ge-
 wele aen / om hun selven te onlasten van hunne
 beletselen / het welck al een groote saecke is om
 te comen totte kennisse zijns selfs / ende om te
 bemercken dat zy niet recht en gaen om dooz de
 poozte binnen te comen: zoo dat zy noch ten le-
 sten binnen gheraecten beneden inde leechste
 wooninghe. Maer daer comen met haerlieden
 binnen soo vele vrede ende onreynne beesten die
 haer niet toe en laeten de schoonheyt des Casteels
 te aenschouwen / noch en laeten haer oock niet
 met vrede soo dat haer ghenoech is dat zy bin-
 nen gheraectt zijn. Dit sal u lieden / mijn doch-
 ters / schynen buyten propost te wesen / om dat ghy
 dooz de gracie Godes sulck niet en zijt: maer ghy
 moet hier wat patientie hebben / want ick mijn
 booznemen niet en soude konnen te kennen ghe-
 ben / noch uytsprecken het ghene dat ick weet van
 sommige inwendighe saecken aengaende het ge-
 bedt / dan by desen middel. Jaer Godt ghebe dat
 ick op deser manieren yet bequamelijck mach te
 kennen geven / want 't gene dat ick u lieden geerne
 soude doen verstaen / sal wat waer wesen / besonder
 ist dat gy daer van niet ondervonden en hebt: est
 ist dat ghy daer in wat ervaren zijt / soo sult ghy
 wel sien dattet qualijck moghelijck is min te seg-
 gen / ende niet te voeren eenichsins van dese din-
 gen die ons niet aen en gaen. Onsen Heere wil
 dooz zijn barmherticheyt onse herten raecten in
 't gene dat hem aengenaem is.

HET II. CAPITTEL.

Waer in wordt vermeldt vande leelijckheydt ende mismaecktheydt van een ziele die in doot-sonde is; hoe dat Gode belieft heeft, dat een seker persoon te kennen te gheven: oock van sommighe saecken aengaende de kennisse zijns selfs, ende hoe dat dese wooninghen verstaen moeten worden. Dit is seer proffijtelijck, want daer sommighe merckelijcke punten in verclaert worden.

Eer dat ick hoorder come / soo wil ick u segghen / dat ghy moet overlegghen wat dat is te sien dit schoon ende blinckende Casteel / dese Oziendale peerle / desen boom des lebens geplanteffens: de lebendewaterk des lebens (welc Gode selve is) / naer dattet gheballen is in een doodelijcke sonde. Gheen dinck soo doncker oft duyster / geen duysternissen soo leelijck / het en gaet die verre te boven. En verlangt hier van niet meer te wren: want al ist dat de selve sonne die sulcke claerheyt ende schoon heyt by bracht / al noch in het middelste vande ziele is / het is nochtans soo veel / oft zy daer niet en waere / te wren om daer van deelachtich te worden: om dat de selve ziele alnoch eben bequaem is / om de majesteit Gods te ghenteten / als is het Crystal / om te ontfanghen het schijnfel der sonnen / nochtans en helpt haer gheen dinck. Ende hier up come daer alle de gode wercken die den mensch doet ter wijen hy aldus is in doot-sonde / hem

niet en helpen om de glorie daer hoort te vercrif-
ghen • om dat zy haeren oorspronck niet en ne-
men van het eerste beginsel / d'welck Godt is /
ende van wiens onse deuchden ontfanghen haer
kerende datse deuchden zijn ; maer zijn selven
scheydende van Godten can zijn oogen niet aen-
genaeem zijn: midts dat de meyninge ende 'e booz-
nemen vande gene die doot-sonde doet / oprecht
niet en is Godt te belieben / maer te behagen den
dupbel / den welcken / alsoo by de dupsternis is /
soo wort oock de arme ziele als de dupsternisse
selve. Ick wete van eenen sekeren persoon / aen-
den welcken Gode zulieft heeft te verhoonen de
ghesteltenisse vande ziele als zy doodelijck son-
dicht : ende desen persoon seyde / dat hem dochte /
waert dattet de menschen wel wisten / dat nie-
mant en soude sondigen / al maere dat zy oock
om de oorsaken te schouwen souden moeten lij-
den de meeste pijnen en aerepdt die men mochte
berdencken. Sulcx dat desen persoon een groote
begheerte hadde / dat alle de werelt dit mochte
tieten. Ende ick bidde onsen Heere / mijn Doch-
ters / dat hy bl. oock dese kennisse wil verleene / op
dat ghy des te meer Godt mocht bidden voor de
ghene die in sulcken staet zijn / ende zijn ghetwo-
den de dupsternisse selve / ende hun wercken
oock van ghelijcken. Want ghelijck een riuolken
oft vlietende water booztcomende van een claere
fonteyne / oock claer is ghelijck den oorspronck:
alsoo ist oock met een ziele die ghestelt is inden
staet van gratien, want datt uyt comt daer hare
wercken aenghenaem zijn Gode ende den men-
schen / midts dat zy den oorspronck nemen van
de fonteyne des levens / inde welke de ziele in't
midden gheplant is ghelijck eenen boom / die
sonder de selve fonteyne noch vruchticheyt noch
vrucht-

bzuchten ontfanghen en soude / soo dat zy daer
 dooz trozt onderhouden / ende niet op en hout haer
 goede bzuchten boozt te bzengen. Ter contrarieu
 een ziele die dooz haer schult van dese fonteyne
 wijcks / ende haer selven gaet verplanten
 in een ander buyl ende stinckende water / van
 melck niet en compt dan allen stanck ende vuy-
 lichheyt / dese en can niet dan guade bzuchten
 boozt-bzenghen. Hier moetmen aenmercken /
 dat de fonteyne es de blinckende sonne / die daer
 is in't midden vande ziele / gheensins en ver-
 lieft haer schynsel ende schoonheyt / want zy daer
 alst inne blijft / ende gheen dinck en canse ont-
 nemen. Maer als men een swart laken soude leg-
 gen ober het cristal inde sonne gestelt / het is claer
 dat de sonne haer werckinghe niet en soude kon-
 nen doen in het cristal / ghelijck zy doen soude
 op het swart laken. O zielen die ghecocht zijt met
 het vierbaer bloede ons Heeren Jesu Christi /
 neemt doch u selven waer / en hebt medelijden
 met u selven. Hoe ist moghelijck dat ghy dese duy-
 ghen wel wetende / niet en haersticht dese swar-
 ticheyt wech te nemen van dit cristal? Aenmerck /
 aenmerck / dat ist dat den loop uws lebens eens
 te eynde comt / ghy nimmermeer dit licht en
 sult moghen ghenieten. O Jesu / hoe deerlich ik
 om sien een ziele die daer van berooft is / hoe
 arm blijven de camerz van't Casteel? hoe groot-
 telijck zijn de sinnen beroert? hoedanich zijn de
 inwoonders / die daer inne wonen ende dock
 inde crachten der ziele / hoedanigh zijn de Over-
 sten / Souverneurs / Capiteynen / Hoofden /
 ende Vuyf-bewaerders / In wat verhuysheyt /
 in wat quaden schick blijft dese arme ziele? wat
 bzuchie mach zy ten lesten boozt bzenghen / dan
 naer den gront daer zy geplant is / te weten den
 duylsel

dupbel / ick heb eens hoorzen segghen van een
 gheestelijck persoon / dat hy hem niet en verwon-
 derde van't ghene dat den mensch doet die in
 doot sonde is / maer meer van't ghene dat hy niet
 en doet. Godt door zijn barmherticheyt wil ons
 verlossen van soo grooten quaet / want soo langh
 als wy hier zijn / en isser gheen saecke die weer-
 dich is quaet ghenoeemt te worden als dese / om
 dat se by brenghet de eeuwige quaden sonder eynde.
 Dit ist / o mijn dochters / dat wy vreesen
 moeten / die ist dat wy van Godt begheeren moe-
 ten in onse gebeden / om dies wille / ist dat hy de
 Stadt niet en betwaert / wy te vergruens sullen aer-
 beyden / want wy de ydelheydt selve zijn. Desen
 persoon / daer ick nu af ghesproken hebbe / ver-
 claerde dat hy twee dinghen hadde getrocken uyt
 dese gratie die Godt hem ghedaen hadde : eerst
 een groote vrees van Godt te vertoornen / sulcks
 dat hy hem gheduerelijck hadt / dat hy hem
 niet en soude willen laeten vallen / ghemerckt
 daer soo groote schaden quamen uyt de sonde.
 Ten anderen eenen spieghel van ootmoedighet /
 ghemerckt dat allen goet dat wy doen / den oors-
 pronck niet en trecke van ons / maer van dese
 fonteyne ontrent de welcke den boom onser zielen
 is geplant / ende van dese sonne die onse wercken
 verwarmen moet. Ende desen persoon seide / dat
 hem dit claerlyck was vertoont / als hy per goets
 dede oft een ander sacht doen / soo keerde hy sich
 tot den oorspronck ende beghinsel : ende hy be-
 kende dat wy sonder dese hulpe niet met allen en
 vermoghen : waer uyt quam dat hy sich terstont
 begaff tot Godt te loben / ende dat hy door-gaens
 niet ghedachtich en bleef van eenich goet / d'welc
 hy ghedaen mocht hebben. Het en waer gheenen
 verlozen tijt / mijn Sisters / die ghy sont beke-
 den

ben om dit te lesen / ende dien ick daer aen soude hanghen om dit te schryben / waert dat dese twee dinghen ons mochten by blyben. De ghene die gheleert ende verstandich sijn / weten dit seer wel ende ten is gheen noot datmen hun hier van onderrichte : maer wy bronkens die onherbaren sijn / behoeben dit al wel : sulck dat by abonueren Gode alsoo heeft belieft / dat dusdanighe ghelekenisse tot onser kennisse come : en ick bidde sijn Goddelijcke goetheit en genade dat hem beliebe ons de gratie daer toe te verleenen. Dese inwendige dinghen sijn soo duyster en swaer om verstaen / dat mits de cleynne wetensheyt die ick hebbe / ick sal moeten veel noodeloose dinghen seggen / sae ooc buypen propoost / om yet te moghen ten propoost segghen. Sulck datter van noode sal wesen dat den leser patientie hebbe in't lesen / ghemerck dat ickse wel moet hebben in te schryben 'tghene ick nferen wete : want sekerlijck ick neme somtijts het papier inde hant als heel bot ende ongeleert / sonder te weten wat ick schryben / oft waer ick beginnen sal. Ick wete wel datter u lieden veel aen ghelegghen is / dat ick eentighe inwendige dinghen verclare ten besten dat ick kan / want wy hoozen doozgaens hoe proffijtelijck dat het gebede is : ende daer en boben onse instellinghen brengen mede / dat wy ons daer mede soo veel sekere uren moeten becomieren / maer boozder en is niet verclaert dan 'tghene dat wy selve wel konnen : want van boben natuerlijcke dinghen die Gode in onse ziele werct isser seer luttel gesproken : maer is mogelijck datter can in verscheyde manieren gheseyde ende te verstaen ghegheben worden / soo sal't ons eenen geozen troost wesen te letten op dit Gemensch ende inwendich huys dat welck vande menschen soo luttel verstaen wort / hoe

hoe wel datter vele den wech wiken volghen. En al ist dat in andere dinghen die ick gheschreven hebbe / den Heere my gegundt heeft eenighe te verstaen / nochtans heb ick ondervonden datter sommighe waeren die ick soo wel niet en verstandt / als ick naerderhandt dede / sonderlinghe bande ghene die de alderwaerste waeren. Dese swaerichrydt loopt hier op / dat om iet te segghen ende wel uyt te leggen / van noode zyn sal / ghelijck ick gheseyt hebbe / veel andere dinghen by te brenghen die kennelijck genoegh zyn: want het anders niet en kan geschieden / midts de plompicheyt van mijn verstandt.

Maer laet ons weder keeren tot ons Casteel mit vele wooningen. Ghy en moet niet verstaen dat dese wooninghen zyn d'ene achter d'andere als op een rij ghesedt: maer ghy moet utve oeghen slaen op het midden / d'welck is de Camer daer hem den Coninck in hout. Ghelijck den palm-appel rontsom bedeckt is met vele dekreels diemen afdoen moet eermen vinden kan 'ighe- ne dat etelijck is; alsoo ooc rontsom dese camer zyn der verscheyden andere / sonderlingh boven / om dat de saecken die de ziele aengaen altijt moeten overleet worden naer de groote / wijdde / ende diepte: want men canse niet te seer verheffen / midts dat de ziele bequaem is veel meer te begripen dan wy conuen bemercken: ende de sonne die daer is in dese middelste camer / bedeylt haer in alle de hoecken.

Ende daer is veer aenghelegghen boozelcke ziele die haer oeffent in't Ghebedt / t'zy veel oft luttel / dat zy niet ghebonden oft besloten en zy / maer dat zy haer vryicheyt behoude van te gaen booz alle de wooninghen / boven / beneden / ende besyden: ghemerckt dat Godt haer alsulcke weert

weerdicheyt heeft ghegundt / dat zy haer selven gheen ghetwelt aen en doe / om langhen tijde te blijven in eene wooninghe / al waert oock inde wooninghe bande kennisse haers selfs.

Want het is wel waer dat die seer noodtsaeckelijck is (wilt my wel verstaen) oock vooz den ghenen die den Heere houdt met hem in de selve wooninghe daer hy selver in is : Want hoe hoone de ziele mach verheben zyn / gheen andere saecke en bzencht haer tot de volmaecktheypdt / noch zy en kan oock daer toe niet gheraecten al waert dat zijt wel wilde: want de ootmoedicheyt werckt altyt gelijk het bieken den honich toert binnen de raten / anders sonder dese ootmoedicheyt ist al verlozyn. Des niet teghenstaende gelijk wy sien dat het bieken niet op en hout van uyt te blieghen om den geur der bloemen te halen : alsoo de ziele die noch becominert is inde kennisse haers selfs / en moet niet laetensomtijt op te bliegen om te bemercken de groocheyt ende Majesteit van haeren Godt: Zy mach my hier in wel ghelooben / want daer sal zy noch beter mercken haere cleylicheyt / dan zy dede in haer selven : ende zy sal haer meer bezijdt vinden bande beesten de welcke comen binnen de eerste wooninghe / welcke is de kennisse zyns selfs. Want (ghelijck ick gheseyt hebbe) ten is gheen cleyne ghenade Godts dat zy haer hier inne oefene. En geloofst my dat wy met de cracht Godts veel beter de deucht bewercken / dan als wy seer ghehecht zyn aen onse aerde oft aertsche dinghen. Ick en weet niet oft dit ghenoech te verstaen ghegheben is / midts dat aen dese kennisse ons selfs soo veel verlanghs leydt / dat ick wel te bzedden waere dat ghy die noude en liet varen / al waerde ghy oock verheben tot den Hemel /
toe/

toe / aengh / se u dat soo lanck wy in dese werelt
 zijn / gheen dinck van sulcker meerden is als de
 vorn oedicheyt. Sulcker dat ick anderwerf seg-
 ghe / datter niet alleen goet maer oer goedt is
 te comen binnen de eerste wooninge daer mē van
 dese dinghen spreckt / eet datmen boozder totte
 andere bliegghen sal / om dies wil dat d' den rech-
 ten wech is . ende ist dat wy konnen ende de ge-
 legentheyt hebben om te gaen lanck den sekeren
 rechten wech; warrom willen wy vleugelen heb-
 ben om te bliegghen / maer laet ons ondersoeken
 by wat middel dat wy hier in betert sullen mogen
 soenemen. Ende naet mijn goetduncken wy en
 sullen noyt gheraken tot de kennisse ons selfs /
 ten zy dat wy aerbeyden Godt te kennen / ende
 aenmerckende zijne groo: heyt / onse ooghen kee-
 ren tot onse cleyntheyt: ende soo boozes aensten-
 de zijne supberheyt / sullen wy bekennen onse
 seelykheyt / ende merckende zijne ootmoedicheyt
 sullen wel verstaen hoe verre dat wy zijn van
 oprecht ootmoedich te zijn. Hier wy sal spynnen
 elwerderley proffijt. Ten eersten 't is een claere
 saecke , dat een dinck d'welck wit is / veel witter
 schijnt / alst ghestel is by een swert dinck ; enoe-
 rer contrarie dat swert is thout veel swarter /
 alst is by het wit.

Ten anderen ons verstande ende onsen wil
 worden veel edelder / ende hequamot tot alle
 goet / menghelende Godts kennisse mer de ken-
 nisse zijns selfs : ende het is een groot ghe: zek
 dat wy noyt onse tranckheden geheelijck te buy-
 ten gaen / Want ghelijck wy geseyt hebben van
 de ghene die in doodsonde zijn / hoe seelyck ende
 stinckende dat is den bloet der wateren : alsoo
 oock hier (oe wel datter niet teenemael ghelijck
 en is / des wil ons Godt bewaren , want daer en
 is

is gheen gelijckenisse tusschen beyden) soo lanck als wy ontfinghelt zijn met de onvolmaeckteden van dit aertsch leven / soo en sal den loop ons levens niet gheheel niet aff ghewassen zijn van alle vreesen cleynmoedigheyt / swackheyde ende traegheyt : van achterwaerts te sien / ende bemerck te nemen / oft men my gade staet / oft men my niet gade en staet : oft my gaende dooz dit en wech dat qualijck vergaen sal / oft ick de stontigheyt nemen sal sulcken oft sulcken wercks te beghinnen / oft dat hoobeerdigheyt zijn sal / oft het goet soude zijn dat eeye sulcken ellendighen persoon sal handelen van sulcken hooghesaethe als is het Ghebiedt : oft men my beter soude achten / als ick niet en soude wandelen den wech die de andere betreden : dat de zyd-eynden niet goet en zijn / al waere oock vande deught selve / dat ick wesende soo groote sondaresse des te hoogher vallen mochte / dat ick by avonturen voort-aen niet voorderen en sal / dat ick aen goede menschen schaede doen sal / dat eene alsulcke ghelijck ick / gheene besonderheden van doen en heeft. Godt behoede my / o mijn Dochters / hoe vele sielen doet den helschen duivel hier dooz verlozen gaen / meynende dat dit vortmoedigheyt is / ende veel andere dinghen die ick soude moghen segghen.

Het welck daer by comt / om dat wy niet wel en mercken / dat hy de kennisse ons selfs verdraeyt / ist dat wy niet gansschelijcken ons selven te huyten en gaen.

Ick en verwonder my daer van niet / want dit quaet / ende nach veel argher kander van comen / ende staeter te vreesen. Ende daerom / mijn Dochters / segghe ick / dat wy onse ooghen moeten keeren tot onsen Heere Jesum Christum die

booz ons heeft ghestorven de doodt / ons opper-
 ste goêdt / ende aldaer ende in zyn liebe Bepli-
 ghen sullen wy waerachtighe ootmoedighedydt
 leeren / ende aldaer sal ons verstandt edel ghe-
 maecht worden / ghelijck ick te voren gheseyde
 hebbe : ende aldaer en sal de kennisse ons selfs
 niet slecht oft verwozpen zyn. Want al is die de
 eerste wooninghe / nochtans is zy soo rijck ende
 costelijck / dat zy (mach zy slechts vā de beelten der
 selver wooninghe ontslagen wesen) niet laeten en
 sal boozderte trecken. De listen ende bedriegelij-
 heden des duybels zyn schizckelijck ; om te belet-
 ten dat de zielen haer selven niet en souden ken-
 nen / noch oock de wegen die zy houden moeten.
 Ter oorzaecken van dese eerste wooninghe soude
 ick moghen goede onderwijsinghen gheben die
 ick onderbonden hebbe : ende daerom segghe
 ick / en moeten wy niet nemen een cleyn ghe-
 tal van wooninghen / maer een millioen : om
 dies wille dat de zielen hier binnen gaen op veel
 verscheyden manieren / nochtans d'eene ende
 d'andere alle met een goede meyninghe. Maer
 alsoo den duibel alchtit een quade meyninghe
 geest / ick laet my boozstaen dat in elcke woo-
 ninghe veel legioenen der duybelen zyn / om te
 verchten ende te beletten darinnen vande eene tot
 de andere niet en soude gheraecken : ende alst de
 arme ziele niet en verstaet noch en weet / soo
 leght haer den vrant listen / lagen ende bedrieghe-
 lijckheden in duysentderley manieren : d'welck
 hy soo vjelijck niet en can doen aen de zielen
 die veel naerder zyn by de plaetse daer den Co-
 ninck is. Maer hier / ghelijck de zielen noch zyn
 verweert inde werelt / ende verfaedt met haer
 lussen / ende opgeblasen met haer eeren ende
 begheerten / soo ist dat de ondersaen en vassalen
 vande

bande ziele (welcke zijn de sinncken ende natu-
reljckcrachten die haer Godt gegeven heeft) geen
sterckh: pde en hebben / ende alsulckie zielen woz-
den lichtelijck verwonnen. Dusdanighe dan die
hun selven binden sullen in dese ghesteltenisse / al
hebben zy oock gorde begheerten van Godt niet
te wilien vertooznen / ende hoven dien noch goede
wercken doen / souden wel van noode hebben
hun dickwils te keeren tot sijne Goddeljck Ma-
jesteyt / ende de gloz:use gebenedijde maghet zijne
moeder te nemen vooz hunne voozsprake / ende
de Heplighen oock ten eynde dat zy vooz dese zie-
len wilden bechten / ghemercke dat hunne die-
naers in desen staet luttel cracht hebben om hun
te verweiren. Ende in der waerheyt in alle staeten
moeten ons de crachten ende sterckheden come-
van Godt : sijne Goddelijcke Majesteyt wilt ons
verleenen dooz zijne barmhertigheyt ende
goetheyt / Amen.

Hoe ellendich is dit leven dat wy nu leyden /
om dies wil / mijn Dochters / dat ick in dit stuck
hebbe in't langhe uytgheleydt de groote schade
die ons comt / dooz dat wy niet wel en verstaen
het punct van de oormoedigheyt ende kennisse
ons selfs . ick en segghe hier niet meer aff / hoe
wel dat dit is daer ons het meeste verlanck aen
leyt : Godt ghebe dat ick yet gheseydt mach heb-
ben d'welck u lieden te baet komme. Ghy moet
weten dat dese eerste wooninghe seer luttel mede
deylt van het licht welck daer comt van de ca-
mer daer den Coninck is.

Want al en isse niet gheheel duyster ende lee-
lijck (ghelijck ghebeurt als de ziele in doods
sonde is) nochtans isse eenichsins verdoncker /
soo dat de ghene die daer in is het licht niet en
can sien : niet by ghebreke bande stacie ofe

wooninghe daer zy is (ick en can dit niet beter
 upt legghen oft doen verstaen) maer om dat alle
 die quade beesten als Slanghen / Serpenten
 ende andere fenijnighe dinghen die met haer daer
 in ghegaen zijn / haer niet toe en laeten het licht
 te sien. Het is ebeneens oft yemant waere in ee-
 nighe plaetse daer de Sonne haer beste scheen/
 ende dat hy zijn ooghen vol eerde hadde / sulckx
 dat hyse bynaer niet kan open doen. Alsoo dese
 stegie ofte wooninghe is wel claer / maer dese
 zielen en ghenieten de claerhepdt niet / dooz
 het beletsel van dese schroomelijcke ende fenijnige
 beesten / de welcke hun de ooghen alsoo verblin-
 den / dat zy anders niet en kunnen sien als de
 beesten.

Hy dunckt dattet alsoo met de ziele gaet: want
 al ist dat zy in gheenen quaden staet en is / zy is
 soo verweert inde saecken van dese werelt / ende
 soo bedwelmt inde rijckdommen / eeren/ende be-
 commernissen (ghelijck ick gheseyt hebbe) dat al
 wil de zy inder waerhepdt ende metter daet haer
 selven sien / en haer verheughen in haere schoon-
 heyt / alle dese dinghen en laetent niet toe / ende
 alsoo en can zy (ghelijck schijnt) haer selven niet
 ontlossen van soo vele beletselen. Ende daerom ist
 seer noodtsaeckelijck om te moghen gheraecken
 binnen de tweede wooninghe / dat de ziele teene-
 mael beneerstighe ende arbeyde haer selven te
 ontrecken vande saecken ende becormeringhen
 die niet noodigh en zijn/ende yder een alsoo naer
 zijnen staet.

Want hier is soo veel aen ghelegghen / om te
 gheraecken totte principale wooninghe / dat soo
 verre de ziele dit niet en beghint te doen/ick vooz
 seker houde ommoghelijck te sijn dat zy daer toe
 sal kunnen geraecken/ jaer dat zy sal kunnen blij-
 uen

ken inde wooninghe daer zy nu is sonder groot
 petjckel / al ist dat zy binnen het Casteel is: dooz
 dien dattet onmoghelijck is te wesen onder soo
 vele sennighe beesten / sonder d'eene oft d'andere
 reyse ghebeten te worden. Maer wat soudet we-
 sen (mijn Dochters / waert dat de zielen die nu
 alreede van sulcke beletselen ontslaghen zijn) ge-
 lÿck wplieden) ende alreede boozder binnen ghe-
 comen zijn in andere verborghen wooninghen
 van dit Casteel / comen dooz hun eyghen gebreck
 ende schult wederom te vallen in alsulcke ver-
 weiringhen ende heroerten / als dooz onse sonden
 moghen optreysen : ghelijcker vele moghen zijn /
 gende welcke Godt vele graticn ghedaen heeft /
 ende die nochtans dooz hunne schult wederont
 ghewozpen zijn in't midden van sulcke ellenden:
 Soo veel als het uytwendigh aengaet / wy zijn-
 der hier by van: maer aengaende het inwendich /
 ick bidde Godt dat wy daer oock by van wesen
 moghen / ende dattet hem heliebe ons daer van te
 bevaeren. Wachte u / mijn Dochters / van soch-
 buldicheydt booz een ander. Slaet gaede ende
 aenmercke datter meyn'ghe wooninghen in dit
 Casteel zijn / daer de boose gheesten ons gheenen
 stryde aen en doen. Het is wel waer datter eenige
 zijn / alwaer de wachte (welck zijn de crachten der
 ziele) hebben de sterckee om te vechten / ghelijck
 ick gheseude hebbe / soo ick meyne : maer het is
 seer nootsaeckelijck datmen zy selven niet en ver-
 ghete / noch en slape / op datmen mach kennen
 de listen der vyanden die hun overfetten inde
 ghedaente van Enghelen des lichts. want daer
 zijn menighe saecken / dooz de welke zy alleus-
 keus inucomende ons konnen groote schade
 doen: ende wy en merckens niet tot dat het quact
 al gheschiet is. Ick hebbe u op een ander tijt ge-

seyt dattet is als een doobe vyle / diemen noode-
saeckelijck hehoort ghewaer te worden van het
eerste beghinsel.

Ick wil wat segghen om n dit beter te doen
verstaen. Wy stuert ende praemt somtijds eene
vande Susters tot groot ghewelt van penitentie/
soo dat zy haer niet en kan te vreden stellen/
vooz dat zy haer selven eenighe pijn aen doet:
dit beghinsel is wel goet: maer ist dat de O-
verste bevolen heeft / datmen gheen uytgheno-
men penitentie doen en sal sonder oorlof / ende
den dubbel haer wijs maect dat zy vzelijck
mach nemen alsulcke goede saecke / sulcky dat zy
in't verborghen alsulcke leven leydt / dat zy
compt haere ghesontheydt te verliesen / ende
daer-en-tusschen niet te doen dat den Reghel he-
beelt: ghy siet nu wel tot wat eynde dit goet
gheraeckt is. Aen een andere sal hy gheven ee-
nen pber van groote volmaecktheydt.

Dit is goet / maer hier van kan comen / dat
het alderminste nebeck vā haer Susters haer sal
schijnen te wesen een groot quaedt: ende dat zy
seer neerstigh sal zijn om gade te staen oft zy-lie-
den het minste misdaet sullen doen/ende dat gaen
oberdzaghen aen de Overste:ende somtijts mach
ghebruten dooz den grooten pber die zy heeft
ober een ander / dat zy haere eyghen ghetreken
nieten sal ghewaer worden: ende dat de andere
haer inwendighe meyninghe niet kennende/ende
siende haere sorghe: idighepdt te seer groot / dat
niet wel nemen en sullen.

Het ghene dat den boesen gheest hier dooz
soecke / en is ghene clepne saecke / want het is
om te doen betrouwen den bzant der liefde onder
malcanderen / het welck gheen clepne schade en
soude wesen.

Wy moeten weten / myn Dochters / dat de oprechte volmaecktheydt ghelegen is inde liefde tot Godt / ende tot onsen naesten : ende h'ere wy volcomender dese twee gheboden sullen onderhouden ; hoe wy oock volmaeckter sullen wesen. Onsen gheheelen Reghel ende onse Ordinantiën en dienen nergheens anders toe / dan dooz middelen om dese gheboden volcomelijcker te onderhouden. Laet ons dan ons selven wachten van pbericheden sonder discretie / die ons mochten schade mede bzenghen / ende dat elcke een haer selden waer neme : ende want ick u van dit punt op een ander tijdt veel hebbe gheseyt / soe en sal ick hier niet boozder van roeren. Dese liefde tot malsanderen is van sulchen gewicht ende verlanck / dat ick wel wilde dat ghy die nimmermeer en vergaet.

Want als men aldus gaede slaet eenighe cleune manieren vandoen in een ander / welcke somtijds oock gheen ghebreken en zijn / maer ghelijck wy ontverende zijn ; wy nemenc ten quaetsten op : het kan gheschieden dat de ziele daer dooz haeren inwendighen vrede sal verliezen / jae oock dat zy d'andere sal ontrusten : Ende bestet eens oft de volmaecktheydt niet wel dier costen en soude . Behalven noch dat den duyvel dese temptatie soude moghen vertoecken teghen de Oberste / ende dat waer noch ghebaerlijcker.

Om dusdanighe saken ist van noode dat men sal hebben groote discretie : want alst souden eenighe saecken zijn teghen den reghel ende de ordinantiën / dan en ist altyt niet goedt die ten besten te verstaen : maer men moet de persoon waerschouwen ; ende ist dat zy haer niet en betert / soe sal men hem keeren tot den Obersten / ende dit

is de liefde. Ick segghe oock datmen van ghelijc-
 ken behoort te doen mette **Susters** / alst ee-
 nigher merckelijcke saecken sijn ; want dat-
 ment al zoude laeten vaeren wt vreesse of het
 temptatie waer / dat soude self een temptatie
 wesen. Waer men moet wel vooz hem sien dat de
 duypel ons niet en bedrieghe / dat wy van sulcke
 dinghen niet en rammelen of
 en spreken / want daer soude den boosen gheest
 zyn groot proffijt mede doen / openende de plaec-
 se tot murmuratie : dan men moet spreken tot de
 ghene / die t kan beteren / ghelijck ick gheseydt
 hebbe. Godt zy ghelooft dat wy gheen groote
 oorzaecke en hebben om in dese swarigheden te
 vallen / om datmen ghestadighlyck het wil wy-
 ghen onderhoudt : Dan het is goet dat wy op
 onse hoede staen.

DE TWEEDE WOONINGHE, hebbende maer een Capittel.

Het eenich Capittel.

Alwaer betoont wordt hoe groot verlanck datter is aen de volherdigheydt om te geraecken tot de leste wooninghe, ende vanden grooten strijt die den duyvel daer tegen doet: hoe datter veel aengeleghen is, datmen niet en doolt vanden wech in het beginsel, om daer te comen: ende zy leert eenen middel, dien zy selve ondervonden heeft seer crachtigh te wesen.

L Het ons nu gaen spreken hoedanigh dat sijn de zielen die daer gheraecken inde tweede wooninghe / ende wat zy aldaer doen. Ick sou ve wel willen seer luttel hier aff spreken / om dat ick op andere plaetsen daer van in't langhe gesproken hebbe: ende dattet qualick maghelick sal sijn / oft ick en sal een groot deel van het selfde herhaelen / midts dat mij niet met allen en ghe-denckt van 'tghene ick gheseydt hebbe: ende ick weet wel / dat soo ick dit koste verclaren op een ander maniere / het selve u lieden wel soude bevallen / ghelyckmen niet moede en werot vande boecken die daer van handelen / al ist datter veel verscheiden sijn. Het ghene dan dat ick beghere te seggen is aengaende de zielen die nu alreede begonit hebben haer te oeffenen in het

bedt/ ende wel weten hoe veel haer daer aen ghe-
 legghen is dat sy niet en blijven binnen de eerste
 wooninghe: maer eben wel en hebben sy niet
 heel bast voorgenomen daer niet te blijven/ ende
 oberfulckx vinden zy haer selven daer dickwilg
 wederom / deur dien dat sy de oorzaecke niet en
 schoutwen / het welck ghebaerlijck ghenoech is:
 dan het is noch een groote gratie die Godt hen
 doet / dat zy immers somtijts neersticheyt doen/
 om te ontloopen die slanghen ende senijnige bee-
 sten / ende dat zy immers wel welen dattet gort
 is van die onslaghen te zijn. Dese zielen doorn
 eensdeels meerderen arbejdt dan de voozgaen-
 de / maer sy en zijn in sulcken ghebaer niet / om
 dattet schijnt dat zy't kennen; ende daer is goe-
 de hope dat zy voozder binnen gheraecken sul-
 len. Ick segghe dat dese meerderen arbejdt doen/
 om dies wil dat de eerste zijn als ston / ende niet
 en hoozen; sulckx dat zy niet sprekende/door hun-
 nen arbejdt beter gheraecken / dan de ghene
 die wel hoozen ende niet en konnen spreken.
 Daerom nochtans en sijn hier niet beter aen
 die niet en hoozen. Want het is doch een groote
 saecke te moghen hoozen het ghene datmen ons
 seydt. Alho dan dese verstaen de stemme ons
 Heeren als hyse roept/want als hy siet dat sy on-
 der wegen zijn om binnen te comen ende naerder
 te gheraecken ontrent de plaetse daer zijn God-
 delijcke Majestejt is: hy is sulcke goede ghe-
 buer ende zijn ghenade ende goedthejt is soo
 groot/dat al zijn wy noch in't midden van onse
 ghenuchten / vermoeckheden/bekommeringhen/
 ende vermeerdingen deser werelt / vallende in son-
 de / ende inderom opstaende (door dien dat dese
 beenen alsoo senijnich zijn / ende dat hem ghesel-
 schap soo periculens is / dattet groot mirakel
 waer

waer datmen onder hen niet en soude soecken
 (oft vallen) onse Heere nochtans soo groot
 acht dat wy hem soecken ende begheeren in
 zijn gheselschap te wesen / dat hy niet op en hout
 d'een oft d'ander reyse ons te roepē / op dat wy tot
 hem mochten gheraecten. Ende dese stemme is
 soo soet dat de arme siele schijnt in haer selven te
 berdwijnen ten sy terstont volbringe datmē van
 haer verpſeljt: en alsoo heeft zy meer d:ren arbeyt
 en pijn (zelijck ick gheseyt hebbe) dan zy hebben
 soude waer dat zy niet en hoorde. Ic en wil niet
 seggē dat dese stemmen en roepingen soude zijn ge-
 lijck als die andere daer ick naerderhant af sprekē
 sal / maer sy geschieden dooz woorde: die mē hoorde
 van goede menschen / oft dooz sermoonen / oft dooz
 het lesen van goede boecken / oft dooz veel andere
 middellē dooz de welke ghy geleert hebt dat Godt
 den Heere ons roept / oft dooz siekten ende te gen-
 spoet / oft oock dooz eenighe waerhejdt die Godt
 leert op den cozzen tijdt dat wy zijn in't ghebede /
 al ist dattet oock si yppelijck te wercke gaet / Godt
 nochtans achtet veel. Van u went weghen / mijn
 Suikers / en wilt dese eerste gracie niet cleyn
 achten / noch en bezoeft u niet te seer / al ist dat
 ghy onsen lieben Heere niet terstont en aertwoort:
 want sijne Majestejt kan somtijds mel verlor-
 ven veel daghen ende iaeren / sonderlingh als
 hy siet volherdighejdt ende goede begheerte.
 Dit is hier aldermeest van woode / want dooz
 dese volherdighejdt en kunnen niet laeten veel
 te winnen. Maer den strydt die de boose ghee-
 sten hier leveren in duysent-derlepe manie-
 ren is seer schizckelijck / ende veel pijnelijck:
 booz de ziele als inde boozgaende wooninghe:
 want aldaer was zy doof ende stom / oft ten
 minsten hoorde seer luttel / ende wederstand
 noch

noch veel min/ghelijck eene die de hope verlozen
 hadde van te moghen winnen. Maer hier is het
 verstandt veel lebender / ende de crachten veel
 voorzichtigheit / ende de slaghen met het gheschut
 gaen alsoo te werck / dat de ziele niet voozby en
 kan / oft zy moetsse hoozen ende gewaer worden/
 dooz vien dat hier de boose gheesten ghelweldigh-
 lijck soecken te verthoonen de schoone schijnen
 vande dinghen deser werelt / ende de wellusten
 der selve / die zy schildert bynaer al oft zy eenwich
 durcnde waeren / item de eere ende groot-achtin-
 ghe diemen daer heeft / de vzienden ende magen/
 de ghesonthejdt in 'tghene dat raecht ende aen
 gaet de wercken der penitentie (want de ziele die
 binnen d'se ewerde wooninghe comt / beghint
 alrijt te verlanghen eenighe penitentie te doen)
 ende duysent andere soorten van beletsels. O Je-
 su / wat groot ruinoer ende bevoerte maecten
 de duybelen hier / wat henaueshedē heeft de arme
 ziele / die niet en weet oft zy moet voozby treden/
 oft weder keeren naer de eerste wooninghe. Want
 aen d'ander zijde comt de reden ende verthoont
 haer het bedroch datter is / als zy soude willen
 peysen dat alle 'tghene dat haer voozde boose
 gheesten is voozgehouden / soude van eenigher
 weerdich zyn / vergeleken by 'tghene dat zy soeckt.
 Het gheloobe leert haer 'tghene dat haer te doen
 staet. De memoete hout haer het eynde vooz / dat
 ter naer de voozseyde dinghen volcht / ende stelt
 haer vooz ooghen de doot der ghenen die van dese
 vergauckelijcke dinghen vrel ghenoten hebben/
 ende hoe dat zy sommighe heeft ghesien die ober-
 liden zyn / hoe haest dat zy van alle menschen
 vergeten zyn gheweest: oock soo vertoont zy haer
 eenighe die zy ghekent heeft ende gesien in groo-
 te voozspoedigheyt / ende hoe zy die daernaer heeft
 sien

sien ter aerden dzaeghen/ende dickwils heeft ge-
 gaen ober hunne graben: ende zy doet haer ober-
 dencken dat het lichaem nu alreede vol woymet
 is/ende andere dierghelijcke dinghen die zy haer
 ran booz ooghen stellen. Den wil is gheneghen
 om lief te hebben den gheenen aen wien hy ghe-
 merckt heeft soo groote ende ontallijcke crachten
 ende bewysinghen der liefden : ende soude wel
 willen eenighe van die konnen vergelden/beson-
 der hoe dat desen waerachtighen minnaer hem
 niet en scheyt vande ziele maer by haer blijft / en
 haer het wesen ende het leven gheeft. Terstonde
 comt het verstandt daer by ende verclaert haer
 dat de ziele gheenen beteren bysent en soude kon-
 nen crighen al leefde zy langhe jaeren : dat
 de werelt gheheel verbult is met valscheytende
 bedroch / ende dat dese ghenuchten die den duy-
 vel haer boozstelt niet ghemenghelt en sijn dat
 met veel arbeypds / sorghe / twists/ende weders-
 spannichheyt: ende verclaert haer/dat zy wel sijn
 ende seker houden mach dat zy buyten dit Ca-
 steel noch byede/noch versekenheyt binden en sal:
 daerom dat zy ophoude van te gaen tot andere
 huysen / ghemerckt dat haer eyghen huys soo
 ober-vol is van alle goet/so verre zy t'huys blijft
 ende de selve goeden ghenieten wil. Daer-
 en-boven wie isser die aldus in zyn huys heeft
 alles datter van noode is/gelijck zy/sonderlingh
 hebbende met haer alsulcken gast / die haer sal
 maecken byouwe van alderhande goet/ soo verre
 dat zy niet en wil verlozen loopen ghelijck den
 verlozen Soon / etende der berckenen aeg. Die
 zyn redenen crachtigh om de duyvelen te ver-
 tolnen. Maer o mijn Heere ende mijnen Godt/
 de ghewoone van dese ydelheden te handelen/
 ende te sien dat al de werelt oock sulckx behan-
 dels

de hederbet al: om dies wil dat het gheloobe heder
 daertho soo doort is / dat wy beminnen en ha-
 ren meer 'egene dat wy booz oogt sien / dan 'egene
 'tgelooobe ons leert. Ende om de waerheyt te seg-
 gen / wy en sien anders niet dan veel ellendichede
 inde mensche die naer dese sienelijcke dingen loo-
 pē / en dit comt al booz dese fenijnige dingen / daer
 wy af spreken. Want gelijck als yemant van een
 slanghe ghebeten is / het fenijn spreyt hem dooz
 't gheheel licharm / ende doet het opstullen : alsoo
 ist oock hier mede / ist dat wy ons niet en wach-
 ten : ende het is claer dat wy sullen vele medeeij-
 nen heljoeben om ghesesen te worden / ende noch
 sal ons groote gratie van Godt gheschieden / ist
 dat wy daer van niet en sterben.

Booz seker de ziele moet hier groote smarticheyt
 bedzaghen : insonderheyt ist dat den dupbel
 treckt dat zy wat gheschicht van manieren is /
 ende ghestelt om ghevoordert te worden / hy sal
 de gheheele helle doen vergaderen om haer daer
 upt te doen vertrecken. O lieve Heere u bystandt
 is hier wel van noode : want sonder die en kan-
 men niet uprechten. En laet doch dooz uwe
 barm herticheyt niet toe / dat dese ziele bedroggen
 worde / om te laeten varen t'ghene dat zy begonst
 heeft ; verleent haer het licht op dat zy sien ende
 verstaen mach / dat alle haer goet hier in ghele-
 ghen is / ende op dat zy haer mach vertrecken
 van het quaet gheselschap : want het is een scer
 groote saccke te verkeeren met de ghene die dese
 dinghen handelen / ende te geraecken niet alleen
 onder petsoonen die binnen de selve wooninghe
 zyn ghetrest daer zy is ; maer oock die gheco-
 men zyn in andere wooninghen die naerder den
 Coninck zyn / om dat dit haer een groote hulpe
 sal wesen / ende zy mochte met sulcke soo veel ver-
 keeren /

keeren / dat zy haer souden moghen doen inne-
gaen met hun. Dat zy immers altydt booz haer
sie / dat zy haer niet en laet beruinen : want ist
dat den duybel haer siet met een goet vast boozne-
men van liever te verliesen het leven / de ruste en
alle t'ghene dat hy haer booztelt / dan zy soude
wederkeeren tot de eerste wooninghe / hy false lie-
ker laeten baren. Dat zy sterck ende bzoorn zy /
ende niet ghelijck de ghene die pladt ter aerden
laghen om te bzincken doen zy souden een strijde
trecken met Gedeon: maer dat zy haer booznemē
maeckē tetwillen gaen bechten tegen alle de duy-
belen / en datter gheen beter wapen en zijn dan
des H. Cruys. Ende al heb ick 't noch eens ghe-
sepdt / ick seght anderwerf / te weten datmen niet
en hoeft te dencken dattet ghemack oft vermaeck
is booz de ghene die beghinnen ; want het waec
al te slecht ende cranck beginsel van sulcke eenen
roestelijcken ende grooten houtw datmen soude
beghinnen te bontwen op het sandt / het sal al in
d' affchen vallen / en nimmermeer en salmen zijn
sonder verdriet ende tentation / om dat dit niet
en zijn de wooninghen daer het *Manna* veghent
upt den Hemel / die zijn al verre boozder / alwaer
alle dingen smaccken ghelijck de ziele wenscht en
begeert / om dat zy nu anders nietmeer en begeert
dan het ghene dat Godt onsen goeden meester
belieft. •Tis een slechte saecke dat wy omciugelt
sijn met duyser beletselen ende onbolmaeckhe-
den / en onse deughden soo cranck / dat zy noch niet
en kunnen alleen op hun voeten gaen / om dat
zy eerst ghebozen zijn : Godt gabe dat zy beghoof
waren ghebozen te worden / en nochtans en schae-
men wy ons niet dat wy willen smacck ende soe-
righeyt ghevoelen in 't ghebedt / ende beclaghē
ons van de dozigheyt.

Op dat u lieden / mijn Susters / die nimmer
meer en gheschiede / omhelst altydt vastelijck dat
Crups / welck uwen Wydegom ghebraghen
heeft / ende verstaet dat uwen aenslach sulcx moet
wesen / dat de ghene die het meeste kan verbrag-
ghen / dat zy het meeste verbraghe woort heit / ende
die sal de alder-ghelucksalichste wesen / de reke
moet ghy houden als eenen torbal : ist dat noch-
tans Godt u niet verleent / zyt sochvuldigh om
hem danckbaer te wesen. Het sal u duncken aen-
gaende de uytwendighe swaericheden dat ghy
sterck ghenoech ende wel te vreden zyt / mits dien
dat Godt u inwendelijck vertrooste : maer zyne
Goddelijcke Majesteit weet beter wat ons dient
als wy lieden : men dert hem niet raeden wat hy
ons beste gheben mochte / want met reden soude
hy tot ons moghen segghen dat wy niet entweten
wat wy begeeren.

Al 'tghene daer yemandt soude moghen nae
speuren van de ghene die hun eerst beghinnen te
oeffenen in het Ghebedt (datmen doch dit niet en
bergete / want het is een sturck dact veel verlanct
aen haught) dat is te arbeuden / ende zyn selven
ghereedt ende bequaem te maecken met alle
moghelijcke meersticheydt / dat zynen wil magh
ofter een comen met den wille Godts. En ghe-
lijckick naederhandt noch segghen sal / zyt wel
versikert / dat hier ingheleghen is d'aldermeeste
volmaecktheit diemen mach vercrighen inden
Gheestelijken wech. De gene die die alder-vol-
maeckste hebben sal / sal meer ontfanghen van
Godt : en sal alderbest gheboordert worden in de-
sen wech. En dencke niet dat hier eenige andere
verholentheden in zyn / oft eenighe onbekende
saecken : want hier in is al ons goet gheleghen.
Ist saecken dan dat wy van het beghintsel gaen
doen /

bolen / willende dat Godt eerst ont onsen wil vol-
 brenghen / ende dat hy ons siere naer 'tghene dat
 ons goet dunckt: wat vastigheyd hander soch
 in die boufel wesen & Laet ons neerstigh zijn om
 te doen dat ons van onsen t'weghen toe staet
 ende ons wachten van d. se fengintighe beesten.

Want Godt laet dickwils toe dat wy crancke
 menschen overbullen worden van quaede ghe-
 dachten ende dozricheden / sonder dattet in onse
 macht zy daer van ontslagen te zijn / jaer oock som-
 tijts laet hy toe dat zy ons blyten / op dat wy ons
 naederhant beter souden weten te bewaeren ende
 oock om te versoecken oft wy seer doebich zijn
 dat wy hem hebben vergramt.

Daerom ist dat ghy somtijts gheraecht te val-
 len / en wilt daerom den moet niet heel berliesen
 noch en laet niet te volherden ende te benecst-
 ghen om voort te gaen / want met dien sal Gode
 wten proffijt te doen / ghelick eenen doet die Te-
 rraquel vercoopt / den welcken om de oprechtig-
 heyt te bewijfen / selver eerst fengijn in-neemt. Al
 waert dat wy in gheen andere stucken onse ellen-
 digheyt en mercken / ende wat groote schade
 datter comt van verstroyt te wesen / dan alle-
 nelijck in desen strydt dier om gaet / dese waer al-
 leen ghenoech om ons van nieuws inwendelijck
 te doen bereycken. Kan der meerder quaet wesen /
 dan dat wy niet t'huis en zijn & wat hope mo-
 ghen wy hebben van ruste te connen vinden in
 anderen lieden huysen / ist dat wy noch vrede / noch
 ruste en kunnen hebben in onse eyghen huysen &
 maer het zijn onse meeste ende beste vzienden ende
 maghen / ende daer wy ghestabelijck huys mede
 moeten houden ist ons lief oft leet / te wten de
 crachten onser zielen die ons den strydt aen doen
 soo't schijnt / als ghevoelende den strydt die zy
 ghe-

gheshadt hebben van onse ghebzeken. Wyde/ bze-
 de / mijn liebe Sisters sepdit onsen Heere / ende
 vermaent soo dick als zijne Apostelen: maer ge-
 loofemy; hebben wy dien niet / oft en maecten
 wy dien niet te hebben in ons eyghen huyshen/
 wy en sullen hem niet binden in ander lieden
 huyshen. Dat doch van dese ure aff desen stryde
 eynde mach nemen / ick biddet dooz het dier-
 baer bloedt dat onsen Heere booz ons ghestoet
 heeft : ick bidde de ghene die noch niet be-
 ghonst en hebben binnen hun selven te gaen /
 ende oock de ghene die nu beghost hebben /
 dat hun dit niet en doet weder achterwaerts kee-
 ren. Sy moeten peysen dattet argher is te her-
 vallen / als eerst te vallen / ende bemercken hyn
 groot verlies / ende moeten alle hyn betrouwen
 stellen op Godts barmhertigheyt / ende gheensins
 op hyn selven: en dan sullen zy sien hoe dat zyn
 Goddelijcke Majesteit hyn gheleiden sal kan de
 eene wooninghe totte andere / ende stellen in een
 plaetse daer dese wyede beesten hyn niet en sul-
 len konnen raecken noch hinderen. Maer veel
 meer zy sullen over de selve beesten oberhaude
 rijghen / ende daer mede spotten / ende ghenie-
 ten soo groote goeden als zy souden konnen be-
 gheeren / oock / segghe ick / in die teghentwoor-
 digh leven. Ende daerom / ghelijck ick in't be-
 ghinsel gheseyt hebbe / ick hebbe u elders ghe-
 schreven hoe dat ghy u moet dzaghen ten tijde
 van sulcken beroerten ende ongherustigheden
 die den duyvel hier verweckt / om te beghin-
 nen u selven te vertrecken / ghy en moet gheen
 ghewelt ghebzupcken / maer liever met soe-
 righeyt te werck gaen / om te gheduerigher ver-
 gadert van sinnen te moghen bliuen. Hier van
 nochtans en sal ick nu niet boozder spreken /
 allewe:

allrenelijck segghe ick dattet naer myn goetduncken veel aen gheleghen is datmen handelen ende verkeren sal mit persoonen die veel onderbonden hebben. Ende want ghy soude moghen prysen / dattet groote schade in waer / somnighe dingen achter te laten / die niet heel noodelijck gedaen en zijn / behalven datmen die niet eenemael achter en laet soo sal't onsen Heere wel schicken tot onsen proffijte / al waert dat wy niemanden en bonden om ons te leeren ende t'onderwijzen: want teghen dese swarigheyt en is geenen raedt / ist datmen van nieuws niet en begint / ander sijn het is om allenskes meer en meer de ziele te verliesen / ende Godt gawe dat zyt wel bemerckte. Niemand mochte prysen / ist soo groot een quade achterwaerts te kreuen / soo waert beter niet te beginnen / maer buyten het Casteel te blijven.

Ick heb u van't begint sel gheseydt / ende onsen Heere seghet selve / dat die het perijckel soeckt / daer in verlozen sal gaen / ende dat 't Ghebedt de poozte is om te comen in het Casteel. Maer dat wy souden meynen inden Hemel te comen / sonder binnen ons selven te gaen / ons selven te kennen ende te bemercken onse ellende / ende 't ghene dat wy Godt schuldigh zijn / ende sonder zijne barmhertigheyt dickwils aen te roepen / dat naer een rechte dinnashepdt. Den selven Heere seyt / niemant en climt op tot den Vader dan dooz wy. Ick en wete nochtans niet oft hy alsoo seyt / ick meyne ja.

Ende op een ander plaetse: die wy siet / siet mynen Vader.

Maer ist dat wy noyt onse ooghen op hem en willen worpen / noch bemercken hoe veel dat wy in hem gehouden zijn / noch de doot die wy voor ons verdrage heeft: soo en sie ick niet hoe wy hem

Inllen kunnen kennen / ofe zentighe wercken doer
 goe zinnen dienst. Want wat crachte ofe weerde
 kunnen de wercken hebben sonder het gheloove/
 en sonder bereenticht te zyn met de weerde bande
 verdiensten ons Heeren Jesu Christi ons opperste
 goet / Ende wie sal ons berwecken om desen
 Heere lief te hebben / Syne Goddelijcke ma-
 festeit wil ons kennelijck maerken / hoe dier
 dat wy hem ghecoft hebben : ende dat den
 knecht niet beter en is dan den Heere : ende
 dat wy noodtsaeckelijck moeten arbeiden om
 zyn glorie te ghenieren / ende oock dat wy moe-
 ten bidden om niet alijdt inde temptatie te blij-
 ven.

DE DERDE WOONINGHE,

inhoudende twee
Capittelen.

HET I. CAPITTEL.

Waer in ghehoont wordt hoe luttel verſe-
keringhe dat wy kunnen hebben ſoo lanck
als wy in dit ballingſchap leven, al is men
oock ghecomen tot hooghe volmaeck-
heydt; ende hoe wy altijd moeten wande-
len met vreeſe. Daer zijn ſommige goede
puncten,

Vat ſullen wy ſeggen tot de ghene die dooz
de ghenade Godts de boozſepde ſtrijden
dooz broken zijn / ende dooz de bolherdigheyt zijn
ghecomen inde derde woonſinghe / dan / ſaligh is
den menſch die Gode vreeſt / Ten is gheen cleyn
gratie / dat zijne Goddelijcke Majesteit my hier
op heeft doer verſtaen het bedietſel van dit weers-
ken / naer dat ick in ſulcke ſaecke plomp en boe-
ben. Dooz ſeker moghen wy gheluck ſaligh noe-
men / ſoo verre hy niet weder achterwaerts en
gaet / want naer dat wy kunnen oorздеelen is hy
in den verſekerden wech van zijne ſaligheyt.
Hier ſuldy wel ſien / mijn Suſters / hoe veel daer
aen ghelegghen is inde boozgaende ſtrijden vic-
torie te behouden / want ick houdt booz een ſekere
ſaecke / dat onſen Heere niet laeten en ſal hem te
ſtellen in ſekerheyt van conſciencie / het welck
gheen

ghern cleyn goet en is. Ick segghe in sekerhepdt / ende ick hebbe qualijck gheseyt / want daer geen en is geduerende dit leven: ende daerom verstaet mijn segghen alijdt / behalven dat hy niet meder achterwaerts en keere / ende dat hy niet en verlaete den begijonsten wegh. Het is groote ellendighhepdt ghenoech dat wy sulck een leven leyden / in het welck wy alijdt moeten wesen / gelijck de ghene die den vyant booz de pooren h. hebben / ende otersulck noch slapen noch eten en maghen onghewapent / ende alijdt op hunne hoede moeten zyn / upt vzeese ofter by aventueren van eenighe lude soude moghen ghewelt gheschieden teghen dit bolleweick. Om mijn Godt ende mijn opperste goet / hoe soudem wy moghen verlanghen ofter begrepen sulcken ellendigh leven daer't niet moghelijck en is dat wy soudem konnen ghelaeten u te bidden dat ghy ons daer upt wilde nemen: ten waere op hope dat wy het leven soudem moghen verlieten om utrent wille / oft immers dat opzrechtelijck t' uwen dienste besteden / en boven al dat wy soudem mogen verstaen welck dat utren wille is / **I**st utren wille / o mijn Godt / laet ons met u sterben / gelijck **S. Thomas** seyde: want sonder u te leven / ende sulcke vzeese te hebben dat men u by aventueren eenwelijck soude verlieten / dit en is anders niet dan dickwils te sterben.

Daerom mijn Dochters segghe ick / dat het geluck welck wy moeten begheeren is / dat wy nu mochten in sekerhepdt wesen met de geluck-selige. Want onder alle dese vzeesen / wat behaghen kan hy noch hebben / wiens behagen alleenlijck gelegen is in Godt te mogē behagē en aenmercke dat somighe Depligē als sulcke enooch veel grooter vzeese hebbē gedzagen / endes niet te min gevallen zyn

in groote sonden: en dat wy niet verskeren en zijn dat ons Godt de hant sal reucken om daer uyt te geraecken en ons te verlichten (te weten met een sonderlinghe bystant) ende om penitentie te doen gelijk sy-lieden hebben gedaen. Dooz seker/mijn Dochters/ ick schrybe dit met sulcke bzeese / dat ick niet en wete hoe dat ickt schrybe / noch hoe ick kan leven / als ick indachtigh worde het ghene my seer dicwils overcomt. Sijdt hem mijn Dochters / dat zijne Majest. alijt lebe in my / want anders wat sekerheyt kan hebben sulcken leven / soo qualijck besteeet als het mijn / en en zijt niet beswaert verstaende datter alsoo met my is / gelijk ick somtijes gewaer geworden heb / dat sommighe van u lieden zijn / als ick hun sulck segghe : het welck comt uyt dien dat gyliden wel willen sout / dat ick alijt seer heyligh geweest waere / en ghy hebt oock enigh gelijk en ick van mijnen'c weghen soudt oock wel willen : maer wat wil ick doen / als ick't dooz mijn eyghen schult verlozen hebbe / want ick en heb geen reden om over Godt te claghen / al oft by my gheen genoeghsaeme bystant verleent en hadde / op dat utre begeerte hier in souden verbult worden. Ick en kan dit niet schryben sonder tranen en groote beschaemheyt / aēsiende dat ickt schrybe dooz sulcke die my noch kunnen leeren / dese ghehoorzamheyt is my wel hardt ende schickelijck geweest: maer den Deere wil gunne dat aengesien dit geschiet ter liefde vā hem / sulck oock zy dat gylidē daer eenigh byzoffijt uyt treckē mocht en by bergiffenisse biddē. vooz my ellendighe ende stoute. Maer zijne Majesteyt weet wel / dat ick anders niet en kan dan alleenelijck barmhertighen van zijn barmhertighheyt. Ende aenghesien ick niet en can laeten te wesen de ghene die ick gheweest ben / soo en hebbe

Hebb' ick anders gheen en raede / dan my te kee-
 ren tot de selve bermherdigheyt / ende mijn be-
 trouwen te stellen op de verdienstē vā sijnē Soou-
 ende van sijn gloziense Moeder Maghet / wiens
 habgheyt ick met u lieden dzage / van mijnen t'we-
 ghen ontweerdighlijck. Loofst haer daer van / mijn
 Dochters / dat ghy waerachtelijcke Dochters zijt
 van dese weerdighe Vrouwe : ende alsoo en derft
 ghy u niet schamen / al den ick soo ellendigh / aen-
 ghesien dat ghy aen haer sulcke goede moeder
 hebt. Volght haer nae / ende bemerckt hoe groot
 dat is de weerdichgheyt van dese Vrouwe / ende
 wat groot goet dat het is haer te hebben vooz een
 patronesse ende vooz spraekerse : want mijne son-
 den ende mijn ontweerdighgheyt niet en hebben
 konnen in 't minste verouysteren de clarigheyt
 van dese heylighe orden.

Maer een dingh wilde ick u wel maerschou-
 wen / te weten : al en zijt ghy sulcke niet / gelijk
 ick gheweest ben / ende al hebby dese ghelucks-
 lighē Maghet tot een Moeder / dat ghy u daer-
 om niet en moght vooz meer versekert houden :
 want den Conincklijcken Propheet David was
 seer heyligh / en nochtans siet ghy hoedanigh
 sijnen soou Salomon is geweest : en dat ghy oock
 geen acht en slaet op het slot ende penitentie daer
 ghy in leeft / noch dat ghy gheen versekeringhe
 en neemt uyt dien dat ghy met Gode verkeert /
 ende dat ghy u soo ghestadighlijck oeffent in het
 ghebed : / ende dat ghy alsoo verbzeemt zijt vande
 dinghen deser werelt ende dat ghy dit te nemaal
 verlaeten hebt ghelijcke u duncke : dit is alle seer
 goet / maer ten is noch niet ghenoech / (soo ick ge-
 seyt hebbe) om alle vzeese wech te nemen. Ende
 daerom herhaelt ende hebt dickwils in u gedach-
 t'nisse dit verskē Beatus vir qui temet Dominum Se-
 luck.

luck saligh is hy die de Deere vzeest. Ick en weet alreede niet wat ick gheseyt hebbe / soo seer ben ick bypen schade gheweken / want soo haest als ick mijns selfs ghedencke / soo worden mijn vloghelen ghebroken om per goets te mogen seggen / ende over sulckx wil ick't booz dese reyse laeren staen.

Wederkerende dan tot 't gene dat ick u hadde begonst te seggen aengaende de siele die geraecht zijn binnen de derde wooninghe / wien Gode gheen cleynre gracie gedaen en heeft dat zy aldus dooz de eerste swarigheden gepasseert zijn / maer seer groote. Alsulcke hope ick by de goetheyt ons Deeren dat'er veel zijn in dese werelt / sy zijn seer besozght dat zy sijne Majesteit niet en verzozen / hoe oock wachren hun van daghelijckelike ghebzek en zy soecken penitencie te doen / en waer te nemen de tijden van devotie om de sinneken te vergaderen: zy besteden den tijt wel / ende oeffenen hun gheerne in wercken der liefden tot hunnen naesten / zy sijn seer voorsichtigh ende wel gheschickt in alle hun wercken / ende de rucht van hun huys (te weten die huysen hebben) ende boozwaer het is eenen staet / den welcken soot schijnt / gheen oozsaecte en helet datmen hun weygheren soude den inganch tot de leste wooninghe / jae onsen Deere selve en sal't hun niet weygheren ist dat zy't willen / want het is een bequame ghesletemisse om van hem alle gracie te ontfangen.

Ⓞ Jesu / wie soude konnen seggen dat zy sulcken groote goet niet en soude begeeren / insonderheyt nu het alderpijnelijckste doozbroken hebben des niemant. Wy segghen allegader dat wy't begeeren / maer op dat Gode de siele reene mael besitte / en ist niet ghenoech alsoo te segghen: ghelijck't niet genoegh en was booz dien jonckman /

als den Heere tot hem seyde / oft hy begeerde vol-
maect te zijn. Sedert dat ick beghonst hebbe te
spzeken van dese wooninghen / heb ick my dien
jonghman booz oogen ghestelt / om dat wplieden
alsulcke zijn / naer de Schyftuer ende gemeyne-
lijck de groote doyrigheden dieman crÿght in's
Gehedi / hier uyt spruyten / hoe wei nochtans dat-
ter noch andere oorzsaecken zijn. Ick laet niet te-
min besjden staen sekerre inwendige onberdzage-
lijcke verdytelijckheden die sommighe goede
zielen lyden / sonder eenighe haere schult / uyt de
welcke hun den Heere alijdt treckt met groot
pzoofft: Andere oock die de melancholie ende an-
dere cranckheden onderwozpen zijn / want im-
mers in alle dinghen moeten wy de oorzdeelen
Gods aen een sÿde laten. Van mijnen't roeghen
hande ick dat gemeynlijck geschiet 't gene ick ge-
seyt hebbe / om dieswille dat dese zielen hun sel-
ven alsoo gestelt vinden / dat zy omgeen oorzsaecke
en souden doot-sonde doen / jae datter oock zijn die
niet een daghelijck sche doen en souden / ende dat
zy hun leven ende hun goeden wel besteden / soo
en konnen zy niet verduldelijck lijde datmen hun
poozte sluyt vanden inganck der plaetsen daer
onsen Coninck is / wiens Wassalen ende onderfa-
ten zy hun selven achten te wesen / ende zijn met-
ter daet. Waer hoe wel dat eenen Coninck hier
opdetaerdin veel dienaers heeft, zy en comē noch-
tans niet allegader tot binnen zijn camer. Keert/
keert / o mijn dochters / in u selven / ende gaet booz
by uwe clepne wercke die ghy als Christen men-
schen zijnde / schuldigh zijt te doen / ende noch veel
meer / ende laet u ghenoegh wesen dat ghy zijt
dienaeressen ende onderfaten Gods / ende en
wilt niet soo veel verfoecken te hebben / dat ghy
ten lesten niet met allen en behoudt. Aensiet
De

de Deylighen die binnen de camer van desen Coninck zijn ghegaen / ende ghy sult mercken het groot verschil datter is tusschen hun ende onstieden. En begeert niet dat ghy niet verdient en hebt / want onstieden die Godt vertoozent hebben / en behoort niet een gedachte in te vallen / dat wy't souden konnen verdienen / wat groote verdienst: gheden dat wy oock mochten doen. Godtmoedigheyt ootmoedich:yt / ick en weet niet wat temptatie dat ick op dit stuck hebbe: want ick en kan niet oprechtelijck anders gelooven of daer moet gebzet vā ootmoedigheyt zijn inde gene die welke swarigheyt maect van dese dovrigheden: ic segge dat ick laet staē de inwendige verdziereijgheden boven geroert / want die gaen verre te vā de dovrigheden ende 'tghelijck van de voren.

Laet ons ons selven beproeben / mijn Susters / oft liever dat o' sijn vrees selve ons versoecte / die't wel kan doen / al en willen wy dat dickwils niet verstaen / ende laet ons wederkeren tot de zielen die soo wel gheschickt zijn / ende laet ons sien wat zy al doen om des Heeren wil / ende terstondt sullen wy mercken dat wy gheen reden en hebben om over zijne Majesteit te clagen. Want ist dat wy hem den ru'zge keeren / ende van hem wegh gaen heel bedroeft / ghelijck dien jonckman daer in't Evangelie aff ghesproken wort: als hy ons verclaert wat dat wy doen moeten om volmaect te wesen: wat wil wy dat zijn Majesteit doen sal / die de vergeldinge moet geue naer de mate vande liefde die wy hem toedragē. Ende dese liefde / mijn Dochters / en vers niet gestimmert worden in onse verbeeldinge / maect wel behoont met te werckē. Nochtans en pypst daer om niet / dat hy onse werken van doen heeft / maer hy bereyscht een vast ende seker voornemen

nemen van onsen wil. Ons-lieden sal dunctken
 die het gheeste / jck kleeft draghen / ende dat ghe-
 twillighlyck heb en aenghenomen / ende hebben
 verlaten alle de dinghen deser werelt / ende 'rgene
 dat wy daer in hadden / al en warent maer de
 net en van S. Peeter (want het schijnt dat hy
 ghenoech gheeft diet al gheeft dat hy heeft) dat
 wy nu al voldoen hebben. Het is een seer goede
 ghesteltemisse / ist datmen daer in volherdt / ende
 datmen niet weder en keert met de wilde ende
 fenijnighe beesten der eerster wooninghe / al en
 wart maer metter begheerten : want daer en is
 gheen twyfel aen / ist dat de ziele volhert in dese
 armoede ende berlatinghe van alle dinghen / ofe
 zy sal vercrighen dat sy begheert / dat zy op
 sulcke conditie / dat sy toefie (ghelyck ick u ge-
 waerschout hebbe) haer selven te achten booz-
 ren onnutte dienaresse / ghelyck onsen Heere
 Jesus Christus seyd : ende dat zy gheloobe /
 gheloobe / dat zy onsen Heere geenstins verbonden
 en heeft / om haer sulcke graven te verleenen :
 maer dat zy liever achte ende houde meer ver-
 bonden ende schuldigh te wesen / als hebbende
 meer van hem ontfangen. Wat kunnen wy doen
 booz sulcken machtighen Godt / die booz ons de
 doot ghestorven is / ons gheschapen heeft / ende
 het wesen ghegeven / dat wy ons niet en souden
 roch seer geluckigh achten / costen wy yet af-
 legghen ende ghyten van 'ighene dat wy hem schul-
 digh zyn booz den dienst die hy ons gedaen heeft
 (ick en hebbe dit woort niet geerne uytghespro-
 ken / machtan is alsoo / want soo langhe hy hier
 inde werelt was / in dede hy anders niet als ons
 dienen) sonder dat wy van hem eyfchen nieuwe
 gaben ende vertroostinghen? Aljn dochters ledt
 op sommighe dinghen die hier opgheteekent zyn

al ist dat zy verdræypt ende niet wel uytghelept
 en sijn: want ick en sou dese niet beter konnen
 uytlegghen / de Heere salse u doen verstaen / op
 dat ghy dooz de dorricheden cringen mooght oot-
 moedigheyt ende niet ongherustigheyt / ghelijck
 den dupbel soecke. Ende gheloof dat / daer waer-
 achtighe ootmoedigheyt is / al en verleent Gode
 daer noyt soetigheden oft vertroostinghen / hy
 salter gheben eenen vrede ende ghesonheyt /
 mette welcke men beter sal te vreden sijn / dan
 d'andere mette soetigheden / want dickwils (ge-
 lijk ghy wel gelesen hebt) zoo verleenet de Gods-
 delijcke Majesteit aen die alvercranckste / hoe
 wel dat ick van hun wel gheloobe / dat zy die
 niet en soude willen wisselen teghen de sterck-
 heyt der ghenen de inde dorrichen sijn. Wy heb-
 ben liever wellust van het Cruys. Maer ghy / o
 Heere / die de waerheyt kent / beproeft ons / op dat
 wy ons selven kennen moghen.

HET II. CAPITTEL.

Daer zy de selve redene vervolght, ende
 spreeckt vande dorricheden in het Ghe-
 bedt, ende vant ghene dat (naer haer
 goet duncken) daer uyt soude mogen vol-
 gen, ende hoe wy ons selven moeten be-
 proeven, ende dat onsen Heere beproeft de
 gene die in dese wooninghe sijn.

Ick hebbe ghekent sommighe zielen / jae ick ge-
 loobe dat ick wel mach segghen vele / die tot
 desen staet gheraecht sijn / ende hebben veel sae-
 ren gheleest in dese opzechtigheyt / met een goede
 gheschicktheyt der zielen ende des lichaems / soo
 veel

veel als men kost ghemercken / ende nochtans
 achternaer alst scheen dat zy hadden behooren te
 wesen meesteressen ende Vrouwen vande werelt/
 oft ten minsten daer van goede kennisse te heb-
 ben : als zyne Goddelijcke Majesteyt ghecomen
 is om hun in cleyne saecken te proeben / soo heb-
 ben zy gheroont sulcke ongherustigheyt / beflo-
 tensheyt ende benaughtheyt des herten / dat zy my
 teeremael verwondert ende bedacht maecken.
 Hun raet te gheben en is niet moghelijck / om
 dies wille dat sy soo langhen tijdt de denight be-
 handelt hebbende / hun laeren duncken dat zy
 andere behooren te leeren / ende dat zy meer dan
 ghelijck hebben in dese dingen te gevoelen. Im-
 mers ick en hebbe geenen raet gebonden / noch en
 binde regentvoorzdelijck / om sulcke persoonen te
 troosten / ten waer hulpeden te verthoonen de
 Dreefheyt ende medelijden dat men met hulpede
 verdriet heeft / ghelijckmen inder waerheyt heeft /
 als men hun siet sulcke ellende onderwoopen : men
 magh sich oock niet verhoorden hunkne rede-
 nen teghen te spreken / om dat zy dit drijben in
 hunne ghedachten ende verbeeldinghen / dat zijt
 lyden om de liefde Godts / ende alsoe en comen
 zy nopdt te verstaen wat onvolmaecktheyt is /
 het welck is noch een ander ghebreck vooz men-
 schen die soo herre gheboordert zijn. Maer dat
 zijt ghevoelen en derfmen hem niet verwonde-
 ren / hoewel dat naer mijn goetduncken / dit
 ghevoelen behoorde haest te passeren / om dies
 wille dat onsen Breere dichtwils zijn selven wat
 ontrect / op dat zijn uytverrozen souden hun-
 ne eyghen cranckheyt ghevoelen / ende om die
 haest te ghevoelen isser anders niet van doen.
 Ende dese maniere van beproeben kanmen licht
 betwaer worden / om dat zy-lieden seer claer-
 lijck

lijck mercken hun ghebzeck / ende somtijdes doet
 het hun meerder pijn / dat zy in hun selven
 mercken aertſche dinghen oock niet ſeer ſwaar/
 ſonder dat te kunnen beſeren / dan het ghene dat
 hun de pijn aendoet. Dit houde ick vooz een
 groote ghenade Godts / ende al iſt een ghebzeck/
 het is nochtans ſeer pzoſſijtelijck vooz de oodt-
 moedigheyt : maer inde voozſeyde perſoonen en
 iſt alſoo niet / want zy verheffen ſulcke dingen in
 hunne gedachten en wilden wel dat de andere die
 oock verheben. Ick wil der ſomnighe van ver-
 halen / op dat wy die moghen kennen / ende dat
 wy ons ſelven mochten beproeben al eer dat on-
 ſen Heere Ickus Chriſtus ons probe : want het
 en waer gheen elpne ſaecke gewaerſchout te we-
 ſen : en dat te wozen wel verſtaen te hebben. Het
 mach ghebeuren datter zy een rijck man ſonder
 kinderen oft erſghenamen die hy zijn goeden
 mochte achterlaeten / deſen comt te lijden eenighe
 ſchade aende ſelbe goeden / alſoo nochtans niet /
 oft hy behout noch ghenoech vooz zijn ſelven en
 vooz zijn huyſ. Iſt dat daer en boven deſen per-
 ſoon ſulcke ſchade draeght met ſoo groote onge-
 ruſtigheyt ende beroerte al oft hy geen broot be-
 houdē en hadde om te eten: hoe ſoude onſe Heere
 van hem bereyſchē dat hy't al verlaeti ſoude om
 zijnent wil / men mochte hier op ſeggen / dat ſulcken
 menſch dat geboelt / om dat hijt begeert / om den
 armen mede te deulen : maer ick gheloobe wel
 dat Godt lieber heeft / dat ick my overgebe in zijn
 nen wil / ende in't gene dat hy doet / ende dat ick
 beneerſtige mijn ziele in ruſte te ſtellen / dan deſe
 caritaet ende liefde. Maer iſt dat ſulcken perſoon
 dat niet en doet / om dat onſen Heere hem noch
 ſo verre niet geboozdert en heeft / laetet alſoo we-
 ſen / maer dat hy verſtae / dat hem den bydom

des gheests ghebeekt / ende dat hy daer by hem
 bequaem maecte / dat den Heere hem die gheuen
 mach als hyse sal eyschen. Daer mach een an-
 der wesen die rangelijck wel den middel sal heb-
 ben/ende meer als hy behoefte/hem comt een ahe-
 legentheydt vooz van noch meer te moghen ver-
 crighen / mozdet hem ghegunt dat hy't aenbeer-
 de in Godts / naem maer dat hy't soude gaen ver-
 bolghen / ende als hy't vercreghen heeft / noch
 meer verbolghen ende noch meer en . . . eer / hy
 mach sulcke ende soo goede meyninge hebben als
 hy wil (ghelijck hy wel behooze te hebben / want
 wy hier spreken vande ghene die soo ick gheseyt
 hebbe/hun oeffenen in't Gebedt est deughdelijck)
 sijn hy en derf niet denckē dat hy voozder geraet-
 ken sal in de wooninghen die den Coninck naer-
 der sijn. Van ghelijcken ist datter yet oprijst daer
 zy moghen vooz misprezen mozden/oft dat eenich-
 sins hunne eere te naer gaet al ist dat hun Godt
 dese gratte doet / dat zyt diekwils verbuldelijck
 dzaghen in't openbaer (om datter onsen Heere
 seer behaecht datmen de deught openbaerlijck
 voozstaer op dat de selbe deught niet te lyden en
 hebbe waer toe sy verbonden sijn oft tot vergel-
 dinghe dat sy hem gedient hebben / ghelijck onse
 Heer ons opperste goet seer goet is) nochtans
 van binnen blijster sulcke ongherustigheyt / dat
 zye niet en konnen affkeeren noch hertwinnen/
 ende alsoo en vergaet zy soo haest niet. O Heere
 Godt / en zijn't dese niet / die ober soo langhen
 tijdt oberpeyst hebben hoe onsen Heere Jesus ge-
 leden heeft / ende wat goet datter comt van lyden
 en verdzaghen / aē dier selbe naer verlanght heb-
 ben / Sy soudē wel wilkē dat alle menschen leue
 gheschicht waere ghelijck hun leven : ende Godt
 wabe dat zy soo niet verdoolt en waten / dat zy
 niet

niet en dochten dat hun verdriet corripet van andere menschen ghebezeken / ende in hun verbeeldinghe v'selve verdriet willen verdienstelijck maecten. **V**lieden sal duncken / mijn Susters / dat ick hier spreke buyten propoost / ende niet tot u lieden / om dat dusdanighe dinghen hier niet en zyn / ende dat wy gheen goet en hebben / noch oock en begeeren / ende dat wy't oock niet naes en loopen / ende oock dat ons hier niemant onghelijck en doet. **W**aerom ist dat de ghelijcke nissen niet en zyn van 'tghene dat metter daet gheschiedt : maer men trecke daer upt beel andere dinghen die souden moghen gheschieden / die niet goet en waer merckelijck upt te drucken / en daer en is gheen reden om dat te doen. **D**ooz dese dinghen die ick gheseyt hebbe / sult ghy moghen kennen ende verstaen oft ghy wel ontetst ende bloot ghemaect zyt / van al 'tghene dat ghy verlaeren hebt / midts dat haer sommighe cleyn dinghen verhoonen (al zynse niet vande selve soorte) aen de welke ghy u selven seer wal konst proeben / oft ghy meester sijn ober uwe passien syt. **E**nde geloofst my dat de saecke niet gelogen en is in het geestelijck kleeft te dragen / oft niet / maer in zyn selven te oeffenen inde deughden / en onsen wil ganschelijck over te geben in Godes wil / ende dat den schick van ons leven sal zyn 'tghene dat zijne Majesteit daer aff schicken sal / ende dat wy niet en begeeren dat onsen wil gheschiede / maer den zynen. **E**nde al zyn wy tot dese volmaectheydt niet ghecomen ghelijck ick gheseyt hebbe / dooz de ootmoedigheyt / de welke is de salve onser wonden / sullen wy daer toe moghen gheraecten : want ist dat wy die waerachtelijck hebben / onse Chirurgijn / den welchen Godt is / sal ons comen gheresen / al ist dat hy

eenigen tijt vertroeft. De penitencien die sulcke
 personen doen / zijn alsoo wel geschickt als hun
 leven / welke penitencien zy seer lief hebben / om
 daer mede onsen Heere te dienen / en al d't en is
 niet quaedt : ende daerom de penitentie doende
 ghebruycken zy goede discretie / om de ghesond-
 heyt gheen hinder te doen / en en sozght niet dat
 zy hun selven dooden sullen / want de redelijck-
 heyt is seer sterck in hem / jaet de liefde en is soo
 sterck niet / dat zy hun trecken soude bande rede-
 lijckheyt. Maer ick hadde liever dat wy die had-
 den / om niet te vreden te zijn niet in sulcke ma-
 niere Godt alijt te dienen op eenen voet / op den
 welken wy desen wegh noydt en sullen volben-
 ghen / midts dat ons dunckt dat wy alijdt voort-
 gaen / ende maecten ons mor (want ghe-looft wy
 het is eenen wegh duyster ende vel sijck) ende
 ten langhen listen salt noch wel ghebaren zijn /
 ist dat wy niet verlozen en gaen. Maer soude u
 lieden ghevarden duncken / mijn Dochters / dat
 men treckende van d'een lant tot een ander / sou-
 de een heel jaer daer oever gaen dooz winden /
 sneeuw / ende regen ende quade weghen / als men
 daer soude konnen ghevaecten op acht daghen
 Onwaert niet beter met een reyse dooz te trec-
 ken / aenghesien datter al dit onghemack is / en
 datter sock pe 'sijckel is bande serpente
 Wat goede tecken ten ick van dese dingen betwijfel
 en Godt gabe dat ick dit al dooz gepasseert waere
 want seer dickwils dunckt my neen. Alsoo wy
 wandelen met soo heel sinnē / het quilt ons / al om
 dat wyt al vreesen / ende alsoo en derben wy niet
 booz trecken recht oft wy souden konnē tot dese
 wooninge geraecken als andere den wech deden
 booz ons. Ghemercke dan dat dit niet mogelijck
 en is / laet ons ons selven ghewelt aen doen / mijn

Susters/om de liefde ons Heeren / laet ons onse
 reuelijckheydt ende onse bezreestheden in sijne
 handen laeten / laet ons vergeten dese natu-
 rlijke cranckheyt / die ons seer kan beletten. aen-
 gaende de zorghe booz onse lichamen / laet ons
 die laeten in de handen der Obersten/ en laet ons
 alkenelijck besorghen boozts te gaen met groote
 schzeden/om dien Heer te moghen sien. En al is
 hier onderhout dat ghy hebt seer luttel/oft gheen/
 soo soude nochtans de zorghe booz de gesontheyt
 ons moghen bedziagen / in onderhepdt gemerckt
 dat wy daerom niet te ghesonder en sullen zijn/
 dat wete ick wel: ghelijck ick oock wel wete/
 dat de saecke niet al gheleghen en is in't ghene
 het lichaem aengaet / want dat is het minste.
 Den wegh daer ick aff spzeke is met groote oot-
 moedighpdt / dan ist dat ghy't verstaen hebt/
 hier gheloofs ick dat leydt de schade boven alle
 schaden der ghener die niet boozt en gaen/ten zy
 dattet ons duncki dat wy luttel schzeden boozts
 gegaen hebben / ende dat wyt alsoo ghelooben/
 ende dat de schzeden die onse mede-susters boozt
 setten/ons duncken veel grooter en snelder te we-
 sen/en dat wy niet alleen begheeren / maer oock
 arbeypden datmen ons de quaetste van al achte.
 Hier mede is desen staet seer excellent / anders
 sullen wy al ons leven lanck daer blijben / ende
 dat met d'ysent pijnen ende cranckheden/ want
 gelijck wy ons seluen noch niet verlaeten en heb-
 ben / soo ist groote pijn ende arbeyp / al noch ghe-
 laeden te gaen met dese aerde onser ellenden/
 d'welck niet en doen de ghene die opelminnen
 totte volghende cameren ende wooninghen. In
 dese wooninghe nochtans soo en laet onsen Hee-
 re niet te vergheben als rechtbeerdigh / jae als
 heel barmhertigh zijnde / want hy verleent altijt

meer dan wy verdienen / ons ghebede meerder
 vzeughyt / dan wy souden kunnen hebben upt de
 wellusten ende verstroupheden deser werelt. Maer
 ick en meyne niet dat hy veel geestelijcke smaect
 gheeft / dan somtijts om hun aen te locken ende
 nooden / om te sien water inde andere woonin-
 ghe goedts omme gaet / op dat zy hun selven be-
 quaem maecten souden / om daerbinnen te gaen.
 Wlieden sal duncken dat de vzeughden ende de
 smaecten een dingh is / ende ghy mooght pepsen
 waerom dat ick onderscheydt stelle tusschen de
 namen. Maer mijn gortduncken het verschilt is
 groot / ende het mach zijn dat ick verdoolt ben
 maer dat my daer van dunckt sal ick verclaeren
 inde vierde wooninghe die naer dese volgen sal.
 Want mides dat my aldaer sullen moeten een
 weynigh bedieden bande smaecten die Godt
 daer verleent soo sal't daer beter repasse comen. Est
 al schijnt dit te wesen sonder eenigh proffijt daer
 kan nochtrans proffijt geschieden / te weten dat hy
 kennende ende wetende wat elcke saecke is / u
 mooght schicken te volgen het beste; ende het is
 een groote vertroostinghe vooz de zielen die Godt
 tot daer toe herft ghebracht / ende beschaeuntheyt
 vooz de gene die meynen dat zy't al hebben / ende
 zijn sy ootmoedigh soo sullen zy betrecht worden
 om Godt danckbaer te zijn / maer isser eenigh
 ghebreck daer aff / soo sullen sy crighen een in-
 twendighe walginghe ende teghenheydt / dan de
 volmaectheyt en is niet ghelegghen inde smaec-
 ken / maer inde groocheyt der liefde / ende den
 meesten prijs sal ghegheuen worden den ghenen
 die alder-meest sal beminnen ende meest werck-
 en sal met rechte beerdigheydt ende waerheydt.
 Wy abontueren salmen dencken / waer toe dat-
 ter dienen sal te spreken van dese inwendige ga-
 ben /

ven / ende te verclaren hoedanigh datse zijn. **I**n
 dit waerachtigh / ghelijck alst is : ick en wetet
 niet / datment vraghe den ghenen die my bebo-
 len heeft te schrijven / want my en staet niet toe
 te schelden met woorden tegen de **O**verste / maer
 ghehoorzaem te zijn / anders en waert niet wel
 ghedaen. Het ghene dat ick u metter waerheydt
 kan segghen is dit / naer dat ick dese dingen heb-
 be gheweten dooz de onderbondenheydt / ende
 dat ick selve die van al mijn leven niet en meynde
 te weten (ende dat te recht : want daer hadde
 ick mede ghenoech te vrede gheweest / als ick
 dooz eenighe teckenen hadde konnen weten of
 verstaen dat ick in eenige faecke **G**odt beliefden)
 ende als ick yet inde boecken las aengaende de
 gade en vertroostinghen die onsen **G**eece uptbeyle
 den zielen die hem dienen / dat was my eenen
 grooten troost / ende verweekten mijn ziele seer
 om **G**odt te loven. **A**enghesien dan dat mijn ziele
 soo ellendigh zijnde dit dide / de gene die ootmoe-
 digh ende goet zijn / sullene veel meer doen.

Ende alwaert maer om een ziele die daer booz-
 heim eens loofden / soo ist naer mijn goeddruc-
 ken / weert dit te verhalen : ende op dat wy ver-
 staen moghen wat groote vzeughden ende mel-
 lusten wy dooz ons eighen ghebreck verliefen /
 ende ist dat zy van **G**odt zijn / hoe dat zy verbult
 ende gheladen zijn met liefde ende sterckheydt /
 dooz de welke men beter kan gheboozderen ende
 wandelen sonder aerbeydt ende wassen in goede
 wercken ende deughden. **E**n dencke niet datter
 cleyn verlanck aen leyt / daese achtet blijven dooz
 onse schult : want alst aen ons niet en liegt / den
Geece is rechtverdiggh / ende zijne **M**ajesteit sal
 ons dooz enen anderen wech verleenen t'ghene
 hy ons dooz desen wegh onverreckt / om de oozsaec

ke die zijne Majestejt kennelijck is / want zijn
 secreten zijn seer verholen ende verborghen / oft
 ten alderminsten sal hy verleenen sonder eenigh
 twyfel t'ghene dat ons alderbeste dient. Het gene
 dat my dunckt alderproffijtelijckste te wesen booz
 de ghene die door de goetheydt Godes tot desen
 staet gheraecht zijn (want ghelijck ick gheseydt
 hebbe/hy en heeft hun gheen cleyn ghemade ghe-
 roont/want zy seer naer zijn om hooger te geraec-
 ken) dat soude wesen hun te oeffenen inde blygh-
 heyt der geloozsaemheyt: ende al ist dat zy geen
 Religiösen en zijn / dit waer een groote saecke/
 ghelijck sommige doer/dat zy vermanden hadden
 daer zy naer lusterden/ om in gheen dingen den
 eygen wil te volgen / die ghemeynelijck oorzaeck
 is van ons verlies / oock niet te soecken verman-
 den van hunne humeuren (ghelijck men seyt) die
 in alle dinghen lancksamelijck ende stappelijck te
 werck gaet: maer soecken enen te hebben die goe-
 de kennisse heeft van de dinghen deser werelt/
 want daer groot proffijt van come dat men hand-
 delt met eenen diese kent / op dat wyse oock
 mochten kennen / ende oock om dat het is een
 saecke die ons grootelijck sterckt ende moet
 gheeft te sien eenighe dinghen die ons onmog-
 lijck schenen / in andere menschen moghelijck
 ende licht te zijn / ende dat zy die volbringhen
 met sulcke heylighepdt / als zy doen: het schijnt
 dat wy door hun blieghen ghemoet worden om
 te blieghen / ghelijck als de cleynen boghelien
 leeren blieghen / want al ist dat zy niet soo ter-
 stont verre op en blieghen/ nochtans allenkens
 volgen zy de ouders naer: ende dit helpt veel/
 dat wete ick wel. Van sulcke persoonen al ist dat
 zy oock een seer sterck voornemen hebben ghe-
 maect/van God niet te verzoonen sullen noch-
 tans

tans wel doen ist dat zy hun niet en begheben
 inde oorzaecken van te misdoen / om dies wil
 dat zy wesende noch naer by ende ontcingelt met
 de boozgaende wooninge / souden lichtelyck daer
 wederom gheraecken / om dat hun Caliceel alnoch
 niet ghefondert en is op vaste eerde (ghelyck de
 ghene die heel gheoeffent zyn inde stryden / die
 de beroerten des mere: is wel kennen / hoe luttel
 darmen die moet vzeesen / ende hoe luttel dat-
 men behoort te verlangen naer s'werelts lusten)
 esi alsoo mochtet ghebeuren dat zy dooz grooten
 aenstoot daer wederom souden roekeeren. Want
 den duyvel weetse seer wel aen te leggen om ons
 te beschadigen ende quaet te doē / op dat wy onder
 t' d'ysel van eenen goeden pber / willen de betereit
 de ghebzeken van andere / niet en sonden konnen
 wederstaen het gene dat hier op soude mogen ge-
 geschieden. **E**t ons dan letten op ons eygen ghe-
 bzeken / esi latten staen de ghebzeken van andere:
 want 't ghebeurt ghemeynelijck dat de ghene die
 aldus wel geschickt zyn / hun verwonderen van
 alle saken / ende het mocht comen dat zy souden
 naer leeren het principaelste van't ghene daer zy
 hun van verwonderen. **E**n ist darmense in het
 uprinnendigh d'zaghē ende maniere van doen
 boozdert / ten is geen saecke van groot verlanck /
 al ist dattet goet zy / ten is daer om niet van
 noode te soecken datse alle sulien gaen dooz onsen
 wegh / noch te willen onderwysen den genen die
 naer den gheest is / die by avonturen niet en weet
 wattet is: want dooz sulcke begheerten als **G**ode
 ons gheest / mijn susters / souden wy mogen rj-
 sen in vele ghebzeken: ende daerom ist beter dat
 wy ons schicken naer 't gene dat onsen Regel ons
 beveelt te soecken altydt te leven in stilwylghen
 ende **H**ope / want onsen **H**eerē sal sozghē d'zagen

voorz hunne zielen : ende als wy ons selven niet en vergheten voorsz hunlieden te bidden/soo sullen wy mette gracie Gods proffijt ghenoegh doen. Ghebenedygt moet hy zyn inder eeuwicheyt.

DE VIERDE WOO- ninghe, houdende dry Capittelen.

HET I. CAPITTEL.

Van het verschil datter is tusschen vreught ende smaeck, ende teerigheyt in't Ghebedt, ende zy verhaelt de vreught die zy gevoelde, verstaen hebbende het onderscheydt datter is tusschen het ghepeys ende het verstant. Het is proffijtelijck voor de gene die seer verstroyt worden in't Ghebedt.

O Ik beghinnen te spreken vande hierbe wooninghe / ist wel van noode 'tghene ick gheseyt hebbe / te weten my te bevelen aenden Gheest / ende hem te bidden dat hy voortaen voorsz my wil spreken / om yet soo te segghen van dese wabolgheinde wooninghen / dat ghy'e mocht verstaen : om dattet beghinnen te worden saeken boven nature / diemen seer qualijck kan doen verstaen / ten zy dat zijne Goddelijcke Majesteit dat doe / ghelijck ick elders gheseyt hebbe / daer ick soo veel gheschreven hebbe als ick coste begripen / het is gheluden onterent viebentien jaren / hoe wel dat my dunckt dat ick nu wat meer verlichtin-

lich:inghe ende Kennisse hebbe van de gratien die
 onsen Heere dese zielen beleeent / dan ick doen
 ter tijdt hadde. Maer daer is groot onderscheyde
 tusschen dese gratten te gheboelen / ende daer van
 weten te spreken / zijne Majesteit willet doen / ist
 datter eenigh proffijt soude naer volghen / ende
 anders niet. Alsoo dese wooninghe ghenaeckte
 seer naer by de wooninghe daer den Coninck is /
 soo is sy uytnemende schoon / ende daer zijn din-
 ghen soo lieffelijck om sien ende verstaen / dat het
 verstant niet ghemoeghsaem en is middel te bin-
 den / om het alsoo nauw ende juist uyt te spre-
 ken / oft het sal seer duyster bliuen dooz de gene
 die niet onderbonden en hebbe: maer die onder-
 bondē hebben / sullen wel veritaen / insonderheyt
 ist dat hun expectentie groot is. Het sal seghinen
 dat om te geraeckē in dese wooninghe / men soude
 moere langen tijt geleefte en gewoont hebben inde
 andere daer wy van gesproken hebben: nochtan
 en is desen reghel niet seker / gelijk ghy bekwils
 mocht gehoozt hebbe: om dies wil dat onsen Heere
 die beleeent / als goeden die hem roeb / hooren / als
 hy wilt / soo hy wilt ende den ghenen die hy
 wilt / sonder no. brans pijn inden ong. jelijck te
 doen. Binnen dese wooninghe comen seer seluen
 de sennighe beesten / oft al comen zy daer sy en
 doen gheen schade / maer meer proffijt / ende ick
 houde booz seker v. ende ghecurter / als zy daer
 binnen comen ende sechide leveren in desen staet
 des Shebedts / dan als zy daer niet en comen:
 om dat den dubbel dooz de smaecten die Godt
 gheeft ons soude konnen bedyeghen / ende veel
 meer quaets doen alser geen temptatie en wa-
 ren / noch de ziele en soude soo veel niet minnen /
 oft ten minsten soude moghen ghebeuen / dat
 sy quijt synde alle de middelen daer zy dooz bec-

dienen kan/soude blijven ghelijck als in een ghe-
 stabighe dronckenschap / d'welck ick achte niet
 seer gherust oft seker te wesen in sulcken staet te
 blijven/ende my en dunckt niet moge'gk te we-
 sen dat den gheest ons Deeren met ons alsijt sou-
 de zijn in een wesen / gheduerende dit ballingh-
 schap. Om te spreken van van de gene ick beloofte
 hebbe te segghen/van het onderscheydt datter is
 tusschen de vzeughden/ende de smaecten: diemen
 ontfanckt in het Ghebedt: my dunckt dat wy
 vzeughden mogen noemen / 'tghene dat wy selve
 vercrighen dooz onse meditatie ende ghebeden
 die wy doen tot Godt/en d'welck van onse eygen
 nature comt noch als niet sonder de hulpe Gods
 (wan: men moet verstaen in al dat ick verhalen
 sal / dat wy niet en vermogen sonder hem (maec
 het spruyt upt 'selve deughdelijck werck dat wy
 doen/ende 't schijnt datter dooz onsen arbeyt ver-
 treghen is / ende niet redt gheeft ons vzeught
 dat wy ons met ghelijcke saecken hebben te-
 roumert. Maer ist dat wy daer wel op letten/
 wy konnen de selve vzeughden ontfanghen upt
 verscheyden arische saecken die ons moghen
 overcomen: ghelijck als yemande soude moghen
 hebben van eenigh merckelijck goet/d'welck hem
 onverstens gheschiedde / oft dooz het aenschou-
 wen van eenigh en persoon diemen seer lief heeft
 als hy onbetracht overcomt/oft om dat men ge-
 nomen is ten eynde van eenighe merckelijcke
 saecke daer veel verlanck aengheleghen is/
 ende daer een pghelack niet dan goet aff en seyt/
 oft ghelijck een vrouwe soude moghen hebben
 hier de levende ende wil te passe tot haer comen
 haeren man/zoeder of soou diemen haer ver-
 claert hadde doot te zijn. Ick heb ghesien tranen
 stozten van vzeught ende blyschap / jae het is
 my

my sel ver menighmael geschiet. My dunckte ghe-
 lijck dese boorzepde vzeughden naturelijck zijn/
 dattet oock alfoo is mette vzeughden die spruy-
 ten uyt de dinghen die ons Godt verleent / ve-
 halben dat dese veel edelder zijn van oozspronck/
 hoe wel dat de andere niet quaet en zijn/wel ver-
 staende als zy spruyten uyt saecken die goet ende
 geozloft zijn/esi niet uyt quade esi ongeozlofte
 saecken:immers sy beginnen van onse nature sel-
 ve/esi eynden in Godt. De smaecten beginnē van
 Godt/esi de nature geboel/esi/ esi zy ghenieter so
 seer esi soo veel aff/als vande andere daer ick hier
 bouē af gespokē hebbe/esi noch veel meer. **¶** Jesta-
 wat groote begeerte heb ick om my selbē te doen
 verstaen in dit stuck/om dat ic wel bezuede naer
 mijn goerdunckē/datter een groot verschil tusschē
 beyden is/ende mijn wijsheyt en is swicker niet/
 dat ick soude kunnen te verstaen gheben. De
 Heere willet doen/ist dat hem belieft.

My comt te bozen een vercken d'twelc wy lesen
 inde Psime op het eynde vanden lestē Psal. daer
 staet aldus. Cum dilatasti cor meum. Dat is als gy
 mijn herte verbezt hebt. Dooz de ghene die hier
 van groote onderbondentheyt hebben saldit alleē
 genoegh zijn/om te mogen verstaen het verschil
 datter is tusschen d'een esi d'ander: maer die die
 van niet onderbonden en heeft/heeft al meck van
 noode. De bovengemelde vzeughden en verbezt-
 den het hert niet/maer eer esi gemepnigh schijnt
 dat zy t'herste sluyten ende een wepnigh benau-
 wen/hoe wel datmē vzeught geboelt uyt dien dat
 de saecke/gheschiet om de liefde Gods/maer de
 traanen overballē ons gemengelt met benaethe-
 den/de welcke schijnē verweckt te zijn uyt eenige
 passie. Ic hebbe seer cleynē kennisse vā dese passie
 verziele/ēnvā't gene dat uyt de sinnelijcheyt comt
 oft vā onse nature/want ic bē seer slecht/esi hadde

ick dat wel verstaen doen dese sake my gheschiede / ick soude my hebben doen verstaen : immers 'er een groote sake datmen de gheleertheit ende wetentheydt heeft vooz alle saken. 'Eghe-
ne dat ick onderbonden hebbe aengaende desen staet / te weten van dese vzeughden ende genuchten die men gheboelt inde meditatie / is dat ick begost te tweenen om eenigh stuck vande Passie ons Heeren / ende ick en coste niet ophouden / tot dat ick het hoost heel moe hadde. Zoo ick i'jelfde dede om mijn sonden wil / dat was een groote gratte die God my dede / maer ick en begheer niet te ondersoecken welck van twee beter was. Ense tranen ende begeerten vooz de voozsede dinghen / trozden dickwils geholpen dooz onse nature ende ghesteltemisse van onsen staet. maer immers ten lesten / ghelijck ick geseyt heb-
zj comen te rynden op Godt : ende al is dit alsoo / ten behoort nochtans niet luttel gheacht te worden / ist datter ootmoedighedydt by is / om te bekennen datmen daerom niet beter en is / mits datmen niet wel en kan onderkennen ofter al uutwerckinghen der liefde sijn / ende al waert oock soo / zj sijn immers verleent van Godt.

De zielen van de voozgande wooninghe hebben meillen veel sulcke debotte / om dies wille dat zj ghestadeigck voozgaen / werckende met het verstant / hun hercommende met vden kabelen ende mediteren / ende zj gaen seer wel / om dies wille datmen hunsot noch toe niet meer ghegheven en heeft. hor wel datter goet waert / dat zj eenighen tydt bestigh waeren met eenighe wercken by te brenghen ende dancksegginghen tot Godt / ende hun te verheughen in sijn goet-
heydt / ende in't ghene dat hy is die allren waer-
achtich is / oock in te begeeren ende te soecken

zijn eere ende glozie: ende dit alsoo ende ghelijck
 zy best sallen kunnen oft vermoghen / om dat die
 den wil grootelijck verweert: alijt wel neerstelijck
 toestende / dat zy dit niet en laeten baren /
 als Godt hun sal verleenen om hunne ghewoone-
 nelijcke meditatien te verholghen. Maer aenge-
 sien dat ick hier van wijt en bheet gesproken heb-
 de op andere plaetsen / soo en sal ick hier van niet
 boozder spreken: alleenelijck begheere ick dat
 ghy gewaertschout sult zijn dat om in desen wech
 wel toe te nemen / ende op te climmen tot de leste
 wooninghe / daer wy naer verlanghen / niet al-
 ghelegghen en is in veel te mediteren / maer in
 veel lief te hebben sulck dat ick u raeden soude
 te doen / ghene u aldermeest sal beweghen om
 lief te hebben. Tot noch toe en weten wy niet
 wat lief te hebben is ende ick en verwondere my
 niet seer / dooz dien het niet ghelegghen en is in te
 gheboelen de meeste smaecten / maer in te heb-
 ben aldersterckste booznemen van Godt in alles
 te moghen behaghen ende te wachten soo seer als
 wy moghen van hem te vertoornen / ende hem te
 bidden dat de eere ende glozie zijns Soons alijt
 mach vermeerderd worden / ende de S. Kercke
 wassen ende verbroysd worden. Dese dinghen zijn
 te rekenen der liefden: ende en peyst niet dat het
 stuck ghelegghen is in anders niet te dencken oft
 dat het al verlozen zy / als ghy hier van een wep-
 nigh verstroyt wort. Ick hebbe somtijts om dus-
 danighe verstroytheden der gedachten in groote
 benaetheyt gheweest: maer het is ontrent vier
 jaeren gheleden / dat ick onderbonden ende ver-
 staen hebbe / dat het ghedachte / oft om beter te
 segghen de verbeeldinge / niet en is het verstant:
 ende ick bezaegghden my aen een gheleert man /
 die my versekerde dat het alsoo was / het welck
 gheen

geen cleyn vzeugt t' booz my en was / Om diestwil
 dat ghelijck het verstande is vande crachten der
 ziele / soo dochte my vzeugt te wesen datter som-
 tijds soo onstandvastigh ende blieghachtigh
 soude zyn ghelijck ghemeynlijck de ghedachten
 rasch blieghen / alsoo dat Godt alleen die soude
 rennen binden / te wesen alshy ons alsoo aen hem
 bindt dat wy eenighsins schijnen ontbonden te
 wesen van die lichaem. Ick hebbe / naem m'n goet-
 duncken / wel ghesten de crachten der siele bekom-
 mert versammelt in Godt / ende aen d'ander zijde
 de ghedachten tronderlijck verstroyt ende onge-
 rust. O liebe Heere aensiet het groot verdriet dat
 in u op desen trech lyden by ghebrake van wren-
 schap. En de swarigheyt is dat alsoo ons duncke
 dat wy niet en behoeven te weten dan op u te reu-
 sen / wy soo veel niet en wete dat wy ons hebzae-
 gen souden aen de gene die u wren / ende alsoo in
 weten wy niet datter yet te vzaen is: sulckx dat
 ter groote inde schrickelijcke swarigheyt ruffchen
 comt / dooz dien dat wy ons selven niet en kenne /
 ende dat wy meynen groot souden te wesen / i ge-
 ne niet quaet / maer goet is. Die uyt spruyten
 der kenauheden van verscheydē persoonē die hun
 wesen in't gebedt en die crachten die gedaent
 worden aen gaende den inwendigen hertsweer / te
 minsten vande gene die niet gekert en zyn: daer
 van comē melancolien / bescladinghe der gesont-
 heyt / en d'armen achternaer al laet varen by ge-
 brake van t'oberpepen datter een inwendighe
 werelt is. Ende gelijck wy niet en konnen weder-
 houden noch beleten / de betoerten des Gemets /
 datse niet alder vlijt ghepdt niet en gheschieden /
 alsoo ist ons onmogelijck onse ghedachten te
 wederhouden: wy stellen daer tegen alle de crach-
 ten onser ziele / ende ons dunckt dat wy verlozen
 zyn /

zjin / ende dat top den tijt qualijc besteden als wy
 zjin in Gods teghenwoozdigheyt: ende by abon-
 turē is de ziele ganffelijc met hem vereenicht inde
 naeste wooninge / hoe wel de gedachten verdraeyt
 zjin in't voozghelozicht van't Casteel / ljdende
 aldacr veel quellingen mette wilde beestē / en veel
 verdienende dooz dit ljdē. Daerom behooren
 wy ons hier in niet t'ontstellen / noch onsen Heer
 te verlaten: want dat is d'welck den dubel soect /
 ende het meeste deel van alle ongherustigheden
 ende quellinghen comen daer uyt / dat wy ons
 selven niet en verstaen. Ick schrybe dit / en noch-
 tans bemerck ick mijnen grooten hooft-streec
 die ick gbevoele / om den welcken ick gheseyde
 heb / dat'et my onmoghelijck docht te konnen
 schryben 't gene daermen my bevolen hadde / want
 het schijnt datter een gebruys van loopende wa-
 teren in is ende aen d'ander zyde der waterē ver-
 schepde vogelkens en sluyptingen: en dat niet in
 het ghehoor / maer in't hooghste deel des hoofts /
 daermen seyde dat de opperste cracht der ziele is.
 Ick heb langen tijt hier op gelet / om dieswil dat
 my docht dat de groote beroerte des gheests met
 gheweldige blyghheyt op trock. God gebe dat-
 fet my inde volgende wooninge te bozen come te
 seggen de dozsake hier aff (want hier en comt ec
 niet te pas) en het mach zjn dat onsen Heere my
 dese hooft pijn verleent heeft / om dit beter te mo-
 gen verstaen / dooz dien dat ick dooz alle dese be-
 roerten niet en woerde belet in't ghebedt / noch in't
 ghene dat ick verhael: / maer mijn siele is gehee-
 lijck in haer ruste / liefde / begheerte / ende claere
 kennisse. Ist saecke dan dat de opper cracht der
 siele is in het opperste deel des hoofts / hoe
 comt dat zy die niet en onstelt / Dit en
 wete ick niet: maer ick wete wel dat het ghe-
 ne

ne dat ick segghe waerachtigh is. Dit quelt ons
 als het ghebete niet en is met opreckinge: maer
 als het sulck is / soo en gheboelenen geen swae-
 righedt: maer het waer swaerigheyt ghenoech/
 dat ick om sulck beletsel wille al soude laeren
 staen. Sulck datter niet goet en is / dat wy
 ons om sulcke ghedachten sullen onstellen / ofe
 daer veel nae vzaeghen: want ist dat zy worden
 inghebeben dooz den duyvel / zy sullen hier dooz
 ophouden / ist dat zy zijn (ghelijck sy waerachte-
 lijk zijn) boozt comende uyt die ellende die ons
 aenghebleven is dooz Adams sonde / met veel
 andere onghewalligheden / moeten wy verduldig-
 heyt thoopen ende die om de liefde Godts ver-
 vzaeghen / wy zijn oock ondermoepen den noode
 van eten en slaepen / sonder dat wy ons daer van
 comen vry houden / d'welck gheen cleyn quel-
 linghe en is. Ende daerom laet ons onse ellende
 bekennen / ende begheerte hebben / om te ghe-
 raeken ter plaatsen daer ons infernat en sal ver-
 achten / ghelijck wy ghedenckt dat ick de Wuyt
 inde lofsanghen heb voozen segghen. En booz-
 waer ick en binde niet in dit gheheel leven / daer
 dat beter op past: om dies wil dat my dunckt dat
 alle verachtinghe ende verdriet / d'welck men
 wagh sijden ghedurende die leven / niet te verge-
 lijcken en is by dese inwendighe stryden. Alle
 soorten van beroerten ende stryden zijn te ver-
 vzaeghen uyt ghenomen datter vrede zy daer wy
 leven / ghelijck ick alreede gheseydt hebbe: maer
 dat wy comen om ons te berecken ende te ont-
 lasten van het verdriet daer in de werelt is /
 ende dat ons Deere ons onlastinghe beghert
 gheert te maecten: ende dat het beletsel binnen
 ons selven is / dat en kan niet wesen dan seer py-
 nelijk ende by nae / onbevzaeghelijk. Ende
 daer

haerom/o Heere/gheleydt ons ter plaetsen daer
 sulcken ellenden ons niet meer en sullen berach-
 ten: want het schijnt datse somtijds spotten met
 de ziele. Nochtans onsen Heere verlost haer hier
 van/ooch binnen dit leven / als zy ghevaecte is
 binnen de leste wooninghe / ghelijck wy noch
 segghen sullen belieftet Godt. Ick dencke wel
 dat dufoanighe ellenden pegelicken niet soo pijn-
 nelijck vallen en sullen / alse wy zyn gheweest/
 ende dat een pegelijck niet alsoo bestozmt en sal
 worden ghelijck ick mentighe jaeren bestozmt ben
 gheweest / om dat ick soo ellendtgh was / dat ick
 schene wy mijn selven te willen zoeken. Ende al-
 soo wy dit seer pijnelijck is gheweest / ende dat
 ick dochte dattet oock alsoo u lieden soude mogen
 vallen, soo en houde ick niet op van dit aen allen
 canten te verclaren/om te sien oft ick eens soude
 connen u doen verstaen wat vooz een gheweldige
 sake dattet is / oock op dat sy ons gheen ongher-
 stigheyt oft queilinghe en souden verozsaecten/
 maer dat wy desen draep-molen laten omloopen/
 ende vast laten ons meel malen/niet ophouden-
 de te wercken met den wil ende mettet verstant.
 Wan dit beletsel heeft men veel oft luttel/nacr ge-
 legghentheydt des tijts ende der ghesontheyt. Dat
 doch de arme ziele verdueligh zy/aenghesten dat
 zy hier niet ghebreckelijck en is / want wy veel
 andere dinghen ghenoech doen over de welcke
 meer dan reden is dat wy patientie sullen heb-
 ben. Ende dooz dien dat orsieden/ die niet veel
 en weten/niet ghenoech en is om ons teenmael
 te verlekereynghe wy leien/oft dat ons worde
 gheraden sulcken ghedachten niet te achten: soo
 dunckt wy dat den tijdt niet verlozen en is / den
 welken ick bestede om u lieden dit breeder te ver-
 claren ende u te vertroosten.

niet veel tot dat den Deere beliest ons licht te verleenen : maer het is van noode / ende zijne Majesteit willet gunnen / dat wy ons behelpen met de middelen die hy ons gheeft / ende dat wy ons selven kennen / ende dat wy de schult niet en legghen op onse ziele van't gene dat de crancke bevelidinghe / de nature ende den dupbel doet.

HET II. CAPPITTEL.

Daer sy vervolght de selve reden en verclaert met een gelijckenisse wat de smaecken sijn, en de hoe men die krijghen moet sonder onsen toedoen.

GEdt behoefde my / wat hebbe ick my onbewonnen / ick hadde alreede vergheten waer ick van handelde / door dien dat de becommelingen / ende weecke ghesontheyt oorsaecke sijn van uptstellinghe tot op eenen beteren tijdt: ende alsoo ick cleyne memorie hebbe / soo salt al loopen sonder schick / mits dat ickt niet in kan herlesen. Iae ick weet wel dattet tot hier toe al ghegaen heeft sonder goedē schick / immers soo my dunct. Ick gedencke datter gesept is aengarnde de geestelike vertroostinghen / datse somtijts / als sy gemengelt sijn met onse passien / mede brengen eenighe beroerten van sware hert suchten.

Iae ick hebbe van sommighe personen ghehoort / dat hun de hofst besloten ende benauwt wert / sulckx dattet oock quam tot uptwendighe beroerten diemen niet en kan beletten / met sulken geweld / dattet dede het bloet ter neusen uptspringen / en ander diergelijcke pijnelijcke saeckē. Hier van en kan ick niet segghen / want ickt niet gepzoest en probe / maer ick denck wel dat dit eenighe

ge vertroostingge moet achter laeten / om dies wil
 (gelijck ick geseyt hebbe) datter al daer op loopt /
 te moghen Godt believen ende zyne Goddelijcke
 Majesteijt genieten. T'ghene dat ick hier noeme
 smaecten Godts / is een ander soorte dan die ick
 elbers genoemt hebbe ghebedt van ruste / ghelijck
 wel verstaen sullen de gene onder u liede die dooz
 Godts barmhertigheyt sulcx beproeft sullen heb-
 ben. Om dit beter te verstaen / ghenomen dat wy
 sien twee fonteynen vervullende met hunne wa-
 teren twee backen (mits dat ick niet en binde yet
 dat bequamer mocht wesen om sekere geestelijcke
 saecken uyt te le ghen / dan het water : ende dat
 comt daer by om dat ick luttel dingh. u weet en
 dat den geest my niet en helpt / ende oock om dat
 ick dit element seer lief hebbe / hebbende t'selbe
 naerder ende neerstelijcker bemerckt als de ande-
 re : hoe wel dat in alle dinghen / die sulcken groo-
 ten ende wijzen Godt gheschapen heeft veel ver-
 holentheden moeten zijn daer wy proffijt mede
 souden mogen doen / ghelijck doen de ghene diese
 tweten / hoe wel dat ick geloobe dat in elck cleyn
 dinck dat Godt gheschapen heeft / meer is dan
 men kan begripen / al en maert maer een mier-
 ken) dese twee backen worden verbult met water
 op verscheyden manieren. Zuden eenen comt
 van verre dooz veele buysen ende constigheyt / den
 anderen ghemaect op den oozspronck des wa-
 ters / sulcx dat hy verbult wort met water sonder
 ghedruysch / ende ist dat den selven oozspronck /
 grof en wijt is / gelijck den genen daer wy af spre-
 ken / naer dat de back vol is / soo loopt het ober in
 een groote beke / sonder datter eenighe conste oft
 buysen van doen zijn / van dat het water sonder
 ophouden bloet uyt dese ader. Het onderscheydt
 is dat het water comende dooz de buyse naer

mijn goetduncken bereekent de vzeughden (daer
 wy aff ghesproken hebben) diemen crijght dooz
 de meditatie/midte dat wy die trecken ende doen
 comen in ons dooz ghedachten / ende dooz den
 arbeit des verstants/ons behulpende in onseme-
 ditatten mette creaturen / ende als zy ten lesten
 dooz onse behendigheyt ende neerstigheyt voozt-
 comen/maecken zy ghedruysch als onse ziele ver-
 bult moet wordē met bezoffte dat zy by vzeughē/
 ghelijck het gheseyt is. Wengaende de ander fon-
 teyne/zy crijght haer water van hare oorspronck
 selve / welck Godt is : sulckx dan alst zijne Ma-
 jesteit belieft te doen eenige gratie boven nature/
 dat doet hy met eenen overgrooten vrede / ruste
 ende soetigheyt in het alderbinnenste van ons
 selven : ende ick en weet niet tot wat eynde/noch
 hoe. Ende oock dese vzeught ende soetigheyt en
 voozt niet gheboelt in het hert ghelijck als de
 andere/die spuyten upt aertsche dingen/ick seg-
 ghe als zy eerst begint : want achternaer verbult
 zijt al / ende bloedt ober dooz alle de wooningen
 ende cracheen / tot dat het lichaem oock mede
 deylt : ende daerom heb ick gheseydt dat zy comt
 van Godt / ende eyndt in ons : want sekerlijck
 (ghelijck hy sien mach diet bezoeft sal hebben)
 den heelen upwendighen mensch geniet van de-
 sen smaect ende soetigheyt. Ter inghen dat ick te-
 ghenwoordelijck dit schryve soo herencke ick dat
 het veersken daer ick af sprack. Dilatasti cor meum
 seydte dat den Heere t' hert bezeydt: ende my en
 dunckt niet dat dit is een sake ghelijck ick ghe-
 seydt hebbe/ die den oorspronck neemt van het
 hert / marc van eenige ander plaetse veel intwen-
 digher/ghelijck van eenighē diepe saeke/ende ick
 pepse dat dit moet wesen het Centrum, dat is het
 midden vande ziele / ghelijck ick naerderhande
 hebbe

hebbe verstaen ende noch seggen sal. Want booz-
 waer ick bevindende soo vele verholentheden bin-
 nen ons selven / dat zy my dickwils doen verwon-
 deren : maer hoe veel meer moet daer wesen? O
 mynen Heere ende Godt / hoe groot sijn u groot-
 heden? en wy hier beneden sijn als arm cleyn
 schaepherders / soo simpel ende soo slecht / dat
 ons dunckt dat wy eenighe kennisse van u heb-
 ben / ende het is alsoo veel als niet / ghemerckt
 dat binnen onslieden selven soo groote bechoent-
 heden sijn die wy niet en verstaen : ick segge soo
 veel als niet / vergeleken by de grootheyt die in u
 is / niet dat de grootheden van het gene dat wy
 in u sien ooc van het gene dat wy konnē bezoe-
 den van u wercken / niet seer groot en sijn. Weder-
 keerende dan tot ons beersken / het ghene dattet
 ons / naer mijn goetduncken / alhier soude moghen
 helpen is dese verbreydinghe / de welke sulckx
 schijnt / dat als sy beghint boozt te bzenghen die
 hemelsch water uyt dese ader die daer is in ons
 diepste / soo schijnt dattet hem wijt ende breet uyt-
 spreyt door al ons binnenste / ende dat het boozt-
 bzencht goeden die niet uyt te spreken en sijn / en
 de siele selve en soude niet connen verstaen wat
 het is dat haer ghegheben wordt. Daer vlijt op
 eenen soeten geur / ghelijck als oft (om alsoo te
 segghen) inden inwendighen gront gestelt ware
 een vierpanne daer in ghetropen wierden wel-
 rieckende specerijen / maer men siet noch het
 schijnfel noch de plaetse daer het is : dan de werm-
 te ende den welrieckenden damp treckt door de
 heele siele / dickwils oock soo (ghelijck ick geseyt
 hebbe) dattet lichaem mede deylt : siet dat gy my
 verstaet / want men geboelt noch de wermte noch
 den geur / dan het is veel eerder als dit al : maer
 het dient om u te doen verstaen. Ende aengaende

de ghene die dit niet beproeft en hebben / zy mo-
 gen wel versekert zyn dattet waerachtich is / ende
 dattet alsoo te werck gaet / ende dattet de ziele
 veel claerder verstaet dan ick nu uitsprekende
 dit en is geen saeck die men kan van te bozen
 sien / om die swil dat wy met alle neerstigheyt die
 wy by brengen mogen dat niet en konnen vercrig-
 gen: ende in het stuck selve is goet te sien / dattet
 niet en comt van ons metael / maer van het su-
 ber gout der Goddelijcker wijsheyt. Alhier / maer
 mijn goetduncken / en zyn de crachten niet levende
 maer vereenicht / verstonnen en als droncken / en
 versegghen aen siende wat dit is. Het mach ghe-
 heuren dat ick in dese inwendighe dingen eenich-
 sins andere spreke / als ic op andere plaetsen heb-
 be gheschreven / ende dit en is niet te vermonde-
 ren / want by avontueren heeft den Heere binnen
 den tijt van vijftien jaeren oft daer onrecht / dat
 ick gheschreven heb / my meerder kennisse ghe-
 gheben / dan ick doen hadde : ende doen terijde /
 oft nu machte wesen dat ick verdooft zy / maer
 niet dat ick liegen soude / want liever soude ick
 dooz de barmhertigheyt Gods duysent dooden
 lijden / ende ick segghe het gene dat ick verstaet
 my dunckt wel dat den wil eenighsins vereen-
 icht is met Gods wil / maer dese waerheden
 van het Ghebedt kentmen uyt / de daden en-
 de wercken die naer volghen / ende gheenen be-
 teren toetsteen om die te proeue. Het is een groote
 ghenade die onsen Heere doet / als de gene die dit
 ontfanght t' selve bekent / ende noch veel meerder
 ist dat hy niet achtet waerres en gaet. Dies volges
 mijn dochters / soo haect ghy om te arbeiden tot
 het vercrighen van dese soorte des Ghebedts / en
 ghy hebt ghelijck / want soo ick gheseyde heb / de
 ziele en kan niet begrypen de graven die haer
 Gods

Godt aldaer doet / ende met wat liefde hy tot haer naerdert. Ist dat goede is dooz eenighe middelen soecken te vercrighen dese gratie / ick sal u segghen t'gene ick verstaen heb/laet ons verheyden tot dat het den Heere beliest te doen want het zijne Majestejt alsoo beliest ende anders nergheers om / hy weet wel waerom / ende ons en staet niet toe dit t'onderwinden / als wy immers ghedaen hebben t'ghene dat de boozgaende wooninghe aengaet / oodmoedigheyt / oodmoedigheyt / dooz dese laet hem den Heere verwinnen in al het ghene dat wy van hē begeeren. Het eerste daer gy upt merken moocht dat gy dese smaecten hebt/is u te laeten booztaen/dat gy sulcken gratien en smaecten handen Heere niet weerdigh en zyt/sae dat gy die al u leven niet en behoorde te ontfange. Ghy sult my vzaegen hoe dit te werck sal gaen/en oft mensse crighen soude sonder beneerstighen. Hier op antwoorde ick/datter geen beter middel en is om die te vercrighen/ dan t'ghene ick nu gheseyt hebbe/ te weten die niet te beneerstighen: ende dat om de volghende redenen. D'eerste is / om dat het alder eerste dat hier toe noodigh is / is Godt lief te hebben sonder interest oft haedt. De tweede/ om dattet een weynigh is ghebreck van oodmoedigheyt is te peysen dat men sulcken groote saecke soude connen vercrighen dooz onse eleyne diensten. De derde/ om dieswil dat het oprecht bereydt sel hier toe / is begeerte om te lyden/ en te volgen onsen Heere Jesum / en niet verlangen naer de smaecten: want wy hebben hem vergramt. De vierde/dooz dien dat zyn Majest. niet ghehouden en is om die te verleenen ghelijck hy wel is ons zyn glorie te gheuen / ist dat wy zyn gheboden onderhouden / ende dat wy

sonder die wel connen saligh wesen; ende dat hy beter weet als wy-lieden / wat ons dient / ende wie dat is die hem waerachteljk lief heeft: ende alsoo ist een seker saecke / ick wotet ende kenne personen die bewandelen desen wegh der liefden / ghelijck zy behooren te doen / om alleene-lijck te dienen onsen gecrupstten Heere Jesu Chri- sto: want zy lieden niet alleeneelijck dese smaecten niet en cysthen noch en begheeren / maer zy bidden hem oock dat hy se hun niet en verleene gheduerende dit leven: dit is waerachtigh. De vijfde reden is / om dat wy verlozen arbeyp sul- len doen: want alsoo dit water niet en moet ghe- leydt worden door de buysen / ghelijck het vooz- gaende / ist dat de ader gheen water gheven en wilt / salmen te verghheefs arbeypden / dat te ver- crjghen. Ick wil segghen dat hoe groote medita- tien dat wy moghen hebben / oft hoe groot een ghelvelt dat wy daer toe doen / oft wat traenen dat wy stozzen / dit water en comt van daer niet: maer alleeneelijck wordet ghegeven dien Godt het beliest / ende dickwils alst de ziele aldorminst peyst. Wy hoozen hem toe / mijn Susters / dat hy met ons doe al dat hem believen sal / ende dat hy ons gheleypde lance den wegh die hem goet dinc- ken sal. Ick geloobe wel dat den ghenen die sich waerachtelijck sal berootmoedighen ende vern- tighen (ick segghe waerachtelijck) om dat het niet en moet gaen naer onse ghedachten / de welcke ons dickwils bedzieghen / maer wy moeten ont- erft zyn van alle dinghen) onsen Heere niet en sal laeten hem dese gratie te gunnen: ende oock veel andere betere dan wy souden konnen begheeren Ghelofte ende ghebenedijdt moet hy zyn inder eeuwigheyt / Amen.

HET III. CAPITTEL.

Waer in sy verclaert wat het ghebedt van Recollectie, oft vertreck is, 'twelck onsen Heere meestendeel verleent voor het voorgaende, ende sy spreckt vande effecten oft uytwercken desselvs ende van diedes voorsseyde, in't welck sy gehandelt heeft vande smaecten die Godt verleent.

Dier zijn verscheyden uytwerckingen van dit Ghebedt / ende ick salder eenighe verhaelen: maer eerst sal ick spreken van een ander soorte des Ghebedts die ghemeynlijk booz dese begint / ende want ick elder daer van veel ghesproken hebbe / soo sal ick dese reyse cozt maecten. Het is een recollectie oft vertreck die my oock schijnt te wesen bovennatuer / dooz dien dat zy niet geleghen en is in te wesen in't duffter / noch in de ooghen toe te slupten / noch in eenighe uytwendighe saecke / hoe wel dattet van selfs comt datmen de ooghen toe slupt / ende verlaught naer de eenigheyt; ende het schijnt datmen sonder behendigheyt gaet timmeren het huys vooz dit ghebedt / om dat schijnt dat de sinnkens ende de uytwendighe saecken hun cracht oft recht quijt worden / mits dat de ziele allenskens haer crachte weder crijght die zy verloren hadde. Men seydte dat de ziele binnen haer selven gaet / ende op ander tijden boven haer selven / maer niet dese maniere van spreken en sal ic u niet niet allenconen verclaren / ('twelc mijn gebreck is) dan my dunct dat gelyeden my wel sulc verstaen dooz mijn maniere van spreken soo ick best can / en by avontieren

ten en salt maer dienen booz nu alleen. Laet ons nemen dat dese sinnen ende dese crachten (die ick ghe seyt hebbe) zijn het volck van het Casteel (het welck dient tot ghelijckenisse / en om pede te moghen segghen) de welcke huypen ghegaen zijn / ende hebben eenen langhen tijt van daegen ghebleven onder vrent volck / ende vanden bande wel vaert des Casteels / maer aenmerckende hun bederffenisse / hebben die alree verlaeten / ende keeren wederom tot het Casteel : ende al en konnen zy niet terstont binnen gheraecken / (mits dat de quaede ghewoonte sulcke schrikelijcke saecke is) nochtans en zijn zy gheen verraeders ende gaen al rondtom. Doch den grooren Coninck die binnen het Casteel is / ghes en hebbende hunnen goeden wil / begheert hun dooz zijn grooce barmhertigheyt wederom te trecken tot hem : ende alsoo roept hy als enen goeden herder met sulck een soet ghesuyt / dat sulieden selve dat nauwelijck ghewaer worden / ende hy maecht dat zy zijn stemme kennen / ende dat zy niet en blijven in sulcken verlozen staet / maer dat zy wederom keeren tot hunne wooninghe : ende dit ghesuyt vanden herder heeft soo grooce cracht / dat sy lieden verlaeten de uytwendighe dinghen daer sy hun toe begheben hadden / ende comen alsoo in het Casteel. My dunckt dat ickt noyt soo wel te kennen gegeven ende hebbe als nu: om dies wille dat om Godt te soecken binnen ons selven / al waer hy veel beter ende tot ons merder psoffyt gebonden wordt dan in de crea:uren (gelijck S. August. seyt die hem aldaer gebonden heeft / naer dat hy hem in veel ander plaetsen hadde gesocht) ist een groot behulp als Godt die gracie doet.

Ende en pepst niet dat dit is een saecke die betregghen wordt dooz het verstande zijn selven
pzae

praemende met ghewelt om te peysen op Godt binnen ons selven / noch dooz de verbeeldinghe van Godt in ons : dit is wel goet / ende is een besondere maniere van meditatie (om die wil dat zy ghegeont is op de waerheit / te weten dat Godt is binnen ons) maer ten is dat niet / want sulcx can een pegelyck doen met de gratie Gods: maer het ghene dat ick segghe / is een ander soorte: want somtijts eer dat men op Godt beghint te prysen / soo is dit volck alree binnen het Casteel / ick en weet niet lanckx waer / noch hoe zy moge a ngehoozt hebben het ghesluyt van haeren herder: want ten is niet dooz de ooren: want men niet en hoozt: maer men geboelt merckelijck een soet verreck binnen ons / ghelijck sien sal de gene diet sal beproebe / want ic en kan het niet beter verclarē.

My dunckt dat ick ghelesen heb dattet is ghelijck een fleck oft schilt-padde / als zy haer selven intreckt : die dit gheschreven heeft / moestet wel verstaen / maer ick bevinde dat dese bresten hu selven intrecken als sy willen : maer hier en ist alsoo niet / want ten leyt aen onsen wil niet / dan alleenelijck alst Gods beliest ons dese gratie te gheben.

Van mijnent wegen ick houde dat als dē Heere sulcke gratie doet / dattet geschiet aen persoonē die nu verlaten hebben de dingen deser werelt (ick en segge niet metter daer / d'welck niet doen en konnen de ghene die eenigen staet hebben aenghenomen / maer metter begeerten) zhe merckt dat hyse sonderlinghs roept op dat zy soudē luytē naer inwendige saecken; sulcx dat ick geloove ist dat wy zijne Goddelijcke Majesteit plaetsē gheben / dat hy niet alleen dit gunnen en sal aen dat genen die hy beghint te roepen tot veel grooter saecken / maer salder oock ander gratien by voegē.

Die dit in zy selven bemerckt / dat hy sozghbul-
 digh sy Godt grootelijck te loben: want t'is wel
 reden dat hy sulcke gratte sal bekennen/ en Godt
 dancken / om alsoo zy selven bequaem te maec-
 ken om veel meer te ontfangen. En het is een be-
 reydninghe om te moghen luststeren / ghelijck in
 sommighe boecken gheraden wort / dat men toeſte
 van zy selven niet te verſtropen / maer alleene-
 lijk mercken ende gaede te ſlaen wat den Heere
 inde ziele werckt: al hoe wel / iſt dat zijne Maje-
 ſteyt niet en heeft beghoſt ons te verſlinden / ick
 niet en kan begrÿpē hoe dat mogelijk is dat hee
 ghepeps ſich can weder houden / ſulckx dattet niet
 meer ſchadz en ſoude doen als proffyt / al iſt dat
 onder eenige gheestelijcke perſoonen hier op veel
 wortgediſputeert: van mijuent wegen ick belÿde
 mijn cleyne vormoedigheÿdt / dat zy my noyt en
 hebben connen gheben ghenoechſaeme redenen
 om my te trecken tot het ghene dat zy ſegghen.
 Een en heeft my booz gheſchoten een ſeket boeck
 vanden heylighen broeder Beeter d'Alcantara/
 die ick booz heyligh houde / onder wien ick my
 ſoude begheben / want ick weet wel dat hijt wel
 wiſſe; ende als ick hem gheleſen hadde bebont
 ick dat hy t'ſelfſte ſeyde ghelijck ick / hoe wel niet
 met de ſelfſte woorden / maer hy verſtondt in het
 ghene dat hy ſeyde / dat de liefde u al verwecke
 moet zÿn. Het magh zÿn dat ick verbooldt zy/
 maer ick ſteune op deſe volghende redenen. De
 verſte is dat in deſe wercken des gheests / die al-
 derminſte meÿnt ende begheert te doen / die doet
 aldermeest. Tghene dat ons te doen ſtaet is / dat
 my moeten bidden als arme ende ghezeckelycke
 perſoonen inde teghentwoozdigheÿdt van eenen
 ricken machtighen Keyſer / ende verſont de oog-
 ghen nederwaerdtſ ſlaen ende verwachten met
 ootmoet

doormoedigheddt. Ende alst gheschiet dattet ons dunckt dat wy verstaen dooz dese verborzen weghen dat hy ons verhoort / dan ist goet te sayghen / ghemerckt dat hy ons heeft toeghelaten by hem te wesen: ende ten sal niet quaet zijn datmen niet en wercke met het verstant: (ick segghe ist dat wy kunnen.) Maer ist dat wy niet ghewaer en worden dat desen Coninck ons hoort en aensiet / wy en moeten niet blijben als plomp en bot / ende de ziele ist al te seer / als zy sulckx besozght heeft / ende blijft in veel grooter doozricheyt / ende by avontueren in veel meerder ongerustigheyt van verbeeldinge dooz de crachte die zy gedaen heeft van niet te pepsen. Maer wy moeten gheloooven dat onsen Heere begheert dat wy aen hem ons versoeck sullen doen / ende pepsen dat wy in zijn tegentwoozdigheyt zijn / want hy weet wat ons van noode is.

Ick en kan my niet begheben tot menschelike vernuftheden in dingen die Godt afghepaelt heeft / en heeft willen booz hem beware / d'welck hy niet ghedaen en heeft in veel andere saecken die wy vermoghen met zyn bystant / soo wel in penitentie als wercken ende ghebeden / soo veel als onse cranckheyt vermagh.

De tweede reden is / dat dese intwendige wercken seer soet ende vzedsaem sijn / en dat pijnelike dingen te doen meer schade dan profijt byzenght (ick noeme pijnelike dinghen al dat wy met cracht oft ghewelt doen willen / ghelijck soude wesen den adem op te houden) maer dat de ziele haer selven stelle inde handen Gods / om te doen met haer dat hem belieben sal / met soo luttel sozghen booz haer eyghen profijt / ende soo grooste oberghebinghe inden wille Gods / alst mogelijck sal zijn. De derde reden is / dat de selve sozgh-

bul.

buldigheyt diemen neemt om niet te peysen / by
 avonturen de ghedachten verwoecken sal om veel
 te peysen. De reden is / dat het principaelste ende
 Gode alder-aenghenaeemste stuck is / dat wy in-
 dachtigh zijn zijnder eere ende glozie / vergheten-
 de ons selven / ons eyghen profijt / vermaeck ende
 smaecten. Hoe comt dan dat die en alsoo zijn sel-
 ven vergeet / die sulcken sozge draeght / dat hy
 hem niet en derft roeren / noch oock toelaten en
 wilt dat zijn verstandt ende begheerten hem roe-
 ren om te verlanghen naer de aldermeeste glozie
 Gods / ende sich te verheughen in de ghene die
 hy besidt. Als het Godt belieft dattet verstant op
 houde / soo weedt hy dat te becommen op een
 ander maniere / ende verlernt een licht inde ken-
 nisse soo seer te hoben gaende de clarigheyt die
 wy door ons selven connen krijghen / dat zy heel
 verstonnen blijft : ende alsdan blijft het verstant
 (men weet niet hoe) beter onderricht / dan met
 alle onse ondiscrete neerstigheden die niet en die-
 nen dan tot meerder bederffnisse. Want ghe-
 merck dat Godt ons de crachten heeft gheghe-
 ven om daer mede te mercken / ende dat elck
 dinck zijnen prijs heeft / soo en behoeben wy
 die niet te binden oft weder houden : maer men
 moete laeten hun enijt doen tot dat Godt hun
 in een grooter stelt. Het ghene dat ick wete het al-
 derbequaemste te zijn om dorn boozde ziele die
 Godt ghestelt heeft in dese wooninghe / is 't ghene
 ick gheseydt hebbe / ende dat sy beneerstighe te
 coemen de reden cabellinge des verstants sonder
 noch rangt recht gaweit oft ghetier / sonder oock
 t' selve op te houden / noch oock de gedachte selve
 maer het is goet te gedencke dat zy is inde regen-
 moordigheyt Gods / en wie dien Godt is. Ist dat
 dit selve / d'welc hy in hem gevoelt / hem heel d'zon-
 ket

ken maect/het sy in Godts name : maer dat hy niet en soecke te weten wattet is nits dattet ghegheben is aenden wil:laet hem ghenieten sonder eenige behendigheyt; dan dat hy alleenelyck gebuycke eenige lieffelycke worden:want al ist dat wy niet beneerstighen hier te wesen sonder yet te pepfen/wy sijnder nochtans dickwils/al ist dat tet niet lanck en duert. Dan ghelijck ick op een ander plaetse gheseyt hebbe / de oozsaecte om de welcke dat de redeneringe van het verstant stille staet in dese maniere des ghebeds (ick segghe inde maniere van het beginsel deser wooninghe/want ick hebbe de recollectie oft vertreck ghestelt met dese die ick hadde behoort de eerste te stellen/mids datse veel minder is dan die ick gheseyde hebbe van de smaecten Godts : maer het is een beghinsel om daer toe te gheraecten ; want inde recollectie en moerten niet achterlaeten de meditatie / noch de werckinghe des verstants) is uyt hier oozsaecten / dattet is een levende fonteyne de welcke niet en bloeydt door buysen oft beken/ende dese oozsaecte knaeght oft doet haer knaegen mercken:de datse niet en verstaet welck sy wel soude willen verstaen / ende alsoo gaet zy aen d'een ende d'ander zijde als geheel verbaest/want zy nergens op en rust. Den wil is soo verflonden in Godt dat de ongherustigheyt des verstants hem groote pijn aendoet / en daer om en moet syer niet naer vragē:want het soude haer doē verliesen van het gene sy gentet:maer sy moeter daer laeten/ ende stellen haer selven in de armen der liefdē:want sijne Maj. sal leerē wat sy alsdā doē moet/en het is bynaer al gelegē in zyn selven sulcken grootē goet onnērdigh te achten: ende sich te betommenen met Godt te bedancken.

Om te handelen van het Ghebdt der recollectie/

tie / soo heb ick achter gelaeten te verhaelen de uytwerckingen / oft de teekenen die de zielen hebben / aen de welcke Godt dese soortz des Ghebbedes verleent. Ghelijckmen claerlijck verstaet dat de ziele haer verbeyt / min noch meer als het gheschieden soude waert dat het water bloepende uyt een fonteyne gheen gote en hadde om uyt te bloepen / maer dat de selve fonteyne soo constigh gemaecte ware / dat hoe het water meer waste / hoe den hock des waters grooter ende wijder wierde: alsoo schijnt dat in dese maniere des gebedts veel ander wonderlijden zijn die Godt doet in de ziele / de selve bequaem maeckende / op dattet al in haer blijven mochte.

Ende dese soetighepdt ende intwendighe verbeydinghe mozt ghemerckt in het gene dat haer by blijft / midts dat zy boorzaen soo ghebonden niet en is in de dingen die Godts dienst aengaen als van te bozen / maer doetsen mer meerder vuyheyt en ope rheynt van herten / en dat zy oock niet benauten wort dooz de vreesse der hellen: want alst dat sy veel meerder vreesse heeft van Godt te verdoornen / nochtans de slaebelijcke vreesse wort hier verlozen / ende blijft met een groot betrouwen van Godt te moghen ghenieten. Zy verliest oock de vreesse die zy hadde van penitentie te doen om de ghesonthepdt wille / ende nu dunkt haer dat al mogelijk is in Godt / en heeft veel meerder begheerten om die te doen / dan zy tot noch toe heeft gehad. De vreesse die zy plagh te hebben van de swaerigheden is nu beter ghetempert. nits dat het gheloobe veel lebender is / ende weet wel / ist dat zy die verdraecht om de liefde Godts / dat zijne Majesteit haer de gratie vheben sal om die verduidelijck te liiden. Iae omtijds verlanght zy daer naer / midts dat sy
 behout

behout eenen grooten wil om het te doen om de liefde Godts. Ende alsoo inde ziele meer en meer is groepende de kennisse vande grootheyt Gods/ soo acht zy haer booz ellendigher / ende ghelijcks zy gheproeft heeft de smaken Godts/ soo merckt zy dat de smaecten des werelts niet en zijn dan vū pligheyt ende ydelheyt : ende allenskens verlaet zy die ende treckt haer aff / ende wordt meer en meer meesterse haer selfs om dit te doen: ende ten lesten in alle deughden wordt zy volcomender / ende en sal niet ophouden toe te nemen: tēst sy datse achterwaerts keere est Godt vertoorne/ want als dan hoe hoogh de siele verheben mocht wesen/soo ist al verlozen.

Men moet niet verstaen dat om een reyse oft twee dat Godt dese gratie aende siele doet/ alle dese boozse yde dinghen haer by blijven / ist dat zy die niet ghestadelijck ontfanght: want aen dese volherdigheyt hanght al ons goet. Van een dinct moet ick seer waerschouwen den genen die in desen staet is / te weten dat hy hem sal neerstelijck wachten/ van zy selven te stellen inde oorsaecke van Godt te bergrammen / om dieswille dat de ziele alhier niet sterc en is/maer is gelijck en cleyn kint dat begint te suppen/ van het welc niet te verwachten en is als de doot/ist dattet afghetrocken wordt vande borsten zyns moeders. Ick vreesse grootelijck dat t'selfste mocht gheschieden dien Godt dese gratie sal ghedaen hebben/ist dat hy het shebedt verlaet/ten sy om eenige seer groote ende merckelijcke reden / ende dat hy wel gheringh daer toe wederkeert / want hy sal altoos ergher worden. Ick wete dat in dit stuck grootelijck te vreesen is/ ende ick kenne eenighe personen die mi seer deeren / den

welcken ick hebbe sien ober comen t'gene dat ick
 hier segghe / dooz dien dat zy hun ghescheyden
 hadden van hem / die haerlieden met sulcken lief-
 de begheerde te ontfanghen booz zijn vzienden /
 ende dat metter daedt betwijfen. Alsoo hertelijck
 vermaen ick / datmen schouwe de oorzaecke der
 sonden / dooz dien dat den dubbel meerder neer-
 stighepdt doet teghen eene van dese sielen / dan te-
 ghen veel andere dien Godt de boozseyde gratien
 niet en doet / midts dat zy hem groot achter deel
 connen doen / leydende andere met hun / ende
 t'mach gheschieden dat zy groote vziichten sullen
 doen inde Heylighe Kercke. Ende al en waerder
 anders geen reden / dan om dat hy siet dat zijne
 Majesteit haerlieden sonderlinghe liefde thoont /
 dat is ghenoech om alle zijn neerstighepdt te
 doen / dat hyse machte vernielen : ende alsoo wo-
 dense seer bestreden / ja haerlieden verlies is
 veel grooter dan soude wesen het verlies van
 andere / ist dat zy gheraecken verwonnen te
 worden. Mengaende u lieden / mijn Sisters /
 ghy zijt uyt die perijckel / soo veel als men kan
 verstaen : maer Godt wil u bezypden van op-
 gheblasentheyt ende ydel glozie / ende van listen
 des dubbels / als hy de boozseyde gratien wilt
 naer doen : d'welck men daer uyt kan merken /
 dat hy sulcke uytmerkinghen niet by vzienghen
 en sal / maer heel contrarie. Ick wil u oock waer-
 schoutwen van een ander perijckel daer ic heb sien
 in rijfen verscheyden Godt vziuchreighe menschen /
 sonderlinghe vrouwen / want ghelijck wy cranc-
 ker zijn / alsoo comen wy lichtelijcker t'vallen
 in't ghene dat ick u gae segghen. Te weten /
 datter eenighe zijn / de welcke om de lange peni-
 tentie / lanck dierigh ghewaeck / ende ghebeden
 die zy doen (ende die hopen dien zijn teer van na-
sure

ture) ontfanghende eenighe soetighejdyt van vertroostinghe / de nature onderzenght / ende als zy gheboelen eenighe inwendighe vzeught / met uytwendigen val / ende flaute / compter van eenen slaep diemen noempt ghesliefick / welck wat meer is dan wy ghelept hebben / soo dunckt hun dat d'een is ghelijck d'ander / ende zy worden dzoncken / ende hoe zy voordere comen / hoe zy dzonckender worden / midts dat hunne nature lanck te meer ghecrenckt wordt : hun dunckt datter een opgetogenheyt is / ende ick noemt een soetigheyt / want ten is anders niet dan den tijdt verliesen ende de ghesonthejdyt hinderen. Het is ghebeurt aen eenen persoon die daer in was acht gheslagen uren lanck / die nochtans niet en was sonder geboelen / ende even wel en voelde zy niet van Godt : ende desen persoon wierdt ghelesen met slapen / eten ende achterlaten hare ondiscrete penitentie mits datter eē was die gewaer wiert / want van te vozen was haren Vichtvader / ende d'ander personen daer mede bedrogen en zy ooc selve / hoe wel dat zyse niet en begreeden te bedriegen : Ic geloobe dat den dupbel hier neerstigheyt toe dede om groot profijt daer uyt te trecken / ende dat hjer nu veel begonst uyt te trecken. Dan men moet wetē dat alst warachtelijck bā Godt comt / al ist datter by valt inwendige en uytwendighe swachigheyt / dat nochtans die niet en comt in de ziele : want zy heeft groote gheboelinge / door dien dat zy haer siet soo naer by Godt / ende ooc dit en duert niet lanck / maer seer weynigh. En hoe wel dat zy anderwerf besonden wort in het selve gebedt (ist datter niet en gheschiet met swachigheyt gelijc ick geseyt hebbe) soo en comt het soo verre niet / dat het lichaē soude verballen oft crijgen een

nigh uptwendigh gheboelen daer aff. Daer om
 weest vermaent als ghy sulckx onder u lieden
 ghewaer worden sult / dat ghyt aengheeft aende
 Oberste / ende de ghene die sulckx sijn van hun aff
 treckt soo seer als moghelijck sal wesen ende
 dat de Oberste haer verbiede soo veel uren te be-
 steden in't ghebedt maer seer luttel: ende dat zijse
 wel doe slapen ende wel eten / tot dat hun natuer-
 lijcke cracht wedercome / i. dat zy daer dooz ver-
 lozen was; ende ist dat zy soo weeck sijn van na-
 turen / dat hun dit niet en helpt / dat zy my geloof-
 ben / dat Godt van hun niet en begeert ghediene
 te worden / dan in het werckende leben / want
 inde Cloosters moet van alles wesen: ende dat
 mensche becommere in officien / ende dat zy neer-
 ste lijck toe sien van te seer in eenighepdt te sijn/
 midts dat zy hun gesontheyt teemael souden
 verliesen / dit sal hun lieden een groote versterbin-
 ghe wesen. Onsen Heer wilt hier in beproeben
 die liefde die zy hem toedragen / ende hoe dat hun
 dit aff wesen des Heeren bebalt / ende t'sal hem
 believen naer eenighen tijt de sterckhepdt weder-
 om te verleenen: in dien niet / sullen zy immers
 verdienen dooz het mondelijck ghebedt / endedooz
 ghehoorzaem te sijn / soo veel als zy hier dooz ver-
 dient souden hebben / ende by avonturen noch
 meer. Daer sonder moghen wesen soo cranck van
 hoofde ende verbeeldinghe / ghelijck icker ghe-
 kent hebbe / dat hun dunckt dat sy sien al wat zy
 peysen: dit is seer ghebaerlijck / maer mits dat
 ick naederhandt daer van moghelijck sal spre-
 ken / soo en wil ick daer van hier niet seggen / want
 ick seer lanck ben gheleben in dese wooninghe /
 dooz dien dat ick gheloove dat het dese is daer al-
 dermeest de zielen in comen. En alsoo sy soo wel
 natuerlijck als boven naturelijck / t'samen sijn /
 soo

soo can den duyvel daer meer schade doen: want
inde volghende wooninghen en sal hem den Hee-
re soo veel middelen niet gheben. Op sy geloof
in der eeuwighejde.

D E V Y F D E W O O- ninghe, besluytende vier Capittelen.

H E T. I. C A P P I T T E L.

Daer zy beghindt uyt te legghen hoe de ziele
haer vereenight met Godt in't Ghebedt,
ende leert waer aen men kennen sal datter
gheen bedroch en is.

O Mijn Susters / hoeloude ick u konnen ver-
halen de rijcksdominen / schatten ende vzeugh-
den die daer zyn inde vijfde wooninghe ! Ick
gheloobe dat het beter waer niet met allen te seg-
ghen van alle de volghende / midts dat het om-
moghelijck sal wesen die uyt te legghen / ja te
begrijpen met het verstant, daer-en-boven de ge-
lijckenissen en comen niet dienen om die te ver-
claren / dooz dien dat de aertsche dinghen te leech
zyn ende te onbequaem om sulcx te doen. Sepnt
o Heere / uyt den hemel het licht / op dat ick u die-
nerffen eenighe clarighejdt magh gheben : ghe-
merckt dat u alsoo belieft dat eenighe van haer-
heden soo dickwils ghenieten dese vzeughden / op
dat zy niet bedroghen en worden / als den duy-
vel hem over set inde ghedaente banden Enghel
des lichts : aenghesien dat alle haer begheeren

alleenelijck strecken tot u te behaeghen: ende af hebbe ick gheseyt van eenighe alleenelijck; daer isser seer weynighe onder haer-lieden die niet en comen binnen de wooninghe daer wy nu van spreken sullem / sulck datter zyn beel ende luttel . ende daerom segghe ick dat de ghene die in come beel van getale sijn: maer die geraecken tot de dingen die ic sal verclaren te wesen binnendese wooninghe / geloobe ick datter wel weyniggh zyn / maer al en geraecken zy maer tot den inganc / is nochtans een groote barmhertigheyt die Godt hinheden doet. Want al zyn der veel gheroepen daer zyn der nochtans weynighe uytvercoft / alsoo segge ick nu / al ist dat wy alle die daer draegē het habijt der heyligher Orden onser vrouwen van Karmel / geroepen zyn totter ghebedt en contem- platie (mits dat sulcx is geweest ons beginsel / en dat wy spruyten uyt de afcomste van onse heylighe Vaders handen berghe Karmel / de welcke desen schat ende costelijcke prele daer wy nu van spreken / ghesocht hebben met sulcke sooghvaldigheyt / en sulcke groote versmadinge des werelts) weynighe nochtans onder orslieden selicken harr om brquaem te zyn dat ons de Heere desen schat ondecke. Want al ist dat wy uytwendelgē / soo wy ons nu dragen / wel gaen om te geraecken tot het gene datter van noode is: nochtans aengaende de denghden onbzeect ons veel / sonderlinghe dat wy ons selven niet en vergeten / noch en verslaep- pen. Daerom / mijn Zusters laet ons den Heere bidden van boven / aenghesien dat wy eenigh- stus den Hemel moghen ghenieten hier op der aerden / dat hy ons jonstelijck helpe / (op dattet aen ons niet en ghe- ke) en dat hy ons den wech wil leeren / ende dat hy ons verleene de nootelic- ke sterckheyt inde siele / om te graben tot dat wy

desen verborghen schat vinden: midts dat hy waerachtelijck in ons is: want dit is dat ick gheerne soude te kennen gheuen/ist dattet onsen Heere beliest dat ickt were. Ic hebbe geseyt sterckheyt inde ziele/op dat gy weten sout dat de lichamelijcke sterckheyt niet van noode en is den gemen diese onsen Heere Godt niet en verleent / hy en maectet niemanden onmoghelijck zijn rijckdommen te coopen/maer hy houdt hem te breden als een peachtelijck hem gheest dat hy heeft / gebenedijt zy al sulcken grooten Godt.

Maer aenmerckt/mijn Dochters/ dat om te geraecken tot het gene wy uyleggē/hy niet en wilt dat gy yet vooz u sult bewaeren luttel oft veel/hy begeeret al vooz hem/en naer dat ghy aen u selbē tweten sult wat ghy hem ghegheuen sult hebben/soo sullen u grooter oft kleynder gracen gegunt worden. Daer en is gheen beter tecken om te kennen oft ons gebedt geraecht tot de vereeninge oft niet. En pepst niet dat dit is als eenen droom gelijk het gebedt daer wy hier boven aff gesprokē hebben. Ic segge als eenē droom/om dat het schijnt dat de ziele als in slape gheballen is / want haer duncte dat zy noch niet wel in slaepe en is / noch oock mel wacker: maer zy is hier wel wacker in Godt/om dat sy slaept aengaende de wereltse dinghen ende haer selbē:want inder waerheyt sy is als sonder ghevoelen/gheduerende den cozters tijt vande vereeninge/ ende dat haer niet moghelijck en is yet te pepsen alwaert dat zy wilde

En is niet van noode dat sy de gedachten met behendigheyt op schozse / ende ist dat zy beminde / zy en verstaet niet hoe / noch oock wat dat is't welck zy beminde/noch wat zy begheert. In cozt zy is ghelijck een die in alles de werelt verstorven is / om beter te leven in Godt.

melck is een soete dootd / want het is soete en een ghenoechelijcke aff-treckinghe ende scheidtinghe der ziele van alle haer werkinghen die zy mocht hebben ter wijlen dat sy in't lichaem is : want al is de siele waerachtelijck in het lichaem / nochtans schijnt dat zy haer daer affschept / om beter in Godt te zijn : ende dit gaet al ooc te werck dat ick selve niet en meet oft zy leven heeft om den adem te scheppen. Ick peyse daer op ende my dunckt neen / oft ten minsten ist alsoo / zy en w. tet niet / al haer verstant wilt hem becommen om iet te begripen van het ghene dat zy gevoelt : ende alsoo de crachten des verstants daer toe niet en connen gheraecken / soo blijft sy heel verstaegen. Soo dat / ist dat sy niet gansch verlazen en is / noch voert noch hant en roert : gelijckmē seyt van eenen persoon / die soo bedwelmt blijft dat hy schijnt dootd te wesen. O herholenheden Godts / hoe gheeren soude ick arbeyden om die te doen verstaen / waert dat my dochte dat ick eenenighsins soude connen toeraecken / sulckz dat ick dypsent redenen buyten propoost spreken sal om te proeben iet te segghen / op dat wy daer door onsen Heere Jesu Christo loff geven mochten.

Ick hebbe ghesepdt datet gheen ghedroomt duncken is / om dieswil dat inde boorgaende wooninghe de ziele tot dat zy seer onderbonden is / blijft als in twyffel wat dat die gheweest is / oftet haer maer ghedocht en heeft / ofte zy niet in slaep en was / oftet van Godt was / ofte de dypvel hem niet en heeft overgheset inde gaedaente van den Enghel des lichtz / ende blijft met dypsent vermoeden en achterdencken / ende het is goetd dat zy het heeft / om dat oock ons eyghen nature (ghelijck ick geseyt hebbe) onslieden hier somtijt

eijts soude mogen bedzieghen : want al ist dat de
 fenijnighe dinghen ende beesten daer soo lichte-
 lijck niet en connen binnen comen / nochtans de
 clepne Artiffen connen daer in geraecken / midts
 dat zy als wesende dun ende reel / haer ober al
 daer zy willen / weten te hozghen : ende al ist dat
 zy gheen groote schade en connen doen / insonder-
 heyt ist datmender gheen werck aff en maectet/
 ghelijck ick gheseyt hebbe / want het maer en zyn
 clepne ghedachten comende uyt de verbeeldinge/
 ende uyt 'tghene hier oben gheseyt is / nochtans
 en laten zy niet dickwils seer te quellen. Van
 alhier hoe cleyn oft reel dat de Artiffkens mogen
 zyn / soo en connen zy in dese wooninghe niet ge-
 raecken / om datter noch verbeeldinghe / noch
 ghedenckenisse / noch verstandt en is die sulcken
 goet mocht belieten. Ick soude wel derren ver-
 claren, ist dat het waerachtelijck is een vereenin-
 ghe met Godt / dat den duivel noch daer en can
 binnen comen / noch eenighe schade doen / dooz
 dien dat zyne Majesteit ghevoeght ende vereen-
 ighet is met het wesen der zielen / sulck dat hy:er
 doock niet en sal derren naeder comen nochen can
 dit secreet niet verstaen : want ghelijck het claer
 is dat hy niet en can weten onse ghedachten / beel-
 min sal hy connen verstaen een saecke die soo se-
 creet is. Dit nochtans wordt verstaen vande
 werkinghen van het verstant ende vanden wil/
 want aengaende de gedachten der verbeeldinge/
 die stiet hy claerlijck / ten zy dat Godt te dier tijde
 hem het ghesicht beneme. Wat goeden staet
 is dit / daer ons desen vermalendijden niet en can
 hinderen. Alsoo blijft de ziele met soo groote pro-
 fytten als Godt in haer can wercken / sonder dat
 het pemant kan beletten noch ooc wy selve. Wat
 en sal hy niet verleenen aen sulcken ziele / die soo

gheeren gheeft / ende diet al vermagh dat hy wilt?

Het schijnt dat ick u lieden heel verdraept laete / als ick segghe : ist dat het waerachtelijck is een vereeninghe met Godt almachtigh/ende datter oock ander vereeninghen zyn / ende ist datter eenighe zyn / alen zyn zy maer in ydele dinghen als men die seer bemindt / hoe dat den duypel de zielen oock can versetten die op sulcken dinghen versodt zyn : maer niet in sulcker maniere als Godt doet / noch met sulcke vzeught ende vermaeckelijckhepde vande ziele / noch met sulcke ruste ende ghenoeghre / die te boven gaet alle de ghenuchten des werelts met alle vzeughten ende bliscshappen der selve : Daer-en-boven dat men niet en can sien van waer dat dese vzeughten comen / sulcken verschil isser tusschen haeren oorspronck ende den oorspronck der wereltscher vzeughten / ghelijcker soek is tusschen het gheboelen oft ghenieren van die / alsoo ghyt sult moghen beproeben. Ick hebbe eens gheseydt dat zy zyn ghelijck als in dit groflichaem oft binnen het merck / ende my dunckt dat het wel te passe comt / ende ick en weet niet hoe dat ickt beter soude konnen uytsegghen ende vergelijcken. My dunckt dat ghy noch niet te vreden en zyt / om dies wil dat het u duncken sal dat ghy sout mogen verdoolt wesen / ende dat dese inwendige sake su aer is om onder secken : ende hoe wel dat het ghene u gheseyt is / ghenoegh sal wesen vooz de ghene die het sal gheproeft hebben / midts dat het verschil groot is / 100 wil ick u gheben een claer tecken / dooz het welck ghy niet en sult konnen in ijfelen oft het van Godt is gewest : ende zyne Majesteyt heeft het my heden te bozen laeten comen ; ende naer mijn duncken is het

het heel seker. Ick wil hier ruffchou bepdn
 verclaren / dat ick altijd in sware saecken / al
 duncket my dat ick se wel verstaē / ende dat ick
 de waerhepdt segghe ghebruycke nochtans dit
 woordt/my dunckt / om dieswille by soo verre
 ick verdoolt ben/dat ick heel bereet ben te geloo-
 ven 'tghene dat seer gbeleerde personen daer af
 seggen sullen / want al en hebben sy dusdanighe
 dinghen niet ghepzoest / sy hebben eenighe son-
 derlinghe gheleerhepdt om hier af te oorde-
 len / ende ghelijck Godt hantieden houdt als
 lichten van zyn Spulighe Kercke / als het een
 waerachtighe saecke is / soo verleent hy hun het
 licht / op dat sy soude moghen ontfanghen wo-
 den : ende ist dat sy niet ongeschickt en zyn/mier
 dienaers Gods/soo en verwonderen zy hun niet
 van zyn wonderlijckheden / want sy weten seer
 wel dat hy al veel meer vermaghdarenboven al
 ist dat alle dingen niet beschreven noch uytgeleyt
 en zyn/ nochtans binden zy ander dingē beschre-
 ven/dooz de welcke zy ten leste sien dat dese din-
 gen konnen geschieden. Hier van heb ick veel be-
 pzoest/ooch van sommighe halff-geleerde/ die hun
 geheel verwonderden/want ick dit wel dter ghe-
 cocht hebbe/ten minsten ick gheloobe dat de gene
 die niet geloobē en sal/dat Godt noch veel meer
 vermach/en dat hyt vooz goet gehouden heeft en
 noch haet somtijts dese dingen mede te dreyē aen
 zyn creaturen/hem de poozte gestoten sal zyn om
 sulcx te ontfangen. Daerom mijn Susters/dat u
 lieden dit niet en gheschiede : maec gheloofc van
 Godt al veel meer ende meer / noch en staet u
 ooghen niet op dese personen dien Godt dese
 gratie doet / oft zy goedt oft onbolm recht zijt
 want ist dattet zijne Majesteit kennelijck is /
 ghelijck ick gheseyt hebbe/wy en moeten ons dat

niet ondertrinden / maer alleenlijck moeten wy
 zijne Majesteit dienen met oprechter herten en
 oodmoedigheyt / ende haer loben in haer wer-
 ken ende wonderlijckheden. Nu dan comende tot
 het teecken d'welck ick segge waerachtigh te toe-
 sen / ghy siet dat dese ziele die Godt nu upt haer
 selven ghetoghen heeft / ende ghemaect heel on-
 ghevoelijck / om de waerachtighe wijsheyt te be-
 ter in haer te drucken / ghedurende den tijdt als
 zy sulckx is / niet en siet / noch en hoorst / noch en
 verstaet / welcken tijdt is welcken seer cozt / oft im-
 mers hy dunckt haer cozter te wesen als hy met-
 ter daet is. Godt druckt zy selven alsoo seer in
 het binnenste van dese ziele / dat zy keerende tot
 haer selven gheensins en can ghetwijfelen oft zy
 en is ghetweest in Godt ende Godt in haer. Ende
 dese waerheyt blijft soo vastelijck in haer / al
 waere datter veel jaren passeerden eer dat haer
 Godt andermerf dese gracie dede / dat zyse niet
 en vergheet : ick late besijden staen de werchin-
 ghen die by haer blijven / vande welcke ick nae-
 derhandt spreken sal / midts datter aen dit punct
 veel gheleghen is. Ghy sult my vraghen / hoe dat
 zijt ghesien ende verstaen heeft / ist dat zy niet en
 siet oft en verstaet ? Ick en segge niet dat zy het
 niet ter dier tijt / maer dat zijt naederhandt claer-
 lijck siet / ende dat het eben wel gheen visioen en
 is / maer een versekerheyt die inde ziele blijft /
 die daer in niet en can ghestelt worden van van
 Godt. Ick weet van een seker persoon de welke
 noch niet en wist dat Godt is in alle dingen door
 zij teghentwoordigheyt / macht ende menschen-ende
 door een gracie die Godt haer dede op de vooz-
 sejde maniere heeft zy soo vast gheloofst / dat hoe
 wel van dese half geleerde mannen (van de wel-
 ke ick nu ghesproken hebbe / ende diet soo luttel
 wisten

wisten als zy dede / eert haer Godt hadde te kennen ghegheben) aen den welcken zy vzaeghden in wat maniere Godt in ons was / haer gheseyt hadde dat hyer alleenelyck wasdooz de gratie/zy hem niet en heeft gheloofst/soo diep hadde zy dese waerheyt in haer selven ghedzucht/ende zy hebet haer bevzaeght aen andere/die haer de waerheyt gheseyt hebben / waer dooz zy seer getroost wert. Nochtans en moet ghy u selven hier in niet bedrieghen/u latende vooz staen dat dese versekerheyt blijft in lichaemelijcke ghedaente / ghelijck het lichaem ons Heeren Jesu Christi is in het H. Sacrament des Axtaers / al is dat wyt niet en sien : midts dat hy hier niet en blijft in deser manieren / maer alleenelycken blijft de Godtheyt.

Soe comt dan dat het ghene dat wy niet en sien/met sulcke sekerheyt blijft? Dit en wete ick niet/dit zyn zyn wercken : maer ick wete wel dat ick de waerheyt segghe / ende vande ghene die mee sulcke sekerheyt niet en blijft / en soude ick niet willen segghen dat het waer gheweest een vereeninghe vande geheele ziele met Godt/maer van eene vande crachten alleenelyck/oft eenighe andere soorte van gratie die Godt verscheydelijck doet aen de ziele. In alle dese saecken moeten wy ons wel wachten vande redenen te ondersoecken om te sien hoe dat dit is geweest/mits dat ons verstand niet bequaem en is om dat te begrijpen / om alsoo te blijven op onsen niet : het is ghenorgh datmen mercke dat hy almachtigh is dier doet. Nu comt te voren tot dit propoost daer ick van sprekke / sengersende dat wy van onsen't weghen niet en doen / 't ghene ghy ghehoort hebt dat de Bzupt seydt in't boeck der Lof-sanghen : den Coninck heeft wy gelept inden wijn-
keldev/

heker / oft heeft my daer in ghesteelt : ende zy en
 seyt niet dat zijer henen ghinck. Maer sy seyde
 snel dat zy haren beminden sochte aen alle syden:
 Zek verstaet dan soo veel dē wijskelder belanghe
 is daer onsen Heere ons in stellen wilt alst hem
 beliest ende soot hem beliest. Maer wy en konnen
 daer niet innegaen dooz onse eyghen neerstighe-
 den: het is zijne Majesteit die ons daer inne stel-
 len moet / ende ons doen gaen tot in het Centre
 oft binnenste onser ziels. Ende om dies te meer
 te doen blycken zijne wonderlijckheden / soo en
 wilt hy niet datter yet meer sal wesen van onsent
 wegen / dan dat dē wil aen hem geheelijck overge-
 geven zy. Hy en wilt niet datmen opene de pooz-
 te der crachten ende der sinnen / de welke geheel
 in slape sijn / maer hy wilt comen in het binnen-
 ste der ziele sonder eenige poozte / ghelijck hy bin-
 nen quam daer sijn Discipelen waren / doen hy
 hun seyde / Pax vobis, dat is vrede zy met u lieden /
 ende ghelijck hy ghegacn is uyt het graff sonder
 den sicken aff te wentelen. Maer der hant suldy sien
 hoe dat het zijne Majesteit beliest / dat de ziele in
 haer binnenste hem ghenieten sal meer als hier:
 maer dat sal wesen inde leste wooninge. O mijn
 dochters / hoe vele ende groote dinghen sullen wy
 als wy niet anders en lullen wille sien dan onse
 berwozpentheydt ende ellende / ende dat wy niet
 tweerdigh en sijn sulcken grooten Heer te dienen /
 wiens wonderlijckheden wy niet en connen be-
 grijpen. Hy zy ghelcoft inder eeuwigheyt. Amen.

HET II. CAPPITTEL

Daer sy de selve reden vervolght; en verclaert het Gebedt der vereeninge met een schoone gelijkennisse, bewijfende de werckinge daer de ziele in blijft. Het is merckelijck. :

VSal duncken dat nu al gheseyt is 'tgenedat-
 tet te sien is in dese wooninghe : maer daer
 gebreekt/noch veel:want ghelijck ick geseyt heb-
 be/daer is meer en min: nochtans aengaende de
 vereeninghe/ick gheloobe dat ick niet meer en sal
 weten te seggen. Als de ziele/aende welke Godt
 dese gratien doet/haer selven bereyt / soo zijnder
 vele saecken die den Heer in haer werckt : ick
 sal vereenige verhalen/ende hoe dat de ziele blijft/
 ende om beter te doen verstaen / sal ick een ghe-
 lijkenisse ghebruycken / die my dunckt daer toe
 goet te wesen / en oock op dat wy mogen weten/
 dat het wel wy in dit werck d'welck de Heere doet/
 niet en vermogen/nochtans vermoghden veel als
 wy ons bereyden / ten eynde dat zijne Majest.
 haer gheweerdige ons sulcke gratie te doen. Ghy
 mooght wel ghehoort hebben een van zijne won-
 derlijckheden / te weten de maniere daer de zijde
 van comt (want hy allen heeft sulcke conuen-
 eerst binden) ende hoe dat een saeyken wesende
 gelijk een cleyn pepergraenken/ alffer beginnen
 bladeren te comen op den Moerbessen-boom/door
 de herte beghint te leven(want tot dat dit voetsel
 voort comt / waer mede de woymkens die daer
 van comen hun onderhouden / soo blijftet sonder
 leven) ende met dit voetsel vande bladeren
 der Moerbessen-boom / onderhouden de woym-
 kens

kens hun selven / tot dat zy hebbende hunnen
 wasdom / woorden ghestelt op cleyn tacrkens met
 bladeren / ende aldaer van selfs met hunne cleyn
 ne beerkens spinnen zy de zijde / ende maecken
 cleyn klaukens vast ghesloten / daer zy hun sel-
 ven inne sluyten / ende alsoo comt de zywozm (we-
 sende groot en leelijck) ten eynde / ende uyt het
 selve klauwe comt een cleyn beballijck pepelken.
 Maer ten waer datmen dit saghe / ende dat het
 ons allerneelijck verhaelt twer van gheleden tij-
 den / wie soudet konnen gheslooben / oft wat reden-
 nen soudemen connen byzenghen tot een sake
 die schijnt te wesen boven alle reden / als is te
 sien een wozmken ende een bieken soo neerstigh
 zyn om te arbeiden tot ons profijt / ende dat met
 sulcke behendighejdt. Hier by ghevoeght dat het
 arm wozmken daer zyn leven in het verbolgh
 quijt wort. Dit alleen / mijn Susters / is ghe-
 noegh om ernighen tijdt daer op te mediteren / al
 en seyde ick niet meer : want hier in suldy mo-
 ghen mercken de wonderlijcheden ende wijsheyt
 van onsen Godt : wat soudet dan wesen waerd
 dat wy wisten de eyghene gheleghentheden van
 alle dinghen / het is seer profijtelijck becommert
 te wesen met het obr pepsen vande grootheden
 Godts / ende ons te verheughen ende daer mede
 te vertroosten dat wy debeminde van eenen soo
 wijzen inde machtighen Coninck sijn. Nu laet
 ons weder keeren tottet ghene ick te bozen seyde.
 Dit wozmken beghint het leven te scheppen / soo
 wanneer als het door de wermte des Heplighs
 Gheests beghint zyn profijt te doen mette ghe-
 meyne bystandighejdt die Godt ons allen ver-
 leent / ende oock mette middelen die hy ghelae-
 ten heeft in zyn Heylighe Kercke : ghelijck als
 dickwils te ghenieten de Heylighe Sacramen-
 ten /

ten / goede boecken te lesen / de sermoonen te hoor-
 zen : welcke zijn middelen dienende een siele die
 daer doot is in haer traecheden ende sonden / en
 betmeirt inde perijckelen van vele oozsaecten die
 zy mach hebben. Als dan beghint zy te leven /
 ende onderhoudt haer selven met dusdantghe
 dinghen ende met goede meditacien / totter tijdt
 toe dat zy den wasdom heeft: dit is dienende tot
 mijn propoost / want aengaend het ander daer en
 leydt niet veel aen. Dit zy-wormken dan den
 wasdom hebbende (welck is 't gene wy in 't be-
 ginsel gheseyt hebben) begint te wercken inde
 sijde / ende een huys te bouwen daer in sterben
 moet. Ick soude u hier wel willen te kennen ge-
 ben dat dit huys anders niet en is als onsen
 Heere Jesus Christus / volghenbe het seggen van
 S. Paulus / dat ons leven verborghen is met
 Christo in Godt. Ende dat onsen Heere Jesus
 Christus ons leven is. Siet hier dan / mijn
 Dochters / wat wy connen doen met de gracie
 Godts / aenghesten dat onsen Heere selve onse
 wooninghe is ghelijck hy is in dit ghebruyt der
 vereeninghe / welck ghebruyt wort door onsteden
 selve.

Het schijnt oft ick segghen woude dat try aen
 Godt souden connen yet aff oft toedoen om dat
 ick gheseyt hebbe dat hy onse wooninghe is /
 ende dat wy selve die connen bouwen om daer in
 te woonen. Van al ist dat wy dit vermogen / ten
 geschiet niet met yet aff oft toe te doen aen Godt /
 maer aen ons selven / ghelijck dese cleyne worm-
 kens doen. Oock en hebben try soo haest niet
 hier in al voldoen dat wy vermogen / oft onsen
 Heere sal by desen cleynen arbeidt / die als niet
 en is / voeghen zijne grootheyt / hem gheberide
 soo groote meerde / dat Godt selve sal wesen den

p zjns van dit werck. Ende ghelijck hy is die hier
 in den meesten oncost ghedaen heeft / alsoo wilt
 hy oock onsen cleynen arbejdt voeghen by den
 grooten die zijne Majestejdt uptghericht heeft
 ende dattet al een dingh sal wesen. Wel aen dan/
 mijn Susters / laet ons haesten te arbeuden en te
 spinnen dit cleyn klauwen / verlatende onse ep-
 ghen liefde ende onsen eughen wil / ende 't gene
 dat ons eenighsins doet aenleven aen eenighe
 aertsche dingen oeffenende wercken van peniten-
 tie / van biddē / van versterkinge / van gehoorzaam-
 heyt / en vā alle andere deughde die gy wert. Godt
 geve dat wy mogen werckē gelijck wy weten en
 onderwesen zijn dat ons toestaet te doen. Dat die
 woymken by sterbe als het zijn werck volejnde
 heeft daer toe het geschapē was: en gy sulmetckē
 hoe dat wy Godt sien / en ons bekommet binden
 in zijne grootheden / gelijck dit woymken in zijn
 klauwē. Bemerkht dat ick noeme Godt te sien / ge-
 lijck ic gesept hebbe dat hy zijn selven laet geboeren
 op dese mantere van vereeninge. Pulact ons sien
 water gheschiet met dit zy-woymken (d'welck is
 de oozsaecke waerom ick ghesepdt hebbe al dat-
 ter nae volghet) naer dat hy is in dit ghebedt de
 werelt wel verstorven / soo comt een cleyn wit
 Pypelken upt. O grootheydt Godts hoe danigh
 is de siele als zy hier upt comt naer dat zy een
 wepnigh is gheweest binnen inde grootheydt
 Godts / ende alsoo seer met hem vereenicht;
 d'welck nochtans naer mijn duncken niet en
 duert den tijt van een half ure. Ick segghe u de
 waerheydt dat de siele haer selven niet en kent.
 Want aenmerckht het verschil datter is tusschen
 eenen seelijcken woym ende een wit Pypelken, het
 selve is hier oock.

De siele en weet niet waer zy sulcken goet ver-
 dient /

dient heeft / noch van waer het haer toe comen
 mach : zy siet in haer selven soo groote begeerte
 om Godt te lobben / dat zy haer selven soude wil-
 len te niet brengen en duysent dooden lyden om
 zynent wil. Terstont beghindt zy te verlanghen
 naer arbeydt / sonder pe anders te comen doen.
 zy heeft groote begeerten om penitentie te doen /
 zy verlanght grootelijck naer de eenigheyt ende
 dat al de werelt Godt mochte kennen : hier uyt
 comt haer eenen hertsweer / te sien hoe dat hy
 verdozent wordt / hoe wel dat wy van dese din-
 ghen meer in't besonder spreken sullen inde vol-
 ghende wooninghe ; midts dat de dinghen van
 dese wooninghe zijn bycans een met de volghen-
 de / al ist dat de cracht der werckinghen verschey-
 den is : want ghelijck ick gheseydt hebbe / als
 Godt de ziele hier inne ghelept heeft / wilt zy haer
 selven pramen om boozdt te gaen / zy sal groote
 dingen sien. Van te sien de ongherustigheyt van
 die Depelken / al en heeft hy van allen zijn leven
 noyt in meerder ruste ghetweest / is een saecke om
 Godt te lobben : hy en weet waer zijn selven stel-
 len oft setten / om dat gesmaecte hebbende sulcke
 goet / al wat hy opder aerde siet hem misnoegt / be-
 sonder als hem Godt verscheyde reysen vā desen
 wjn heeft ghegeven / ende bynaer t'elcker keeren
 blyst hem nieuw proffyt by. Hy en acht nu niet
 meer de werck die hy dede doen hy eenen wort
 was / te werken doen hy allenskens zijn clauwen
 spont. De vloghelen zijn hem aenghetwassen / hoe
 soude hy dan te vreden wesen lancksaemlijck te
 gaen / als hy blieghen kan. Al wat hy doen can
 ter liefden Godts / dunckt hem luttel te wesen :
 hy en verwonderdt hem niet veel van't ghene de
 Heylighen gheleden hebben / wetende nu door het
 beproeven hoe dat de Heere mede helpt ende hoe

dat hy de ziele verandert / sulcke dat noch zy noch haer ghedaente niet meer en schijnt / dooz dien dat de swackigheyt die zy haer van te bozen liet booz staen te hebben om de penitentie te doen / nu veel meer verstercke is : de liefde tot de ouders ofte bzienden oft goeden daer zy van te bozen soo aenghehecht was dat he werck ende booznemen van die te verlaeren haer niet ghenoech en was (jae als zy daer van wilde scheyden / soo dochte haer dat sijn noch meer aen ghehecht was) en can haer niet meer beletten / want zy haer selven quelt ende verdrietelijck is / om dat zy siet dat zy verbonden is te doen 'rghene dat zy aengaende dese dinghen doet om Godt niet te verstooren. Alle dinghen vermoeden ende verdrieten haer om dat zy gheproeft heeft dat de waerachtighe ruste niet en is te binden noch te crijghen vande creaturen. Het schijnt dat ickt hier lanck maecke / maer ick soude veel meer dinghen moghen segghen. Ende ick ben versekeret dat den genen / dien Godt dese gratie gedaen sal hebben / duncken sal dat ickt te cozt maecke : ende alsoo en behoefmen niet verwondert te zyn al ist dat dit pepelken een nieuwe rust-plaetse soeckt / bindende zyn selven soo nieuw inde wereltsch saecken. Waer sal dan het arm diercken henen trecken : weder te keeren ter plaetsen daert uyt ghetomen is / en bermagghet niet / want het in onser macht niet en is tot dattet Gode belteft ons wederom dese gratie te doen.

¶ Heere wat booz nieuwe swaerigheden beginnen in dese siele: wie soude dit gheseyt hebben naer het ontfanghen van sulcke hooghe graties / Niet te min t'zy in een oft in andere maniere / soo langhe als dit leven duert / moeten wy crupskens hebben : ende den ghenen die segghen soude
naer

naer dat hy tot hier toe ghecomen waer / altijd met ruste ende vertroosting blifft / ick soude hem seggen dat hy noyt soo herte en is geraecht / maer dat het by abonturen is geweest eenigen smaect / is dat hy geweest is binnen de boozgaende woninghe / gheholpen dooz de natuerlijcke cranckheyt / oft by abonturen dooz den duphel / die hem by abonturen met vrede ghelaeten heeft / om hem naerderhandt meerderen sijn te leveren. Ick en wil nochtans niet segghen / dat de ghene die tot hier ghecomen zijn / geen vrede en souden hebben / want zy hebben den / ende dien wel groot / dooz dien dat de selve arbeiden zijn van sulcker weerde / ende van soo goeden oorspronck / dat den vrede ende de vzeught daer uyt voortcomt. Wy het selve misnoeghen / welck ons de wereltsche dinghen geben / spruyt een begheerte om daer uyt te gheraecten alsoo pijnelijck / dat / ist saecke dat ter noch eenighe blytigheydt inde ziele is / die comt uyt het peysen dat Godt begheert dat zy in dit ballinckschap leve & ende dit en is niet ghenoech / om dat de ziele met alle hare proffjten alnoch niet soo overghegheben en is in den wille Godts / ghelijck zy hier naer sien sal / hoe wel sy niet en laet haer selven naer den wille Godts te voeghen.

Maer het gheschiet / met groot verdriet / dat zy niet meer en vermach / dooz dien dat haer niet meer ghegheben en is / ende oock mit vele tranen t'elcker reysen als zy haer begheert tot het Ghebede.

En dit is haeren hertstmeer / die by abonturen eenichsins comt uyt het mercken / hoe dat Godt vertroozent wordt / ende hoe datmen zijne Majesteit soo luttel acht inde werelt / ende het groot ghetal der zielen die verlozen gaen / soo ketters

als turcken ende ongheloobighe / ende dat haer aldermeeste perit / met groot medelijden / sijn de zielen der Christenen, Ende al siet zy dat Godts barmhertigheyt groot is / ende dat hoe qualijck zy moghen leven / zy moghen bekeert / gheberert ende saligh worden ; nochtans bzeest zy datter vele verdampft sullen zijn. **O** grootheyde Godts / wepnighe jaeren (ende by avontueren wepnighe daeghen) gheleden was dese siele alsoo ghestelt / dat zy niet en peysden dan op haer selven ; wie heeft haer nu ghestelt in dese pijnlijcke sorghebuidigheyt / dat (hoe wel wy wel souden begeeren vele jaeren onse meditatie houden met sulcke pijn als dese siele nu gevoelt) wy dat niet en souden connen ghevoelen.

Godt behoeft nu dat ick my ghemelt aen doe ende pzaeme om vele daghen ende jaeren bekomert te wesen in het overpeysen van het groot quaet als is dat Godt bertozent wort / ende aendachtelijck te lettē dat dese die verdoemt wort / sijn kinderen en mijn broeders sijn en op de peijckelen inde welcke wy leven ende anderwoopen sijn / ende hoe goet dat het is ons te schepden upt dit ellendigh lef / en sal dit niet genoegh wesen & neent / mijn dochters / want de pijn die men hier gheboelt en is niet ghelijck d'andere die men op der aerden gheboelt : want die andere konnen wy dooz de gratie ons Heeren wel hebbē / daer veel op peysende / maer zy en come niet tot het binnenste des herten ghelijck dese hier doet. Want het schijnt dat de siele haer selven verniest sonder haeren toedoen / ende somtijdes sonder haeren wil. Wat is dit dan & han waer comt dit & Ick salt u lieden segghen. Hebdu niet ghehoort (want ick hebt u nu anderwerf gheseydt al wast op een ander pzoop?) vande Wypde
dat

dat Godt haer leyde inden toyn-kelder / ende dat hy de liefde in haer gheschickt heeft. Dit isset dan. Want alsoo dese siele haer selven ghelebert heeft in zyn handen / de groote liefde heeft haer alsoo zyne eyghen gemaect / dat zy anders niet en wote oft en wile / dan dat Godt mit haer doe al wat hem believen sal. Ende nimmermeer (soo ick meyne) en sal Godt aen eenighe siel dese gratie doen / dan aen de gene die hy seer boozzigne eyghen ghenomen heeft. Op wilt dat zy souder haer en wote daer upt come beseghelt met zynen seghel: mits dat waerachtelick de siele daer niet meer toe en doet als het wasch daer den seghel in ghedruckt woerde: want het wasch en druct zyn selven niet / maer is alleenelick bequaem ende mozt ghemaect: jae oock om sulcke bequaemighyent te hebben / soo en vermozwet zyn selven niet / maer het lijdt ende laet zyn selven vermozwen. O goetheydt Godts moeter al gheschieden op uwen cost / ghy bereyscht onsen willen / ende datter gheen beletsel en zy in het wasch. *Wijn* Susters hier siddu / wat onsen Godt hier doet / op dat dan dese siele bekenne dat zy hem toebehoort gheeft hy haer al wat hy heeft / te weten al wat zynen Sone hadde in dit leven; d'welck is een over groote gratie. Wie heeft meer mogen verlangen te scheidē upt dit leven als hy? *Sijne* *Waj.* heeft het alsoo verclaert in zyn leste abontmael: met een verlanghen heb ick verlanght.

Wae hoe / Deere / en quam u niet te bozen die pijneliche doot die ghy sterben moest? *Leen* / om dat de groote liefde / die ick heb / ende de begeerte vande saligheyt der zielen / sulcke pijnen boven alle maten te boven gaet: ende om dat de groote menichte die ick verdzaghen hebbe / ende die ick verdzaghe ter wijlen ick inde werelt

ben / crachtigh ghenoegh sijn om my dese tegen-
 woordighe te doen cleyn achten. Het is alsoo dat
 ick my selven dichtwils begheben hebbe om dit
 t'oberpeysen/ en wetende dat alsoo onberdzaege-
 lijck de pijn is / de welcke gheleden heeft / ende
 al noch lijdt een sekere ziele die ick kenne van
 Godt te sien vertoornen / dat zy liever hadde te
 sterben dan dit te berdzaeghen / soo peysde ick:
 ist dat een ziele niet soo luttel liefde / diemen
 mach segghen te wesen als niet vergheleken by
 de liefde ons Heeren Jesu Christi / ghevoelde soo
 swaeren tozment / Wat moeste dan wesen het gene
 dat onsen Heere Jesus ghevoede van het ghene
 hy berdroech? Ende hoedanigh moeste zyn leven
 zyn / ghemerckt dat alle dinghen hem tegenwoor-
 digh waren / ende dat hy alijt booz oogen hadde
 de groote vertroozinghe die aen zynen Vader ge-
 schiede. Ick gheloope sonder twijfel dat dit lijden
 meerder was als zyn heylighe Passie : want hy
 alsdoen sach het eynde zynder pijnen / ende het
 vermaeck d'welck hy sceppte uut het mercken
 onser verlossinghe dooz zyn doot / ende uyt het
 herthoonen vande liefde die hy zynen Vader toe-
 droegh / ljdende soo veel om zynent wil: hier dooz
 wierden zyne pijnen versoet / ghelijck als hier
 ghebeurt aen de ghene die dooz ghewelt der lief-
 den / groote penitentie doen / ende nochtans die
 nauwelijck en gheboelen : maer souden wel be-
 geeren meer ende meer te doen / ende het dunckt
 hun al seer weynigh / hoe moestet dan niet onsen
 Heere wesen / die zyn selven vondt in soo groote
 ende bequaeme oorzaecke om zynen Vader te
 rthoonen / hoe volcomelijck dat hy volbracht zyne
 ghehoorzaemheyt en de liefde tot den naesten? **W**
 groote brenghet te lijden in het volbrenghen van
 Godts wille & Maer ghestadelijck te sien soo veel
 her-

bertoozninghen teghen zijne Majestejt/ ende soo
 vele zielen ter hellen waren / dat houde ick booz
 sulcke herde saecke / dat ick pepse / al en waerder
 maer een slecht mensch eenen dach ghetweest in
 sulcke pijn / dat het ghenoech waer om veel le-
 bens te vercozten/ hoe veel te meer een allen.

HET. III. CAPPITTEL.

Daer sy vervolght de selve reden, ende han-
 delt van een ander maniere van vereenin-
 ghe, tot de welcke de ziele can gheraecken
 door haer selven, door de gratie Godts, en
 hoe veel dat daer toe belanght deliefde des
 naeste. Het is seer proffijtelijck.

Nlaet ons dan weder keeren tot ons Pepel-
 ken oft dupfken ende pedt onderzoeken van
 het gene dat Godt in desen staet verzent: mē moet
 praimē alrijt verstaen dat wy ons selven moeten
 om toe te nemen inden dienst ons Heeren / ende
 inde kennisse ons selfs. Want wilt men niet meer
 doen dan slechts dese gratie ontfanghen / ende
 die hebbende als een veeleret dreck onacht-
 saemelijck leven / ende affwijcken vanden wegh
 des Hemels / melck is de ondechoudinge der Ghe-
 boden / soo salt gheschieden het ghene dat ghe-
 benrt aen het Su-wonken / van het welck saet
 comt om andere boozt te bzinghen / ende blijfe
 doot boozt alrijdt. Ick segghe dat het jaer boozt
 bzinght / want ick laet wy boozstaen dat Godt
 niet en wilt dat sulcke groote gratie te vergeefs
 ghegunt zy / maer wilt / ist dat de gene diese ont-
 fanght daer gheen proffijt mede en doet / dat zy

te minsten d'andere te bate sal comen. Want alsoo de siele blijft met de boozsepde begheerten ende deughden/ ter wijlen dat zy volherdt ende blijft in het goet/ soo doet zy altijt pzoft aen andere zielen / ende gheeft haer warmte van haer trefte : ende als zy nu het goet quijt is/ soo behout zy noch de begeerte dat d'andere daer noch pzoft mede mochten doen/ en zy verheught haer als zy mach te kennen gheben / ende verheypden de gracie die Godt doet aen de ghene die hem be- minnen ende dienen. Ick hebbe eenen persoon gekent aen den welcke die selfste geschiede/ want sy wesende seer verloze/ nam genuchte dat andere pzoft deden met de graccien die haer Godt ghe- daren hadde / ende dat zy mocht wijlen den wech des gebedts aen de gene die dien niet en wisten: ende zy dede veel pzoftes. Naederhandt gaff haer Godt yet licht wederom: het is wel waer dat zy noch niet en hadde die werkingen van de welcke wy gespoken hebben. Van hoe menige zijnder de welcke onsen Heere roept tot den Apostolis- schen staet / ghelijck als Judas / oft om Conin- gen te zyn/ ghelijck als Saul / de welcke nochtans dooz hun eughen faute naederhandt verlozen gaen. Want wy trecken sullen mijn Susters: dat om niet te verdienen / ende niet verlozen te gaen/ ghelijck dese/ de versekeringe die wy konnen hebben de gehoersaemheyt is / en niet te wijcken vanden wech Godts: Ick spreke tot de gene dien Godt sulcken gracie doen sal / jae tot alle. Wy dunckt dat niet alle 'tghene ik nu ghesepdt heb- be / dese wooninghe noch seer duyster blijft ende ghemerikt datter soo groot tzoft / ghelegghen is in laer binnen te gaen. so sal tzoede wesen niet te dencken dat de gene dien Godt geen boben na- tuerlijcke dingen en verlent. so de wesen sonder
 eenige

eenighe hope: gemerckt dat de waerachtige bereeninghe seer wel can bereeghen worden met de gratie ende gunste ons Heeren / ist dat wy ons selven pzenen om die te krijghen / gheenen wil hebbende/die niet vereenicht en zy met den wille Gods. ¶ Hoe veel zijnder onder ons die dit seggen / en ons dunct dat wy anders niet en willen / en wy souden willen de doodt te sterben booz dese waerheyt / ghelijck ick meyne dat ick gheseyt hebbe. Maer ick segge u dat al waert alsoo dat gy dese gratie van onsen Heere bereeghen hadt / gy niet met allen sout wagen naer d'andere vermaelijcke bereeninge / daer ick hebbe af gesproken / want t'gene dat daer in aldermeest te achten is / is dat zy boozt comt vande ghene daer ick nu aff spzake. ¶ Hoe behoorde men naer dese vereeninge te verlangen. Ghelucksaligh is de ziele diese bereegen heeft: want zy sal leven in dit leven met ruste / want sy en sal niet henout worden door het aff loopen vande aertliche saecken / ten ware dat zy haer selven sage in eenigh perijckel van Godt te berliesen / oft dat zy sach dat hy verzoent wirt. Noch stecke / noch armoede / noch doodt en sal haer eenigh verdzielt aen doen / ten waer van yemande die seer nootelijck soude zijn booz de Heylighe Kercke. Want dese ziele siet wel dat hy beter weet wat hy doet / al z zy weet wat zy beghert. Ghy moet noch lang be mercken datter verdzielijcheden zijn / de welke lichtelijck boozt comen upt de natuere / ende upt de liefde / door het medelijden datmen heeft met onsen naesten (gelijck het gebeurde aen onsen Heere / doē hy Lazarus soude herwecken) en dese en beletten niet / datmen vereenicht zy met den wille Gods / noch ooc en herstoze de ziele niet met eenige passie oft ongerustigheyt / de welke langh soude d'aeren.

Dese

Dese verdzierelijckheden gaen haest boozby/
ghelijck ick gheseyt hebbe / dat dorn de vzeughden
des Ghebedts : ende het schijnt dat zy wiet en co-
men tot den gront en binnenste der zielen / maer
alleenelijck tot de sinnen ende crachten. Sy gaen
wel dooz de boozgaende wooninghen / maer zy
en comen niet tot de leste die wy moeten verha-
len.

Soo dan tot dese maniere van vereeninghe en
is niet van noode opschorsinghe der crachten
daer aff gesproken is: want onsen Heere is mach-
tigh ghenoegh om de zielen rijck te maecten / ende
die te leyden dooz verschepde wegen tot dese woo-
ninghen / sonder die te doen gaen lanckx den coz-
ten wegh / daer aff ghesproken is. Maer aen-
merckt / mijn Dochters / dat het van noode is
dat het woynken sterbe / ende te meer op uwen
cost / midts dat in 't ghene boven geseyt is / groo-
telijckx helpt tot het sterben / zyn selven te sien in
foo nieuw een leben / maer alhier ist van noode
dat wy selve lebende in dit leben / hem doen ster-
ben.

Ick bekenne wel dat die meerder moette costen
sal / maer 't heeft zynen prijje: sulckx dat den loon
veel meerder zyn sal / ist dat ghy victorie rijght.
Van daer en is gheen twijfel aen oft het is mo-
gelijck / datte waerachtelijcke vereeninghe met-
ten wille Gods by aldien de vereeninghe is
daer ick al mijn leben naer verlanght hebbe / dese
is die ick alijt begheere van onsen Heere / en die
de alderclaerste ende sekerste is. Maer helas ar-
merals wy zyn / hoe cleyn is het ghetal der ghe-
ne die daer toe getaecten: hoe wel darter danckt
den ghenen die hem wacht van Godt te vertoos-
nen / ende die indz religie ghestomen is / dat hyt
nu al gedaen heeft. ¶ Hoe veel cleyne woynkens
blij.

blybender noch / die hun niet en openbaren / tot
 dat zy (ghelijck dien den twelcken gheknaeght
 heeft het eerbele van Jonas) alle onse crachten
 doorknaeght hebben met een eyghen liefde / met
 eene grootachtinghe zyn selfs / met lichtbeerdige
 doordelen ons naest / al en ist maer in cleyne saec-
 ken / ende dit by ghebreck van liefde tot hun als-
 men die niet en bemint ghelijck ons selven: want
 al ist dat wy volbrengen al sleurende 'tgene daer
 wy toe verbonden zyn / om by te wesen van son-
 den / soo en gheraecten wy niet van seer verre
 tot het ghene datter wesen moet / om gheheelijck
 vereenicht te wesen met den wille Godts: Wat
 meyndy Dochters / wat zynen wille is? Te we-
 ten dat wy heel volmaect sullen wesen / om
 teelemael een te worden met hem ende zynen Va-
 der / ghelijck zijne Majesteit dat begeerde. Weest
 hoe veel dat ons noch ontbreect om hier toe te co-
 mē ist niet van noode dat Godt ons gebe groote
 breughden / maer 'tghene hy ons gegeven heeft
 is ghenoech / ons gebende zynen Sone om ons
 den wech te wijzen. En denckt niet dat het daer
 in gheleghen is / ist dat mijn vader oft mijn broe-
 der sterft / dat ick my alsoo ghelijck sette met den
 wille Godts / dat icker gheen gheboelen aff en
 hebbe: oft in te verdraeghen met blyschap pijn
 ende steecten als zy over comen: dit is wel goet.
 Maer somtijts doet men dit met discretie / om dat
 wy anders niet en connen ende maecten vanden
 noot een deught. Hoe veel hebben de Philosophen
 deser ghelijcke ghedaen / oft traeren zy niet diet-
 ghelijcke / andere immers / om groote weten cheyt
 te vercrighen. Hier zyn alleenelijck van noode
 twee dinghen die onsen Oeere van ons begheere /
 de liefde van zijne Majesteit ende de liefde van
 onsen naesten: dit is daer wy toe moeten arbeu-
 den!

den/want dese volcomelijck bewarende/sullen wy volbrengen zynen wil / ende alsoo sullen wy niet hem vereenicht zyn. Maer elacn hoe verre zyn wy van dese twee dingen te volbrengen soo wy schuldigh zyn aen dien grooten Godt; gelijck ic gheseyt hebbe. Ick bidde zyne Maj. dat zy ons de gratie verleene / dat wy tot dien staet mogen geraecken/want het is in onse macht/ ist dat wy willen. Het aldersekerste reecken om te kennē oft wy dese twee dinghen wel onderhouden/ is naer mijn goetduncken / ist dat wy wel bewaren de liefde tot onsen naesten:om dies wille datme niet en kan witten oft wy Godt liefhebben / hoe wel datter groote reekenen zyn / daerment aen kan mercken:maer de liefde tot den naesten wort men bitter getwaer. En zijt versekerd dat gy des te meer sult voorzeken in de liefde Godts/hoe ghy bebindt meer toegromē te hebben inde liefde des naeste/mits dat de liefde die zyne Maj. ons toedzaeght/ soo groot is/dat tot vergeldinge van de liefde die wy onsen naeste toedzagē/hy mercken sal dat de zyne in ons vermeerdert sal worden door vele en verscheyden wegen/ende hier in en can ick gheen twyfel hebben. Der is veel aen gelegen dat wy sozghvuldelijck waer nemen hoe wy ons hier in dzaeghen: want doen wyt volcomelijck/soo hebben wy al ghedaen /maer ghelijck onse natuere quaedt is / ist dat onse liefde niet en spruyt upt den wortel van de liefde Godts / nimmermeer en sullen wy volcomelijck de liefde ons naesten hebben.

Wel aen dan/mijn beminde Susters/aengesien dat hier soo veel beclanckx aenhanght / laet ons arbeiden ons selven te kennen in clepne saecken/en en laet ons soo veel werckx niet maecten van
 enige

enige seer grooze saeckten/die alsoo in't groff est
 int gem: pn ons boozcomē int gebedt/dat wy doz
 oft laten willen booz onsen naesten est booz de sa-
 ligheyt van een ziele: want ist dat de werckē nae-
 derhant daer mede wiet gelijcbozmighen sijn/wy
 en hoeben ons selben niet latē boozstaen dat wy
 doen sulck. Van gelijckē segge ick vande oormoe-
 digheyt est van alle de deughden: de schalckhedē
 des duyvels sijn groot/wāt om ons te doē geloof-
 est dat wy een deughte hebbe die wy niet en hebbe
 sel hy duyfsentmael de helle om en om keerē. Est
 hy heeft gelijc/mits dat dit ons seer schadelijc is:
 wāt sulcke gebeynsde deughdē en sijn nimmer-
 meer sonder ydel glozie/als dingen die upt sulckē
 woztel spzuuten: gelijck ter contrariē de dingen
 die van Gode sijn / Daer by af sijn/en oock van
 hooberdigheyt: ick moet lachen met sommighe
 zielen/den welcken schijne als zy int gebedt sijn/
 dat zy soudē willen openbaerlijck om de liefde
 Gods beracht ende versmaet wesen/ende naeder-
 hant costen zy/ zy soudē gheerne bedecken een
 cleyn faute die zy ghedaen hebben / oft
 diemen hun opleyde / ist dat zy niet ghedaen
 en hebben/ God wil ons behoeden. Sulcke dan
 die dit niet verdraghen en can / die moet wel let-
 ten op haer selben / op dat sy niet groot en ach-
 ter' ghene sy by haer selben (gelijck haer dunckt)
 vast booz ghenomen heeft te doen: want die
 niet oprechtelijck en quam upt den wil. Daer
 alst waerachtelijck vanden wil comt / dan
 ist als een ander saecke. Dit booznemen
 d'welck niet oprechtelijck vanden wille en
 comt / en is anders niet als eenighe ver-
 beeldinghe inde welke den duyvel sijnē op-
 bal ende listē leydt. Hier soude ick dickwils
 moghen

moghen bedrieghen de vrouwen/ende personen
 die gheen gheleerthepdt en hebben/mits dat dese
 niet en connen onder kennen het verschil datter
 is tusschen de crachten ende de verbeeldinghe/
 ende duysendt andere inwendighe dinghen die
 zijn. **O mijn Susters /** hoe claerelijck can men
 ghemercken in de welcke van u lieden waerach-
 telijck de liefde des naesten is ende inde welcke
 die soo volcomelijck niet en is. **Waert dat ghy**
keniden hoe veel dat ons aen dese deught gelegen
is / ghy en soudt u niet gheen ander dinghen be-
commeren. Als ick sommige sielen mercke alsoo
neerstigh om te mogen onder kennen wat soozte
van ghebiedt dat zy hebben / wesende soo bezeeft
als zy daer in zijn / dat zy haer niet en derren be-
roeren noch oock haer ghedachten draepen ; op
dat zy niet verliesen en sonden het luttel smaect
ende de botie de welcke zy hadden dat gheeft me
te kennen hoe luttel wetentheydt dat zy hebben
van den wegh / lanc den welcken men moet co-
men tot de vereeninghe / ende meynen dat al ge-
leghen is in sulcke manere van doen. Neen / mijn
Susters / neen / onsen Deere wilt wercken heb-
ben/ende ist dat ghy een siecke siet / die ghy sout
connen eenighe verlicheinge aen doen/en maecte
gheen / warighepdt in uwe debotie te verliesen/
ende medelijden te hebben met haer / ende ist dat
zy eenighe pijn lijft/hebet in u selven eenighe ge-
voelen ess / ende ist van noode dat gy vasten sult/
ende u eren ontrecken op dat zyt mochte gebzuyt-
ken / doeghet niet soo seer om harent wil / als om
Gedts wil die dat beghert. Dit is een waerach-
tighe vereeninghe met sinen wil. Ende siet ghy
permanden seer ghepzesen worden/dat ghy u daer
van meer verheught / dan ofmen u selven prese-
dit is inder waerhepdt seer licht / want ist datter
 godt.

mordigheyt is / soo sal u meer pijn inesen als ghy u selven sult hooren prijsen. Maar dese bezught ende blijfchap / om dat de troughden der Susters kennelijck worden / is een groote saecke / ende oock als ghy in hun eenigh ghebreck sien sult / dat gheboelen ende bedecken al oft het u eyghen maect. Hier aff hebbe ick elders veel ghesproken / om dat ick wete dat dit onse bederffentisse mes n soude soo daer eenighe faute in ware / ick bidde Godt dat hy ons wil bewaren. Ist dat dit alsoo is / soo segge ick u / dat ghy niet en sult misshande boozsijde vereeninge van Godt te vercrighen. Als ghy oock u selven hier in ghebreckelijck vint / al hadt ghy oock devotie ende vertroostinghe / iae dat u dochte dat ghy nu ghecomen waert tot eenighe opghetoget / heydt in het ghebedt van ruste (Want het eenighe terstone dunccken sal dat het al ghedaen is) ghelooft my dat ghy noch niet gheraecht en zyt tot de vereeninghe / ende begeert van onsen Heere dat hy u dese liefde des naesten met volmaecktheyt verleene / ende laet zijne Majesteit ghewerden / want zy sal u meer verleenen dan ghy sout connen begheeren.

Behoudelijck dat ghy uwen wille gewelt doet / op dat den wil vande Susters in alle dinghen gheschiede / al sout ghy oock van u rechte berlieven.

Behoudelijck oock / dat ghy sult vergheten u eyghen goet ende hemack om harentwil / al ist dat u natuere daer tegen stryde sterckelijck / ende dat ghy sorghebuidigh ende ghereet zyt om aen te nemen pinen ende arbeydt / als de boosaecke alsoo booz comp / om utwen naesten te bezijden.

En pepst niet dat ghy dit vercrighen sult / sonder dat het u wat costen sal. Wistet hoe dier dat onsen Wyrdgom ghecoft heeft de liefde die hy

ons toe bzoegh / als hy om ons vander doode te verlossen / de selve verdzaghen heeft alsoo bitter en pijnelijck / gelijck is de doot des Crucys.

HET. III. CAPPITTEL.

Daer sy de selve reden vervolght , naerder verclarende dese maniere des Ghebedts: ende thoont hoe veel datter aen ghelegen is, in zijn selven waer te nemen , midts dat dē duyvel seer neerstigh is , om het argkste te doen dat hy kan, om ons te doen verlaten den begosten wegh, ende ons doen achterwaerts gaen.

M^r dunckt dat ick u sie verlanghen om te weten wat dat het **Wepelken** al doet / waer op dat het sidt / midts dat het heel kennelijck is; dat het niet en is in gheestelijcke smaecten / noch in eenige aertsche bzeughden / het blieght veel hoogh.

Maer ick en can u hier in niet holdoen / tot dat wy comen tot de leste wooninge. Ick bidde Godt dat het my ghedencken mach / ende dat ick tijdt cryghe om te schryben : want het sijn nu wel vijff maenden gheleden dat ickt begost hebbe / tot dese aeghentwoozdighe ure : ende alsoo ick niet sterck van hoofde en ben om dat te moghen herlesen / soo sullender by abontueren sommighe dinghen tweemaal ghesepdt sijn; dan daer en leet gheen verlanck aen / mits dattet booz mijn **Susters** is. Ick hebbe nochtans groote begheerte om wat breeder te verclaeren wat my dunckt dat dit ghebedt der bereeninge is: ende naer mijn goetduncken sal ick ghebzuypcken een ghelijckenisse / ende daer

daer naer sullen wy wat meer verhaelen van die
 cleyn Oepelken / het welck niet en rust / hoe wel
 dat het altydt vruchten voortbrenght / goet doen-
 de soo aen zy selven als oock aen andere zielen/
 midts dat het in zyn selven gheen waerachtighe
 ruste en vindt. Ghy hebt nu dickwils ghehoort/
 dat Godt de zielen geestelijcker wijze trouwt (ge-
 benedijdt zy zyne bermhertighejdt die haer ghe-
 waardighe haer alsoo te verootmoedighen) ende
 hoe wel dese ghelijckenisse wat grossis/mochtrans
 en binde ick gheen andere om beter te doen ver-
 staen t'ghene dat ick vooz hebbe / als het Sacra-
 ment des houtweljckx. Hoe wel dattet anders is
 als het ghene daer wy nu van spreken / wesende
 heel geestelijck / het welck is seer verscheyden van
 het lichamelijck: mitz dattet al is liefde met liefde/
 en de werckinghen zyn heel pure ende net / oock
 soo soet en vermaeckelijck / dattet niet uyt te spre-
 ken en is / dan onsen Deere cant doen gheboelen.

Wp dunct dan dat de vereeninge niet en come
 tot de geestelijcke onder-troutwe : maer dat ghe-
 lijck hier / als men spreect van een houtweljck
 tusschen twee persoonen / soo aensiecken dat zy
 malcanderen gelijck zyn/ende d'eene en d'andere
 den wille heeft / ende dat zy malcanderen sien/
 op dat d'een met d'andere beter te vzeden zy : al-
 soo hier ghenomen dat het accozdt nu ghemaecte
 zy / ende dat de ziele wel onderricht zy hoe seer
 dat haer dit beaemt/ende dat zy teemael vooz
 ghenomen heeft in alles te voldoen den wil van
 haeren Wy. degom/soo ist dat als dan onsen Deere
 (ghelijck die wel weet oft het alsoo is) hem te
 vzeden houdt ende ghebruyckt die bermhertig-
 hejdt met haer / dat hy wilt dat zy hem meer sal
 kennen / ende (soo men seyd) dat zy malcande-
 ren sien / ende dat sy haer met hem voeghe

Wy moghen segghen dat hi t alsoo gaet / dan die
 gaet seer boozhy / want daer en is niet meer te
 gheben noch te nemen / dan dat de siele siet op
 een verbozghen maniere wise desen Wuygom is
 die zy nemen moet / om dat de sinnen ende crach-
 ten gheensins en kunnen begrÿpen / oock niet op
 duysent jaren / t'ghene sy hier op cozten tijt be-
 grÿpt. Maer alsoo hy sulcken Wuydegom is /
 dooz dit sien alleen maect hyse tweerdigher / om
 malcanderen de handt te comen gheben : midts
 dat de ziele soo verlieft blijft / dat zy van harent
 weghen doet t'ghene zy vermach / op dat dese
 Goddelijcke onder-troutwe niet gebroken en troz-
 de. Maer waert dat dese ziele haer selven soo seer
 vergate / dat sy hare affectie elders stelden dan op
 hem / soo soude zyt al verliefen : ende het verlieft
 is soo groot (als groot zijn gheweest de gracen
 die haer verleent zijn / ende veel grooter dan men
 soude moghen uyt spraken. Ende daerom / Chri-
 stene zielen / de welcke onsen Heere Jesus dus
 verre ghebzacht heeft / ick bidde om de liefde van
 hem / dat ghy u doch niet en vergheet / maer dat
 ghy u wilt ontrecken van alle oozsaecten / midts
 dat de ziele in desen staet soo sterck niet en is / dat
 zy haer soude moghen stellen in perÿckel in't
 midden van dese boozseyde oozsaecten / ghelijck
 zy wel is naer dat dese onder troutwe ghedaen is
 (het welck gheschiedt inde volghende Woonin-
 ghe) om dat de ghemeynschap maer gheschiet en
 is met een oogh-ghesicht alleen / ende den duyvel
 doet alle neerstigheyt / ende ghebzuyckt alle mid-
 delen ende crachten om haer te besitjden / ende
 dese onder-troutwe om te stooten; Want naerder-
 handt als hy haer siet geheel oberghegeven inde
 handen haers Wuydegoms / loo en is hy soo
 stout / nietom dat hyse ontsiet / ende weet dooz on-
 der-

der bondenhepdt/dat soo hysse somtijds comt be-
 stozmen hy groote schade crijght/ende zy ter con-
 trarien groot proffijt. Ick segghe u/mijn Doch-
 ters/dat ick persoonen ghekent hebbe seer verhe-
 ben / ende nu gheraecte tot desen staet daer wy
 van spzeken/de welcke den duyvel dooz sijn listen
 ende schalckheden wederom ghewonnen heeft/
 midts dat het schijnt dat al de helle vergadert
 woedt tot sulck een werck / om dat ghy alsoo ge-
 lijck ick ghesept hebbe/niet een ziele alleen/maer
 vele verlozen gaen/ghelijck zy dat wel onderbon-
 den hebben : want ist dat wy aensten de menichte
 der zielen die Godt dooz een tot hem treckt/ende
 de duyssenden der zielen die de Martelaers be-
 keerden/het is een oorzake om hem seer te loben.
 Hoe veel heeft er een Waget Bzula ten Hemel ge-
 trocken ? hoe veel oock heeft er den duyvel verlo-
 zen dooz S. Dominicus / S. Franciscus / ende
 andere Instelders der Keligien / de welcke alle/
 ghelijck wy lesen/gelijcke gracen van Godt ont-
 faughen hebben ? Waer dooz was dit dan dat zy
 hun selven waer namen om dooz hun faute/dese
 Goddelijcke onder trouwe niet te verliezen ? **O**
 mijn Dochters / onsen Heere is nu soo ghereedt
 om ons dese gracen te verleenen / als hy doet
 was/jae eenighsins meer (mochtment alsoo seg-
 ghen) als noot hebbede dat wy die souden wil-
 len ontfangen/om datter seer luttel zyn/die naer
 zyn eere sten/ghelijcker doen tijdt waten / wy
 hebben ons selven seer lief / ende daer is al te
 groote toeficht op ons eyghen haedt / op dat wy
 ons recht niet en verliezen : **O** wat grooter be-
 droch machet wesen ? Onsen Heere wil ons dooz
 zyn barmhertigheyt licht verleenen / op dat wy
 in sulcke duyfstermissen niet en comen. Ghy sout
 my moghen bzaghen / ende wesen ik twijfel van

twee dinghen. Het eerste is / ist dat de ziele soo
 oberghegeven is inden wille Godts / gelijck ge-
 seyt is / hoe kan zy bedrogghen zijn / aenghesten zy
 in alles niet haren / maer zinnen wil begheert te
 volghen / Het tweede is / dooz welcke weghen
 den duybel kan in gheraecken met sulck een ghe-
 baer / dat u twe zielen souden verlozen gaen / daer
 zy soo ghescheyden zijn vande werelt / soo dick-
 wils naeckende de **W.** Sacramenten / ende in 'e
 geselschap (machmen seggen) der **W.** ligher En-
 gelen: aengemerct dat zy dooz de goetheyt Godts
 anders gern begeerten en hebben / dan hem in al-
 les te dienen / Want aengaende de gene die noch
 zijn int midden vande ghelegghencheden des we-
 relts / sen waer geen wonder al gingt zy verlore.
 Ick segge dat gy daer in groot gelijck hebt / dat
 Godt ons groote barmhertigheyt gedaen heeft.
 Waer als ick aensie dat Judas altyt onder d'**A.**
 apostelen was / verkeerende altydt met den seluen
 Godt / ende hoozende zijn woorden / soo moet ick
 belijden datter gheen sekerheyt in dese werelt en
 is. Antwoordende dan op het eerste punt / soo
 seg ick / dattet claer is / dat dese ziele niet verlozen
 en sal gaen ist dat zy altydt ghehecht ende veree-
 nigh is aen den wille Godts : maer den duybel
 comt met groote listigheden / ende onder 't deusel
 vangoet scheidt hy haer in clepne scheidt vā desen
 wil / ende steltse in andere saecken / die hy haer
 wijs maect niet quaet te wesen / en allenskens
 verduystert hy het verstant / ende verkoudt den
 wil / ende doet in haer de eyghen liefde wassen / tot
 dat hyse van d'een saecke tot d'andere scheidt
 vanden wille Godts / en tot haren eyghen wil
 treckt. Hier mede is oock het tweede point be-
 antwoort: want gheen slot soo nauw daer hy niet
 in en kan / noch wildernisse soo verlaeten noch
 eenigh

tenigh / daer hy niet en compt. **I**ae ick segghe
u noch een ander stuck / te weten dat onsen **W**eere
Jesus **C**hristus dat toe laet / om te sien hoe haer
dese ziele dzaghen sal / die hy wilt stellen als een
licht van d'andere.

Want als zy vallen moet / soo ist beter dattet
in't beghinself gheschiede / dan als zy d'andere
soude moghen schade doen. **D**e sekerste toefichte
hier teghen die my de schijnt te wesen naer dat-
men in't ghebedt altydt **G**odt ghebeden sal heb-
ben / dat hy ons sonder ophouden wil in zijn
handt houden ende ghestadelijck in onse ghe-
dachten dzaghen / dat ist dattet ghebeurt dat
hy ons verlaet / wy terstondt moeten rijzen in
eenen diepen af-grondt / ghelijck waerachtigh
is / ende noyt betrouwen op ons selven / want
dat waer groote dwaesheyt : sonderlingh te let-
ten hoe wy ons dzaghen inde deughden / oft wy
boozderen / oft dat wy pebers in achterwaerdt
gaen / besonder inde liefde tot malcanderen /
ende inde begheerte van de alderminste te
wesen / ende in ghemeyne saecken. **W**ant ist
dat wy hier acht op slaen / ende dat wy onsen
Weere bidden om licht / wy sullen wel haest
mercken ons proffit oft onse schade. **E**n peyst
niet dat **G**odt de ziele / die hy dus verre ghe-
bracht heeft / soo lichtelijck soude laeten gaen
van zijnder handt / oft den duivel salder moeyte
genoegh met hebben: en het verlies van dese ziele
gaet onsen **W**eere soo ter hertē / dat hy haer inwen-
delijck duysent waerschouwinghen sent op ver-
scheyde manieren / soo dat zy niet boozhy en kan
sonder haer verlies en schade gemaect te worden.

Ten leste het slot hier vā sal wesen / dat wy sozch-
buldigh sullen zij / altydt boozt te gaen / ende ist
dat dit niet en gheschiet / soo moeten wy in groote

breese wesen / want den dupbel wilt ons eenfgen
 strijt leveren / om dat het niet moghelijck en is
 dus verre geraeckt zijnde niet boozt te gaf: want
 de liefde en is nimmermeer ledigh / ende ist dat
 men geenen booztgancck en stiet / het sal een quaet
 teecken zijn / door dien dat de ziele / die meynt de
 Bruyt Gods te wesen / ende nu met hem gehan-
 delt heeft / zijnde ghecomen tot de boozseyde pa-
 len / niet en mach slapen. Dan op dat gy mochte
 sien wat Godt doet aen de ghene die hy nu geno-
 men heeft booz zijne Bruyt / laet ons beginnen te
 spreken van de seste wooninge / ende ghy sult sien
 hoe luttel dat te bedieden heeft al t' ghene dat wy
 kunnen doen oft lijden / om ons tot soo groote
 gratien bequaem te maecten. Ende by avontu-
 ren heeft onsen Heere soo gheschickt / datmen
 my bevelen soude dit te schrijven / ten eynde dat
 my / aenmerckende den grooten loon / ende hoe
 onnatick dat zijne barmhertighydt is (die hem
 gheweerdicht mede te deplen ende te vertoonen
 aende eertwozmkens) mochten vergheren onse
 clepne ghenuchten / ende onse ooghen slaende op
 zijne grootheydt / tot hem loopen brandende in
 zijn liefde.

Op wil my gratie geven dat ick van soo swae-
 re saecken pedt mach verclaren want ten 3° dat
 zijne Majestejt mijn penne ghelepd / wete ick
 wel dattet my onmoghelijck is . ende soude oock
 niet strecken tot u lieden proffijt / soo bid ick hem
 dat ick niet en segghe / mides dat zijne Majestejt
 wel weet / dat mijn b^ogeerte (soo veel als ick kan
 bezoeden) anders niet en is / dan dat zijnen heylighen
 Naem mocht gheprezen worden / ende dat
 wy alle arbeiden / om sulcken goeden Heer te
 dienen / die sulcke vergeldinghe gheeft / oock hier
 beneden op der aerden / maer uyt men eenigh-
 sijn

sins mach mercken ende oordeelen van't ghene
 hy ons in den Hemel sal gheben booz het berdziet/
 arbeuden ende perijckelen diet in die leuen val-
 len. Ende daerom waerder gheen perijckel van
 hem quijtte moghen worden ende te bertoozen/
 het waer eenen troost / dat zy mochten hijben
 dueren tot het eynde des werelts toe / alle die lij-
 dende om sulcke goeden Heere Jesus Christus
 onsen Bruydegom. Sijne Majesteit wil ons
 gunnen dat wy hem eenighen dieft moghen
 doen / sonder soo veel ghebzeken ghelijck wy
 daghelijck ghe'waer worden / oock in goede
 wercken.

DE SESTE WOONINGHE , besluytende elf Capittelen.

HET I. CAPPITTEL.

Alwaer gehandelt wort dat Godt beginnende meerder gratien te doen, daer oock meerder swaerigheden over comen, waer van sy sommige verhaelt, ende hoe sy hun draghen die nu in dese wooninghe sijn, Het dient eyghentlijck voor de ghone diese inwendighlijck lijen.

Let ons dan nu merre hulpe des H. Gheestes spreken vande seste wooninghe / al waer de siele haer nu gheboelt ghewondt merre de liefde des Wyrdegoms / ende soecht meer de eenigheyt ende derre affstante te doen van al dat zy kan (naer haeren staet) ende van t'ghene dat haer van dese eenigheyt can af keerē. Dese boorzeyde aenschouwinghe is soo seer ghedrukt inde siele / dat al haere begheerte is die noch eens te ghenieten. Ick hebbe nu gheseyt datmen in dit ghebedt niet en siet, d'welckmen mocht sien heeten / oock niet met de verbeeldinghe. Ick segghe de aenschouwinghe ter oorzaecken vande ghelijckenisse boven gestelt. De siele dan heeft nu heel vail voorgenomen / anders gheenen Wyrdegom te willen nemen : maer den Wyrdegom en aensiet niet de groote begeerten die zy heeft dat de ondertrouwe soude geschieden: want hy wilt dat zy noch meer-
 der

Het begherte tot hem sal hebben / ende dat sulck
 een groot goet (d'welck is het goet boven alle
 goeden) haer wat kosten sal: ende al ist dat het
 al seer luttel is om een soo groote winste
 te doen ick segge u/mijn dochters/datter wel noo-
 digh eenigh mercktecken is datmen het selve
 besit/om dies te beter de swarigheden te mogen
 verdragen. **O** Godt behoeft my hoe groot is den
 inwendigen en uytwendighen arbeyt die sy comt
 inde seste wooninge. Boozwaer ick overpeyse dit
 somtijts/ende ick vrees / waert datment van te
 woen wiste dat onse crancke nature qualij: daer
 toe soude berst af oft haer begeven om dien te ver-
 draghen / en or daer door te passeren wat goeden
 datmen haer oock mochte boozhouden/ ten waer
 dat sy ghetomen ware inde seste wooninghe:
 want daer en vreesmen geen dingen soo seer/dat
 sy souden de ziele mogen beleten die gewillichlyc
 verdragen om de liefde Godts waer van de reden
 is dat de ziele bynaer altyt soo gewoeght en ver-
 eenicht is met de Goddelijcke Majesteit / dat
 haer de sterckheyt van daer comt. Ick geloove
 dat het goet sal wesen dat ick u verhaele eenighe
 pijnelijchheden die ick sekerlijck weet datmen
 moet passeren: het mach nochtans wesen dat alle
 zielen niet gheleydt en worden door desen wegh/
 hoewel dat ick seer vreesse dat de zielen/die som-
 tijds hemeliche dinghen ghenieten / sullen by
 wesen van arbeydt ende pynen opder aerden op
 d'eene oft d'ander maniere. Ende hoe wel dat ick
 niet en hadde booz genomen hier van te spreken:
 soo hebbe ick nochtans ghepeyt / dat dit eenen
 grooten troost sal wesen/ booz eenige die in desen
 staet sal zijn/te mogen weten watter geschiet inde
 zielen / dien Godt sulcke gracen doet / om
 dat het als dan waerachtelijck schijnt / dat al
 ver-

verlozen is. Ick en sal gheenen schick houden in dese swarigheden te verhalen achter een ghelijck zu gheschieden / maer gelijck zu my my inde memozie te comen : ende te ghen noozdelijck wil ick beginnen van de alderminste / te weten / het ghe-roep van persoonen daermen mede berkeert (jae oock daermen geen gemeynschap mede en heeft / ende sulcke / dat de ziele die in die swarigheyt is / niet eens ghemeent en hadde / dat zyer op soude dencken) van dat zy haer beyligh maect / dat zy vrende dinghen doet om de werelt te bedziagen / ende om andere menschen luttel te doen achten / die nochtans beter Chyristenen zijn dan zy / sonder sulcke maniere van doen.

Ende hier staet te bemercken datter gheen beter maniere en is / dan sozghbuldigh te zijn om te leven naer zijnen staet. De ghene die zy booz hare vrienden hiel / ontrecken hun van haer / ende die zijnt die haer dieper bijten / en die hun meest aen trecken dat dese ziele verlozen gaet / soo hun dunckt ende dat zy merckelijck bedrogghen is / ende dat het al treken banden hoosen gheest zijn. Item dat het niet haer sal zijn / ghelijck met al sulcken oft sulcken persoon die hem verlozen heeft / dat het een oozsaeck sal wesen dat de deught en onder sal gaen dat zy haer Bicht-vaders bedziet / waerom datmen tot hun hehoorden te gaen / ende daer van waerschouwen / by brengen de exempel / van 'tghene een somintge is ghebeert die daer dooz zij verlozen ghegaen / ende dupsent ander soozten van spottetijen / ende dierghelijcke valsche treken der tonghe. Ick weet een seker persoon / die in groote vrees was / dat zy gheenen Bicht-vader en soude konnen vinden / die haer biechte soude willen hooren / naer dat de saecken passeerden / d. welke soo veel waren dat het

het niet van noode en is / daer op langher te blij-
 ven staen. Het quaetste is / dat dit niet terstont
 ghedaen en is / maer duert by naer 't gheheel le-
 ven lanck: ende dat den eenen den anderen waer-
 schout / dat zy hun wachten van met sulcke per-
 soonen om te gaen. Ghy sult my segghen / datter
 dock sommighe zijn die goet aff segghen. O mijn
 Dochters / hoe luttel zijne in 't getal die dit booz
 deught ende goet achten by de menich te der ghe-
 nen die het verwozpen : daerenboven is hun die
 noch een ander meerder pijn als de boozheydes
 midts dat de ziele claerlyck siet / heeft zy eenigh
 goet / dat het haer van Godt ghegunt is / ende
 gheensins van haer en comt / aenghesten dat zy
 onlanck te trozen haer selven kende te wesen seer
 arm ende ghebzeckelijck / ende in vele sonden. Dit
 is haer een onberdzaghelijck tozment / insonder-
 heyt in 't beginsel / want naederhand en acht zyt
 soo niet / ende dat om sommighe redenen. De eer-
 ste is / om dat zy metter daet claerlyck bemerckt /
 datmen soo haest van haer goet seyt als quaedt:
 ende daerom acht zy d'zen soo veel als d'ander.
 De tweede / om dat onsen Heere Jesus Christus
 haer meerder licht ende kennisse ghegeven heeft
 om te sien datter gheen goet en is d'twelck haer
 toe comt / maer dat haer ghegeven is van de
 Gaddelijcke Majesteit / ende daerom al oft zy
 dat maer in eenen derden persoon ghesien en
 hadde / verghetende teenemarl dat zy daer eenigh
 deel in heeft / soo keert zy haer tot Godt te loben.
 De derde om dat als zy eenighe zielen siet prof-
 sijn doen booz het bemercken vande gracen die
 Godt haer doet / sy peyst dat zijne Majesteit desen
 middel ghebruycken wilt / om haer booz goet te
 achten / al ist dat zyt niet en is / op datter hys
 proffijt af soude comē. De vierde / om dat zy meer
 booz

dooz ooghen hebhende de eere ende glorie Godis
 als haer spghen / de temptatie beuindt die den
 duybel in't beginsel voozbezen ghy / te weten dat
 dit pzyen haer oorzaecke van hal sal zyn : ghe-
 lijck zy aen sommighe heeft ghesien / ende dat zy
 seer luttel soeckte geeert te worden : ende als Godt
 dooz haer ten minsten eens ghepzyesen magh wo-
 den / dat achternaer come wat wil. Dese ende
 andere diergelijcke redenen sissen eek groote pijn
 die dit pzyen haer aendede : hoe wel datmen al-
 tijt wat daer affghevoelt / behalven als men luttel
 oft niet ghywaert en wordt. Maer de warighepde
 die zy heeft is ongelijckelijck merder / als de an-
 dere voozsyde / soo wanneer zy siet datmen haer
 sonder reden openbaerlijck achtgort te wesen.

Ende alst comt dat zy hier van gheen pijn ofte
 verdriet en ghevoelt / soo crijght zyt noch veel
 min van het ander / ja sy verblifdt haer daer van
 ende is haer als een soete wel klinckende eek seer
 lieffelijcke Musicque (dit is seer waerachtigh) eek
 de ziele woze meer versterket / van bloode oft ver-
 baert / om dat het onderbinden haer leert / wat
 groot pzoofft dat haer dooz desen werch toecomt.
 Haer dunckt dat de ghene die haer verbol-
 ghen / Godt niet en vertooren : maer dat zyne
 Majesteit dat toelaet tot haer meerder bare /
 d'welck alsoo zy merckelijck ghevoelt / soo
 draeght zy hun een sonderlinghe teere liefde toe :
 want haer dunckt dat het haer grooter vrienden
 zyn / die haer oorzake zyn van groot pzooffte / als
 de ghene die godde aff segghen. Ensen Heere
 cock heeft vooz een maniere groote siekten toe
 te rynden / dit is meerder verdriet / sonderlin-
 ghe alst groote ende scherpe pijnen zyn : want
 als de pijnen sterck zyn / dunckt my eensdeels
 dat het den meesten aerbeydt is hier op der
 aerden

gerden is (ick segghe uytwendelijck) al ist dat-
 ter swarighejdt ober comt met sulcke menich-
 te alst wilt / ist dat het zyn van de ghene daer
 ick of spzeke / want zy den mensch soo seer ont-
 schicken inwendelijck ende uytwendelijck / dat
 de ziele gheperst ende ghesloten welende / niet
 en weet met haer selven wat maken / oft waer
 wets haer keeren : ende soude veel lieker kie-
 sen eenighe cozte martyrie / als dese swarighe-
 den. Hoe wel dat dese pijnen ten uitersten soo
 langh niet en dueren / (want Godt immers en
 seyndt niet meer toe / dan men kan verdrae-
 ghen / ende zijne Majestejt gheeft eerst booz al
 de verduldighejdt) / seyndt hy nochtans noch
 andere swaerigheden ende scetren van verschey-
 de soozten. Ick kenne een persoon / de welke
 sedert dat Godt den Heere beghost heeft haer dese
 boozsejde gratte te doen / niet en kan met des
 maerhejdt segghen / dat zy binnen den tijdt van
 veertigh jaeren / eenen dagh ghetweest is sonder
 te hebben eenighe pijnen ende andere soozten
 van lijden / ick segghe by ghebrake van ghesont-
 heyt / sonder andere verscheyden swarigheden:
 wel is waer dat zy seer boos was getweest / ende
 teghen de helle die zy verdient hadde / soo dochtet
 haer al luttel te zyn. Mengaende d'andere die
 onsen Heer soo seer niet vertooyent en hebben / die
 sal hy leyden door eenighen anderen wech: maer
 booz my ick soude altydt kiesē den wegh des
 Crucys / al en waert maer om den Heere Je-
 sum naer te volgen / en al en waer der geen ander
 proffijt alsdit / hoewel dat ter altyt veel andere sijn.
 Nu ist saecten dat wy comē te spzeken van de in-
 wendige swarigheden / dese eerste sullen seer cleyn
 schijnen / costmē die andere openbarē: maer het is
 onmogelijc die te kennen te geven gelijc zy zyn.

Maer

Laet ons dan beghinuen van het verdriet dat men leydt als men gheraecht eeren Biechtbader te seer neus-wijs / ende soo luttel onderbonden / datter niet en is d'welck hy versekert houdt / die alle dinghen vzeest / ende in alle dinghen twyfelt / soo haest als zy eenige boben ghemeyne dinghen siet / sonderlinghe ist dat hy eenige onvolmaecktheyt getwaer wort inde ziele dieseleyt (want hem dunckt dat de ghene dien Godt sulche gratien geeft Enghelen moeten wesen / het welck onmogelyck is soo lanck als zy liuen in dit sterffelijck lichaem) terstont wort het al betwefen ende gheoordeelt dat het van den duyvel comt / oft dat het spuyt uyt melancolie. Ende de werelt is soo vol van sulcke dinghen / dat ich my niet en betrouder / dat den duyvel door desen wech so veel schaden doet / al is dat de Biecht-baders met alle reden achterdencken hebben / ende daer op wel letten. **M**art de arme ziele die met de selve vzeese bebanghen is / ende gaet tot haren Biecht-bader als tot haren Kerhter / zijnde van hem betwefen / tenken niet anders sijn oft dit moet haer een groot tozment erde beroerte gheben ; die alleen die dit beproeft heeft / niet hoe groot dat dit verdriet is / want het is een vande grootste die sulcke zielen verdzaghen / besonder ist dat sy sonderessen sijn ghetwefst / te pepsen dat by a bouren Eder om haer sonden wil toelaet / dat zy bedrogen worden. Ende hoe wel dat zy te dier tijdt / als Godt haer dese gratie doet / wel versekert sijn / ende niet en konnen gelooben dat het eenen anderen Gheest soude sijn als Godts gheest / alsoot nochtan e en sake is die haest voorby gaet / ende de ghedenckenisse der sonden alijt by blijft / ende daerentoben noch gebzeken in haer binden (want alijt sijn) soo comt dit verdriet terstont weder.

derom. Als nu den Wicht-vader haer bersekert/
 soo stelt sy haer te vreden al ist dat het somtijds
 wederkeert/maer als hy haer helpt met es ander
 veel meerder vreesse/dat is een sake bynaer onber-
 draghelijk / sonderlinghe als boven desen haer
 noch dovrigheden overcomen/soo dat het schijnt/
 dat sy noyt op Godt ghedacht en heeft / noch en
 behoeft te dencken/ ende als men tot haer spreekt
 van zijne Majesteit / ballet haer niet-min noch
 meer dan oft men sprake van een persoon daer sy
 in langhen tijdt niet aff hoozen spreken en heeft.
 Dit is noch al luttel / ist dat daer-en-boven
 niet en gheschiet / dat haer dunckt / dat sy haer
 niet wel en heeft verclaert aen hare Wichtvaders
 ende dat sy hun oock bedrogghen heeft. Ende al
 ist dat sy daer op veel ledt ende wel siet / dattet
 oock in haer niet een eerste beroerte en is die sy
 niet en ontdeekt ende verclaert/nochtranc soo en
 helpt niet: want het verstant is soo verdupstere
 dattet niet bequaem en is om de waerheydt te
 mercken maer alleenelijck te ghelooven t'ghene
 dat haer de verbeeldinghe vooz vzencht / want
 als dan is dese meesteresse / met de dwaesheden
 die den duybel haer wilt voozstellen Godt laet
 hem dit toe om haer te proeven / ende om haer
 wys te maken dat sy van Godt verwozpen is;
 want de dingen die haer beechten zijn beelder-
 hande met een inwendighe gheperstheyt soo ge-
 voelijck ende onverdraghelijk / dat ick die niet
 en were waer hy anders te verghelijcken / als hy
 t'ghene dat men lijdt inde helle / midts datmen
 gheduerende dese perffinghe gheenen troost toe
 en laet : ende soomen dien meynt te crighen van
 den Wichtvader / soo schijnt dat de duybelen by
 hem zijn gheweest / op dat hy haer noch meer
 soude bewaeren.

In deser boegen eenen sekeren Wicht-bader hand-
delende met een ziele die in dese quellinghe was/
alst ober was / soo docht hem dattet een seer peri-
culeuse perffinghe was om dattet was van soo
veel dinghen te samen / soo sepde hy haer / dat
zijt hem soude waerschoutven alst alsoo met haer
gesteld soude sijn: ende het was althit noch arger:
sulck dat hy ghewaer wierdt / dattet in haer
macht niet en was. Daer naer wilde sy eenen
boeck inde handt nemen / al wast in gheweyne
tale / soo verstandt sy niet meer / dan oft sy niet
een letter ghekent en hadde / dooz dien dat het
verstandt niet bequaem en was. Somma in dese
swaerigheyt en is geenen raedt / dan te verwach-
ten Godts barmhertigheyt / de welcke met een
woozdt onberwacht / oft met eenighe oozsaecke
dier by ghebal ober compt / soo rasch al wegh
neeme / dattet schijnt datter gheen twolcke in dese
ziele gheweest en is / soo bindt sy haer verbult
met den Sonne-schijn / ende veel meerder ber-
troostinghe. Ghelyck eenen die uyt zynen pe-
riculeusen strydt ontromen wesende victozie ge-
creghen heeft ; danckte sy onsen Heere / den wel-
ken booz haer heeft ghestreden ende verwonnen:
want sy claerlyck bekennt dat sy niet en vermach/
ende dat haer dunckt dat sy alle haere wape-
nen / daer sy haer soude mede moghen bescher-
men / siet in handen van haer weder partije : jae
sy bekennt claerlyck selve haere miserie / ende
hoe wepnigh dat wy vermoghen / ist dat Godt
ons verlaet. Het schijnt datter gheen bemerckin-
ge van doen en is om dit te verstaen / want het
beproeben d'twelck sy ghehadt heeft die passerende
(haer selven alsoo siende in alles onbequaem)
haer ghenoech te kennen gheeft onsen niet:
want hoe wel dat sy niet sonder gratie en is /

mits dat zy met alle de sijnuerigheyt Godt niet
 vertoont en heeft/ noch om gheen dinc ter we-
 relt en soude willen vertoonten: nochtans is dese
 gratie soo verborghen/ dat haer dunckt / dat zy
 niet ten cleyn ghensterken der liefde Godts en
 heeft noch oock opt en heeft ghehad: want heeft
 zy yedt goedts ghedaen/ oft heeft zijne Maje-
 steit haer eenighe gratie ghedaen/ haer dunckt
 dattet maer eenen droom en is / ende dattet
 haer maer ghedocht en heeft: maer aengaende
 haere sonden / die liet zy dat zijne sekerlyck heeft
 ghedaen.

⊙ Jesu? wat ist te sien een ziele alsoo verlae-
 ten / ende (ghelyck ick gheseydt hebbe) hoe lut-
 tel helpt haer alle aertiche consolatie? daerom/
 mijn Susters / ist dat ghy u in desen staet som-
 tijts beuint en weest niet / al siet ghy somtijds
 rijcke menschen / oft die hantne vrygheyt hebben/
 dat zy te dier tijt meer remedie hebben als d'an-
 dere. Neen gheensins: want my dunckt dattet is
 ghelyck of men de verdoemde voorstellen alle de
 wellusten des werelts / want die en sullen hun
 niet konnen eenige verlichtinghe geven/maer ter
 contrarien hun pijn vermeerderen: van ghe-
 lycken hier oock/ de smartigheyt comt van boven
 ende de dingen hier beneden en konnen daer niet
 teghen. Desen grooten Godt wilt dat wy sullen
 bekennen dat hy Godt is / ende bemercken onse
 ellende/ende daer is veel aen gheleghen tot t'ge-
 tte dattet volghen moet. Dan wat sal dese arme
 ziele uyt-richen / als haer dit alsoo vele da-
 ghen duren sal? Want ist dat zy bidt / het is
 al oft zy niet en hadt: ick segghe soo veel als haer
 kenroost aengaent (want dit tot in haer bin-
 nenste niet en comt) noch zy en verstaet niet wat
 zy leest / noch haer selven oock / al ist oock een

mondelijck ghebedt / want hoor het inwendigh oft hertelijck ghebedt en ist alsdan gheenen tijdt / om dat de crachten daer toe niet bequaem en zijn / maer ter contrarrien de eenigheyt doet haer noch meerder schade / het welck haer noch een ander swaertigheyt is / midts dat zy niemant met haer en kan gheliden / noch oock datmen haer toesprecke / sulckx dat waer gheweelt dat zy doe / zy blijft met eene walghinghe ende amperheyt met een quade ghesteltenisse in het ghene dat uytwendigh is / d'welck seer goet te merken is.

Ende hoorwaer te willen uyt spreken t'ghene dat zy heeft / en is niet moghelijck / want die zijn gheestelijcke pijnen ende perffinghen daer men: gheenen naem toe en kan ghebinden. Den besten raedt (ick en segghe niet om wech te nemen want ick daer toe gheenen en binde / maer om te moghen verdraghen) is / zijn selven te becommeren met wercken van caritate ende andere uytwendige ooc van hope in Godts barmhertigheyt / de welcke noydt en ontbreekt den ghenen die in hem hopen. Op zy altydt ghebenedijdt Amen.

HET II. CAPPITTEL.

Handelende van sommighe manieren mette weleke Godt de ziele verweckt, die schijnen fulcx te vvesen datter niet aen te vreesen en is, al ist dattet seer hooghe dinghen, ende groote gratien zijn.

TEN is niet van noode te spreken van andere uytwendighe pijnen die de boose geesten aendoen /

doet / De welcke meestendeel soo ghemeyn / noch
 soo pijnelijck niet en zijn / midts dat het meeste
 dat zy doen / naer myn goedduncken / de crach-
 ten der zielen niet onbequaem en maecten noch
 en verstooren de ziele soo seer niet: want immer
 daer is reden om te pepsen / dat zy niet meer en
 konnen doen dan hun Godt toelaet: ende
 als de rebelijckheyt niet verlozen en is / soo ist al
 seer luttel te verghelijcken by t'ghene datter ghe-
 seydt is. Wy sullen in dese wooninghe verhalen
 eenighe andere inwendighe pijnen / als wy sul-
 len spreken van het verschil van het gebedt ende
 gratien des Heeren. Somnighe van dese pijnen
 zijn veel herder om te verdragen / als daer wy
 van ghesproken hebben / gelyckmen sal moghen
 mercken aen de gesteltenisse daer zy het lichaem
 in laten: dan zy en zijn niet meert pijnen ghe-
 noemt te worden / jaeten is geen reden datmense
 alsoo noemen sal / om dat het soo groote gratien
 des Heerē zijn / en dat de ziele daer in gestelt zijnde
 die boozgaric bekent. haere verdiensten verre te
 bobē gaende. Van dese groote pijn / met vele an-
 dere / comtaen in het innegā van de sevensde woo-
 ninghe Ic salder eenighe vā verhalē / want het waer
 onmoghelijck al by te hēngghen ende uyt te leg-
 ghen als zy zijn / om dieswille dat zy spruyten
 uyt eenen veel hoogheren oorspronck als de booz-
 seyde / ende ist dat ick die niet in hebbe konnen
 boozder verclaren dant gesept is / noch min sal
 trikt van dese konnen doen.

Godt wil over al zijn hulpe verleenen door de
 verdiensten zijns Soons / Amen.

Oet schijnt dat wy het cleyn pepelken langh
 achter ghelaten hebben / nochtans en doen wy /
 midts dat dese pijnen hem doen zynen vleugh
 veel hoogher nemen.

Maer ons dan nu beginnen te handelen hande
maniere op de welcke den Wyrdgom sich met
haer draegt / en hoe dat hy eer hy noch eenemael
haeren Wyrdgom is / haer wel doet verlanghen
naer hem met sulcke soete vñ subtyle middel / dat
de ziele die niet en verstaet: en alsoo en geloove ic
niet dat ickse soude konnē doen verstaen / ten waer
aen de ghene die de selve gheproeft hebben: want
het zijn sekere steekfels soo soet ende subtyl / co-
mende upt het alder inwendighste der zielen / dat
ick niet en wete wat ghelijckenisse dat ick soude
ghebruycken dier toe passen mochte. 't is wel een
andere saecke als al dat wy konnen beneerstigen /
jae oock als de smaecten daer wy aff ghespro-
ken hebben: want d'ickwils als den persoon daer
niet op en peyst / ende sonder ghedenckenisse van
Godt te hebben / comt zijne Majesteit haer op
twecken als met eenen blicrem oft donder ende
al hoe wel dat men gheen gheluydt en hoorst: de
ziele verstaet nochtans seer wel dat zy gheroepen
is van Godt / ende dat alsoo claerlyck / dat hy
haer somtijts (besonderlyck int behyntsel) doet
verschicken ende claghen / sonder dat zy het
heeft d'welck haer seer doet. Zy ghevoelt wel
dat zy seer soetelyck ghequetst is / maer zy en
kan niet begrijpen hoe / oft wie dattet is die haer
ghequetst heeft: zy verstaet wel dattet een coste-
lycke saecke is / ende zyer noydt en soude willen
van gheneken zyn: ende met lieffelycke woorden/
oock uptwendelyck / sonder anders te kunnen
doen / claeght zy tot haeren Wyrdgom / midts
dat zy wel verstaet dat hy teghenwoordigh is /
maer en wilt zyn selven niet openbaren: het is
een groote pijn / al is zy soet: en die niet te wil-
len hebben is onmoghelyck: jae zy en soude se
noyt begheeren quyt te zyn / om dat se haer meer
be

behaeght dan de versaetheydt oft d'zonckenschap
 van het ghebedt van ruste / de welcke sonder pijn
 is. Ick verniele my selven / mijn Susters / om u
 lieden te doen verstaen dese werckinghe der lief-
 de / ende ick en wete niet hoe / midts dattet schijnt
 te wesen een heel teghen strydighe saecke / dat
 aen d'een zyde den beminden claerlijck te kennen
 geeft dat hy mette ziele is: ende nochtans schijnt
 dat hyse roept met een teecken alsoo seker / ende
 met een ghesluyt alsoo dooztreffende / op dattet de
 ziele mochte verstaen / dat zy niet en kan get. vij-
 felen / noch het selve laeten te hoorzen / want het
 niemant anders en schijnt te wesen die spzeect /
 dan den Bruydegom selve die inde sebenite woo-
 ninge is: dooz dese maniere van spzeken / die geen
 gefozmeerde spzake en is / en derren hun niet voe-
 ren alle de gene die inde andere wooningen zijn /
 noch sinnen / noch verbeeldingen / noch crachten.
 O mijnen almachtighen Godt hoe groot zijn uwe
 verholentheden / ende wat verschil isser tusschen
 Gheestelijcke dinghen / ende de andere diemen
 hier beneden kan sien oft verstaen / aenghesien
 datmen dese sake gheensins en kan verclaren die
 soo cleyn is vergeleken by andere groote die ghy
 inde ziele werckt. Dit maect in haer soo groote
 werckinghe / dat zy in haer selven verdivijnt van
 verlangen / en niet en weet wat begeeren / om dat
 haer claerlijc dunckt dat Godt met haer is. Ghy
 sult my seggē: ist dat zy dit verstaet / wat soude zy
 moghen begeeren? oft wat isser dat haer pijn aen
 doet? wat grooter goet soude sy konnen begeeren?
 Ic en wete niet: dan ic weet dat zy lijt / en dat dese
 pijn haer comt tot in het binnenste ende dat als
 den genen die haer ghequetst heeft den pijn weder
 nipt treckt haer dunckt waerachtelijck dat hy het
 binnenste mede naer hem treckt / soo teer is het

gheboelen der liefde. Ick was nu terstone pep-
sende oft dit niet en is het vier van dit ontfteken
fornais /welck Godt is als daer een genster uyt-
spynckt / die alsoo wercke inde ziele dat het haer
doet gheborlen dit brandende vier, ende alsoo de
selbe genster de ziele niet en kan heel te niet doen
ende dat zy nochtans seer vermaeckelijck is / soo
blijft de ziele in dese pijn / ende in het aenraecken
doet zy dese werckinghe: ende my duncke dat dit
de beste gelyckenisse is die ick hebbe konnen vin-
den: om dat dese pijn niet pijnelijck en is / noey
oock althijt in eenen stant en blijft hoe wel zy som-
tijts langh duert / ende somtijds haest bergaet/
ghelijck onsen Heere belieft uyt te deulen: want
ten is gheen saecke diemen dooz menschelijcke
middelen kan vercrighen: dan al duert zy som-
tijts seer langh / zy gaet ende comt: immers zy
en is noyt in eenen standt / ende daerom en ver-
brandt zy de ziele niet tecnemael metter daedt/
maer als zyse beghint te ontfeken / soo sterft het
ghensterken: ende de ziele behout een begheerte
van dese lieffelijcke pijn wederom te moghen lij-
den die zy haer aendoet. Hier en kanmen niet
ghedencken dat dit soude zyn een saecke uuttes
naturen comende / oft veroorzaecht dooz de me-
lancolie oock veel min eenigh bedroch des duy-
vels / oft dattet den mensch maer en dunckt / want
het is een saecke die van haer selven wel te ken-
nen gheeft te wesen een beroerte comende van
daer den Heere is / den welken onberanderlijck
is / ende de werckinghen en zyn niet ghelijck als
andere devotien / de welchedooz de versaetheyt van
haerē smaec ons connen doen wijffelen. Hier zyn
el de sinnen ende crachten sonder eenige op-
singhe overpepsende wat dit mocht wesen / son-
der nochtans eenighsins te beletten oft aff te kee-
ren

ren / oft oock sonder dese soete pijn te konnen in
 minste doen wassen oft vergaen / soo my dunckt.
 De ghene die van Godt dese gratie sal ghenoten
 hebben / sal dit terstont wel verstaen : ende dat zy
 hem wel danckbaer zy / want zy en derft gheen-
 sijn vzeesen oftet bedzoch soude zyn: maer alle-
 neljck moet zy vzeesen / dat sy niet ondancckbaer
 ghebonden en worde van sulcke groote gratie
 ende weldaet / ende dat zy arbejde ende haer selve
 yzame hem te dienen / ende haer leven te verbe-
 teren / ende soo sal zy wel sien hoe zy varen sal /
 ende hoe zy al meer en meer ontfanghen sal / hoe
 wel dat een seker persoon sulckx ghecreghen heb-
 bende / langhe jaeren daer mede bleef / ende met
 dese gratie haer hooz wel betaelt hiel : sulckx dat
 al hadde zy menighe jaeren den Heere ghediene
 met grooten arbejdt / sy haer selven achten wel
 voldaan te wesen met dese gratie / sy moet ghe-
 benedijdt zyn inder eeuwigheyt / Amen.

Ghy sout hier moghen dubben / pepsende welck
 de reden mach wesen / waerom dat in dese saecke
 meer verskerhejdt is als in die andere ? Maer
 mijn duncken ist om dese redenen. De eerste / om
 dat den duyvel noyt en gheeft eenige soet-smaec-
 kende pijn / ghelijck dese is : hy sal wel konnen
 gheven eenighe soetighejdt oft wellust die sal
 schijnen gheestelijck te wesen / maer daer by een
 pijn te boeghen / ende die soo groot als dese / ende
 dat met rust ende smaeck der zielen / dat en is in
 zyn macht niet ; want alle zyn machten zyn van
 bujten / ende zynen pijnen / als hier gheeft / en
 zyn / maer mijn duncken / noyt vermaeckelijck
 oft soet / noch met vrede / maer met ongherustig-
 hejdt ende strijdt. De tweede / om dat dese ver-
 maeckelijcke tempeest al van een ander lande
 comt dan daer hy kan heerschappije hebben.

derde / om de groote proffjten dier de ziele van
 behout / welke ghemeynelijck sijn een vast booz-
 nemen van te liden om de liefde Gods; een be-
 geerte om veel swaericheden te hebben / ende een
 vastter ende stercker booznemen van sijn selven te
 schepden ende te verrecken vande wellusten
 ende handelinghe met de werelt / ende andere
 dierghelijcke. Het is claer dat dit gheen bedroch
 en is d'welck de ziele haer maer een laet booz-
 staen/midts dat soo sijn beneerstighde te hebben/
 nochtans dat niet en sal kunnen naer con-
 trefeyten : ende t'is een saecke alsoo kenne-
 lijck / datse gheensins en can vallen inde ziele
 ghelijck een verbeeldinghe diemen meent alsoo
 te wesen : Ick segghe dat het haer dunckt te we-
 sen/al en ist soo niet : noch oock en kanse in twij-
 fel vallen oft het alsoo is / ende ist datter eenigh
 twijfel blijft inde ziele / soo moet zy weten dat dit
 gheen waerachtighe boozstouwinghen oft roch-
 ten en sijn. Ick segghe / ist dat zy twijfelt oft zuse
 ghehadt heeft / oft niet : om datment wel ghe-
 voelt / min noch meer als een groote stemme in-
 de ooren. Boozts dat het melancolie soude sijn/
 en heeft oock gheen verwe / om dat zy alle haere
 fantasijen rimmert inde verbeeldinghe: ende dat
 dit ander upt het binnenste der ziele comt. Het
 mach nochtans wesen dat ick verdooft zy / dan
 ick blijbe by mijn ghevoelen tot dat ick ander re-
 denen hooze van pemanden dies hem verstaet.
 Ende alsoo weert ick van een persoon / de welke
 achterdencken ghenoech hadde booz sulck be-
 droch / maer aengaende dese soozte des ghebedts
 en konst zy noyt vzeese hebben. Noch is onsen
 Weere gemoon te ghebzuypcken andere manieren
 om de ziele te verwecken / onberhoedts / als sijn
 minste pepst/ lesende mondelijck sonder bemerct

te nemen op uytwendighe dinghen / soo schijnt datter comt eene lieffelijcke ende vermaeckelijcke ontstekinge : al ofter subitelyck ober quam eenen grooten reuck / dat alle de sinnen mededeelen sicks en segghe niet dat het eenen reuck is / of persulckx) maer ick ghebruyck dese ghelijckenisse om te doen gheboelen dat den Bruydegom daer is) Hy verweckt inde ziele een soete begheerte van hem te ghenieten / ende daer mede blijft de ziele bequaem om goe oere wercken te doen / ende den Heere grootelijckx te loben. Den oorspronck van dese gratie is van daer wy gheseydt hebben / maer hier en is niet dat eenighe pijn medebruyght / oock noch de begheerten van Godt te ghenieten. Dit is het alderghewoonelijckste d'welck de ziele gheboelt / ende my dunckt oock dat hier niet te vreesen en is / om sommighe vande reden en die nu verhaelt zijn : alleen ist van noode te arbeypden dese gratie te ontfanghen met behoerlijcke danckbaerheyt.

HET III. CAPPITTEL.

Daer sy spreeckt vande selve reden , uytlegghende de maniere hoe Godt, alst hem belieft, spreeckt tot de ziele, ende onderwijst hoemen hem hier in draghen moet, ende niet volghen zijn eyghen goetduncken: sy verclaert oock eenigeteekenen om te onderkennen ofter bedroch is oft niet. Het is seer proffijtelijck.

Godt ghebruyckt noch een ander maniere om de ziele te wecken / ende hoe wel dat dese gratie

gratie eenighsins schijnt veel grooter te wesen als de hooft. nochtans soude sy periculeuser moghen wesen / daerom sal icker wat langher op blijven. Het zijn seker spraken met de ziele / die geschieden op verscheyde manieren / de sommige schijnen / van buypen te comen / d'andere van het alderbinnenste der ziele / d'andere van haer opperste deel / d'andere van het uytwendigh / alsoo dat men se met lichamelijcke ooren hoort / want het schijnt een ghemaecte stemme te wesen. Het mach somtijts / haer dichtwils ghebeuren / dat men sal meynen alsoo te zijn / besonder in persoonen die cranck zijn van verbeeldinghe / oft merckelijcke melancolie. Want vā dese twee soozten der menschen en moet men (naer mijn duncken) geen werck maken / al waert dat zy seyden dat zijt hoozen ende verstaen / noch oock ongherust maken hun segghende dat het den dupbel is : maer men moerse aenhozen als sterke menschen / ende de Prozinne oft Bicht-bader / daer zijt aen te kennen gheben moet hun alleenelijck segghen / dat het niet te bedieden en is ten dienste Gods / dat den dupbel daer dooz veel menschen bedzoghē heeft / dat het by abonturen alsoo in hun niet en sal zijn / ende dat om hun niet te quellen. Maer seydt men hun dat het melancolie is / soo en salt noyt ghedaen wesen : want zy sullen sweren / dat zijt hoozen en sien / om dat het hun alsoo dunckt. Het is waer dat men moet sien hun het ghebedt te ontnemen / en soo seer als men can geen werck aff maken : om diestwille dat den dupbel ghewoon is zijn proffijt te doen met dusdantighe crancke zielen : niet soo seer tot hunder schade als tot schade van andere / in sulcke saken is altydt achterdencken te hebben / tot dat men den gheest wel kent. Ende ick segghe dat het altyt beter is

in het beghintfel te wederstaen / ende hun het duncken te ontnemen : want ist van Godt / soo salt meer helpen om boozdet te gaen / want het meer waß alst beproeft wort. Dit is alsoo : maer men moeret soo beschicken / dat het niet en gheschiede met de ziele te seer te quellen oft ongerust te maken / want zy inder waechte niet meer en kan. Nu wederkerende tot t'ghene dat ick seyde aengaende de spraken die gehouden worden met de ziele / op alle de manieren die ick verhaelt hebbe / konnen zy van Godt wesen / ende van den dupbel / ende van onse eyghen verbeeldinge. Ick sal u verclaren (kan ick) met de gracie Godts / de reekenen van het verschil van dese spraken / en wanneer datse periculous sullen zyn / midts dat ter veel zyn onder de zielen die hun oefnen in't ghebedt / diese gheboelen : ende ick wilde wel / Sisters / dat ghy u niet en liet boozstaen / dat ghy qualijck doet als ghyse niet en gheloofst / noch oock als ghyse gheloofst. Als zy alleenelijck u lieden aengaen / t'zy datse zyn van roost / oft dat sy u waerschouwen van u ghebreken / laese comen van toten dat het zy / oft van de fantasie / dat het u alsoo dunckt / daer en leydt ghyen verlanck aen. Maer een dingh waerichouwe ick u / al waert datse van Godt waren / dat ghy daerom u niet en laet boozstaen dat ghy u ter zyt / want hy heeft dichtwils ghenoech ghesproken tot de Phariseeën maer al het goet is gheleghen inde burchen diemen uyt dese spraken treckt. Ende aengaende de ghene die niet oec een en comen met de heylighe Schryfture / daer en mooght ghy niet meer werck aff maecken / dan oft ghyse van den dupbel selve ghewoont hadt : want al ist dat zy comen uyt de cranckheyt van onse verbeeldinge / nochtans moettense nemen als een temptatie teghen

teghen de saecten des gheloofs: ende alsoo wederstaet die althijt / op dat zy allenskens moghen vergaen / ghelijck metter daet gheschieden sal / want zy luttel cracht met hun hebben. Nu dan comende tot t'ghene wy int beghinsel gesept hebben / t'zy dat sy comen van het binnenste, oft van het opperste der ziele, oft uytwēdigh, heten volght niet datmense sal nemen als van Godt; albertsekerste teeckenen diemen daer toe kan hebben / zijn dese naerbolgende. Het eerste ende waerachtigste is / de macht ende heerschappij in het spreken ende wercken. Ick sal my beter verclaren: daer is een ziele ghestelt in alle de tribulatiē ende inwendighe beroerten / daer wy van gesproken hebben, met een verduysterheyt des verstants ende doozrighcydt; met een alleen van dese spraken / als maect seggende: en hebt gheen verdriet / oft en quelt u niet / soo blijft de ziele sonder eenigh verdriēdt heel stil / ende in bzyede / met een groot licht / gansch verlost van dese pijnē en beroerte die zy geboelde / hoe wel dat haer te bozen dochte al hadden alle Doctoren ende alle de werelt vergabert geweest om haer te verlossen / dat zyt niet en souden hebben konnen doen wat moeyte dat zy daer toe hadden mogen doen. Zy is benaut / dooz dien dat haren Wicht-bader ende andere haer ghesepdt hebben / dat het den boosen gheest is die zy heeft / oft die hem vertoont / ende zy is vol bzyese ende verschroomtheyt / ende met een woordt d'welck hy haer sepd: ick bent / en bzyest niet / soo vergaet alle dese benaetheyt ende zy blijft seer wel getroost / ende met een vast goetduncken / dat niemant haer en sal anders doen ghelooven. Zy is in groot verdriet om eenighe gelwichtige saken / niet wetende hoe die sullen affloopen / hier op verstaet zy datmen haer sepd / dat

dat zy gherust ende wel te vreden zy / dattet al
 wel vergaen sal / ende terstont blijft zy met een
 groote sekerheyt sonder ancr t / dat het al wel sal
 af loopen/ende soo veel andere saken. Het twee-
 de teecken is / datter inde ziele blijft een groote
 ruste/ende een devote aendachtigheyt / blijvende
 seer bequaem om Godt te loben. **O** lieven Oe-
 re / ist dat een woordken d'welck ghy onthiedt
 dooz eenen van uwe pagien / soomen seyt (want
 in dese wooninghe/ist Godt niet die spreekt / ten
 minsten ist enen Engel) sulcke cracht heeft/hoe-
 danigh sult ghy laeten de ziele die dooz de liefde
 aen u ghebonden is / ende ghy aen haer / Het
 derde teecken is / dat dese spraken seer lanch
 zijn eer zy uyt de memozie scheidt : jae som-
 mighen zynder dier noyt uyt en gaen : gelijck wel
 doen de propoosten die top hier hoorzen vande
 menschen / want al zijnse oock seer treffelijck ge-
 sproken van geleerde mannen / top en houdense
 soo vast niet gedrukt inde memozie / al ist oock
 van saken die te gheschieden staen / my en geloo-
 vense soo vast niet/als men dese doet/die een groo-
 te versekerheyt medebrenghen. Sulcke dat som-
 tijds in saken die ons duncken seer ommoghe-
 lijck te wesen een twijfelachtigheyt ober comt/
 oft het gheschieden sal oft niet/ ende het verstant
 sal oock eenighsins twijfelen / nochtans isser
 inde selve ziele een vaste versekerheyt / die niet
 en kan vergaen / al dunckt haer dat het heel
 contrarie gaet / van t'ghene zy ghehoort had-
 de/ende het loopt eenige jaeren aen dat dese ghe-
 dachte haer by blijft/ dat Godt wel andere mid-
 delen binden sal die de menschen niet en inetē en
 dat het ten langen lesten geschieden sal / end: het
 gheschiet alsoo. Doe wel dat zy daerentusschen
 veel te lijden heeft / stende soo vele beletselen :

want

want alsoo de werckingen die zy doen ter rijde hadde/boen zijt hoorde / ende de verskerheydt die zy teghentwoordelijck heeft dat het Godt is / nu ghepasseert is/soo comen dese twijffelingen plaetse te grijpen / dat zy beghint te peysen oft het den dupbel niet gheweest en is: oft het de verbeeldinge niet en was : maer doen haer dat ober quam/en was zy in gheen twijfel/dan ter contrarien zy soudet haer leven booz ghestelt hebben om dese waerheydt te houden staen. Niettemin (ghelijck ick segghe) niet teghenstaende alle de verbeeldingen die den dupbel by brenghet om de ziele te quellen ende bezeeft te maken / besonder alst is in een stuck door d'welck t'gene datmen gehoozt heeft / comende te gheschieden / groot goet der zielen mede sal brenghen / oft wercken grootelijck streckende ten dienste Gods/ende daer groote swarighyden gelegen is/wat en sal hy niet doen/ten minsten hy maect het gheloof cranck : want het is groote schade niet te ghelooben dat Godt almachtigh is om wercken te doen die onse verstanden niet en connen begripen. Niet teghenstaende alle desen opbal / ende noch datter eenige zijn (ick segghe van Wicht-baders merre welcke men dese dinghen handelt) die tot den selven persoon segghen: datter niet en dooght / ende dattet een sottrichyt is : oock niet teghenstaende al het qualijck licken d'welck zy merckt ghenoech te wesen / om te verstaen/dat de saecken niet en konnen volbracht worden: soo blijfter nochtans inde ziele / ick en wete niet van waer / een lebende ghinster/dat de saecke sal gheschieden / ende moet gheschieden : sulck dat al waeren alle de andere hopen doot / dese ghinster der verskerheydt niet en kan laten lebende te blijven / al waert dat de ziele niet en begheerde : ende ten langhen lesten (ghe-

ghelijck ick gheseydt hebbe) wordt het woort des
 Heeren volbracht / ende de siele blijft soo wel te
 vreden ende verlijdt / dat zy wel soude willen
 anders niet doen als zijne Maajesteit loben: veel
 meer om dat zy ster gheschiedt te wesen t'ghene
 hy haer gheseydt hadde / dan om het werck sel-
 ve / al ist datter haer oock veel aen ghelegghen
 is. Ick en wete niet welck de oorsaecke is / de
 siele maecte soo veel wercks / dat dese spraken
 sullen waerachtigh vallen / dat ick gheloove/
 al worde zy selve op leughenen behonden / datter
 haer alsoo naer niet gaen en soude / al oft sy niet
 meer en konste / niet anders doende als verhalen
 t'ghene haer gheseyt is. Een seker persoon in dit
 stuck was dickwils denckende op den Propheet
 Jonas / doen hy vreesde dat Ninive niet en soude
 ondergaen. Immers aenghestien dat dit den
 gheest Godts is / soo ist wel reden datmen hou-
 den sal dese ghetrouwicheyt der begheerten / dat
 hy niet leugenachtigh gehouden en worde / want
 hy de opperste waerheyt is. Soo datmen niet
 volbracht te wesen naer duysent keeren ende
 beletselen / ende oock in seer swaere saccken: ende
 al soude den persoon selve daer doot groote swa-
 righeden moeten crijgen / zy heeftse liever te bew-
 draghen / dan dat niet volbracht en soude worden
 d'welck zy boot seker houdt / haer van Godt ge-
 seydt te wesen. By aventueren dat alle soorten
 der menschen dese krankheyt niet hebben en
 sullen: ist dat het immers cranckheyt is / want
 ick en kanse niet verwijzen als quaet. Ist dat de
 spraken upt de verbeeldinge comen / soo en salder
 niet een van dese teekenen zijn / noch eenighe
 verskerheyt / noch vrede / noch inwendighen
 smaect: behalven dattet ghebeuren mach (jae ick
 weet van sommighe personen dient ghebeurt is

als zy seer verflonden waeren in het gebedt van ruste ende gheestelijcken slaep) dat eenighe sullen zyn soo weech van ghesteltenisse / oft van verbeeldinghe / oft ick en wete wat de oorsaecke is / dat zy inder waerheyt in dese groote versamelinghe der sinnen alsoo bukten hun selven zyn ; dat zy hun van bukten niet en gevoelen / est al hun sinnen alsoo slapende sijn dat zy zyn gelijck pemaent die slaept / aenden welcken inden droom duncke datmen hem toespreekt / oft dat hy yet siet / alsoo doock meynen dese dattet Godt is. Het kan vock gheschieden / dat zy van onsen Heere ick begeerende met grooter affectien / souden meynen dat tot hun ghesproken wiert t'ghene dat zy geerne hadden / ende dat ghebeurt somtijts. Van de ghene die goede onderbondentheyt heeft vande maniere hoe Godt spreekt / die en sal hier in niet bedrogen worden. Het gaende de verbeeldinghe vanden dupbel / daer is seer in te vreesen / maer ist dat ter de teckenē zyn die ick hier boven gestelt hebbe / soo mach men vooz seker houden dattet van Godt is : alsoo nochtans / ist dat de saecke ghewicheigh ende van grooter weerden is / ende datse moet te wercke ghestelt worden dooz den persoon selve die de spraek ontfanghen heeft : oft ist eenigh stuck raeckende eenighe derde persoonen / soo en behoort dese niet te bestaen yet te doen sonder eerst te hebben het goet duncken van eenen gheleerden Bichtvader / wesende een wijs ende voozsichtigh dicnaer Godes / hoe groote versekerunghe oft kennisse dat zy heeft / ende hoe claerlijck dattet haer dunckt dat de saecke van Godt compt. Want zijne Majesteit sulck bezheert : ende dit en is niet te achten aloftmen niet en wilde doen t'ghene hy beveelt / midts dat hy ons gheboden heeft / dat wy den

Bicht

Zichtrader sullen houden in zijne plaetse / waer
 den sinners niet en kan ghetwijffelt worden /
 oft het zijn zijne woorden die hy gesproken heeft.
 Ende sulche woorden dienen om den moet te
 verstercken ist dattet eenigh swaer stuck is / ende
 onsen Heere salt in het hert des Zichtraders lae-
 ren comen / alst hem belteft / ende sal hem doen
 ghelooven dattet den Gheest Godes is : indien
 niet / men is niet schuldigh meer te doen dan
 boozsejdt is : ende dat doch niemant en meyne
 in sulche dinghen haer eyghen goedduncken te
 volghen : sulcx dat ick u waerschouwe / mijn Su-
 sters / van Godes weghen / op dat u dit uoydt en
 ghebeure. Daer is een andere maniere van spze-
 ken die onsen Heere tot de siele ghebruycke / de
 welcke ick booz heel seker houde datse van zijner
 r'weghen comt / met een verstandelijck visioen /
 d'welck ick naerderhant segghen sal / hoe dat zy
 zijn in het binnenste der zielen / en haer dunckt dat
 zy soo merckelijck hoorzmette oozen der siele dus-
 danige woorden van onsen Heere selve / en soo int
 secret / dat de selve maniere om die te verstaen
 intsgaders de merckinge die t' selve visioe doet /
 goede versekeringhe gheeft / dat den duybel daer
 geen deel in hebben en kan : en laet groote werc-
 kinghen om al,oo te ghelooven : oft ten minsten
 blijft sekerheyt datse niet en comen vande ver-
 beeldinghe : en eben wel isser middel om daer op
 te letten / men macht doen om de volgende rede-
 nen. De eerste / om dat de maniere van spzeken
 moet verscheyden wesen in de clareheyt der woord-
 de / de welcke sulcx is / dat soo verre daer in aet een
 syllabe aen ontbreect van t' gene zy gehoozt heeft /
 terstont ghedencke zy des / ende oock oftet gesept
 is op een maniere van stijl van spzeken / oft op
 een ander / al waert oock in de selve reden.

Maer alst een saecke is die top dooz de berbeeldinghe booz ons sien / ende die ons alsoo duncke te wesen / soo en sal de maniere van spreken soo claer niet zijn / noch oock de woorzen soo just gedeelt / maer t sal wesen als half ghedroomt. **De tweede / om datmen dickwils niet eens en pepst den op t'ghene datmen ghehoort heeft / ick wil seggen / dattet onboozsienis comt / somtijts oock als men in gheselschap is / ende dat past op t'gene datter rasschelijck passeert dooz het ghepeps / oft op t'ghene datmen te boozen ghepepst heeft: ende dit sal dickwils gheschieden in saecken diemen niet eens ghepepst en soude hebben datse souden kunnen oft moghen ghebeuren / sulcx dat de berbeeldinghe die niet en kan ghetimmer hebben / op dat de ziele soude bedzoghē worden in haer te laeten boozstaen dinghen die zy niet begheert noch ghewilt / jae oock niet gheweten en heeft.** **De derde / om dat d'een is ghelijck pemandt die maer aen en hoort: ende dat bande berbeeldinghe comt / is ghelijck pemandt die allenskens dicht t'gene hy wel wilde datmen hem seyde.** **De vierde / om dat de woorzen seer verscheyden sijn / ende datmen met een woortd alleen seer veel begrijpt t'ghene dat ons verstandt niet soo haest en soude kunnen dichten.** **De vijfde / om dat dickwils met de woorzen (ick en kan niet npt legghen op wat maniere) veel meer te verstaen woortd ghegeben / dan de woorzen luden / ende dat sonder enige woorzen. Van dese maniere van verstaen sal ic op een ander plaetse meer spreken / want het is een sonderlinghe saecke / seer beweghende om Godt te loben. Want in dese maniere van spreken ende het onderscheydt sinder veel persoonen gheweest in groote twiffelachtigheyt / ende son-**
der

berlingh eene / aen de welcke die ghebeurt is: en
 dierghelghe moghender noch andere wesen / die
 soo verre niet en comen dat zy hun selven ber-
 staen / en alsoo wete ick dat desen persoon groot
 ghemerck daer op ghenomen heeft / om dat onsen
 Heere haer dickwils dese gratie heeft ghedaen: en
 de meeste t'wiffelachtigheyt die zy hadde in't be-
 gintsel / was daer aen / te weten / oftet haer maer
 alsoo en dochte: want oftet den dubbel is / kan niet
 lichtelijcker onder kennen / hoe wel dat zyn liden
 soo groot ende subtyl zyn / dat hy den Gheest des
 liches wel kan naer maecten / te weten alleene-
 lijck inde woorden (naer mijn duncken) dat hy
 die claerlijck uytspreekt / soo datter geen twiffel
 en blyft oft men heerse soo wel verstaen als van
 den gheest des waerheydes : maer de werckin-
 gen / die wy verhaelt hebben / en kan hy niet nae
 doen / noch achter laeten inde ziele den vrede / noch
 het licht / maer ter contrarien oproet ende onghe-
 rustigheyt: Van luttel oft gheen schade en sal hy
 kunnen doen / ist dat de ziele ootmoedigh is / ende
 dat zy doet t'ghene ick gheseyt hebbe / te weten;
 dat zy haer niet en p'ne let te doen om t'ghene
 zy ghehoort heeft. Ist dattet zyn gunsten ende
 vertroostinghen Godts / dat zy seer neerstelijck
 daer op lette / oft sy haer selven daerom beter acht
 te wesen : ende ist dat zy / hoorzende woorden van
 de aldermeeste vertroostinge / niet meet beschaemt
 en blyft soo mach sy wel ghelooven dat den geest
 van Godt niet en is. Want dit is een sekere
 saecke / alst den gheest Godts is / hoe de gratie
 meerder is / hoe dat de ziele haer meer houdt op
 het minste / ende heeft meerder ghedenckenisse
 haerder sonden / ende meerder verghetentheydt
 van haer eyghen bate / ende houdt haeren wil

ende haer memorie meer besich om allken de glo-
 zie Godts te soecken / sonder te pepsen haer ey-
 ghen yzofijt oft boozderinghe / ende gaer niet
 weder vzele dan te wijcken in eenige sake van
 den Goddelicken wille / ende niet meerder se-
 kerhepde / dat zy sulcke gracie niet verdienen en
 herst / maer de helle. Soo verre als de gracie /
 die de stele in't n'bedde ontfanght / dese boozsepe
 werkinge doen / dat zy haer niet en verflae: moer
 hebbe goet betrouwen in de betruertinhepde des
 Weeren / den welcke getrou is / ende en sal niet toe-
 laeten dat den duypel haer soude bedrieghen / hoe
 wel dattet goet is dat zy algt met achterdencke
 bligbe. Het mach gheschieden dat de ghene die
 Godt lancr desen wegh niet en leude / sullen pep-
 sen / dat sulcke sielen niet en souden konnen luy-
 steren naer dusdanghe spracken ende als zy in-
 wendigly zijn dat zy hem sonder moghen soo seer
 verstopen dat zy niet en souden o'rfangen / en
 alsoo booz dese verhekele: bebruidt zyn. Ick ant-
 woorde hier op / dattet onmoghelick is: ick en
 spreek niet van de gene diet hui naer en laeten
 boozstaen / want alst ict is dat men soo seer niet en
 bezheert / noch soo groote werck en maect van
 de verbeeldinge / daer ist goet mede te doen: maer
 hier niet / mides dat den selven gheest d'e sprekt /
 doet alsoo alle de andere ghepepen opschorffen /
 ende letten op t'ghene datter ghesproken word: /
 dat wy eentighs dunckt (ende ick gheloofe al-
 soo) dattet lichter om doen soude zyn / dat veant
 seer goet ghehoor hebbende niet en soude ver-
 staen enen die niet kinder kelen vep / want hy
 soude mogelijc niet aendachtigh wesen en draven
 zijne ghepepen ende zyn verstandt tot and-
 ringhen. Maer in't ghene dat wy nu booz
 handen hebben en kant niet gheschieden: want
 daer

daer en is gheen middel om de oozen te stoppen / oft om eenighsins om yet anders te peysen / als t'ghene daer gheseydt wordt : midts dat de gene die ter begeerte van Josue heeft de sonne doen stille staen / kan oock de crachten ende al het binnenste der ziele ophouden : alsoo dat de siele wel kan mercken / datter eenen meerderen Heere als sy die Casleel regeert : d'welck haer groote devotie ende ootmoedighydt aen brenghet. Sulck datter gheenen raedt en is om te ontcomen. Zijne Majesteit wil ons dese gratie verleenen / op dat wy alle nelijck moghen soecken hem te behagen ende ons selven vergheten / ghelijck ick gheseydt hebbe. Amen. Ick bidde Godt / dat ick yet mach gheseyt hebben wel die ende om te doen verstaen t'ghene dat ick booz hadde / ende datter mach dienen tot waershouwinghe booz de gene die van doen hebben.

HET. IV. CAPPITTEL.

In't vvelck gesproken vvort hoe dat Godt de siele op treckt met een opghetoghentheydt, ende hoedatmen eenen stercken moet hebben sal om soo groote gratien van zijne Majesteit te ontfanghen.

VWat ruste mach het cleyn Bevelken hebben met alle dese boozseyde pijnen ende arbeiden / Het is al om meerder begheerte te hebben tot het ghenieten des Wydegoms. Ende zijne Majesteit / als wel kennende onse cranckheyt / maect haer allenskens bequaem dooz sulcke ende meer andere dingen / op dat sy den moet mocht hebben om sich te versamelen met eenen

soo grooten Deere / ende hem te aenbeerden toe
 haeren Vuydegom. Ghy mooght lacchen dat
 ick dit segghe / ende het sal u een sottigheyt schij-
 nen / want elck van u sal peysen / datter sulcken
 moet niet van doen en is : midts datter gheen
 vrouwe soo slecht oft verwozpen en is / oft zy sal
 moets ghenoech hebben om te houwen met den
 Coninck. Ick gheloost wel met de aerdischen
 Coninck : maer met den Coninck des Hemels /
 ick seg u / datter meer van noode is dan ghy wel
 meynt : mits dat onse nature te eer bloode ende
 leegh is / tot eene soo groote saecke : ende ick hou-
 de voozeker / ten zy dat Godt het principaelste
 ghebe / al siet ghy datter ons soo grooten goet is /
 dattet gansch om mogelijck soude zyn. Ende hier
 upt suldy mercken wat zijne Majesteit doet om
 dit houwelijck te sluyten / het welck (soo veel als
 ick begrijpen kan) moet gheschreden / als hy op-
 ghetoghenheden verleent / dooz de welcke hy de
 siele treckt buyten haer sinnen / want waert dat
 zy blyvende by de selve sinnen sage haer soo naer
 te wesen dese groote Majesteit / ten soude haer by
 aventuren niet mogelijck zyn te blyben in'leue.

Dit is nochtans te verstaen van waerachtige
 opghetoghenheden / ende niet vande tweeckelijc-
 heden der vrouwen / ghelijckmen hier somtijds
 heeft de welke ons al schijnen opghetoghenheden
 te zyn. Ende ghelijck ick gheseyt / hebbe soo ick
 meyne / daer isser wel soo weck van nature / dat
 zy sterben met een ghebedt van ruste. Ick wil
 hier stellen eenighe maniere van opghetoghenhe-
 den / daer ick somtijds van verstaen hebbe / om
 dat ick met soo vele personen hebbe gehandelt
 hoe wel dat ick niet en wete oft ickt soo wel sal
 kunnen verhalen / als ickt elders hebbe gheschre-
 ven : met noch eenige andere dingen die hier ge-
 schie-

schieden / de welcke om sekere redenen wil my
 dunckt dat niet schaden en sal / dat ickse hier we-
 derom verhaele : al en waert maer op dat alle de
 wooningen t'samen by een mochten staen. Daer
 is een soorte / in de welcke de siele (al ist onder het
 ghebedt) woedt gheraecte met een woort / d'welck
 zy ghedenckt / of d'welck zy hoorst van Godt / en
 het schijnt dat zijne Majesteit van het binnenste
 der siele doet wassen de genster daer wy nu aff ge-
 sproken hebben : het welck hy doet betweeght syn-
 de met medelijden over t'ghene hy haer soo lan-
 ghen tijt stet verdragen / dooz de groote begeerte
 die zy hadde tot hem : sulck dat zy gheheel ont-
 steken zijnde mozt vernieuwt / gelijkmen schijft
 van den Phoenix / ende men mach godt vruchte-
 lijck ghelooiben / dat haer sonden berghieven zijn.
 Dit moet nochtans verstaen worden met het be-
 reysfel / ende de middelen die dese siele sal gehad
 hebben : ghelijck de O. Kercke leert. Ende alsoo
 zijnde heel suyper voeght hy haer met hem son-
 der dat hier pemandt yet verstaen kan / behalven
 zy twee : jae de siele selve en verstaeghet soo niet
 dat zijt naerderhandt soude konnen upt segghen :
 hoe wel dat zy niet en is sonder t'wendigh ghe-
 boelen ende verstandt / want het niet en is ghe-
 lijck met pemanden die eenighe slauwte crijght
 soo ghewelbigh dat hy niet met allen inwendigh
 noch uptwendigh en verstaedt. T'ghene ick
 desen aengaende heb konnen verstaen / is dat
 de siele nopdt blijgh en was tot de din-
 ghen die Godt aengaen / noch met soo groot
 licht ende kennisse van zijne Majesteit. Dit sal
 onmoghelijk schijnen te wesen : want ist dat de
 crachten alsoo verlozen ende verstonnen zijn / dat
 men soude moghen segghen dat sy doot zijn / ende
 de sinnen oock van ghelijcken / hoe sullen wy ver-
 staen /

staen / dat zy soude verstaen? Dit secreet en weet
 ick niet noch by aventuren eenighe creature/dan
 den Schepper alleen / ghelijck oock veel andere
 dinghen die in desen staet ommegeen / ick segh
 in dese twee leste wooninghen ; de welcke wel
 hadden moghen t'samen gheboeght worden/
 midts datter tusschen beyden gheen poozte ghe-
 sloten en is / maer om datter eenighe dinghen
 inde leste wooninghe zijn / die niet gheopenbaert
 en worden aen de ghene die daer niet inne ghe-
 traecht en zijn/soo heeftet my goet ghedocht die te
 schepden. De siele wes inde in desen optreck/
 alst onsen Heere belieft haer eenighe verborghen
 saecken te verthoonen / ghelijck vanden Hemel/
 oft verbeeldelijcke visioenen/dat kan zy naerder-
 hant wel verhalen/want dat blijft alsoo inde me-
 mozie ghedrukt/dat et noyt vergeten en mozt:
 maer alst verstandelijcke visioenen zijn / die
 en kan zy gheen sing verhalen / midts datter ee-
 nighe zijn alsoo hoogh/ datter niet goet en waere
 dat de gene / die al noch op der aerden leven / die
 sou den verstaen om boozt te segghen/ hoe wel dat
 zy hier by haer sinnekens zynde veel meten te
 segghen van dese verstandelijcke visioenen. By
 aventuren zyn der onder u lieden die niet en ver-
 staen / wat een visioen is / ende sonderlingh ver-
 standelijck. Ick salt u verklaren op sijnen tijdt/
 midts dat de ghene die ghibode over my heeft/
 my dat heeft bevolen/ende al schijnt buyten pro-
 poost te wesen/by aventuren salt sommige zielen
 te bate comen. Boozts suldy seggen: Ist dat men
 naerderhande niet en ghedenckt van alsulcke
 gratien die soo hoogh zijn/ende den eere aen de
 siele doet / wat proffijt crijghmen dan daer aff?
 O mijn Dochters/het proffijt is soo groot/dattet
 niet vut te spreken en is: want al en can zy die
 niet

niet verhalen nochtans sullē zy seer wel geschre-
 ven blijven inden gront vande ziele / en en mog-
 den noyt vergeten. Ten anderen suldy segghen/
 zyn zy sonder verbeeldinge/en connen de crachten
 dit niet begripen/hoe can men van daer gedenc-
 kenis af hebben. Dat en verstaē ick oock niet:
 maer ick wete dattet in dese ziele blijven eenighe
 waerheden vande grootheydt Gods alsoo vast
 geprent/dat al en haddy zy het geloobe niet d'welc
 hart leert/wie hy is/en hoe zy gehouden is in hem
 te gelooven als Godt/zy nochtans hem ter selver
 stont vooz sulcx soude aenbidden: ghelyck Jacob
 dede doen hy die lerder sacht/ende met eenē moeste
 hy bevtaen eenighe andere secreten / die hy niet
 en conste wy segghen: want dooz te sien alleene-
 lijck een leeder/daer de Engelen op ende af gin-
 gen / en soud: soo groote verholentheden niet be-
 grepen hebbē/gelyck hy dede/hadde hy geen meer-
 der licht gehad van binnen. Ick en wete niet oft
 ick wil segghe: want al ist dat ick hebbe hoorē a
 seggen / ick en wete niet oft ick wel onthouden
 hebbe. Noch Moyses ooc en soude hebbē connen
 seggē/al dat hy sach aē de doozne hage dan alle-
 neijc t'gene Godt wilde dat hy seggē soude/maer
 en hadde Godt aē sijn sieleniet vercoont met vaste
 sekerheyt eenige groote secreten/ op dat hy soude
 sē en geloobe dattet Godt was/ hy en soude zy i
 s. l. v. in soo menichvuldigē grootē arbeijt niet ge-
 stelt hebbē: dā hy moeste sulche groote dingē ver-
 staen hebbē tusschē de doozne van die hage/dat zy
 hem dē moec gabē, om te bestaē t'gene hy vooz het
 volck van Israēl gedaē heeft. Daerom/mijn Sil-
 sters/aengaende de verborzen saecken Gods/ en
 moete wy geen redenē ondersaekē om die te ver-
 staen: maer gelyck wy geloobe dat hy almachtich
 is/alsoo ist seker dat wy ghelooven moeten / dat
 een

een aerdt-wozinken / hebbende de crachten alsoo
 ghebouwt ghelick wy doen / sijne grootheden niet
 en sal connen begripen. Laet ons hem groote-
 lijck loben / dat hem beltebe / dat sommighe van
 ons hem moghen kennen. Ick heb groote be-
 gheerte om eenighe ghelijckenisse te mogen vin-
 den waer dooz men mocht verstaen yet van t'ge-
 ne ick nu verclaere / ende ick meyne datter geen
 bequamer en is / maer laet ons dese stellen. Ghy
 comt inde vertreck camer van eenen Coninck
 oft grooten Deere (men noemtse een cabinet) al
 waer zyn verschepde soorten van ghelafen / kop-
 pen / costelijcke vaten / ende andere verschepde
 dinghen / soo wel gheschickt / dat men se by naer al
 t'samen siet als men inne comt. Men heeft my
 eens ghelept in een bande cabinetten in het hoff
 bande Verroghinne van Alba / daer ick passeerde /
 en men beval my dooz de ghehoorzamheyt twee
 daghen daer stille te blijben / midts de groote be-
 gheerte van dese Princesse: sulcx dat ick daer bin-
 nen comende bleef heel verflaghen / ende ick dacht
 waer toe dat dese menichbuldigheyt vā alle din-
 gen soude mogen dienē: en ic sach dat onsen Deere
 soude mogen geloofst wordē van dese menichbul-
 digheyt te aensien: en nu verbljde ick my dattet
 al wel te passe comt. Soo dan al was ick daer ee-
 nigen tijt / daer waeren soo veel dingen te sien / dat
 ick terstont al vergheten hadde: sulckx dat in my
 geen gedenckenisse en bleef van eenighe stucken /
 al oft ickse noyt en hadde ghesien / noch ick
 en soude niet konnen segghen wat fatsoen datse
 hadden: allernelijck bljft in my eenige gedenk-
 kenisse dat ickse al te samen ghesien hebbe: Van
 ghelycken oock hier / zijnde de ziele gheheel een
 ghetworden met Godt / ende ghetomen zijnde inde
 wooninghe oft cabinet van den vierighen Hemel

wie wy moeten hebben in het binnenste onser
 siele/ want het is clær midts dat Godt inde siele
 is/ dat hy moet hebben ende besitten eenige woo-
 ninghe) ende hoe wel dat Godt als de siele aldus
 op ghetoghen is / niet en begheert dat zy altydt
 zyn secreten sal sien / want zy soo versaedt is in
 het ghenieten / dat sulcke grooten goet haer ghe-
 noegh is / ende somtijden beliest hem dat zy sal
 niet verrocken zyn van dese versaedheyt / ende
 dat zy seer haestelijck sal sien t'ghene datter in
 die cabinet is: ende alsoo wederkeerende tot haer
 selft hout sy in haer de verthooninge vande din-
 gen die zy gesien heeft/maer zy en kander niet van
 seggen/ende haere natuerelijcke cracht en strecke
 haer niet boozder/dan tot t'gene dat Godt beliest
 heeft dat zy gheestelijck sien soude. Alsoo dan be-
 lijde ick dat het is ghesten te hebben/ maer dat het
 soude een verbeeldelijck visioen zyn / dat en wil
 ick niet segghen: want daer van en sprake ick nu
 niet / maer van een verstandelijck visioen: want
 alsoo ick ghesten gheleerchepdt en hebbe / soo en
 kan mijne plompigheyt niet segghen: ende aen-
 gaende t'ghene ick tot noch toe gheseydt hebbe
 van dit ghebedt/ ick bekenne heel opentlijck isser
 ier wel gheseydt / dat en ben ick niet diet gheseydt
 hebbe. Ende van mynent weggen ick houde dat/
 ist dat de siele de welcke Godt dese opghetogent-
 heden verleent/niet somtijts en verstaet eenighe
 van dese secreten/dat het gheene opghetogenthe-
 den en zyn / maer alleenelijck eenighe natuere-
 lijcke cranckheden die oer comen moghen den
 personen weck van complexie / ghelijck wy
 vromen personen / als onsen gheest met eenighe
 cracht onse nature te boven gaet/ ende alsoo blij-
 ven wy heel verslonden als in slawte/gelijck ick
 gheseydt hebbe in het ghebedt van cruise soo ick
 meyne.

meyne. **D**uradanighe en hebben niet te sien met
 de opgetogentheyt/ mits dat inden genen daer de
 opghetoghenthe ydt is / ick geloobe dat **G**ode de
 ghehele ziele tot hem treckt / als een saecke die
 hem eyghentlijck toecome / ende dat hy haer als
 zijne bzuypde verthoort eenigh cleyn deel van het
 rijck d'welck zy vercreghen heeft: want al datter
 in dien grooten **G**ode is (hoe cleyn dat het is) is
 seer groot. **O**ock en begeert hy niet dat yemande
 hem belette/ noch de crachten/ noch de sinne/ maer
 op den staenden voertbebeelt hy dat alle de poozte
 vande wooninghen sullen gefloten worden / lae-
 rende alleenelijck open de poozte van zijne woo-
 ninghe daer hy is / op dat wy daer souden inne
 gaen. **G**hebenedijt zy sulcke groote bermhertig-
 heyt: ende te recht sullen zy vermaledijt zyn/ die
 daer gheen proffijt van ontfanghen en willen/
 ende die sulcken **D**eere verliesen sullen. **O** mijn
Susters / al wat wy verlaten en is niet / oock al
 wat wy doen / oft souden mogen doen/ booz sul-
 ken grooten **G**od: die hem selven alsoo gemeyn
 maect met een eert-woninken. **E**nde ist dat wy
 hope hebben binnen dit leven sulcken goedt te
 moghen ghenieten / wat doen wy / waerom ver-
 toeben wy / wat soude ons moghen beleteen
 ick segghe allrenelijck booz eenen cleynen oogen-
 blick als wy desen **D**eere soecken/ gelijck de **B**zuyp-
 dede lanckt de straten ende wijcken. **O** wat groo-
 te ghecksmeer ist al water inde werelde is /
 als ons niet en diendt om hier in te boozderen/
 al waert oock dat dese vzeughden / ghenuch-
 ten ende rijckdommen sulcke als men soude mo-
 ghen verdencken eeuwelijck duerden. **T**en is al
 niet dan ydelheyt verghelen by dese **D**emel-
 sche schatten die men ghenieten moet sonder eyn-
 de: ende dese selve en zyn oock niet verghelen
 by

by den ſchat / als men booz ons eyghen heeft den
 Dierre van alle ſchatten des Hemels ende der
 aerden. O verblindtheydt der menſchen / hoe
 lanck / hoe lanck en ſal deſe aerde niet wegh
 ghenomen worden van uwe ooghen / Want
 al iſt dat wy onder ons meyuen / dat de ſelue
 aerde ſoo crachtigh noch ſoo groot niet en iſt /
 dat zy ons heel blinde ſorde maecten / ick
 ſiender nochtans cleyn ſteenkens ende moſe-
 lingen in / de welcke iſt dat wy laeten waſſen /
 ons groote ſchade ſullen konnen doen : Van /
 mijn Suſters / laet ons om de liefde Godts ons
 proffijt hier mede doen / om onſe miſerte te kennē /
 dat het ons beter gheſicht by brenghē / ghelick
 het ſijck dede den blinden / dien onſen Bru-
 degom gheueſen heeft. Zoo dat wy merckende
 hor onbolmaect dat wy zyn / hem deſ te meer
 ende vierigher mogē en bidden / op dat hy bate
 crecke upt onſe miſerien / om in alles zyne God-
 delijcke Majesteit te behagen. Ick ben ſeer by-
 ten ſchzede ghelooopen ſonder dat te mercken: ver-
 gheefet wy / mijn Suſters / ende ghelooft dat ick
 comende tot de groocheden Godts te weten om
 daer van te ſpreken) niet booz by en kan gaen
 ſonder wy ſeer te bedorben / ende groote mede-
 lijden te hebben / ſiende hoe veel dat wy verliſen
 dooz onſe ſchult. Want al iſt dat dit dinghen zyn
 die van Godt gegunt wordē aen diet hem helieft:
 nochtans waert dat wy hem beminden ghelijck
 by ons bemint / hy ſoudē een een yegelijc geben.
 Wy en begeert anders niet / dan te vinden eenighe
 die hyt mochte geben ende eben wel zynen ryck-
 dom en vermindert niet. Wederkeerende dan tot
 t'gene ick geſeyt hebbe / den Bruydegom beveelt /
 dat de poozen der wooningen geſloten worden / eſt
 poek de poozen des Caſteels ende daer ontrent /
 want

want willende dese ziele optrecken / soo ontgaet
 haer den adem : soo dat al duren de andere sinne-
 kens somtijts wat langher / nochtans geensing
 en can spzeken : hoe wel datse op andere tijden
 haer al terstondt begheben / de handen ende de
 voeten worden coudt / soo dattet schijnde datter
 geen siele in en is / ende somtijts en weetmen niet
 ofter eenighen adem is. Dit duert lutiel tijds
 (ick seg in eenen staet) midts dat dese groote op-
 ghetoghentheyde een weynigh affgaende / het schijnt
 dat het lichaem een weynigh tot zynselven comt /
 ende herneemt een weynigh zynen adem om we-
 derom te sterben ende meerder leven te geven aen
 de ziele : dan met al dit en duert dese groote op-
 ghetoghentheyde niet langh. Van het gheschiedt /
 al ist datse affgaet dat den wil soo verstanden
 blijft ende het verstandt soo verbzemt (het welck
 oock duert eenen dach oft eenighe dagen) dattet
 schijnt onbequaem te wesen / om bekommert ende
 aendachtigh te wesen tot eenighe saecken die niet
 en dier en om den wil te vertwecken toe liefde / en
 blijft van haerent wegghen daer toe blytigh ende
 aendachtigh genoggh / ende ter contrarien traech
 ende slaperigh tot t'ghene dat haer soude moghen
 doen rusten oft verballen op eenighe creature. ¶
 Wat een schaemte isser in de siele / als sy wederom
 ternemael tot haer selven comt ? ¶ Wat ober
 groote begeerten heese sy om haer gheheel te mo-
 ghen begeben en becommeren ter liefden Godts
 tot eenighe dinghen daer hy haer sal willen toe
 ghibzucken ? Want is dat vande boozsejde ma-
 nieren des ghebedts / sulcke werckingen inde
 ziele blijven / hordanighe moeten daer comen van
 soo groote gracie als dese ? Sy souden wel willen
 dupsent levens hebben / om die alle aen Godt te
 bepeden, en dat alle de dinghen die opder aerden
 zyn

zyn/beranderden in tonghen / om hem te loben
 van hunnent wegen : de begeerten om penitentie
 te doen zyn groot / ende die doerse sonder arbeit
 oft moeyte/want wils het gewelt vande liefde/en
 gebaelt zy niet seer r'gene zy doet:ende zy mercke
 claerlyck / dat de Martelaers in alle hunne toz-
 menten die zy geleden hebben/geene grooren ar-
 beit en deden/want met de hulpe ons Heerē Jesu
 Christi ist al licht / sulcx dat dese zielen hun groo-
 telijck beclaghē over Godt/ als hun niet aen en
 comt ee liden. Als hy hun dese gratie secretelijck
 doet/achten zyse seer groot: want alst vooz eenige
 menschen gheschiet/ is de beschaemthejdt in hun
 soo groot / datse eensdeels de ziele beneemt r'ge-
 ne dat zy was genietende:boden noch het achter-
 dencken d'welck zy heeft van r'gene de menschen
 seggen sullen diet gesien hebben/midts dat zy de
 boosheyt des werelts kent/ en weet dat zy dit by
 avonturen niet en sullen houden vooz sulcx alst
 is / maer ter contrarien daer zy den Heere van
 behoorden te loben / sullen by avonturen oor-
 saeck upt nemen van lichtbeerdighe oordeelen te
 doen. Dese pijnē dunckt my eenighsinē te spruy-
 ten upt ghebreck van ootmoedighē / hoe wel
 dat het in haere macht niet en is dat te beteren:
 want ist dat sulcke persoon begheert veracht te
 worden/mar wilt zy haer hier mede quellen? Si-
 lijck een sekere persoon wiesende in dese quellin-
 ghe heeft ghehoort van onsen Heere: en quelt u
 niet/ seyde hy want oft sy sullen my loben / oft
 zy sullen over u murmureren/ ende in elcke van
 dese suldy winnen. Ick hebbe verstaen dat dese
 persoon naederhandt seer wel ghemoet ende ghe-
 troost wierdt dooz dese woorden: de welcke ick
 hebbe hier willen stellen / op datmen sich daer
 mede mochte behelpen / soo verre yemandt in

sulcke quellinghe quame te ryfen. Dit schijnt dat
 onsen Heere begheert dat elck een sal weren dat
 dese siele nu hem toe behoort / ende dat niemant
 haer en behoort te naet te comē noch aen lichaem
 noch aen eere / noch aen goeden : In Godts
 naem moettet zyn / want in alles salder uyt
 spzupten de eere zjnder Majesteit. Van hy en
 wilt niet dat de siele dit were / want ten zy dat zy
 niet te seer groote ende quade stoutighepde haer
 selven betrecke van haeren Bzupdegom/hy false
 beschermen teghen al de werelt ende al de helle.
 Ick en weet niet oft ick yet wel uytghelept heb-
 be arngaende de opgetogentheit/want alles wel
 te doen verstaen is onmogheijck / ghelijck ick
 gheseydt hebbe : ende ick meyne dat het niet en
 schaet dat ickt gesept hebbe / op datmen de waer-
 achtighe opghetogentheit der mach kennen/want
 daer wel valsche ende gebeyns der opghetogenthe-
 den sijn (ick en segge niet gebeynsde/om dat den
 persoon diese crijght ons wilt bedziēghen / maer
 om dat hy selve bedzogh:n wordt) ende alsoo de
 teekenen ende werckinghen niet over een en co-
 men niet soo groote gracie soo licht de deught acht-
 terdeel : midts datmen daer naer niet ghelooven
 en wilt den ghenen dien Godt waerachtelijck de-
 gracie doet. Hy zy geloofst ende gebenedijt inder
 eeuwigheyt. Amen.

HET V. CAPPITTEL.

Daer sy de selve saecke vervolght, ende stelt een maniere van opghetogenthey, door de welcke Godt de ziele opheft met eenen vleugh des geefts, ende op een ander maniere als de voorseyde: Sy brenght eenige redenen by waerom datmen grooten moet van doen heeft, zy verclaert oock yet aengaende dese gratie die Godt doet op sulcke soete maniere. Het is seer proffijtelijck.

Daer is een ander maniere van opghetogenthey, die ick noeme vleugh des gheests/ ende al hoe wel dat het metter daedt eenen is / nochtans inwendigh ghevoeltment seer verscheptelijck: mer es datmen somtijts op eenen oogenblick gheboekt een beroerte der ziele soo rasch / dat het schijnt dat den gheest ghetrocken is met sulcke snelligheyt / datse in't beginsel groote vreesse by brenght / welck de reden is om de welcke ick u seyde dat de ghene dien Godt sulcke gratie doet / moeten eenen grooten stercken moet hebben / jae een sterck ghevoele / betrouwen ende ghelatenheyt in Godt / op dat hy vande ziele doen mach al wat hem behaeren sal. En dunckt u niet dat het eenen grooten oproet maect als een menselij zinde volcomelijck by zijn sinnen / merckt dat zijn ziele mozt opgenomen / jae het lichaem oock met eenen ghelijck wy van sommige lesen / sonder te weten waer zy henen treckt / noch wie dat het is dese optrekte / noch hoe? besonder ghemerckt datter in't beginsel van dese subite beroerte

gheen sekerheyt en is dat het Godt is. Maer isser
 eenighen raet om te moghen beletten? Geensins/
 dan het is veel arger. Ick weet dat van een seker
 persoon/de welcke schijnt dat het Godt inde zie-
 le heeft willen te kennen gheben / naerdemael
 dat zy soodickwils ende met soo groote oprechte
 hertelichheyt haer selven overghegheven hadde
 in zijne handen / offerende haer selven met soo
 volcomen wil/dat zy sal weten/dat zy nu gheen
 deel meer en heeft aen haer selven / ende dat zy
 noch merckelijck opghetoghen wozt met veel ge-
 weldigher beroerte. Gese die ick segghe hadde
 vastelijck boozghenomen/van harent wegen niet
 met alle daet toe te doen/niet meer dan een strop-
 ken doet alst van den Amber opgheheben wozt/
 ist dat ghyt opt ghesten hebt: ende haer selven te
 laten onder de handen vanden ghenen die soo
 machrijgh is/want zy seit dat het beter is vanden
 noodt denight te maecken. Ende aenghestien
 dat ick van stroo hebbe ghesproken / het is seker
 dat gelijck eenen grooten reuse een stropken kan
 opheffen / alsoo kan oock desen ende machrijghen
 reuse den ghest optrecken. Het en ghelijckt niet/
 dan aen dien back met u ater / daer up van ghe-
 sproken hebben inde vierde wooninghe / soo ick
 meyne want het en ghedenckt my niet wel / den
 welcken verbult wozt met sulcke soerijghent ende
 stilligheyt/ick segghe sonder eenighe beroerte oft
 ghewelt. Dien grooten Godt die den loop der
 wateren teghen houdt / ende niet toe en laet dat
 de zee buyten hare palen sal commen / die opent
 hier de aderen waer dooz het water comt/ en met
 groot ghewelt soo verheft hem het water soo
 crachtelijck / dat het dat cleyn schipken onser zie-
 len om hooghe heft. Ende gelijckt niet en is inde
 macht van het schip/noch van den stierman/noch
 van

van alle de ghene die het schip regeren / te maec-
 ken dat de ghetweldighe wateren het selve schip
 sullen laten varen daert hun belieft: alsoo segge
 ick dat het veel min is in de macht van het in-
 wendighe der ziele haer te wederhouden daer zy
 soude willen / noch te maecken dat haere sinnen
 ende crachten anders souden doen als haer lieden
 bevolen is / want van het inwendighe envoert hiet
 gheen werck ghemaecte. Het is seker / mijn Su-
 sters / dat ick dit alle nelyck schryven de heel ver-
 saghen ben van de maniere op de welke desen
 groeten Coninck hem hier vertoont: hoe salt dan
 wesen met de gene diet overcomen sal. Dooz my
 ick gheloobe waert dat zijne M^t. haer selven al-
 soo bloot gabe aenden genen die inde werelt naer
 de verdoemenisse loopen / ghelyck hy aen dese zie-
 len doet / al waert niet uyt liefde / ten minsten uyt
 vzeese souden zy hem laten te vertoornen. Hoe
 seer sullen die gehouden wesen met al haer cracht
 hun te wachten desen Heere te verontweerdigen /
 die dooz sulcken hooghden wech gemaerschout sijn
 geweest. Ick bid' u ter liefde van hem / Susters /
 dien Godt sulcke graven doen sal / dat ghy u sel-
 ven niet en vergheet / ende dat ghy niet onacht-
 saem en zijt / anders niet doende als ontfangen:
 denckt dat die veel ontfanght / oock veel betalen
 moet. Daerom isser van doen eenen groeten
 moet / want het is een sake die den mensch seer
 bezeeft maecht / ende ten zy dat Godt hem den
 moet ende couragie ghebe / hy sal altyt in groote
 quellinge wesen / ende sonder t'wifel wordt hem
 gheenen moet ghegheben / hy sal beswijcken / aen-
 merckende t'gene zijne Majestept hem doet / ende
 keerende sijn ooghen op sijn selven / siende den
 cleynen dienst die hy doet / vergheleken by t'gene
 hy schuldigh is / ende noch het luttel dat hy doet

soo vol ghebzeken / onacht: saemheden / en cranch-
 heden. Soo dat hy om niet te ghedencken de on-
 volmaecktheydt met de welcke hy eenighe wer-
 ken daer / heeft liever die te vergheten / ende
 inde memozie te nemen zijne sonden in't gene-
 rael / ende hem selven te worpen in Gods barm-
 hertigheyt / hem biddende / aenghestien dat hy niet
 en heeft waer mede te betalen de selve berinher-
 tigheid ende medelijden / die hy altyt heeft ghe-
 ghebzuyckt over de arme sondaers dat soude wil-
 len vol doen : ende by abontueren sal Godt dese
 ziele anwoorden / ghelijck hy eens dede aen een
 seker persoon / de welcke booz het crucifix was
 in grooter benautheyt / bedenckende dit punte / dat
 zy noyt yet en hadde gehad om Godt te schenckē /
 oft om ter liefden van hem te verlatē. Den selve
 gecrupstē Heere haer vertroostende heeft geseyt /
 dat hy haer gaff alle de pijnen ende smerten die
 hy verdragen hadde in zyn passie ende dat zy die
 soude houden als haer eyghen / om die te offeren
 aen zynē Vader. Dese ziele bleef soo wel getroost /
 en soo rijck / ghelijck ick van haer selve verstaen
 hebbe / dat zy dit niet en costte vergheten : maer
 elcker reysen als zy haer merckte soo miserabel
 te wesen / des gedenckende / wiert zy wel ghemoet
 ende getroost. Ick soude hier noch eenige dierge-
 lijcke saecken moghen verhalen / want alsoo ick
 met soo vele heylighe personen hebbe verkeret
 die hun offenden int ghebedt / soo weet ick er veel
 of : dan op dat gy niet peysen en sout dat ick sel-
 ve be- / soo sal ick ophoude. Dese boozseyde dunce
 wy seer proffijelijck te wesen / om daer uyt te ver-
 staen / hoe seer dat het onsen Heere behaeght / dat
 wy ons selven kennen / ende dat wy altyt arbey-
 den te bedencken ende herdencken onse armoede
 ende miserie / ende dat wy niet en hebben / oft wy
 hebben

hebben ontfanghen. Inder boeghen / mijn Su-
 ffer / dat om dese faecke ende meer andere die
 ober comen aen een ziele / de welcke onse Heere nu
 houdt in desen staet / seer van noode is grooten
 stercken moer ende couragie te hebben ende meer
 soo my dunckt / booz dit leste / als booz eenige an-
 dere sake / isser oormoedigheyt: den Heere wilt het
 ons gunnen om t'gene dat hy is. Wederkeerende
 dan tot dese subite optreckinge des geests / zy ge-
 schiet alsoo / dat het waerachtelick schijnt / dat
 den gheest uut het lichaem schept: ende aen d'an-
 der zijde blijkt claerlyc dat den persoon niet doot
 en is: maer immers en kan zy niet seggen / oft zy
 duerende eenighe ooghenblicken in het lichaem
 is / oft niet. Waer dunckt dat zy gelijckelijck met
 siel ende lichaem is gheweest in een ander lande
 seer verscheyden van dit daer wy in leven: al-
 waer men haer verhoont heeft een ander licht/
 soo verschillende van dit licht / dat al wilde zy
 al haer leven besteden om dat te beschrijven
 met meer andere dinghen / haer onmoghelijck
 waer dat te weghen te brengen. Ende het ghe-
 beurt datmen haer op eenen ooghenblick soo veel
 dingen t'samen leert / dat al waert dat zy veel jaer-
 en arbeiden met haer verbeeldinghe ende ghe-
 dachten die te schrijven / zy en soude niet een van
 dupsent kunnen doen. Dit en is niet alleen een
 verstandelijck visioen: maer oock verbeeldelijck/
 het welck veel beter ghesien wort met de ooghen
 der ziele / dan wy hier sien met de lichamelijcke
 ooghen: ende sonder eenige woorden wort haer
 gegeven kennisse van sommige saecken / ende ick
 seg / iter zy eenighe Beplighen / zy kentse / al oft zy
 langh en veel met hun gehandelt hadde. Op an-
 dere tyden behalven de saecken die zy siet met de
 oogen der siele / worden haer dooz een verstande-

lijck visioen berthoont andere dinghen / sonder-
 ligh de menichte der Enghelen / met hunnen
 Deere : ende sonder pedt te sien met lichamelijcke
 oogen / dooz een wonderlijcke kennisse die ick niet
 en kan uyt spreken / worde haer berthoont r' gene
 ick segge / met noch meer andere dinghen die niet
 van noode en zijn te segghen. Jemandt diet be-
 proeft sal hebben / ende daer toe bequamer sal we-
 sen als ick / die false by aventuren beert doen ver-
 staen / hoe wel nochtans dat het my dunckt seer
 swaer te wesen. Oft dit al gheschiet ter wijlen de
 siele in 't lichaem is / oft niet / en soude ick niet
 kunnen segghen : ten minsten en soude ick niet
 derten sweren dat de siele int lichaem soude zijn /
 noch oock dat het lichaem soude zijn sonder de
 siele. *Nay* is dickwils ingeballen / oft het niet en
 gheschiet gelijk met de sonne / de welcke staende
 inden Hemel hebben haere stralen sulcke cracht /
 dat sy subtyelijck hier beneden komen sonder dat
 de sonne van daer wijckt : oft oock de siele ende
 den gheest de welcke een zijn / ghelijck de sonne
 ende haere stralen / blijvende in haere plaetse /
 dooz de crachte bande hitte / die sy crijghet bande
 waerachtighe sonne der rechtveerdigheyd / naer
 eenigh opperdeel uyt haer selven can trecken.
 Somma ick en weet niet wat ick segghe : dan de
 waerheyd is / dat soo swelijck het loot uyt de
 busse vliocht als men vier daer aen steeckt / soo
 worde daer inwendelijck ghegeven eenen bleugh
 (want ick en wetet anders gheenen naem te ghe-
 ven) het welck al en maeket geen gherucht / noch
 tans maeket een beroerte soo claer ende seker /
 dat men gheensins segghen en kan dattet maer
 fantasie soude zijn : ende alsoo den gheest wesen-
 de seer buyten zijn selven / soo veel als ick kan ver-
 staen / worden hem groote dinghen gheschoont /
 ende

ende als hy weder zijn selven ghevoelt/ soo en ist niet sonder groot proffijt / want hy is luttel acht alle aertsche dinghen vergheliken by de gene die hy ghesien heeft/ datse hem anders niet en schijnen te zijn als eenen roock ende ydelheyde: ende voortaan leeft hy in dese werelt niet groot verdriet / ende hy en siet gheen van alle de dinghen die hem te voren eenighsins schenen goede te wesen / waer hy eenigh werck aff soude maecten. Het schijnt dat onsen Heere hem heeft willen iet verhoonen van het landt daer hy henen gaen moet: ghelijck die ghesonden waeren van het volck van Israël naer het landt van beloften mede machten eenighe merckteekenon: op dat hy verzoagen soude den arbeydt des weens / wetende waer hy gaen rusten sal. Ende al schijnt dat een saecke die soo haest voort by gaet / niet soo seer proffijtelijck en kan wesen / nochtans de proffijten die inde ziele blijven/ zijn soo groot/ dat niemant de weerde van die en kan weten dan diet beproeft heeft. Waer upt wel te merken is/ dat dit gheen saecke en is comende vanden duubel: want aengaende de eyghen verbeeldinghe ist onmoghelijck ja den duubel en kan gheen dinghen verhoonen die soo groote werckinghe a. he. laeten souden als sijn vzedestite en b. act der zielen: ende so verlinghe by seer hooghe dinghen. Het eerste is/ een kennisse vande gootijp Gods midts dat hoe wy daer mer dinghen van sien/ hoe wy daer meerder kennisse aff salten hebben. Het tweede is een kennisse zijns selfs niet een groote oode noedighheyt / aenmerckende dat een soo slechte ende verworpen creature / te vergelijcken by den Schipper ende by soo groote saecken/ hem heeft derven verzoagen of derven aensien. Het derde is / cleyn achten de aertsche dinghen/ be-

halven die haer mogen te passe comen ten dienste
 banden grooten Godt: Die zijn de juweelen die
 den Byspdegom beghint te schencken aen zijn
 Bysp: / die van sulcker weerde zijn / dat hyse niet
 en sal laten in quade betwaernisse: want dese aen-
 schouwinghen blijven alsoo inde memozie ghe-
 dzucht / dat ick niet en meyne dat het moghelijck
 waer die te vergheten / tot dat zy die eeuwelijck
 sal ghenieten: en waer dooz haere groote schult.
 Van wederkeerende tot den moet dier van noo-
 de is / duncket u een loo lichte saecke te zijn / dat
 waerachelijck de ziele schijnt te scheidt uyt den
 lichame / om dat zy sier dat zy haer sinnen ende
 verstandt quijt wort / en de niet en weet tot wat
 eynde? Het is van noode dat de ghene die al de
 rellie gheeft / den moet oock ghebe. Ghysult seg-
 ghen dat dese vreesse wel betaelt is / ick segghet
 oock. Ghelooft zy hy inder eeuwigheyt die soo
 veel gheben kan. Sijne Majesteit wil ons de
 gracie gheben dat wy moghen weerdigh wesen
 hem te dienen, Amen.

HET

HET VI. CAPPITTEL.

Daer zy verhaelt een werckinghe van het gebedt van het vvelck zy in het voorgaende Capittel heeft ghesproken, ende vvaer aen men kan vveten oftet vvaerachtigh is, ende gheen bedroch: Daer en boven spreeket zy van een ander gratie die Godt aen de ziele doet, op dat zy becommert soude vvesen met zijnen lof.

Dooz dese soo groote gratien blijft in de ziele sulcke begeerte om gheheelijck te ghenieten den ghenen diese haer ghedaen heeft/ dat zy leeft in groot torment / hoe wel dat het soet is: midts-gaders en bangtich verlanghen om te sterben / en alsoo bidt zy met gewoonelijcke teanen / dat Godt haer wil helpen uyt dit ballingschap. Al wat zy inde werelt siet / vermoet ende verdriet haer / ende als zy haer alleen vint soo crijght zy eenige beclichtighe / dan terstont verbalt zy wederom op haer pijn / ende sonder die en kan zy niet geduren. Somma dit pypelken en kan gheen geduerige ruste vinden: maer alsoo de ziele soo teer is van liefde / wat oorsake datter valt om dien brandt te vermeerderen / doet haer opstieghent / sulck dat de opgheroghentheden in dese wooninghe seer meniggheligh zijn / sonder dat men die kan ontcomen / al ist in't openbaer / alwaer terstont opspraken ende verbolgingen rijen: soo dat al wilde zy wel sonder eenighe vreesen zij / zy daerom haer niet en belaten dooz dien datter verscheyden personen zijn die haer de vreesen aen jaegen,

jaeghen / ende sonderlinghe de Bichtvaders. En hoe wel het schijnt dat zy inwendigh inde ziele groote versekerhepdt heeft / sonderlinghe als zy met Godt alleen is vertroocken: noch tans aen d'andere zijde is sy seer benout / vreesende oft den dubbel haer quame soo verre te bedziagen / dat zy soude vergrammen den genen die zy soo seer bemint / want aengaende de opspraken daer en vzaeght zy niet veel naer ten waer als den Bichtvader haer pzaemteude benout maecte / al oft zij koste beteren. Sy en doet niet dan een peghelijck bidden / dat zy Godt booz haer souden bidden / en zy bidt hem oock selve / dat hy haer wil leyden dooz eenen anderen wech / om datmen haer seyt dat zijt alsoo soude doen / ghemerckt dat desen soo periculcus is: aan alsoo zy dooz desen wech soo groot pzoessyt ende boozderinghe ghetregghen heeft / dat zy niet en kan laeten te peusen op den ghenen die haer leydt / ghelijck sy leest / hoozt ende weet dooz de geboden Gods / datse die moeten bewandelen die ten Hemelwaerts gaen / so en kan zy anders niet willen oft begheeren / dan haer selven te stellen inde handen Gods / hoe wel dat dit / te weten / dat zy anders niet en mach begheeren / haer groote pijn doet / om dat haer dunckt dat zy haeren Bichtvader niet onderdarrigh en is. Want haer dunckt dat haeren besten raedt om niet bedrogghen te wesen / is ghehoorzsaem ziju / ende Godt niet vertoornen: ende alsoo dunckt haer dat zy niet en soude boozdachtelijck ende willens werens een daghelijck-sche sonde doen, al soudemen haer vernielen / soo quelt zy haer grootelijck siende dat zy haer niet en kan wachten, van veel dinghen te doen sonder haeren wete. Godt gheeft sulcke sielen soo groote begheerte / van hem niet te misnoeghen

in eenighe saecke hoe cleyn dat zy su/ ende niet te
ballen in eenighe onbolmaecktheyt waert moge-
lyck/ dat zy daerom alleen/ al en waender anders
gheen meerder oorzaecke / haer inel soude willen
teenemael ontrecken van het geselschap der men-
schen / ende heeft grooten treck tot de ghene die
gelceft hebben ende noch leben inde wildernissen.
Aen d'ander zijde soude zy wel willen zijn in
midden vande werelt / om te besien oft zy soude
kunnen middelen dat eenighe siele Godt meer
mochte loben : ende ist een vrouw persoon / so
quelt zy haer om haere onbequaemigheyt/ midts
dat zy hier niet en kan toe doen / ende zy heeft
grooten treck tot de ghene die de bygigheyt heb-
ben om met luyder stemmen te roepē ende te ver-
condigen desen grooten Heere der heyrachten.
O arm Oepelken met soo veel ketenen gebonden/
dat men u niet en laet blieden daer ghy wel soude
willen/ hebt daer medelijden mede o Heere Godt.
Maectet alsoo dat het selve Oepelken in eenighe
dinghen mach comen tot zijnder begheeren tot
utwereten ende glozie. En siet niet zijn cleyn
berdiensken/ noch zijnen sichten aert. Ghy hebt
de macht/ o lieben Heere om de grooe zee te doct
vertrecken / ende oock de ribbet vande Jordane/
om de kinderen van Israël te laeten dooz passe-
ren: En hebt gheen medelijden / noch en spaert
haer niet/ want gheholpen zijnde met uwe crachte
kan zy veel arbejds berdraghen : zy isser oock
teenemael toe bereedt/ ende verlang't daer naer.
Streekt/ o Heere/ uwe machtighe armen uyt / op
dat dit leven niet versleten en worde in sulcke
slechte verwozpen saecken : laet uwe grootheidt
verthoont worden in alsulcke cleyn saecke van
een vrouw persoon / op dat de werelt verstaende
datter niet en is d'welck van u niet en comyt/
u mach

u mach in eenigher manieren loff toeschrijven:
 want dat is d'welck dese ziele soeckt/begheerende
 oock daer aen te hangen d'nsent levens (waert
 dat zyer soo veel hadde) op dat eenighe ziele ter
 oorzaecke van haer u meer mocht loben / ende zy
 sou dese houden vooz wel bestet : ende zy bekende
 waerachtelijck dat zy niet weerdigh en is om
 utwent wil te liden den minsten arbeyt dier sou-
 de mogen te liden vallen / ende noch veel min de
 doot. Ick en weet niet / mijn Susters / wart toe
 dat ick dit gheseyt hebbe / noch uyt wat oorzae-
 ke : ick en hebbe mijn selven niet verstaen. Maer
 laet ons verstaen / mijn Susters / dat dit zyn de
 wercktinghen dier blyben naer dese voorszeyde op-
 getogenheden sonder eenigh twyffel:want die en
 zyn gheen begeerten die haer vooz by gaen / maer
 blyben in eenen stant, ende ist datter enige gele-
 ghentheyt vooz valt om dese te doen metter daet
 blycken soo sietmen dat het geen ghebeynsheyt
 en was. En si want ick geseyt hebbe dat zy in eenen
 stant blyben, soo moet gy nochtans weten / dat de
 ziele somtijts haer alsoo bloode geboelt, ende soo
 cleyn van moet / oock inde alderminste saecken /
 dat het haer niet en dunckt dat zy den moet ee-
 nighsins sal kunnen vercrighen. Ick verstaet dat
 Godt haer alsdan laet in haer nature tot haer de
 meerder bare / wil is dat zy alsdan merckt / heeft zy
 te bozen eenigen moet oft sterckheyt ghehebt / dat
 het haer verleen is geweest van zyne Majesteit:
 soo dat zy met een groote clarigheyt ende ken-
 nisse blyft in haer selven verclepht / ende met een
 meerder kennisse van Godis hermhertigheyt en
 van zyne grootheid / die hy gy weerdigh te laten
 blycken in sulcke vercrופן saecke. Maer ghe-
 mynelijck gheueyret op de maniere die nu vooz-
 seyt is. Bent u ghetwaershout / mijn Susters /
 van

van een saecke die geschiet in dese groote begeer-
 ten van Godt den Heere te sien : want somtijdes
 verffen en soo sterckelijck / dattet niet aen te
 helpen en is / maer alleenelijck aff te keeren / te
 weten ist u mogelijk / want inde andere daer ick
 naerderhant aff spreken sal / en ist geensins mo-
 gelijk om doen / gelijck ghy wel mercken sult. Men-
 gaende dese eerste / het sal somtijdes moghen ghe-
 schieden / midts dat de rebelijcheyt noch in haer
 geheel is / om haer te voegen met den wille Gods /
 ende te segghen t'ghene S. Mercken seydc. Ende
 ist dat dese begeerten seer benauwen / soe machme
 die ghedachten daer aff drayen / midts dat al-
 soo dit s'ghint te wesen een begherte van perso-
 nen die seer toeghenomen hebben / soude den duy-
 bel die in ons mogen verweken / op dat hy ons
 soude doen dencken dat wy sulckx sijn : dan het
 is altijd goet met vzerse te mandelen. Dan in-
 nent wegghen / ick houde vastelijck dat hy in de
 siele niet en sal kunnen stellen de ruste / vrede
 ende stilte die sulcke pijn mede brenghet / maer hy
 sal sulcke beroerte verweken met eenighe passie /
 gelijcke gebeurt als men eenige swarighede heeft
 om de dingen deser werelt : maer die noch d'een
 noch d'ander beproeft en sal hebben / die en sale
 niet verstaen / ende meynende dat het een groote
 sake is / sal hy daer toe willen helpen soo seer als
 hy kan / ende dat sal hem seer schaden aen sijne
 gesontheyt / om dat dese pijn gheduerigh / oft ten
 minsten seer gemeyn is. Ghy moet oock gemaer-
 schouwt wesen / dat de werckelike natuere plach sul-
 ke pynen aen te brengen : insonderheyt alst ee-
 nighe personen sijn die reer sijn ende lichtelijck
 tweenen om eenighe cleyne saecke / ende duysent
 werf meer sal hy te verstaen gheuen dat zy wer-
 nen om Godts wil / hoe wel dat alsoo niet en is /
 jae

jaer dat het oock kan ghebeuren / alffer een groote
 oberbloedigheyt van tranen comt / ick seggh booz
 eenen tijt / dat zy elck woort d'welck zy hoozen / oft
 pepsen van Godt / dat niet en kunnen wederhou-
 den : soo dat het schijnt dat zy noydt en moeten
 ophouden van weenen / meer dooz eenighe hu-
 meuten die tot het hert ghecomen zijn / dan dooz
 de liefde die zy Godt toe draghen : ende alsoo zy
 hebben hoozen segghen dat de tranen goetd zijn /
 soo en wederstaen zy die niet / ende souden wel
 willen anders niet doen / jaer zy helpense / ende
 doen al wat zy mogen om die te doen verbolgen.
 G'ghene den dupbel hier in soecht is dat zy soo
 wreck sullen worden / dat zy achternaer noch hun
 en sullen kunnen oeffenen int gebedt / noch hun-
 nen reghel onderhouden. My dunckt dat ick u
 hooz seggen / wat ghy sult moeten doen / gemerckt
 dat ick in alle dinghen perijckel sie / en dat oock
 in sulke goede saecke / als de tranen zijn / bedzoch
 can toesen / dat ick selve moet bedzogen zijn. By
 avonturen ist soo : dan ghelooft my / dat ickt niet
 en segghe sonder t' selve eerst ghemerckt te hebben
 aen eenighe personen / ende niet aen mijn selven /
 midts dat ick gheensins treer tot weenen en ben-
 ben / maer ter contrarion soo hert van herten
 dat het my somtijts quelt / hoe wel dat als het
 vier daer in seer groot is / hoe dat het hert mach
 meien / soo druppender eenige traenkens zypt / ghe-
 lijck een distilleer-cloche. Ghy sult seer wel on-
 derkennen als de tranen daer afcomen / want het
 zijn meer middel van versterkinghe / van vrede
 ende stilte / als van oproer ende ongerustigheyt /
 ende ist dat zy somtijts eenigh quaet by brengen
 dat is seer selven. Het beste daer af is van dit
 bedzoch (alffer eenigh schuyt) is / dat de schade
 alleen gheschiet aen het lichaem ende niet aen de
 ziele /

ziele/ist datter oodtmoedigheyt is / ende alffet
 oock gheen oodtmoedigheyt en is / soo en ist niet
 quaet dese dubbingshe ende achterdencken te heb-
 ben. En laet ons niet dencken dat wy al gedaen
 hebben als wy veel weenen: maer laet ons op-
 rechtelijck de hant slaen aende wercken ende aen
 de deughden / de welcke zyn Daer ons het meeste
 verlanck aen leght: Ende aengaende de tranen/
 laet die comen alst Godt sal belieben die toe te
 seynen / sonder dat wy ons onderwenden door
 onse neerstigheyt die te doen comen.

Dese traenen die Godt toe seynde /stallen dese
 boze aerde bochtigh maecten / ende als wy daer
 alderminst op acht nemen sullen / soo sullen zy
 ons grootelijck helpen / om vruchten voort te
 brengen /mits dattet een water is vallende uut
 den Hemel: maer de tranen die wy met ghewelt
 uut persen / en sijn daer by niet te ghelijcken:
 want dickwils sullen wy ons selven uut merge-
 len/ende blijven heel moede ende mat / ende sul-
 len nauwelijck een cleyn hoopken waters bin-
 den/verre van d'ec dat wy tenen put der leben-
 der wateren soude n binden.

Daerom / mij 3 Susters / ick achte het beste te
 wesen / dat wy ons stellen in de teghenwoordig-
 heyt ons Heeren / ende dat wy overdencken zyne
 barmhertigheyt ende groocheyt/ende onse cleyn-
 nigheyt:ende dat wy wachten tot dat hy ons ge-
 be regene hem beliest/wilt hy het water / oft wilt
 hy oock de doztigheyt: hy meet beter dan wy
 wat ons diendt /ende hier mede sullen wy in tu-
 ste wesen/ende de 3 dubbel en sal soo veel middels
 niet hebben om ons te bedzieghen. Onder dese
 pynelijcke ende soete dingen te samen gheeft ons
 Heere somtijdt aen de ziele boven maten groote
 vruyghden / ende een soo vromde maniere van

bidden / dat zy selve niet en kan verstaen wat
 het is. Ende oft by avontueren Gode u dese
 gracie verleende / op dat ghy sout weren dat het
 een saecke is van hem comende / ende dat ghy
 hem grootelijck daer van sout dancken / soo sal
 ick hier stellen. Het is, naer mijn duncken/een
 groote vereeninghe der crachten sonder dat Gode
 haer inde vryghede laet om dese vzeught te ge-
 nieten/ en desgelijck gebeurt oock met de sinne/
 sonder dat zy verstaen t'gene daer zy aff genieten/
 noch hoe dat zijt genieten/ende dit schijnt een on-
 bekende sprake te wesen: maer inder waarheyt het
 gebent alsoo/en het is de ziel: sulcke obergroote
 vzeught / dat zy wel soude willen die niet alleen
 ghenieten / maer yghelijcken voort te segghen/
 op dat zy allegader haer mochten helpen Gode te
 loben/want hier toe besteeft zy alle haer beroeren.
 ¶ Wat seesten ende teekenen soude zy choonen
 mochte zy/op dat yghelijck haer vzeught mocht
 weten: haer dunckt dat zy haer selven weder
 ghebonden heeft / ende dat zy wel soude wil-
 len met den Vader banden verlozen sone y-
 ghelijcken nooden/ om haer ziele in sulcken staet
 te sien: want zy en twijfelt niet oft zy is als dan
 opden sekeren wegh: ende ick laet my voorztaen
 dat zy ghelijck heeft / midts dat het niet moghe-
 lijck en is dat den duubel soude sulcke groote
 inwendighe vzeught te ghenieten gheben in't
 binnenste der ziele / ende dat met soo grooten
 vrede / dat allen haer behaeghen is Godt te lo-
 ben. ¶ 't is quaedt ghenoech dat zy wesende in
 sulck een ghewelt van vzeught/kan stoffgen ende
 haer binnen houden: ende dit en is gheen clepne
 pijn. S. Franciscus moeste yet desgelijck ghe-
 boelen/doen hy gaende over velde ontmoetten de
 moordenaers die tot hem roepende met lipder
 stemmen

stemmen / ende als hy hun seyde dat hy was een
 Derault des grooten Coninc: ende andere Dep-
 lighen oock de welke naer de wildernissen ghin-
 ghen / om te moghen roepen ende singhen: t'gene
 dat den selven S. Franciscus sanck / te weten /
 lof-sangen van hunnen Godt. Ick hebbe eenen
 gekent / genoemt Broeder Peeter van Alcantara
 (die ick meyne heyligh te wesen naerbolghende
 het leven d'welck hy ghelept heeft) die oock des-
 gelijck dede: en de gene die hem somwijlen hoor-
 den / hielen hem booz sot. O mijn Sisters / wat
 een goede sortigheyt / oft het Godt beliefden ons
 allen die te verleenen: ende hoe veel gracie heeft
 u Godt ghedaen / dat hy u ghebracht heeft ter
 plaetsen / alwaer / oft u Godt dese gracie verleende /
 ende dat gy die liet blijcken / het soude meer wesen
 om u daer in te helpen / dan om daer op te sprekē /
 ghelijck soude geschiet hebben hadt ghy indetwe-
 relt ghebleven / daer dusdanighe roepinghen
 soo luttel in ghebruyck zijn / dattet geen wonder
 en is / al wordense gade gheslaghen. O ongheluc-
 kighen tijt / ende ellendigh leven / daer wy nu in
 zijn: en geluckigh den genen gebeurt is soo groot
 een goet dat zy daer uyt zijn? Dit is my somtijt
 eene sonderlinge vzeught als dese Sisters by een
 wesende ick in haer sie een soo groote inwendige
 blijchchap: en dat de gene diet meeste kan den Oe-
 re de meeste loffsangen opoffert siende haer in het
 Clooster te wesen: mits dat men claerlijck merckt
 dat dese blijchappen voortcomen uyt het binnen-
 ste der siele. Ick wilde wel / mijn Sisters / dat ghy
 dit dicwils dedet: want al sser erne is die beghint /
 soo verweckt zy de andere. Waer in kondt ghy
 uwe tonge beter ghebruycken als ghy by een zyt /
 dan in Godt te loben / midts dat wy daer soo veel
 oorsaecken toe hebben? Ick bidde zijne Majesteit
 dat

dat hy u dierwils dese maniere van bidden wil gheben / ghemerck t dat zy soo seker ende soo profyteljk is : want wy en kunnen die van ons selben niet vercrigen / midts dattet een boven natuerlycke saecke is : ende het ghebeurt somtijds daese eenen heelen dagh langh duerdt / ende de ziele bint haer seluen gestelt geljck enen mensch die seer veel ghedzoncken heeft / nochtans soo veel niet dat hy buyten zijn sinnen soude zijn : of ghelijck eenen melancholjcken mensch / die noch al zijn sinnen niet verlozen en heeft : nochtans niet en kan quijt worden t'gene dat hem in zijne verbeeldinghe is ghecomen / ende daer hem niemant en kan aff trecken. Dese ghelijckenissen zijn wel plomp om sulcke costeljcke saecke te verclaren : dan mijnen gheest en kander gheen andere binden / want het gaet alsoo te werck dat dese blijsschappen ende vzeughden doen de ziele haers selfs ende alle andere dinghen soo vergezen / dat zy niet en let / oft niet en merckt / haer niet en kan spreken van eenighe dinghen / dan van de ghene die haere vzeughden aengaen / welck zijn dancksegghinghen Gods. Laet ons dese ziele helpen / mijn Dochters / wart toe willen wy booztaen noch sinnen hebben / Wat dinck mach ons meer vzeught aen doen / ende alle creaturen moeten ons hier in helpen in alle eeuwigheden der eeuwigheden. Amen.

HET. VII. CAPPITTEL.

Alwaer ghesproken vwort van een soorte van verdriet, d'vvelck sulcke zielen dien Godt de voorseyde gratien doet ghevoelen om hunne sonden wil. Ende zy seydt dat het een groote dwalinghe is, hoe gheestelijck datmen zy,, sijn selven niet te oeffenen om altijd te hebben de tegenvoordigheyt van de menscheydt ons Heeren ende Salighmakers Iesu Christi, ende van zijn alderheylighste leven ende lijden, en van zijne glorieuse moeder, ende der Heylighen. Het is seer proffijtelijck.

VL. sal duncken / mijn Susters (ende sonderlinghe de ghen e die alnoch soo verre niet en sijn ghecomen / dat zy de boozseyde gratien souden ontfanghen / dese sullen moghen peysen: want de ghene diese hebben ghenoten ende van Godt ontfanghen die sullen wel begrypen t'gene ick sal segghen) dat alsulcke zielen aende welcke Godt sijn selven soo merckelijck mededeelt / nu alreede soo bersekeret souden wesen van hem reuvelijck te moghen ghenieten / dat zy niet met allen meer te vzesen en hebben / noch en behoeven hunne sonden te beschrepen: het welck een groote dwalinge soude wesen / midts hoe try meer van Godt ontfanghen / hoe de droefheyt ober de sonden meer wast. Ende van mijnent weghen ick houde / datmen dese pijn niet quijt en wordt / tot datmen gheraect zy ter plaetsen daer gheen dinc ons en kan pijn oft berdziet aen doen. Wel

is waer dat dese pijn d'een reyse meer benauwt
 als d'ander/hae dat zy selve compt op verscheyde
 manieren / midts dat dese ziele niet en denckt
 op de pijnen die zy booz de selve sonden verdient:
 maer dat zy soo ondancbaer is geweest aen den
 genen daer zy soo seer aen verbonden was / en
 die soo wel verdient heeft van ons ghedient te
 worden / om dat sy dooz de grootheid die haer
 mede ghedeelt worden / beter begrijpt de groot-
 heyd Gods : zy is verschroomt dooz dien dat
 zy alsoo stoude is gheweest : zy weent om het
 cleyn opsicht dat zy tot hem ghedraghen heeft/
 het dunckt haer sulcke vrezende ende uyt sinnighe
 saecke te wesen / dat zy gheen eynde en binde van
 haer droefheyt en spijt / als zy ghedachtigh mozt
 dat zy soo groote Majesteit heeft ghelaeten
 om sulcke slechte verwoyden dinghen. Zy denckt
 hier veel meer op / dan zy doet op de gracen die
 zy ontfanght / de welcke wesende soo groot als de
 ghene die wy nu verhaelt hebben / ende dier noch
 zijn te verhalen / soo schijnt dat een groot Rivier
 die mech voert op hunnen tijt: ende aengaende de
 sonde / het is gelijc een mozasch het welck elcken
 reysen schijnt weder inde memozie te herleven / en
 dat is een groot crups. Ich weet van een persoon
 de welcke behalven de begheerte die zy hadde om
 te sterben om Gods wil / zijt oock begheerden op
 dat zy dese pijn soo gemeynelijc niet en soude ge-
 boelen / welke pijn zy gheboelde / want meer zy be-
 gonst te reysen hoe ondancbaer daer zy was geweest
 aen den genen daer sy soo seer aen verbonden was
 geweest / en noch metter daer was: en alsoo docht
 haer dat niemants boosheden haer sonden en
 konsten te boven gaen / mits dat zy bekenden dat-
 ter niemant en was / die van Godt alsoo verdra-
 ghen ende verwacht was / ende die sy soo veel
 gracen

gratien hadde ghedaen / als zy. Mengaende de
 vzeese vande helle / die en hebben zy niet : dan ist
 dat het onderrusschen ghebeurt dat zy Godt ver-
 liefen dit bestwaert ende perst hun seer / maer het
 ghebeurt seer selden : alle haer vzeese is dat hun
 Godt alsoo niet en verlate / dat zy hem geraecken
 te vertoornen / en hun selven binden in sulcken
 ellendighen staet / als zy t'anderen tyden zyn ge-
 tweest / want booz hun eyghen verdriet oft glorie
 en draghen zy gheen sozghen : Ist dat zy begheerte
 hebben van niet langh in't baghebier te blijven /
 het is meer om dat zy soo lanck van Godt niet
 en souden ghescheyden wesen / als zy daer souden
 zyn / dan om de pynen die zy daer souden moeten
 lyden. Van mynent wegen ick en hout booz geen
 gheruste saecke / hoe seer dat oock eenige siele be-
 graept waer van Godt / dat zy gheheel soude ver-
 geten t'ghene zy aen haer selven ghesien heeft in
 dien ellendighen staet / midts dat al ist seer pyn-
 lyck / het is nochtans pzooffijtelijck tot veel dingh :
 en by aventuren alsoo ick soo ellendigh ben ghe-
 weest / het dunckt my alsoo / en het is de oorsaecke
 waerom dat icht alijt in myne memozie hebbe-
 de gene die goet sullen gheweest hebben / en sullen
 sulcken geboelen niet hebben ; hoe wel datter al-
 tijt eenige ghebzeken zyn soo lanck als my in dit
 sterffelijck lichaem leue. Mengaende dit verdriet /
 het en wort niet met alle verlicht / dooz het pepsen
 dat Godt ons nu onse sonden heeft vergeven / est
 dat zy nu al vergeten zyn : maer soude daer dooz
 noch eer vermeerdert worden / aenmerckende sul-
 ke groote goetheyt / ende dat hy gratien doet den
 genen die niet verdiendt en hadden van de helle.
 Ich meyne dat dit eenen grooten hertsweer was
 booz S. Peeter / en S. Maria Magdalena : want
 alsoo zy groote liefde hadden / ende hadden soo

veel gracen ontfanghen/ende de grootheydt ende
 Majesteit Gods wel kennen/dit moest hun wel
 hert om verdraghen wesen en seer deertelijck doent
 geboelen. W sal oock duncken dat een die u sulke
 hooge dingen is ghenietende/ niet en behoefte
 te mediteren op de verholentheden van de alder-
 heplighste menschejdt ons Heeren Jesu Christi/
 dooz die dat sy haer nuttenemael oeffent in de lief-
 de. Oer van hebbe ick elders lauck en blyet ghe-
 schreven/en al heeftmen my gheseyt dat icht niet
 en verstont/mits dat dit weghen zijn daer onsen
 Heere ons dooz leyt; ende naer datmen het be-
 ghinsel doozcomen is/dat het beter waer hem te
 oeffenen in de saecten vande Goothejt/verlaten-
 de de lichamelijcke: Sy en sulien my noch tans
 niet doen belijden / dat dit eenen godden wegh
 soude wesen: ende by avonturen ben ick ver-
 doolt/ende dat my al zen dingh legghen: dan ick
 hebbe bevonden dat den duyvel aen die zijde my
 wilde bedyegghen / soo dat icker soo optrebeten
 ben / dat ickt hier noch een s mi verhalen / al ist
 dat ickt dichts hebbe geseit / op dat ghy daer
 wel sout merck op nemen / ende dencken dat ickt
 verre segghen/dat ghy nitt en ghelooft den genen
 die u anders sal seggen. Ick sal arbejden om my
 beter te doen verstaen / dan ick elders ghedaen
 hebbe / oft het by avonturen yemandt by schijft
 hadde gestelt/ghelijck hijt heeft gheseyt/by seyde
 wel / hadde by zijn selven wat breeker uytghe-
 leyt / maer alsoo roztelijck uyt te segghen tot on-
 lieden die niet veel begrjpen en konnen / dat
 soude veel quaedts moghen doen. Het sal oock
 sommighe siele duncken / dat het hun niet mo-
 ghelijck en is te prysen op de passie / ende noch
 veel min op de alderheplighste Maaghet / ende op
 dat leven der Weplighen / der welcker ghedencke-
 nisse

nisse ons soo groot pzoofft es moet medebzenght.
 Ick en kan niet begrijpen wat zy moghen pey-
 sen/dat zy hun alsoo ontrecken van al dat licha-
 melijck is : want altydt verslonden te zyn inde
 liefde / is een saecke die d' Engelsche gheesten toe-
 staet/ende niet onsliden die al noch in dit sterffe-
 lijck lichaem leven / alwaer wy moeten hande-
 len / peysen / ende ons boeghen met de ghene die
 levende ghelijck wplieden in dit vleesch hebben
 soo groote dinghen ghedaen om de liefde Gods:
 ende des te meer / dat zy hun willen scheidten
 plat aff van al ons goet ende onderstaen/d'welck
 is de alderheplighste menscheit ons Heeren Je-
 su Christi. Van mijnent weghen/ick en kant my
 niet laten voozstaen / dat zyt doen:maer ick den-
 kedat zy hun selven niet en verstaen / ende alsoo
 sullen sy hun selven schade doen es andere mede.
 Ten minsten versker ick hun / dat zy inde twee
 leste wooninghen niet comen en sullen : want ik
 dat zy den leydtsman verlesesen / den welcken is
 den weere Jhesus / soo en sullen zy den wech niet
 vinden : ende het sal noch veel zyn konnen zy
 inde andere wooninghen gherustelijck blijven:
 midts dat den selven Heere seydt / dat hy is den
 wech ende het licht / en de dat niemandt en kan
 tot den Vader gaen dan dooz hem : ende die my
 siet/seyt hy/die siet mijnen Vader. Zy sullen seg-
 ghen/darmen op dese woorden eenen anderen sin
 gheeft : Ick en wete van dese andere sinen niets
 maer met desen die mijn ziele ghevoelt waerach-
 tigh te wesen heb ick my wel bevonden.

Daer zyn sommige zielen jaes seer vele/die niet
 my hebben ghehandelt / de welke als Godt heeft
 doen comen tot volmaeckte contemplantie / soo
 wilden zy altyt daer blijven / ende dat en mach
 niet zyn. Maer dooz dese gratie die zy vanden

Weere ontfangen hebben / blijven zy alsoo gestelt /
 dat zy naerderhant niet en connen besich wesen /
 met de verholentheden der passie / ende t'leven
 ons Weeren Jesu Christi / ghelijck zy van te bo-
 ren deden: ende ick en wete niet welck dat de oorz-
 saccke is / dan ghemeynlijck ist / dat het verstant
 mijn bequaem is om te mediteren. Ick gheloo-
 be dat de reden hier aff is / dat alsoo / al t'ghene
 daer ghedaen wordt inde meditatie is Gode
 soecken / als hy eens ghebonden is / ende dat den
 geest ghewoon is hem wederom te soecken met de
 werckinge van den wil / soo en wilt hy sich niet
 boozder vermoeden met het verstant. Daerentoo-
 ven oock soo dunckt my als den wil eens verlon-
 den is / soo en wilt dese edele cracht haer niet
 d'andere niet behelpen ist dat zy kan: ende zy
 en doet niet qualijck: dan dat en sal haer niet
 moghelijck wesen / sonderlinghe eer dat zy inde
 leste wooninghe ghevaecht zy: ende zy sal den tijt
 verliezen / midts dat zy dickwils het verstant van
 doen heeft om verlonnen te wesen. En bemerckt
 die punct wel / mijn Sisters / want daer is veel
 aen gheleggen: ende daerom wil ick t'breeder uyt-
 leggen. Dese siele soeckt ende begeert haer selven
 gheheerlijck te besteden in de liefde / jae zy en sou-
 niet willen letten op andere dingen: maer het is
 een saecke die zy niet doen en kan / al ist dat zy
 wilt: want hoe wel dat den wil niet doodt en is /
 nochtans het vier dat haer plach te ontsien en
 doen vrande / is uyt gebluft: sulcx datter pman
 wesen moet diet opblasen sal / op dattet mach
 weermte geben. Sout geraden wesen dat dese sie-
 le inde dozigheyt loude blijven / verwachtende
 vier uyt den Hemel / om de offerande te ontsien
 die zy van haer selve Gode offert / gelijc onsen va-
 der Petrus dede / Neent boozwaer. Et is niet goet
naer

naer mirakelen te machten : onsen Heere Jesus Christus doetse alst hem belijft boozdese siele / gelyk gheseyt is / ende hier naer noch gheseydt sal worden. Maer zijne Majesteit wilt dat wy ons soo ellendigly sullen achtē / dat wy niet en verdienē dat hyse doen soude / dan dat wy ons sullen behelpen met al wat wy vermogen. En ick laet my boozstaē / dat dit van noode is totter doot toe / hoe hoogly een gebedt wy oock mochten hebbeē. Wel is waer dat de gene die Godt inde seiven / te wooninge stelt / seldom oft bynaer nimmermeer van noode en heeft sulcke neerstighydt te gebuycken / om de teden die t'haer sal verchalen ist dat het my te bozen comt : dan dit is haer seer gemeyn / dat sy niet en scheidt van het geselschap ons Heeren Jesu Christi / ende dat dooz een wonderlijcke maniere / dooz de welcke sy hem altyt in haer geselschap heeft in zijne Godtheyt ende menscheyt te samen. Ende daerom als het boozseyde bier in den wil niet ontflecken en is / ende dat men de tegenwoozdigheyt Godts niet en gevoelt / soo ist van noode dat wy die soecken / want zijne Goddelijcke Majesteit dat beghere / ghelijcker staet in het boeck Canticorum , dat de Bruydt ghedaen heeft / ende dat wy de creatueren vraghen / wie hun ghemaecht heeft / ghelijck S. Augustijn dede / in zijne meditatie of belijdenissen / soo ick meyne / ende dat wy soo slecht niet en sijn / dat wy den t'ydt souden verliezen / wachtende naer t'gene dat hy by avonturen ons eens ghehebet heeft in 't beginsel. Het mach gebeurē dat het zijne Majesteit in een jaer / oft by avonturen in vele jaerē niet en sal verleenē : hy weet deredē waerom / wy en derben die niet soecken te weten : en ten is oock niet van noode / naedemael dat wy d. n. wech waten / dooz den welken wy Godt moeten beha-

ghen

ghen / te weten dooz de onderhoudinge van zijn^e
 gheboden ende raden. Laet ons hier in seer neer-
 stigh wesen / ende doock in het over peysen ende
 mediteren op zijn leven / doot ende passie / ende
 hoe grootelijck wy in hem ghehouden zijn: booz
 de reste / dat het come alst onsen Heere belieben
 sal. Hier op ist dat zy antwoozden dat zy op dese
 dingen niet en konnen blyben staen: en by aventu-
 turen om de oozsaecke die ick gheroert hebbe mo-
 gen zy eenighsins gelijck hebben. Dan ghy weet
 wel / dat een saecke is te handelē met het verstant
 ende een andere alst de memozie verthoont aen
 het verstant. By aventurē sul op seggen: dan / dat
 ghy niet en verstant / en waerachtelijck het mach
 wesen dat ick my selbē niet en verstant om te mo-
 gen wy seggen: dan ick sal seggen dat ick kan. Ic
 noeme meditatie als mē in t'het verstant spzecke
 en handelt in deser maniere: Wy beginnē te pey-
 sen op de gratie die Godt ons gedaen heeft / als hy
 ons zynen eenigen Sone heeft gegeven / en wy en
 blybe daer niet op staen / maer wy comen boozder
 tot de verholentheden van zyn gloziens leven: oft
 wy beginnen aen het gebedt van het Doffaren van
 Oliverē / en ons verstant en staet niet stille / totdat
 sy aen den cruyte ghehanghen is: oft wy nemen
 maer een yuncte vande Passie / ghelijck by exem-
 pel zyne ghebanckenisse / ende wy blyben staen
 op dit mysterie / om in't besonder te overpeysen
 de dinghen die daer in te peysen ende te gheboe-
 len zijn / soo vande verraderije van Judas / als
 van de bluchre der Apostolen / ende alle de ande-
 re: ende dit is een wonderlijck ende seer verdien-
 stelijck gebedt. En dit ist d'welck ick segge dat de
 gene die Godt verheben heeft tot boven natuer-
 lijcke dinghen / ende tot de volmaecte contem-
 platie / met reden souden moghen seggen dat zy
 niet en konnen onderhouden: de oozsaecke waer-

om (ghelyck ick gheleyt hebbe) en wete ick niet: maer doozgaens en sullen zy niet kunnen. Dan zy en souden gheen gelyck hebben souden zy willen segghen dat zy niet en kunnen blyven staen op rente van dese verholentheden / ende die die wilz booz ooghen hebben / sonderlinghe als de Catholijcke Kercke daer ghedenckenisse af hout.

Ten is niet moghelyck dat een siele diet al van Godt ontfangen heeft soude verliesen de gedencckenisse van soo costelijcke teekenen van liefde: want die zijn lebende ghensteren om haer noch meer te ontfeken inde liefde die zy onsen Heere toedraeghe; ten zy dat zy haer selven niet en verstaen / dooz dien dat de siele dese verholentheden begripe dooz een veel volmaecker maniere / de welke is / dattet verstant haer die boozhout sonder te oberloopen / ende datse inde memozie ghedruickt worden / alsoo dat alleenelyck te aensien onsen Heere ter aerden ligghende met het schroomelijck stweet / haer genoegh is niet alleen booz een ure / maer booz veel daghen ; oberpeysende ende bemerckende met een stimpel aensien / wie hy is / ende hoe ondankbaer wy hem gheweest hebben booz sulche groote yfuen : ende terstont daer ober comt den wil / al en ist niet met te gheboelijcke betweeghelijckhepdt / hem begheerende in eenighe dingen te dienen booz sulche groote gratie / ende oock yet te lyden booz hem / die soo veel booz haer gheleden heeft / ende andere diergelijcke dinghen / waer mede zy de memozie ende het verstant becommert. Ende ick gheloobe datter daerom is dat zy niet en kan de passie boozdes oberloopen : ende dit doet haer duncken dat zjer niet meer op peysen en kan. Ende ist dat zy die niet en doet / het sal goet zijn dat zy arbeide om te doen : want ick wete wel dat dit niet en sal beletten

ten het alderhooghste ghebedt: ende van mijnent
 tregen/ick en houde niet dat het gorde is / dat zy
 haer hierin niet di wils en offfane. Ist dat onsen
 Heere van hier haer oprecket/in Godis naem zy/
 want al en wilt zy niet hy sal haer doen affstant
 dorn van de saecke daer zy in was : ende ick
 houde booz een seker saecke / dat dese m niere
 van doen geen beletsel en is / maec een groot be-
 hulp tot alle goedt : het welck niet zyn en soude
 waert dat zy seer arbeiden om te overloopen/in-
 der boeghen ghelijck ick int beginsel hebbe ghe-
 seyt ende ic laet my boozstaen dat de gene die tot
 veel grooter dinghen gecomen is/niet en sal kon-
 nen/nochrans macht wel soo wesen/ want Godt
 leydt de ziele dooz verscheyde weghen : dan men
 mach de zielen niet verwysen die lanck daer niet
 en sullen konne gaen/noch hun achiē onbequaem
 te wesen om soo groote goeden te mogen genteren
 alser bestoren zyn inde verholentheden van ons
 opperste goedt : noch niemant en sal my kunnen
 wijs maecten (by mach soo gheestelijck zyn als
 hy wil) dat hy dooz sulcken wech wel sal gaen:
 Daer zyn sekere beghinsels / jae oock boozgan-
 ghen die eenighe zielen hebben/de welcke alsoo zy
 beginnen te comen tot het gebedt van ruste/ende
 te gheboelen de smaecten ende vertroostinghen
 die onsen Heere geeft/soo dunckt hun dat het een
 groote saecke is / altydt inden smaecten te zyn.
 Maer dat zy my ghelooben / ende dat sy hun
 daer soo diep niet in en steken / ghelijck ick el-
 ders gheseydt hebbe : want het leven is lanck/
 ende daer veel ljdens in / ende wy moeten aen-
 sien onsen Patroon Jesus Christus / ende over-
 peypen hoe hy die gheleden heeft/ende doozromen
 is / jae oock mede letten op zyn Apostolen ende
 op zyn Replighen / op dat wyt met volmaect-
 heyt

heyt moghen verdzaghen. Het is een seer goede gheselschap met den Heere Jesus / ende zijne alderheylighste moeder ons te boeghen: ende hy neemt groot vermæck als hy siet dat wy zijn pijnen ende smerten gheboelen: jae dat wy somtijts onse vzeught ende soete smaecten sullen laeten staen/ende noch veel meer/mijn Dochters/ de vertroostinghe die niet soo ghemeyn en is in het ghebedt / batter geenen tijt booz al en soude zijn: ende die souden willen segghen dat dese vertroostinghe altijt in een wesen soude zijn/ daer soude ick quaet vermoeden op hebben / ick sprake van de ghene die niet en soude kunnen doen t'gene wy hier boven verhaelt hebben/ en alsoo houtse booz sulcx / ende maect dat zy uyt dese dolinghe gheraecten / ende arbeyt u daer aff te trecken met alder crachten/ ende ist dat gy daer toe niet sterck ghenoech en zijt/geeftet de Driozinne aen/ op dat zy u sulcke lastige bekommeringe oplegge/ die u van dit perijckel mach bevrijden: want ten alderminsten soude dit seer periculeus zijn booz het hooft ende de sinnekens oft de herffenen / waert dat het lanck duerde. Ick gheloobe dat het nu genoegh te verstaen ghegeven is/ soo veel alst betaemt/ dat hoe gheestelijck dat zy zijn/zy niet soo seer en moghen de lichamelijcke dingen schouwen/ dat hun soude dunckē dat oock de alderheylighste menscheyt ons Heerē hun soude schade doen. Sy bzingē booz t'gene onse Heere seyt tot zijn Discipelē dat het noodigh was/ dat hy soude wech gā. Dit en kā ic niet verdzagē: ic bē versekert dat hy niet en seude tot zijne gebenedijde moeder/ midt dat dat zy vast genoegh was in het geloobe/ wel wotende dat hy Godt en mensch was/ ende hoe wel zy meer beminden zijne menscheyt als zulieden/ het was nochtans met sulcke volmaectheyde dat zijer mees booz ghesholpen wierdt. *D' Apo.*

stolen en waeren doen ter tijdt soo vast niet in't gheloobe als zy wel naederhandt waren / ende alst wel soude betamen dat wy nu soudent zijn. Ick segghe u / mijn Dochters / ick houde desen wech booz seer periculeus / ende dat den duyvel wel soude soo verre comen / dat hy ons soude doen verliesen de deborie tot het D. Sacrament. Het bedroch d'welck my dorste dat hy my aen dede / en quam soo verre in my niet / dan alleenelijck quam tot daer toe / dat ick soo veel smaecty niet en hadde / in te peysen op onsen Heere Iesus / ende ginck al voort in dese versaetheyde verwachende desen troost : ende ick sach claerlijck dat ick qualijck ginck / booz dien alsoo ick die niet altydt en coste hebben / soo drayden de gedachten herwaerts ende derwaerts / ende my dunckt dat mijn ziele was ghelijck eenen vliegghenden vogel / die niet en weet waer op rusten / verliesende alsoo veel tijds ende niet toenemende in de deughden / noch boozderende in't ghebedt. Ick en verstaet de reden hier van niet / jae ick en soudet oock naer mijn goet duncken niet hebben verstaen / om dat my dochte dat dit seer goet was : tot dat ick ben comen te spreken van mijn maniere des ghebeds mee een seker persoon / wesende een besonder dien naer Godts / diet my heeft ghewaerschout : ende booztaen merckte ick claerlijck hoe qualijck dat ick wandelbe : ende ick en vinde noyt geen eynde van het spijt ende verdriet het welck my toecome / booz dien dat ter eenen tijt is geweest / in den welcken ick meyn den ysoffijt te doen met soo groote schade.

Ende al mocht ick / ick en begheer geenderley goet het welke niet vercreghen en zy booz dien Heere booz den welcken al ons goet gecomen is. Wy zy gheloofst inder eeuwigheyt. Amen.

HET VIII. CAPPITTEL.

Daer zy uytlegt hoe Godt zijn selven mededeylt aen de siele door een verstandelijck visioen; ende gheeft daer eenighe vvaershouvvingen op, verhalende de vverckinghen dier comen als het visioen waerachtigh is, ende beveelt datmen sulcke gratien secreet houden sal.

Op dat ghy mijn Susters moech claerder soude moghen sien / dat 'gheene ick u gheseyt hebbe alsoo is / ende dat een siele soo veel te meer toe neemt / hoe zy meer vergheselschapt is met den Heere Jesus / soo salt goet zyn dat wy nu verhalen hoe dat / alst hem beliest / wy niet anders en kunnen doen / dan altyt met hem te wesen / ende dat salmen claerlijck merken upt de manieren ende middelen met de welcke hy hem aen ons mededeelt / ende de liefde bewijst die hy ons toedraeght door soo wonderlijcke werckinghen ende visioenen / ende op dat ghy niet en sout verschycken / soo verre hy u eenighe van dese gratien dede / soo wil ickse u verclaren / ist dat hem beliest my gratie te gheven / op dat wy hem moghen loff toeschrijven / dat hy wesende van sulcker grooter Majesteit / hem selven alsoo wilt ghemeyn maken aen een creature / al ist dat sulcke gratien aen ons niet en zyn gheschiet. Het ghebeurt dan / dat als de siele alderminste peyst dese gratie te ontfanghen / jae sonder opint ghepeyst te hebben dat zy des tweerdig) soude wesen / zy ghevoelt by haer onsen Heere Jesum / hoe wei dat zy hem

niet en siet / noch niet de ooghen des lichaems
 noch der 3 ele. Dit visioen wordt genoemd een ver-
 standelijck visioen / ick en wete niet de reden
 waerom. Een seker persoon aen de welcke Godt
 dese gracie dede / met noch andere die ick hier naes
 segghen sal / was seer benaut in 't beginsel / om
 dat zy niet en coste weten wat het was : midts
 dat zy hem niet en sach / ende nochtans was wel
 versekert dat het onsen Heere Jesus was / die
 hem in sulcker voeghen verthoonde / want zy en
 kost niet erwijfelen oft hy en was daer / maer zy
 en wiste niet ofter een visioen van Godt was ofe
 niet / hoe wel dat de merkingen wel groot waren /
 om daer upt te verstaen datse van Godt was / soo
 dat zy in grooter vreesen was / want zy en hadde
 noyt hooren spreken van verstandelijck visioen /
 ende en peysden niet daerter sulcke waren / maer
 zy verstant claerlijck dat het dien Heer was / die
 dickwils tot haer spzack inder manieren boven
 verhaelt. Want totter tijdt toe dat hy haer dese
 gracie dede / en wiste zy niet wie hy was die tot
 haer spzack / al mast dat zy de woorden verstant.
 Ick wete dat zy in achterdencken wesende om
 dit visioen / midts dat het niet en is ghelijck de
 verbeeldelijcke de welcke haest vooz by gaet / maer
 duert veel daghen / jae somtijds meer als een
 jaer / ghinck tot haeren Bichtvader seer ghequele
 zinde: en hy vzaeghe haer: als zy niet en sach /
 hoe zy konste weten dattet onsen Heere was / en
 dat zy hem seggen konde wat aensicht dat hy had
 de: zy antwoorde hem / dat zije niet en wiste / ende
 dat zy zijn aensicht niet en sach / ende dat zy an-
 ders niet en konde segghen / dan zy gheseydt en
 hadde: dat t'ghene zy wel wiste was / dat hy tot
 haer spzack / ende dat du gheen fantasie en was /
 die haer maec en dochte. Ende roe wel datmen
 haer

haer groote bzeese aenjoegh / nochtans dickwils
 en consteszu niet twijffelen / sonderlinghe als hy
 tot haer seyde : en bzeest niet / ick bent : dese wooz-
 den hadden sulcke cracht dat zu als doen niet en
 konste twijffelen / ende zu bleef seer versterckt/
 verheught ende verblijdt met sulck een goet ge-
 selschap / het welck zu gheboelde haer seer behul-
 pelijck te wesen / om altydt te wandelen met een
 ghestadighe ghedenckenisse Godts / ende met
 een groote sorghe van niet te doen d'welck hem
 mochte mishaghen / midts dat haer dochte / dat
 hy haer altydt sach : ende t'elcker reysen als zu
 hem wilde bidden en haer gebedt spreken / jae oec
 bupren het ghebedt / soo docht haer dat hy soo by
 haer was / dat hy niet boorzby en konst sonder
 haerte moeten hooren : hoe wel dat aengaende
 de woorden te verstaen / en was niet als zu wil-
 de / maer als zu daer niet op en peysden / ende
 alst van noode was.

Sy gheboelde dat hy ghinck aen haer rechte
 zijde / nochtans niet met sulcke gheboelijckheyt/
 noch soo merckelijck / gelijk wy konnen gheboe-
 len datter yemandt by ons is / midts dat dit ge-
 schiet op en andere maniere veel sonder / de welke
 niet mogelijk en is upt te drucken. Van het is
 een saecke heel seker / des te meer midts dat in's
 ghene dat van hier beneden is / het ons alsoo sou-
 de moghen duncken te wesen al en waert oock al-
 soo niet : maer hier in niet : want het comt met
 soo groote proffijten ende inwendighe werckin-
 ghen / dat het niet moghelijck en waer die te
 hebben alst maer melancholie en soude zijn / en-
 de merckelijck en soude den hoosen geest soo veel
 goedts niet kunnen doen / noch de ziele en soude
 met soo groote bzeede niet wesen / noch met soo
 ghestadighe begheerten van Godt te behaghen /

noch met soo groote berachtinghe van al t'ghene
 dae hem niet en raecht: ende booztaen soo kende
 zy clareljck dat dit den duybel niet en was / mits
 dat hy hem allenskens meer ende meer liet ken-
 nen. Niet te min ick wete wel dat zy boven allen
 desen somtijts in groote beschaemtheit was niet
 wterende van waer haer soo veel goets toe comen
 was. Op waeren alsoo vereenicht zy ende ick/
 datter in haer siele niet en gheschiede oft ick en
 wistet/soo dat icker goede ghetuygenisse aff kan
 gheben: ende ghy mooght wel ghelooben dat
 t'ghene ick u hier van segghen sal / waerachtigh
 is. Het is een gratie van Godt / de welcke mede
 brenghet groote beschaemtheit ende groote oodt-
 moedighet: ende waert van den duybel / soo
 sout heel contrarie wesen. Ende alsoo dit een
 saecke is diemen merckelijck weet van Godt ge-
 gunt te wesen / midts datter gheen menschelijcke
 vernustheyt en is / die den mensch soude konnen
 sulckx doen gheboelen / soo en mach ve ghene die
 dit heeft geensins peusen / dat dit een goet soude
 zijn haer roebeljoozende / maer ter contrarien dat-
 tet ghegeven is van de handt Godts: ende ghe-
 lijck my dunckt dattet een veel meerder gratie is/
 dan eenige vande gene die tot noch toe verhaect
 zijn / soo brenghet zy met haer een sonderlinge ken-
 nisse Godts / ende van dit ghestadigh geselschap
 comt een seer teere liefde tot zijne Majesteit/
 met groote begeerten, om zijn selven gheheelijck
 te mogen begeben ende bekommeren met zyn en
 dienst / al veel meerder dan eenighe die wy gheseyt
 hebben: daerenboven noch een groote supberheyt
 der conscientie / dooz dien dat dese t'ghenwooz-
 digheyt die zy ontrent haer gevoelt haer op alles
 wel doet / toeficht nemen. Want wplieden / al ist
 dat wy wel weten dat Godt teghenwoozdigh is
 ontrent

ontrent al wat wy doen: nochtans is onse nature sulck dat zy lichtelijck vergheet daer op te peysen: d'welck hier niet en kan geschieden / om dat onsen Heere / die by haer is / haer betneeght ende betweckt: jaer oock aengaende de gratien hier boven verhaert (aenghesten dat de siele bynaer ghestadelijck is met eene datelijcke liefde tot den ghenen die zy siet / oft weet by haer te wesen) die zijn al veel ghemeen der. Ende ten lesten aen het groot ghewin en proffijt vande siele sietmen wel dat het een seer groote gratie is / die grootelijck te pyssen is / ende diemen grootelijck behoort te herkennen aen den Heere diese verleent heeft sonder dat wy die kunnen verdienen / ende de siele en soude die niet willen verwisselen met eenighe schatten oft wellusten des werelts.

Ende daerom alst onsen Heere beliest haer die te ontnemen / soo blijft zy in groore eenigheyd: dan alle haer neerlijgheden die zy daer toe soude moghen doen om die wederom crijgen / en sullen niet veel helpen / want onsen Heere verliest als hy wilt / en de men canse niet crichten dooz onsen arbeyt. Sommes oock is dit gheselschap van eenighen Oeplighen / ende is van ghelijcken seer proffijtelijck. Ghys salt my segghen / ist alsoo datmen niet en siet / hoe kanmen dan kennen dat het onsen Heere Jesus is / oft wanneer dat het sijnne gloriense Moeder is / oft wanneer dat het eenen Oeplighen is? De siele en sal dit niet kunnen verclaren / jaer zy en kan selve niet begrypen hoe dat zijt verstaet ende kent / dan zy weret met een seer groote sekerheyt. Als onsen Heere spreekt soo onderkendt dat de siele veel lievelijcker dan den Oeplighen daer allewelijck is dooz Godts ghehenghen als om haer te helpen / ende haer gheselschap te houden: ende als dan is het stuck veel

wonderlijcker. Desgelijck zijn oock andere geestelijcke dingen/diemen niet en soude konen uyt spreken / dan uyt de selve bekent men hoe slecht ende cranck dat onse nature is om de grootheden Godts te verstaen / midts dat wy dit alleen niet en kunnen begrijpen/ maer dat de gene dien dese gratien van Godt gheschieden / de selve moet ontfanghen met verwonderinghe / ende hem bekommeren met hem te loben / ende alsoo hem met sonderlinge danckbaerhepdt vergelden/ want aenghesten dat dit is een gratie die yeghelijcken niet en ghebeurt / soo moet hyse hoogh achten / ende arbeiden hem den aldermeesten dienst te doen / ghemerckt dat Godt hem dooz soo vele middelen helpt om dien te doen. Hier uyt comt dat de ziele haer daerom niet meer en acht / ende dat haer dunckt dat zy Godt mit dient dan alle menschen des werlts / om dat zy haer laet boozstaen / dat zy daer meer toe verbonden is / ende hoe cleyn ghezock dat zy doet/ het gaet haer dooz het hert/en al met alle reden.

Soo wie van u lieden sal van Godt gheleydt worden dooz desen mech / die sal moghen acht genomen hebben op dese werckingen die de ziele in haer heeft / om te kennen dat het gheen bedroch en is/oft fantasie die schijnt te zyn.

Want gelijk ick gesept hebbe waert maer sulcke fantasie oft waert den dryvel / ten waer niet mogelijk dat het soo langh soude konnen dueren / oft dat het soo merckelijck proffijt soude doen aen de ziele / haer latende met sulcke inwendigen brede. d'welck hy booz geen gewoonte en heeft/want sulcke boose creature soo grootē goet niet en soude konnen doen : want terstont sonder oycomen eenigen roock van eygen glorie ende gedachten/ dat men heter is als d'andere. Maer dese maniere
van

van doen/door de welke de ziele soo aen Godt ge-
 heert is / hebbende hem alsoo geschildert in haer
 binnenste / ende houdende haer ghedachten soo
 besich met hem / soude haer sulcke byoesheydt
 maecten / dat al waert dat zijt bestondi te doen/
 het en soude niet dickwils wederomcomen. Ende
 oock Godt is soo ghetrouwt / dat hy den dupbel
 soo verlachte niet en soude gheben oer een zie-
 le/die anders niet en soeckt dan hem te believen/
 ende haer leven te schicken tot zynder eeren ende
 glorie : maer hy soude maecten dat zy upt die
 bedroch soude ghetrocken worden. Myn ghe-
 woelen is ende sal wesen / dat soo verre de ziele
 wandelt op dese boozeyde manieren / al ist dat
 dese gratien Gods haer verlaten / Godt nochtans
 haer sal trecken met pzooffot / ist dat somtijts den
 dupbel haer gheraecht te vangen/ende hy sal be-
 schaemt blijven. Daerom / myn Dochters / ist
 dat pemandt van u lieden door desen wech wan-
 delde / en weest niet verflagen / het is goet
 datter achter dencken sy / ende dat iny beter op
 onsehoede zijn / ende oock dat ghy soo veel be-
 trouwen niet en hebt/dat ghy sount peysen/aenge-
 sien dat ghy soo begracpt zijt van Godt / dat het
 u geozloit soude zijn te slape/want dat waer een
 tecken dat het van Godt niet en soude zijn / als
 ghy de boozeyde werckunge in u niet en siet. Het
 is goet dat ghyt in't begijnfel te kennen gheeft
 inde biechte aen eenigh wel gheleert man: want
 sulcke moeten ons licht gheben / oft aen eenigh
 seer geestelijck persoon/ist datter zijn: want vrie-
 men gheen seer gheestelijck/soo ist beter seer ghe-
 leert/oft ist mogelijck aen alle beyde : ende ist
 dat zy u segghen dat het u dancke / ende dat het
 maer een fantasie en is / en vraeght daer niet
 naer(want sulck ghevoelen oft verbeeldinghe en

kan niet veel quaets / noch oock veel goets doen
in uwe ziele / beveelt u aen Gode / op dat hy niet
toe en laete dat ghy sout bedrogghen worden. **I**t
dat zy segghen dat het den dubbel is / dat sal u
meerder pijn wesen : nochtans ist een wel ghe-
leert man ende dat er de boozsepde twerkingen
zijn / soo en sal hyt niet segghen. **W**an al waert
dat hyt seyde / ick weet wel dat den selven die met
u is / u sal troosten en seker maecten en hem lieke
verleenen / op dat hyt u mach gheben. **I**t ye man
die Gode dooz desen wech niet en luyt / al oeffene
hy hem in't ghebede / verstant sal hy seer verwon-
dert wesen / ende sal veruysen / daerom vade ick
u dat de ghene die ghyt aengheben sult / seer gel-
ers zy / ende oock gherustelijck mee eenen / ist datter
sulcken te betomen is / ende dat de **P**roxieme daer
oosloff toe ghebe. **W**ant hoe wel de ziele naer haer
goerduncken is in versekerheyt / aenmerckende
haer gort leven : nochtans en sal de **P**roxieme niet
min ghehouden wesen te beneersighen dat zyt
aenghebe / tot versekerheyt van hyn heyden. **E**n
als zyt aen de boozsepde personen heeft aenghe-
gheben / dat sy haer dan gherust stelle / sonder
meerder gherucht te maecten / oft boozder inden
mont te gheben : want somtijts daer niet te vree-
sen / en is stelt den dubbel soo goede vreesen
dat zy de stele quellen / ende haer niet te vree-
den en houdt eens daer van ghesproken te heb-
ben : sonderlinghe ist dat den **B**ichtsader niet
seer onderbonden en is / ende dat zy hem niet be-
ducht endt bevrseest te wesen / ende dat hyt selve
haer doet aengheben aen andere. **S**ulckx dat
t'ghene dat bejoozt secrete ghehouden te wesen
openbaer woordt / ende woordt daer dooz verbolgh
ende openbaer mozt ende de ziele mozt daer dooz
verbolgh ende ghepynight / om dat zy siet open-
baer

baer te wesen t'ghene dat zy meynden sekerer te
zijn: waer uyt haer veel quellinghen comen / ja
doek souden naer gheleghentheydt moghen ghe-
schieden aen de heel Orden.

Zonder boeghen dat hier in groote wijs-
heydt ende discretie moet ghebruyckt worden/
ende ick bevreelt herdelijck aen de Proximanen:
doek dat zy niet en sullen pepsen dat eene bande
Susters hebbende dusdanighe dinghen/beter zy
als d'andere. Onsen Heere leyt pghelijcken naer
dat huyt sice te becramen. Het is een bereytsel om
tot grooter voornaecktheydt te comen / ist dat de
ziele van haer zijde haer selven helpt: maer
sontijts leyt Godt de crancke lancx d'sen wech/
en daer en is niet in te prijsen noch te wederleg-
ghen. Alleenelijck moet men merck nemen op de
ghene die niet meerder versterkinghe / ootmoe-
digheyt / ende suyperheydt der conscientie onsen
Heere dienen sal: want des sal de alderheylighste
wesen / hoe wel datmen hier van niet en kan
niet volcomen sekerheydt gheoordeelen / tot
dat den waerachtighen rechter pghelijcken sal
gheben naer sijn verdiensten. Als wy daer sullen
wesen / sullen wy ons seer verwonderen / siende
hoe seer dat zijn oordeel verscheyden is van't ge-
ne wy hier kunnen bemercken. Op zy altijd ghe-
loost Amen.

HET. IX. CAPPITTEL.

Daer zy uytlegt hoe onsen Heere hem ghemeyn maectt aen de ziele door het verbeeldelijck visioen: ende geeft een merckelijc onderwijs, datmen hem wachte van te begeeren door desen wech te gaen, ende dat om goede redenen. Het is seer proffijtelijck.

L Het ons nu comen tot de verbeeldelijcke visioenen / onder de welke men seydtt dat den dupbel hem lich: et menghelt / dan onder de gene die nu verhaelt zijn / ende het moet wel alsoo wesen: maer als zy van onsen Heere zijn / soo dunckte my dat zy eenichsins proffijtelijcker zijn / om dat sy meer wecken op ons natuer / uytghenomen de gene die den Heere kennelijck maectt in de leste wooninghe / want daer geene ontrent en comen. Maer ons dan nu gaen sien / ghelijck ick in het voozgaende Cappit. hebbe gesept / hoe desen Heere in ons is / gelijk oft wy eenen condelijckē steen van grooter weerden ende crachten hadde in een stuck goudts: wy waten sekerlijck dat hy daer in is / hoe wel dat wy hem noyt ghesten en hebben / maer ist dat wy hem ober ons draghen soo en sullen zijn crachten niet laten ons te stade te comen: want wy weten door het beproeben dat de selve crachten ons hebben genesen van eenige siechten daer zy goetdteyghen waren / maer wy en derven niet bestaen den steen te bestien / noch het kapken open doen daer hy in is / jae wy en konnen niet doen / mits dat den meester alleen / dien het juweel toertomt / den middel weet om open te doen

doen: ende al heeft hyt ons gheleert om ons te helpen / nochtans heeft hy den sleutel by hem gehouden / ende ovesulck als een dinck hem eyghen roebehoovende / sal hiet open doen alst hem sal belieben ons te toonen / sae salt oock weder eyschē alst hem sal goet duncken / ghelijck hy oock doet.

Du laet ons nemen dat het hem ghelieft het juweel open te doen / somtydts op eenen ooghenblick / om te belieben den ghenen dient hy heeft gheleert: het is een claere saecke dat zijn vzeught naerberhant grooter sal zijn / als hy sal indachtigh wordē den schoonen kuyser van desen steen / de welcke alsoo veel dieper gepzent sal blioen in sijn memozie. Alsoo ghebeurt het hier alst onsen Weere belieft de ziele meer te vermaecken / soo verthoont hy haer zijne alderheyligste menschheyt in sulcker manieren alst hem belieft / gelijck hy in dese werelt was / oft ghelijck hy was naec zijne verijffnisse: ende hoe wel dat dit so subtelijck te wercke gaet / dat wijt wel sou den moghen ghelijcken by den blixem / nochtans blijft dit glorieus beeldt afghedruckt in de verbeeldinghe / dat icht booz ommoghelijck soude datmens daer upt soude konnen nemen / tot dat zy hem siet ter plaetsen daer zy hem eeuwelijck sal ghenieten. Al ist dat icht spreke van een beelt / ten is niet te verstaen / dat het een gheschildert beelt soude zijn / soo 't dunckt aen den ghenen diet siet / maer het leest waerachtelijck / ende somtydts spreect het tot de ziele / ende verthoont haer seer groore secreten. Nochtans moet ghy verstaen al ist dat de ziele daer eenighen tūde op bljst staen / nochtans en kan zyt niet bozder aensten dan de Sonne / sulck dat dit visoen altyd seer haest booz by gaet. En denckt niet ghelijck het seghen-
sel

fel der Soumen de lichamelijcke ooghen/seer doet/
 dat oock alsoo dit schijnsel soude pyn doen aen het
 intrendigh ghesicht / met het welck men dit al
 siet (want als men sulckx met het uytwendigh ge-
 sicht siet / daer en wate ick niet af te seggen/mits
 dat desen persoon daer ick soo merckelijck af wete
 te spreke / ghelijck ick gheseyt hebbe / dit niet
 beproeft en heeft / ende dat men niet onderbon-
 den en heeft / daer kan men qualijck sekere rede-
 nen af gheben) want dit schijnsel is als een in-
 ghestoort licht / en de als van een Sonne die be-
 deekt waer met eenigh dunck soo doozluchtigh
 als eenen Diamant / costet alsoo ghezocht wor-
 den / zyn cleet schijnt te wesen als van Hollants
 lijnwaet : ende bynaer t'elckx reysen als Godt
 de ziele dese gracie verleent / soo hlyft zy opghe-
 toghen / midts dat haere cleynighepdt sulck een
 schizckelijck visioen niet en kan verdzaghen : ick
 segghe schizckelijck / midts dien al ist het alder-
 schoenste / ende alder vermaeckelijckste dattet
 soude konnen ghepeyst worden / want niemant
 en soudet konnen verbeelden / al lefde hy dyp-
 sent iaeren/ende : beyden sonder ophouden daer
 op te peysen : nochtans is zyn teghenwoordigheyt
 soo heerlijck / dat zy de ziele sulcke verschickt-
 heyt aen jaeght / dat het niet van noode en is / dat
 zy hier sal vzaghen wie hy is / noch dat men haer
 van elders sal waerschouwen / want hy laet hem
 ghenoech kunnen dat hy is den Heere des He-
 mels ende der aerden / het welck de Coninghen
 deser werelt niet en souden konnen doen / want
 van hun selben souden zy luttel gheacht worden/
 als zy kunnen Conincklijcken staet ende pompe-
 rye quijt waren / ende dat men niet en seyde dat
 het den Coninck is.

Ⓞ Heere / hoe luttel kennisse hebben wy Chri-
 stenen

stenen van u? wat salt in dien dach wesen / als ghy sulc comen oozdeelen de lebende en de doode / aenghestien dat ghy hier comende met sulcke liefde om met uwe Bzupdt ghemeenschap te maechen / dooz u aenstien alleuelijck sulcke verschickheyt medebzenghet. **O** mijn Dochter / wat salt dan wesen als hy met schroomelijcker stemme sal seggen: gaet van my ghy bemaeldijde? **W**at dit in onse memozie blijue / dat **G**odt de ziele dese gratie doet ende het sal seer goedt wesen / aenghestien dat **S.** Hieronymus soo heyligh wesen de uyt zyn memozie niet en liet vhsen / soo sal alle de strengheyt die wy inde religie lyden / ons niet met allen duncken te wesen.

Waer naer wachten wy saengesten dat het maer zenen ooghenblick en is vergheliken by de eeuwigheyt / al duerdent seer langh. **I**ck segghe u inder waerheyt / hoe ellendigh dat ick ben / ick en hebbe nouwt verschroomt gheweest vooz de rosmen ten der hellen / ofte ick hebse als niet gheacht / vergheliken by t'ghene dat my dorcht dat de verdoemde sullen lyden / siende de ooghen des Heeren / die soo schoon / soet ende goe de cteren zijn / op hun verstoort: want my dunckt dat mijn hert dit niet en soude konnen berdzaghen / ende dat hebbe ick al mijn leben lanck gehad: hoe veel meer sal een persoon verschickt wesen / aen de welcke den Heere hem in deser manieren sal verthoon hebben / want haer beranderinghe soo groot is die zy daer dooz gheboelt / dat zy blijft sande gheboelen. **D**it moet de oozsaecke wesen / dat zy opghetoghen wordt / te weren dat onsen Heere haere tranckheyt te hulpe comt / op dat zy haer soude boeghen ende bereenighen met zyne groocheyt / in dese hooghwerdighe gemeenschap met **G**odt. **A**ls de ziele langhen tydt mach wesen aenschon.

schouwende desen Deere / dan en geloofde ick niet
 dat het een visioen is / maer wel eenighe ghe-
 weldighe overpeysinghe / ghetimmer inde ver-
 beeldinghe / ende als een ighe figure / de welcke
 is ghelijck een doode saecke verghelen by dese
 andere. Het gebeurt aen sommighe persoonen / en
 ick weet dat het waerachtigh is / mits dat zy met
 my daer af ghesproken hebben / ick en segghe niet
 dzy oft hier / maer seer vele / die soo weeck zijn
 van verbeeldinghe / oft het verstandt soo crach-
 tigh / oft ick en weet niet wat het is / dat zy hun
 soo verstonde houden in de verbeeldinghe dat zy
 segghen dat zy claerlijck sien al wat hun in hun
 ghepeysen comt / ghelijckt hun dunckt hoe wel
 hadden zy het waerachtigh visioen ghesien / soo
 soude zy wel verstaen de dolingedaer zy in zijn /
 sonder eenighe twijffelachtigheyt te behouden:
 want zy by hun selven gaen dichten t'ghene dat
 zy sien met hunne verbeeldinghe / ende daer en
 volghet gheen werckinghe naer / maer zy blijken
 veel couder dan oft zy maer een deboot beelt ge-
 sten en hadden / het is kennelijck dat daer gheen
 werck aff te maerken en is / ende alsoo wordt het
 haester vergheten als eenen droom. Het ghene
 daer wy hier van spreken en is alsoo niet / maer
 sonder dat de siele eens soude peysen sulcx te sien /
 oft dat het haer eens inden sin sonde comen / op
 eenen ooghenblick wort het haer seer naer by ver-
 thoont / ende de crachten ende sinnekens worden
 beroert met een groote vrees ende oproer / sin
 alsoo terstont ghestelt te worden in dien gheluc-
 kighen vrede. Ghelijck doen S. Paulus wierdt
 ter aerden getwozen / dat tempeest vanden Hemel
 quam / alsoo geschiet het in dese inwendige werelt
 daer comt een groote beroerte oer / ende op eenen
 ogenblick ist al in vrede : ende alsoo blijft dese
 stele

siele soo wel gheleert met soo groote waerheyt/
 dat zy anders geenen meester van doen en heeft.
 Want de waerachtighe waerheyt sonder haeren
 arbeyt heeft de onwozentheyt wech ghenomen/
 ende dese siele blijft verskeret dat dese gracie van
 Godt comt/ende al septmen haer contrarie/ men
 kan haer geen breefe doen hebben datter eenigh
 bedroch soude schuylen/maer comt den Bicht-va-
 der naederhandt haer eenigh achterdencken aen
 jaghen/soo laet Godt toe / dat sy twijffelt oft het
 om hare sonden wil alsoo mo:ht wesen, nochtans
 en ghelooft zy niet vastelijck / dan ghelijck ick
 in andere dinghen geseyt hebbe/hy maniere van
 de tentatien aengaende de puncten des geloofs/
 daer den duyvel wel eenighe beroerte kan ma-
 ken / maer niet dat de siele daer niet vast op bli-
 ven en soude / ende ist dat huse voorder comt be-
 stozmen/ soo wort zy meer verskeret / dat den duy-
 vel haer niet soo veel goets en soude achterlat: n
 als zy heeft/soo dat hy soo veel cracht niet en kan
 hebben in het binnenste der siele. Wy souder haer
 wel konnen verhoonen / maer niet met sulcke
 waerheyt/heyltgheyt ende crachteige werckingen:
 Den Bicht-vaders alsoo zyt niet en konnen sien/
 en de gene dien Godt de gracie doet/ dat niet wel
 en konnen uyt legghen/soo breefen zy/en dat met
 reden:ende daerom moet daer wel sochbuldelijck
 op ghelet worden / tot dat men metter tijdt sie de
 vruchten die van sulcke openbaringhen comen/
 ende men moet allenskens aenmercken de voot-
 moedigheyt die de siele blijft behouden/ ende de
 sterckheyt inde deught/want ist den duyvel / soo
 sal hy haer eenigh reecken geben/ende sal op duy-
 sene logenen betrappt wordt. Jij dat den Bichtva-
 der onderbonden is / en dat hy du:danige dingen
 doozomen is / soo en sal hy niet veel tijdt be-

hoeben om te verstaen ende dat t'onderkennen/
 want terstont alleenelijck in het verhalen sal hy
 wel mercken / oftet Godt is / oft eenighe verbeel-
 dinghe / oft den duyvel / sonderlinghe ist dat Godt
 hem ghegheben heeft de gabe van de gheesten
 t'onderkennen : want ist dat hy die heeft / ende
 heeft hy daer by de ghcleert heydt / al waert dat
 hy de onderbondentheydt niet en hadde / soo sal
 hyt seer wel onderkennen. T'ghene dat seer van
 noode is / mijn Susters / is dat ghy met den
 Bicht-bader recht t'yt wandelt / ende dat ghy
 hem wel de waerheydt segh : ick en segh niet al-
 scenelijck in het verclaren van utwe sonden / want
 dat is kennelijck ghenoech / maer oock hem te
 verkhondighen utwe maniere van bidden : want
 isser die niet / soo en soude ick u niet versekeren
 dat ghy wel wandelt / noch dat het Godt is die
 u leert. Want hy heeft geerne dat men alsoo claer-
 lijck ende waerachtelijck handele met den ghe-
 nen die in zijn plaetse ghestelt is / ghelijckmen
 met hem selve soude doen : ende begheert / dat hy
 alle utwe ghy dachten weten sal / hoe cleyn dat sy
 doek zijn / ende veel meer utwe wercken. Daeren-
 hoven en weest niet ghesloozt noch ongherust:
 want al ist dat het van Godt niet is / ist dat ghy
 de ootmoedigheyt hebt / met een goede conscien-
 tie / soo en sal u dit gheen achterdeel doen : want
 zijne Majesteydt kan wel goet trecken uyt het
 quaedt / ende kan maecten dat dooz de middelen
 met de welcke den duyvel u wilde doen verlies-
 sen / ghy noch meer winnen sult : ende meynde-
 de dat het Godt is die u soo groote gracen doet /
 sult gy des te meer arbeiden hem te believen en
 utwe memoze bekommet te houden met zijne
 verbeeldinge : gelijk een treffelijck Doctoor sey-
 de dat den duyvel eenen grooten schilder is / ende
 dat

dat hy ufer qualijck te vreden en soude zyn al ber-
 shoonde hy hem het beelt ons Heeren seer naer
 d'leven / om daer mede zijne devotie te vermeer-
 deren: ende dat hy hem dan soude bestozmen met
 zijne eugen wapenen. Want al waer den schilder
 noch soo boos / daerom en moetmen niet laeten
 te eeren het beelt d'welck hy gemaeckt heeft / ist
 dat het is van Jesus Christus al o' s goede. Op
 en vint niet goet dat som'inghe raden / datmen
 de vgghe gheb. n sal / alsinen alsoo eenigh' bijtoen
 compt te sien: want hy seyde tot wat plaersen
 dat het zy/daer wy sien het heelt ons Coninck/
 daer moeten wy dat eeren. Ende my dunckt dat
 hy ghelijck heeft / want oock hier opder werelde
 pemant die een ander seer lief hadde, soudet hem
 seer aentrecken / waert dat pemant sulche ver-
 smaetheyt getoont hadde een zyn beelt. Doe beelt
 te meer dan moeten wy altydt opsicht ende eere
 dragen tot een crucifix / oft tot eenigh' beelde van
 onsen Keyser. Al ist dat ic hier van noch elders ge-
 schyde hebbe, nochtans ben ic bijoe dat ick hier
 stelle / mit' dat ick een seker persoon hebbe gesien
 seer gequelt / om dat ne i haer hadde bezolen d'of-
 danighe remedien te ghebzupcken: ck'en kan niet
 meten wie dat dit eerst heeft ghebonden om te
 quellen den genen die anders niet en mach doen
 dan onderdanigh zyn: want zy laet haer vooz-
 staen / alst haven Bichj-bader is: te haer sulcken
 raet gheeft / doet zyt niet / dat zy verlozen sal we-
 sen.

Wijnen raedt soude zyn als men n sulcx geboot/
 dat ghy hun dese reden sout voozhouden met oer-
 moedigheyt: ende dat ghyt niet en sout vol ghen:
 ick bont hoben maten seer goede redenen die my
 op dit propo ist gheghen werden van den ghe-
 nen die my dit seyde.

De ziele treckt groot proffijc upt dese gratie ons Heeren / de welcke is als zy op hem peyst / oft op zijn leven ende passie / ghedachtigh wordende zijns overschoons en minnelijcx aensichtx d'welck is eenen seer grooten troost / gelijckt ons hier meer vermaecken soude te sien eenigen persoon / die ons veel goetx dede / dan dat wy hem nimmermeer en saghen. Ick segge u dat dusdanige soete ghedenckenisse groot proffijc doet ende veel ander goet medebrenghet. Van hebbende nu soo veel ghesproken vande werkinghen die dese dinghen maecten / ghelijck daer noch meer van te seggen sal vallen / soo en sal ick daer niet boezder in treden / dan ick sal u neerstelijck waerschouwen / als ghy comt te weten dat Godt sulcke gracie aende zielen verleent / dat ghy hem nopnt en sult bidden / noch beghereen / dat hy u dooz desen wech soude leyden / al schijnt het u seer goet ende van grooter werden te wesen / nochtans en betaemt het niet daer om te bidden om eenighe redenen. De eerste / om dat het is by gebreck van oodtmoedighheyt / te willen dat u gegheben worde t'gene ghy nopnt en hebt verdient: ende alsoo gheloobe ick / dat die daer om bidden / niet veel oodtmoedighheytx en hebben. Want ghelijck eenen armen arbejder verre is van te beghereen Coninck te wesen / om dat het hem dunckt onmoghelijck te zijn / dooz dien dat hy sulckx niet en verdient: alsoo is den oodtmoedighen verre van sulcke dinghen te beghereen: ende ick gheloobe wel datse niet en sullen ghegunt worden dan aen de ghene die oodtmoedigh zijn / om dat onsen Heere Jesus Christus booz het verleenen van dese gratie de ziele een groote kennisse haerx selfs gheeft.

Daer en boven hoe soude sulcke ziele die dese ghe-

ghedachteen heeft/haer konnen metter waerhejude laten boozstaen/ dat den Heere haer noch groote gracie doet/dat hyse niet en laet ter hellen baren/ De tweede / om dat zy wel versekeret moet zyn/ oft immers in groot perijckel dat zy sal bedrogen worden.

Want den dubbel en behoeft niet meer dan een cleyn poozken open te hebben om ons dupsent lijten en laghen te leggen. De derde om dat dooz de verbeeldinghe alffer groote begheerte by is/de selve persoon haer laet duncken dat zy siet ende hoozt e'ghene daer zy naer verlanght:ghelijck de gene die s'daeghs groote begeerte heben toteeninghe saecke / ende alsoo zy daer veel op pepsen/soo ghebeurtet dat zy somtijds daer van droomen. De vierde om dat het een groote lichtbeerdighepeyt ende stoutighejude is / te willen upt u selven eenen wech kieser/daer ghy niet en weet welcken wech dat u dient : want ghy behoozt dat lieber te laten in den keur des Heeren / die u wel kendet/ op dat hy u leyden mocht dooz den wegh die hem best ghelieft. De vijfde / om dat ghy meynt dat de ghene dien Godt sulcke gratien doet/niet veel arbejts en hebben/ende nochtans hebben zy veel ende bersepden. Wat weet ghy oft ghyt souc konnen verdraghien / De sesste / om dat ghy by avontueren schade soude moghen lijden / daer ghy meynt te winnen/gelijck Saul dede om Coninck te zyn. Immerx / mijn Susters / behalven dese redenen zijnder noch andere/ en gheloofte my/dat het aldersekerste is niet te begeeren dan den wille Godes. Laet ons ons overgeben in zijne handen/ want hy ons seer lief heeft / ende wy en konnen niet dalen/ ist dat wy met eenen gesetten wil hier in blijven volherden. Doch moet ghy weten/dat men dooz het ontfanghen van vele dusevanighe gratien

gratten gheen meerder glozie en verdienst / maer
 blijven dies te meer verbonden om hem te die-
 nen. Mengaende t'ghene dat onse verdiensten
 mocht doen wassen/en sal den Heere ons niet ont-
 nemen / want dat hebben wy in onse hant : sulcx
 datter veel weylighen zijn die noyt en wisten van
 dusdanighe gratien te ontfanghen ende vele
 diese ontfanghen hebben/ende nochtans niet heyl-
 ligh en zijn: en peyst oock niet dat dit alrejt duert/
 maer booz een reyse als onsen Heere de gratie
 doet / moetmen groote moeyte doen / soo dat de
 ziele niet/en peyst oft zy die noch eens sal moeten
 ontfanghen / maer hoe zy die sal ghebruycken.
 Wel is waer dat dit een groot behulp moet wesen
 om de deughden volcomelijcker te vercrighen:
 maer diese sal vercreghen hebben met zynen ey-
 ghen arbeide / die sal oock veel meer verdienen.
 Ick weet van een persoon aen de welcke Godt de
 boozseyde gratien hadde ghedaen / jaer van twee/
 bande welcke d'een een mans persoon was / de
 welcke soo groote begheerte hadden om zynen Na-
 jestept goetsmoets te dienen sonder alsulcke booz
 comentheden ende vertroostinghen / oock met
 een bertelijck verlangen om te lijden/ dat zy oock
 hun beclaegden aen onsen Heere / dat hy hun
 dusdanighe gratien dede / ende hadden zy booz-
 by gegaen om die niet te ontfanghen / zy souden
 hun ontfrocken hebben : ick spreke van de ver-
 troostingen ende beclaghden / ende niet van dese
 vstoenen : want zy bemerkten het groot proffijt
 datter van comt / ende dat se seer te prijsen zijn.
 Van de gene die onsen Heere verleent inde con-
 templatie / t'is wel waer dat het oock zijn boben
 natuerlijcke begeereen (naer mijn duncken) ende
 van zielen seer bydende inde liefde / de welcke
 wel souden willen choonen aen onsen Heere dat

zy hem niet en dienen om loon : sulcx bat zy noyt en dencken dat hun eenighe glozie toe staet te ontfanghen / om daer door beteren moet te cryghen : maer zy letten alleenelijck om de liefde te moghen boldoen: wiens natuer is altyt te twercken in dupsent manieren: / ende de siele / waert in haerder macht / soude wel willen altyt dupsent bonden soecken om dat te doen: Ist oock alsoo gheleghen tot meerder glozie Godts dat zy altyt bercklynt blybe / zy salt gheerne doen. Op zy altyt gheloofte die zyn selven alsoo vernederende tot de ellendighe creaturen / hun zyne grootheyt wilt mede deelen. Amen.

H E T X. C A P P I T T E L.

Daer ghesproken wordt vande andere gratien die Godt doet aen de siele, op andere maniere als de voorseyde, ende van't groot profijt datter van compt.

Onsen Deere voeght hem met de siele door dese openbaringhen op vele manieren: somtijds als zy benaut is: somtijts als haer eenighe swaerigheyt aen staet: somtijts op dat zyne Majesteit zyn vermaeck ende ghenuchte mocht nemen met haer: Ende oock om haer te vertroosten ende te verheughen / ende ten is niet van noodt dit elck in't besonder breeder tyt te legghen: ghemerckte mijn voornemen maer en is te bewijfen de verschepdentheden hier in desen wech zyn / soo veel als ick sal konnen batten / o p dat ghy / mijn Susters / sout moghen weten hoe die zyn / ende de twerkingen die zy doen: op dat wy niet en meynen dat elcke verbeeldinghe een visioen soude

zyn/efn oock op dat alst een waerachtigh visioen
 wesen sal ; ghy niet ontstelt en zyt / want den
 duyvel twint veel / ende is blijde als hy een ziele
 ongherust siet / om dat hy wel weet / dat haer
 dit een groot beletsel is om haer selve gansche-
 lijck te becommeren met Godt lief te hebben en-
 de te loben. Sijne Majestejdt verhoont haer
 noch op andere manieren die veel hoogher ende
 min periculoser zyn / om dat den duyvel die
 niet en soude kunnen naer maeken / ghelijck ick
 meyne/soo dat zy niet wel upt te spreken en zyn/
 want het sijn saccken seer verborzohen / maer die
 verbeeldelijck zyn kunnen beter te kennen ghe-
 ven. Het ghebeurt als de ziele int ghebedt is/ende
 volcomelijck hy haere sinnen / dat haer op den
 staenden voert een opgetogentheyt overcomt/inde
 welcke onsen Heere haer te kennen gheeft groote
 verholentheden / alsoo dat haer dunckt dat zy die
 in Godt selve siet / ende dit en zyn ghem visioe-
 nen van de alderheylighste menschejdt : ende al
 segghe ick dat zy siet/zy en siet niet / want ten is
 gheen verbeeldelijck visioen/maer een verstande-
 lijck/in d'welck haer vertoont wort hoe alle dijn-
 ghen ghestien worden in Godt ende hoe hy die al
 in hem heeft. Ende sulck visioen is seer proffij-
 relijck / want al vergaet het op eenen ooghen-
 blick / nochtans blijft het seer inghedruckt / en-
 de verweckt een groote schaemte / ende men siet
 veel claerder hoe quaedt dat het is Godt te ver-
 rooznen/om dat wy in hem zynde/teghen hem sel-
 ve sulcke boosheyt bedrijven. Ick wil een gelijc-
 kenisse gebruiken om dit beter te doen verstaen:
 laet ons nemen oft Godt waer een wooninge oft
 schoon groot Dalley / ende dat binnen e'selve de
 heele werelt begrepen waer:de vrage is/oft de son-
 daer wel sal kunnen upt dit Dalley gheraecten
 om

om zijne boosheden te bedrjven : Neen hy booz
seker/maer alle onse affgrjffelijchheden ende son-
den die wy sondaers uyt rechten moeten geschie-
den in den selven Godt. ¶ schroomelijcke saecke/
weerdigh om wel op ghelet te worden. ¶ proffij-
telijcke overpeysingē booz onstieden die niet beel-
en weten / ende die soo verre niet en kunnen co-
men dat wy dese waerheyt wel souden begripen
Want konsten wy die inel batten / ten waer niet
moghelijck dat wy sulcke dwase stoutigheyt
souden kunnen hebben. Laet ons overpeysen/
mijn Susters / de groote goetheyt ende bermher-
tigheyt Godts / dat hy ons te deser stont niet en
doet versinckē / laet ons hem daer van grootelijck
dancken / en laet ons ons schamē / dat wy verdriet
criggē in yet d'welck tegen ons gedaen oft gesept
wordt : want het is het leelijckste stuck vande
werelt / te sien dat onsen Schepper soo veel van
zijne creaturen dinnen zijn selven verdraeght : en
dat wy ons quellen in een woort d'welck achter
ons ghesepdt wordt / by abontueren uyt gheen
quade meyninge. ¶ ellende der menschen wan-
neer sullen wy / mijn Dochters / in eenigh stuck
naer volgen desen grooten Godt ? Laet ons dan
niet peysen als wy cent gh lerdt verdraghen dat
wy yet te bedieden doen : maer laetet ons over-
setten ende lyden met goeden moct / ende lief heb-
ben den genen diet ons aen doet : ghemerckt dat
desen Geere niet op en houdt ons lief te hebben/
al ist dat wy hem soo vertrozent hebben : en over-
sulck heeft hy groot ghelijck als hy wilt dat wy
al vergheben sulles / wat onghelijck dat ons ghe-
schiet. Ick seg u / mijn Dochters / al ist dat dit vi-
hoen haest voorby gaet / dat het een groote gracie
is die Godt aen de siele doet / ist dat zy daer proffijt
mede doen wilt / houdende de selve gbestadelijck

hoorzooghen. Het ghebeurt oock wel / ende dat
 seer haestelijck / ende in sulcker voeghen dat het
 niet te segghen en is / dat Godt in zijn selven ee-
 nigh waerheyt verthoont / alsoo dat alle d'an-
 dere die in de creaturen zijn verdupstert worden/
 ende dat hy seer claerelijck te kennen gheeft / dat
 hy alleen de waerheyt is die niet lieghen en kan.
 Opde hier upt woedt wel verstaen t'gene David
 in eenen Psalm seydt : dat alle mensch logenach-
 tigh is : het welck men nouw alsoo en soude ver-
 staen / hoe dickwils datment hoorde / dat het de
 waerheyt is daer niet aen ontzeken en kan. Wy
 comt te bozen dat onsen Heer Jesus zijnde seer
 onderzaeght van Pilatus op den dagh zijnder
 passie/ tot hem gheseydt heeft dat hy de waerheyt
 was : ende hoe luttel verstantes dat wy hier heb-
 ben van dese hooghste waerheydt. Ick soude hier
 van willen zeedder verclaringhe gheben / maer
 ten is niet om uyt te spreken. Vaer ons / mijn Su-
 sters / hier upt trecken / dat om ons in eenighe
 saecke ghelijck te maecten aen onsen Godt ende
 Byvdegom / seer goet sal wesen / dat wy arbe-
 den te wandel: in dese waerheyt : Ick en segghe
 niet / dat wy ons alleenelijck wachten van lie-
 ghien : want ick mercke wel dat ghy (Godt zy ge-
 danckt) daer sozghbuldigh ghenoech in zijt van
 niet te lieghen om eenigh dinck ter werelt: maer
 dat wy in de waerheyt wandelen booz Godt en
 de menschen / in alle manieren die ons moghelijck
 zijn: besonder niet begheerende dat men ons booz
 beter houden sal / van wy zijn : ende in onse
 wercken ghevende Godt dat hem toecomt / ende
 ons selven dat ons toecomt / soeckende in alle din-
 ghen de waerheydt te volghen ende alsoo sullen
 wy dese werelt luttel achten / die niet van logen
 ende valscheydt en is. Ick overpeysden eens /
 waer-

waerom dat onsen Heere Jhesus soo beminde de
 deught van ootmoedigheyt / es my quam stracks
 te bozen sonder veel op te letten / dat het was om
 die wil dat Godt is de opperste waerheyt / ende
 dat het ootmoedigheyt is en de waerheyt / dat
 my niet goets van ons selven en hebben / maer
 veel miserie / ende dat my maer eenen oprech-
 ten niet en zijn : die die niet en bekent wandelt
 inde loghen / ende diet aldermeest sal bekennen
 desen sal alderaenghenaemste zijn aen de opperste
 waerheyt / want hy in haer wandelt. Godt wil
 ons dese gratie gheben / dat my noyt en scheidt
 van dese kennisse ons selfs. Amen. Dusdanige
 gratien dort Godt aen de ziele / aenghemercke
 dat sy nu zijn Blyd is / wesende heel ghereet
 om zijnen wil in alles te volbringen / soo wilt hy
 haer eenige kennisse geve waer in sy dat sal moe-
 ten doen / es van syne groothede. Hier en valt niet
 meeste segghen / ende dese twee dingen hebbe ick
 gesept / om dat sy my docteren seer proffijtelijck te
 zijn / ende dat in dieghelijcke dinghen niet te
 beseffen en is / maer alleenelijck den Heere te lo-
 ven dese verleent / want naer mijn duncken /
 noch den duyvel / noch de eyghen verbeeldinge
 en konnen hier gheenen / grooten vergaenck heb-
 ben / ende oberfulck blijft de ziele in groote ruste
 ende vreught.

HET XI. CAPPITTEL.

Sprekende van eenighe groote ende gheweldige begeerten die Godt aen de siele geeft van hem te moghen ghenieten, de welcke den mensch brenghen in perijckel van het leven te verliezen, ende van het proffijt datter van dese gratie comt.

Sillen alle dese gratien ende ghunsten die den Buzpdegom de ziele verleent / ghenoeghsaem zijn om dit cleyn Oepelken (en denckt niet dat ick vergeten hebbe) te breeden 'e stellen / ende te doen rusten daer hy steruen moet? Heen zy vooztwaer/maer het is noch argher/al ist veel jaren geleden dat hy dese gratien ontfanght/hy sucht sonder ophouden/ende doet niet dan weenen/ inder dat elcke eene van die zijn pijn vermeerderd. De reden hier van is / aenghesien dat de ziele doozgoens meer en meer toeneemt inde kennisse vande grootheden van haren Godt / ende bemerckt dat zy soo verre van hem is om hem te genieten/ soo ist dat haer begherte wel meer wast/ om dat de liefde oock vermeerderd wordt / hoe zy meer begrijpt/ hoe grootlijck dat desen grooten Heere ende Godt tweerdigh is bemint te wesen: ende g. Duerende de jaeren soo wast hare begeerte al: enckens soo seer/dat zy haer brenghet in sulcke pijn ghelijck ick nu seggen sal. Ick hebbe ghesproken van jaren om ghelijckbozmelijck te spreken van de saecken die desen persoon ober comen zijn de welke ick gesept hebbe dat sulcx geproeft heeft al ist dat ick wel weet datmen Godt geenen termijn stellen

stellen en mach/want op eenen ooghenblick kan hy een ziele brengen tot het hoogste van al dat wy hier gheseyt hebben/zijne Majest. is almachtigh in alles wat haer beliest te doen / en daer by seer gemilligh om veel te doen voor ons. Het ghebeurt dan somtijts dat dese benautheneden/eranen/en suchten/ende de groote geweldigheden die wy gheseyt hebben/ schijnen te comen uyt onse eugen liefde/met een groot verdriet : maer dit is al niet vergheleken by dese andere / want dat schijnt eenen brandt te wesen die roockt / diemen kan verdraghen al ist met pijn. Dese ziele dan aldus brandende in haer selven / ghebeurt somwijlen dooz een vliegghende ghebachte/oft dooz een enckel woort d'welck sy is hoorzende / van dat de dootd uytgheselt soude zijn/ dat sy van een ander zijde (men weet niet van waer noeh hoe) eenen slach crijght al oftter eenen bierighen pijn quame : ick en segghe niet dat het eenen pijn is/ maer wat het is oft niet en is/men merct claerlijck dat het van onse natuer niet en can komen: t'en is oock gheen slach/al hebbe ick dit woort ghebruyckt / dan het quetst seer diep:ten comt oock niet alhier daer wy ghemeynelijck de pijnen gheboelen (naect mijn duncken) maer in het alderdiepste ende: binnenste der ziele / alwaer desen blixem die soo haest vergaet / verandert op eenen ooghenblick in affschen al wat hy vint aengaende dese aerde onser naturen/sulcx dat het/ter wijlen die duert, onmoghelijck is eenige gedankenisse te hebben van eenigh dinck van ons wesen / dooz dien dat hy terstont de crachten soo vast binde; dat sy gheen bruygheyt en hebben tot eenighe dinghen/ dan de ghene die dienen tot vermeerderinghe van dese pijn. Ick en soude niet verghetven dat ghy u liet voorstaen dat ick dit te seer beware in't segghen/

want

want ick sie inde waerhejdt dat ick te seer cozt
moecte / om dat het niet upt en is te legghen.
Oec is een opghetoghenhejdt der sinnen ende
cracheen soodanighe datse haer niet en baet om
dese benaethejdt niet te geboelen. Want het ver-
stant is seer lebende om de reben te verstaen van
de pijn diemen heeft upt het mercken dat de ziele
verre van Godt is / ende zijne Majestejt helpt
daer toe met sulcke lebende kennisse zijns selfs
te dier tijdt: soo dat de pijn soo hoogh wast dat de
persoon / die sulckx heeft / groot gheschreeuw
maeckt / al ist dat zy andersins verdueligh ende
wel ghewoon is groote pijn te verdraghen: en
kan nochtans anders niet doen / midts dat de
pijn als dan niet en is in het lichaem / maer in
het binnenste der siele.

Daerom heeft de boozepde persoon hier upe
gheleert dat de pijnen der siele swaerder zijn als
de pijnen des lichaems; ende haer quam te voo-
zen / dat de pijnen diemen in't baghebier lijde
sulckx zijn / al en hebben zy daer gheen lichaem.
Ende ick sach een seker persoon in sulcken
staet / dat ick sekerlijck meynden dat zy stierf: en
ten hadde gheen wonder geweest / want daer booz
seker groot perijckel van sterben is: al ist oock
dat dit niet langh en duerdt / het brenghet het lic-
harm tot sulcke ghesteltenisse / dat alle de leden
schijnen ghebzoken te wesen / den pols verlozen /
al oft den mensch terstont zijnen gheest soude ge-
ben: ende ten is niet veel min / midts dat de na-
tuertijcke worme te haer begheeft, ende verandert
alsoo / dat niet noch wat meer Godt haere be-
gheerre soude volbzacht hebben: niet om dat zy
alsdan enighe pijn in't lichaem ghevoelt; al
ist soo qualijck ghestelt (ghelijck ick gheseyt heb-
be) dat het twee oft dzye daghen blijft sonder de
macht

macht te hebben om te schrijven / ende hebbende
 groote pijn: jae my dunckt dat het lichaem al-
 tijt slapper blijft dan het van te voren was: ende dat
 mi de pijn des lichaems niet en gevoelt / is om de
 inwendighe pijn inde ziele die veel grooter is / de
 welcke maect dat men de pijn des lichaems niet
 en acht / al wierdt het in stukken getrocken. Ghy
 sult segghen / dat het een onbolmaecktheit is /
 ende hoe dat comt dat sulcke ziele haer niet ge-
 lijck en maect met den wille Godts / ghemercke
 zy hem soo onderdanigh ende overghegeven is
 tot daer toe soude zy sulcx moghen doen hebben /
 ende alsoo haer leven overbrenghen / maer nu en
 kan zy niet / want haer reden is alsoo ghestelt dat
 zy haers selfs geenmeesterse en is / noch peysen en
 can dan op de reden waerom zy haer quelt est be-
 droeft : want geschepden zijnde van haer hoogh-
 ste goet / waer toe soude zy begheeren te leven
 Sy ghevoelt in haer soo brennde eenigheyt / dat al
 het gheselschap des werelts haer gheen brenghet
 en soude doen / noch des Hemels oock / behalven
 den ghenen die zy bemint / jae het soude haer eer
 tozment aen doen : maer sy siet haer selven ghe-
 lijck een verlozen mensch die gheen vermaeck en
 heeft in eenighe dinghen op der aerden / ende ten
 Hemel en kan zy niet opclimmen : zy is bran-
 dende van desen doxt / ende en kan tot het water
 niet gheraeken: ende ten is geenen doxt die ver-
 dragelijck is / maer sy is in sulcken staet ghestelt /
 datter gheen water en is dien soude konnen bluf-
 schen : oock en soude zy niet begheeren daer van
 ontslagen te wesen / ten waer doox het water van
 d'welc onsen Heere tot de Samaritaeniche vrou-
 we sprack / ende dit en wort haer niet ahebben.

O lieben Heere Godt / hoe hout ghy de men-
 schen gheperst die u lief hebben / maer dit heeft
 al

al luttel te bedieden vergheliken by t'ghene ghy naderhant verleent. 'T is meer als reden dat costelijcke waren dier ghecocht worden / hoe veel te meer / ist dat de ziele daer door ghesupbert wort / om binnen de sebeste Wooninghe te mogen comen: ghelijck die inden Hemel comen / gesupbert zijn in het Waghevier.

Oock al datmen hier lijdt / is soo luttel als een druppel waters vergheliken by de zee. Wes noch te meet dat met alle dese pijnen ende tozmenten / die / soo ic meyne / alle pijnen des wereljs te boben gaen (want dese persoon hadder vele ghepasseert ende verdzagen soo lichamelijcke als geestelijcke maer het docht haer al niet vergheliken by dese) de ziele gheboelt dat de pijn soo costelijck is / dat zy wel bekende / dat zyse noyt en kan verdienen: ende eben wel is het gheboelen vande pijn sulcx / dat gheen dinck haer en dan verlichtinge geben. Nochtans boben al dit verdzaeght zy gheerne ende ghewillighlijck / en soubet wel al haer levent willen verdzaeghen / dat het Godt alsoo beliefde: hoe wel dat dit niet en is eens sterben / maer ghedurelijck sterben: want ten is inder waerheyt anders niet:

Laet ons dan nu wel oberpeysen / mijn Susters / de ghene die inde helle zijn / de welcke niet alsoo oberghegeben en zijn Godts wille / noch oock hebben dien smarck ende vzeught die Godt inde siele seynt door't bemerck en van het proffijt daster van dit lijden comt: meer die lijden sonder ophouden meer ende meer: ick segghe meer aengaende de by-ballende pijnen / wesen- de de pijnen der zielen boben maten swaerder ende het der als de lichamelijcke / ende dese die zy lieden daer lijden zijn onghelijckelijck veel meer- der dan de ghene die wy verhaelt hebben: oock boben

hopen den hertsweer die zy gheboelen / siende dat
 dit inder eeuwigheydt dueren moet. Wat salt
 van dese onsalige zielen wesens? Ende wat mocht-
 ten wy in dit leven / d'welck soo toyt is / doen
 oft verdrægen / d'welck helpen mochte / om ons
 te verlossen van sulcke grouwelijcke ende eeu-
 wigh-duerende toymenten? Ick verclaere u dat
 het ommoghelijck is te doen verstaen sonder be-
 proeben / hoe pijnelijck dat het is t'ghene de zie-
 le gheboelt / ende wat verschil datter is tusschen
 haer pijnen ende de pijnen des lichaems: Gods
 gabe dat wy dat costen verstaen / op dat wy des te
 beter mochten weren / hoe groorelijcke wy in
 hem ghehouden zijn / dat hy ons tot desen staet
 heeft ghebracht: want wy hopen dat hy ons
 dooz zijn barmhertigheydt sal verlossen / ende
 onse sonden vergheben. Wederkeerende dan
 tot t'ghene dat wy seyden / ende daer wy dese
 ziele ghelaeten hebben in vele pijnen / de welke
 naer haere grootte niet soo lanck en dueren / ten
 hooghsten d'zy oft vier uren / soo my dunckt / want
 duerde zy lanck / het waer de crancheydt onser
 naturen ommoghelijck te verdræghen / ten waer
 by mirakel. Het is somtijts gebeurt / dat dese pijn
 maer een vierdeel uren gheduert en heeft / ende
 dat nochtans de persoon was als gerapbræecht.
 Het is waer dat te dier tijdt / ghelijck het toyment
 met grooter ghewelt aenquam / de persoon
 al haer gheboelen verlaos: soo datse zijnde on-
 dert gheselschap den lesten dach van Daeffchen /
 dat is te seggen vande verrijfjenisse / zijnde dooz
 de heele feeste met sulcke dozrigheyt ghetweest / zy
 selve bynaer niet en merckte dat het sulcke feeste
 was: ende dit quam dooz het hoozen van een
 moort / dat zy noch niet sterben en soude. Dooz is
 datmen soude meynen dit te wederstaen /
 daer

daer en is niet meer raedes toe / dan oftmen we-
 sende in eenen bzant/wilde maecten dat hy geen
 hitte noch cracht en soude hebben om te verbran-
 den. Ende dese pijn en kanmen alsoo niet bedec-
 ken / oft de ghene dier ontrent zijn konnen ver-
 staen het perijckel daer zy in is / hoe wel dat zy
 gheen ghetapghenisse en konnen gheben van de
 inwendighe ghesteltenisse / ende het is waerach-
 tigh/dat het gheselschap haer niet meer bzeught
 en doet dan oftet moet schaduwten en waren / en
 desghelijck dunckt haer oock van alle dinghen
 des werelts. Ende oft ghy u selven tot eenigher
 tijdt bebondt in vierghelijcke saecke / op dat
 ghyt mocht weten / dat oock onse cranckheyt ende
 natuere haer hier oock menghelt / het ghebeurt
 somtijts dat de ziele in sulcken staet ghestelt zyn-
 de/als ghy hier boven ghesten hebt / ende dat zy
 schijnt te sterben van groote begeerte die zy heeft
 om te sterfē als haer dese perffe soo seer overbalt/
 soo dat het schijnt dat de ziele is op het uiterste
 om nyt den lichame te schepden / soo bzeert zy
 waerachrelijck / ende soude wel willen dat dese
 pijn minder wiert om niet eenemael te sterben.
 Men moet wel verstaen dat dese bzeese comt uyt
 de natuerlijcke cranckheyt / om dat aen d'ander
 zijde haer begeerte niet en mindert / ende oock en
 ist niet moghelijck dat dese pijn vergaen sal / tot
 dat onsen Heere die wech neemt : het welck ghe-
 meynelijck gheschiet met een groote opgetogent-
 heyt/ oft doozeenigh vstoen daer den waerach-
 tighen vertrooster haer vertroost ende verstercke/
 op dat zy mach crijgen de begeerte om soo langh
 te leven als hy sal willen. Dit is wel een pijn-
 lijcke saecke / dan de ziele behoudt seer groote
 werckinghen / ende sonder bzeese van alle de
 moeyten die haer souden moghen overcomen:
 want

want die bergheleken by de pijnlijckheyt die de
 ziele gheleden heeft / dunckt haer als niet te we-
 sen. Sulck dat zy sulcken proffijt behout / dat
 zy dit wel dickwils soude willen lijden / dan het
 en is in haer macht niet / want zijt niet en kan
 weder crighen in eenigher manieren / noch daer
 en is gheenen raet toe / tot dat het onsen Heere be-
 lieft : ghelijck oock niet moghelijk en is te we-
 derstaen alst comt. Sy blijft oock houden een
 meerder verachtinge des werelts als van te vo-
 ren / midts dat zy merckt dat gheen dinck des
 werelts haer en coit helpen doen zy inde pijn
 was : oock blijft zy veel meer verbzemt ende af-
 gherocken bande creaturen / om dat zy siet dat
 alleenelijck den Schepper haer kan vertroosten
 ende versaden / met oock meerder vzeese van hem
 ende sozghen om hem niet te verzoonen / om dat
 zy siet dat hy kan troost ende pijn gheben / alst
 hem belieft. Nu dunckt datter in desen gheeste-
 lijcken wech twee dinghen zijn die perffickel van
 sterben mede bzenghen : d'een de pijn est torment /
 want booz seker ten is niet sonder perffickel : d'an-
 der de onmatighe vzeught ende genuchte / als zy
 alsoo in' i upreke is / dat het schijnt dat de ziele
 haer begheeft / soo datter niet veel en ghebzeekt /
 dat zy metter daer niet en schepdeupt het lichaem
 ende indre waerhydt dat waer booz haer een
 groot gheluck. Hier upt sult ghy moghen merck-
 ken / mijn Susters / oft ick geen reden ghehadt /
 en hebbe om te segghen datter moet ende coura-
 gie van noode is / ende dat onsen Heere Jesus
 Christus u met reden sal moghen antwoorden /
 als ghy hem sulckx sout willen wyschen / het ghe-
 ne hy antwoorde aen de kinderen van Zebdeus /
 doen hy hun vzaeghde / oft zy den kelck wel sou-
 den connen dzycken. Ick gheloobe nochtans /

mijn Sisters / dat wy al souden antwoorzen / jaer:
 ende met alle reden / midts dat onsen Heere den
 moetende de sterckheyt verleent aen de gene die
 hy siet dat zyt van doen hebben / ende in alles be-
 schermt hy dusdanighe zielen / ende antwoorde
 booz hun inde hervolgingen ende opspraken die
 segghen hun gheschieden / ghelijck hy dede booz
S. Maria Magdalena : ende al en gheschiet die
 niet met woorde / hy doet het nochtans met wer-
 ken / ende noch achternaer eer zy sterben / soo be-
 taelt hjt hun al te samen / ghelijck ghy nu sien
 sult. Op zy inder eeuwigheyt ghebenedijdt ende
 ghelooft van alle creatueren. Amen.

DE SEVENSTE WOO- ninghe, besluytende vier Capittelen.

HET. I. CAPPITTEL.

In't welck gesproken wort vande groote gratie die Godt doet aen de zielen die ghecomen zijn binnen de sevenste vvooninghe: En hoe dat haer dunckt datter eenigh onderscheyt is tusschen de ziele ende den geest hoe wel dat zy al een zijn in het wesen. Daer zijn dingen weert te bemercken.

VII. Sal duncken / mijn Susters / datter alreede soo veel ghesproken is van desen gheestelijken wegh / datter niet meer te seggen en valt / maer die dit peysen soude / waer seer verdooldt: want aengesien dat de grootheydt Godts gheen eynde noch palen en heeft / soo en zijn zyn werken oock niet ghepaelt: wie isser die volcomelijck soude verhalen zyn hermherrigheden ende groot heden? Het is onmoghelijck / ende alsoe en verwondert u niet van't ghene datter gesept is / ende datter noch gheseyt sal worden / midts dat het soo veel als niet is vergheleken by t'ghene datter te segghen is van Go't:

Op doet ons hermherrighepts genoegh / dat hy dese dingen heeft medeghedeelt aen een persoon / daer tijt van weten mogen op dat hoe wy beter kennisse crÿgen dat hy zyn selven de creatur ge-
 p 2 meyn

meyn maect / wy oock meerder oozsaecke mogen
 hebben zyne grootheyt te loben / ende ons te
 wachten van de stele soo cleyn te achten / inde
 welcke Godt sulcke ghenaden schept / ghemerckt
 wy elck eene hebben : maer ghelijck wyse niet al-
 soos tweert en achten / als betaemt een heylighe
 creature ghemaect naer het beelde Gods / soo
 en begrijpen wy oock niet de groote verholenthe-
 den die in haer zyn. Ick bidde zyne Majesteit
 dat haer beliebe mijn penne te gheleiden / ende
 my te leeren den middel / om u lieden yet te mo-
 ghen seggen / van soo veel dinghen alstet noch te
 segghen zyn / ende van t'ghene zyne Majesteit
 beliefe te verthoonen den ghenen die zy stelt in
 dese wooninghe : Ick hebbe om de selve zyne Ma-
 jesteit veel ghebeden / midts dat haer kennelijck
 is dat mijn booznemen anders niet en is / dan
 zyne barmhertigheden te verthoonen / op dat zy
 niet verbozghen en blijven / ende dat zynen Heylighen
 naem mocht gheprezen worden. Ick be-
 trouwe / niet om mynent wil / maer om u lieden
 wil / mijn Sullers / dat hy my dese ghenade doen
 sal / op dat ghy witen mocht hoe veel daer
 aen ghelighen is dat uwen Bruydegom sal hou-
 den ende verbruggen dit gheestelijck houwe-
 lijck met uwe zielen / midts dat hy soo vele
 goeden met hem brenghet / ghelijck ghy sien sult /
 ende dat het aen u niet en lieghe. **O** grooten
 Godt / het schijnt dat een soo ellendighe creature
 als ick ben / heeft om te moeten verclaeren een
 saecke daer zy soo lustel aff verdient te verstaen :
 ende het is waerachtigh dat ick in groote dub-
 binghe ben ghewest / denckende oster beter waer /
 dese wooninghe met coete woorden te voleyden /
 om dat my dincckt datmen sal peysen dat ick het
 wete dooz onbesbondentheyt / o'welck my seer be-
 scharmt

schaemt maecte/ midts dat ick kennende wie ick
 ben / dat houde booz een schzickelijcke saecke. Men
 d'ander zijde dunckt my dat het is een temtatie
 ende cranckheyt/al ist dat ghylieden daer ander
 gheboelen van sult hebben/ midts dat Godt daer
 booz een trepnigh sal ghepzesen worden / ende
 meer ghkent : ende dat alle de inerele teghen my
 roept / hoe wel dat ick by aventuren sal ghesto-
 ven sijn eer ghyt sult comen te sien. Ghebenedijdt
 sy hy die leeft ende leven sal inder eeuwighejdt.
 Amen.

Maer de mael dat het onsen Heere Godt beliest
 medelijden te hebben ober t'ghene dat de ziele/
 die hy nu gheestelijck heeft aenghenomen tot zij-
 ne Wyf / verdraeght ende verdragen heeft/mits
 de begheerte die sy heeft tot hem / al eer dat het
 gheestelijck houwelijck verbult wort/soostelt hyse
 in zijne wooninghe / welck is dese sevenite:want
 ghelijck inden Hemel / alsoo isser inde ziele een
 wooninghe daer zijne Majestejt woont/ jae laet
 ons seggen zenen anderen Hemel/want daer leyt
 beel aen/mijn Susters / dat wy niet en dencken
 dat de ziele is ver donckers oit duysters / want al
 ist dat wijse niet en sien / ons sonde meestendeel
 duncken/ datter ghern ander inwendigh licht en
 is/dan t'ghene dat wy sien / ende dat binnen onse
 ziele eenighe duysterheyt is. Mengaende de ziele
 die in gracie Godts niet en is / soo blijde ick
 wel / niet by ghebzeke vande Sonne der rechte-
 beerdighejdt die in haer is / ende die haer het
 wesen verleent / maer booz dien dat sy niet be-
 quaem en is het licht te ontfanghen/ghelijck wy
 gheseyt hebben inde eerste wooninghe. Laet ons
 mijn Susters / sonderlijck neerstigh sijn om
 Godt te bidden booz de ghene die nu doodtsonde
 sijn / dat sal een groote almorffe sijn. Want ist

Dat wy en Christen mensch sien met ghebonden
 handen op den rugghe / met een stercke keten vast
 ghemaect aen eenen pilae / sterbende van hon-
 ger / niet by ghezeke van spysen / midts dat huer
 achter hem seer vutghenomen heeft staende maer
 om dat hyse niet en kan langhen om in den mont
 te steken / ende in sulcke benautheyt ghecomen is
 dat hy zynen gheest sal gaen gheben / niet inde
 tijdelijcke doot / maer inde eeuwighen doot : en
 soude niet een wreetheyt wesen dat men op hem
 soude blijven staen sien / sonder hem de spysen aen
 te dienen op dat hy eten mocht & oft oock sonder
 booz hem te bidden / als men dooz ons bidden hem
 de ketenen soude connen affdoen & Ick bidde u
 om de liefde Gods dat ghy altydt dese zielen
 wilt gedencken in u gebedt. Tegentwoordelijck en
 spreken wy tot dese niet / maer alleenelijck tot de
 gene die penitentie gedaen hebben booz hun san-
 den / ende dooz Gods barmhertighheyt nu in den
 staet der gratten zyn. Wy moghen de siele nemen
 niet als een dinck ghestelt in eenen boeck oft ee-
 nighe klepne plaetse : maer als een inwendighe
 werelt / in de welke soo vele ende schoone woonin-
 ghen zyn ghelijck het betaemt te wesen / aengestien
 dat in dese ziele oock een wooninge booz Godt is.
 Als het dan zijne Majesteit beliest haer dese booz-
 seyde gratie van dit Goddelijck houwelijck te
 doen / soo bzencht hyse eerst binnen zijne woo-
 ninghe / begheerende dat het niet en zy ghe-
 lijck op andere reysen / als hyse ghestelt heeft in
 opghetoghenheden / want ick gheloobe dat hyse
 aldan met hem vereenicht / ende oock in het
 ghebedt der vereeninghe / daer aff gheseyt is / hoe
 wel datter de siele daer niet en dunckt dat zy ghe-
 roepen wordt van Godt om te comen in haeren
 Center oft middelste (ghelijck in dese woonin-
 ghe

ghegheschet) dan tot het opperste deel : maer hier en is niet veel aen gheleghen oftet gheschiedt op d'eene / oft d'ander maniere : datter aen verlanghet / is / dat den Heere haer aldaer boeght ende vereenicht met hem / haer maeckende blinde en stom / ghelijck S. Paulus in zijn bekeeringhe wierde / ende haer ontnemende het gheboelen / op dat zy niet ghewaer en worde hoe oft by wat manieren dat dese gratie gheschiet die zy ontfanght : midts dat de groote bzeught en vermaeck welck de siele als dan gheboelt / is / als zy haer siet naeckende ontrent Godt : maer als zy gheboeght ende vereenicht is met hem / en verstaet zy gheen saecken / midts dat alle de crachten haer begeben. Hier ist op een ander manier : want onsen goeden Godt haer nu wilt aff nemen de schellen bande ooghen / op dat zy wat sien ende verstaen mocht bande groote gratie die hy haer doet / al isst op een vzeemde maniere.

Ende want zy bin nen dese wooninghe ghecomen is dooz een visioen des verstandts / op een sekere maniere van verbeeldinge des waerhepts / soo worden haer verchoont alle de dze personen der alderheplighite Dze buidigheyt / met een ontfekinghe die aldx eerst comt inden gheest by maniere van een wolck van een grooter clarigheyt : ende dooz een wonderlijcke kennisse die aen de siele wordt ghegheven / verstaet zy met grooter waerhept / dat dese dze verscheyde personen zijn een selfte wesen / een selfste macht / eē wijsheyt ende eenen Godt : sulckx dat wy mogen segghen dat de siele aldaer verstaet ende kendet als dooz het aenschouwen t'ghene wy weten dooz het geloof / hoe wel dat dit aenschouwen niet en gheschiet dooz de lichamelijcke ooghen midts dat dit gheen verbeeldelijck visioen en is. Zy heeft

hier ghemeynschap met alle de dzy persoonen/
 die tot haer spreken/ende doen haer verstaen dese
 woorden die het Euangelie gheruyght dat den
 Heere seyt / dat hy ende zynen Vader ende den
 Heylighen Geest sullen comen woonen met de
 ziele die hem lief heeft ende zyn gheboden onder-
 hout. O Heere Godt wat verschil isst tusschen
 dese woorden te hoorzen ende die te ghelooven/oft
 die op dese maniere te verstaen hoe waerachtigh
 dat zy zyn / ende alle daghe verwondert haer de
 ziele lanckx te meer / om dat haer dunckt
 dat dese persoonen noyt van haer en schep-
 den / maer dat zy merckelijck siet (op de vooz-
 kyde maniere) ende gheboelt dat dit Goddelijck
 gheselschap met haer in het binnenste der ziele
 is / in een seer diepe saecke / die zy niet en kan
 uytleggghen/ noch hoe sy is / om dat zy de ghe-
 leertheyt niet en heeft. O sal duncken dien vol-
 ghende dat zy binnen haer selben niet en gaet
 maer alsoo verstonnen ende verbult is / dat zyt
 niet en kan verstaen. Zy begeeft haer veel meer
 als van te bozen tot al t'ghene dat Godds dienst
 aengaet / ende als haer de bekoorneringen ont-
 baken/soo blijft zy met dit minnelijck geselschap
 ende ist dat het de ziele aen haer niet en laet lie-
 ghen / Godt en sal noyt aen hem laeten lieghen
 (naer m'n goetduncken) haer alsoo merckelijck
 te kennen te gheben zyne teghenwoordighheyt:
 ende zy heeft een groot betrouwen / dat Godt/die
 haer dese ghenade ghedaen heeft haer niet en sal
 laeten verlozen gaen / ende dat mach zy alsoo
 ghelooben / hoe wel zy eben wel veel meerder soz-
 ghe draeght als opt te bozen / om hem nergheens
 in te mishagghen. Men verstaet niet dat zy dese
 teghentwoordighheyt altst heeft soo gheheelijck/
 ick seggh soo claerlijck als haer verthoont wierde

de eerste reyse ende eenighe andere reysen diet Godt belteft heeft haer dese gunste te doen: want waer dat alsoo / het waer om moghelijck eenighe andere saecken te verstaen / oft oock te leven onder de menschen: maer al en is niet met sulcke claerigheyt / t'elcker reysen als zijt waer neemt soo vindt zy haer in dit gheselschap. Wy segghen dan ghelijckerwijs ofter een persoon ware met andere personen in een camer / ofte een sale seer claer / ende dat de vensters ghesloten wierden / soo dat zy in duysternisse waeren: al ist dat zy het licht quijt is / eben wel soo weet ende verstaet zy / dat de personen aldaer zijn. Maer de vraghe is / ofter inde macht bande siele is de vensters open te doen / om de personen te sien alst haer beliest? Dit en vermach zy niet / dan alst den Heere beliest het verstant te openen: hy doet haer verberigheyt ghenoech / dat hy van haer niet en scheidt / ende dat hy begheert dat zy hem soo openlijck sal kennen.

Het schijnt dat zijne Goddelijcke Majesteit door dit wonderlijck gheselschap de siele wilt bequaem maecken tot meerdere saecken: want het is claer dat zy grootelijck ghelolpen sal worden om boorts te gaen tot de volmaecktheyt / ende om quijt te worden de vrees die zy somtijts ghehadt heeft van de andere gratten die haer gheschiedden / ghelijck gheseyt is.

Ende alsoo ghebeurt het dat zy haer selben in alles ghebeter ende gheboordert vint: ende haer dochte dat om ghen moeyte / arbeidt / noch becommertinghe het wesen haerder zielen opnt wijcken en soude van dese camer oft wooninge / sulck dat haer docht datter onderscheydt was tusschen haer en haer siele: ende cozt daer naer dat Godt haer dese gracie dede / wesende in grooten arbeidt /

soo beclaeghde zy haer ghelijck **M**artha die ghe-
 claeght heeft oer haer suster **M**aria/ om dat zy
 altyt naer haren lust gheniette de gherustigheyt/
 ende dat zy haer alleen liet in soo vele moe-
 ten ende becommeringhen / dat zy haer niet en
 coste gheselschap houden. Dit sal u schijnen een
 dwase reden/ende buyten yzopoost te wesen/maer
 inder waerheyt het gheschiet alsoo: want al ber-
 staetmen wel dat de ziele onverschepden is /nocht-
 ans t'ghene dat ick segghe en is gheen fantasie/
 oft slecht goerduncken / maer seet gemeyn : ende
 dit is de reden om de welcke ick seyde/datmen de
 inwendighe dinghen alsoo siet , datmen daer se-
 kere kennisse aff heeft. Daer is een onderscheyt
 claer ende wel bekende tusschen de ziele ende den
 gheest : ende al ist datse maer een dunck en zijn/
 nochtans onderkentmen daer een verschil soo
 nauw / dat het schijnt dat d'een ende d'ander op
 verscheyde manieren wercken:ghelijck wel weten
 dien onsen **H**ere de gratie doen wilt : ende in
 dunckt oock dat de ziele een verschepden saecke
 is bande crachten. Daer zijn in onsen inwendig-
 gen mensch soo vele nauwe saecken/ dat het booz
 in een groote vermēttheyt soude zijn / dat ick
 die soude willen uytleggen : wy sullense daer bo-
 ven sien ende verstaen / ist dat den **H**ere dooz
 zijn goetheydt ons ghenadelijck daer begheert te
 brengen.

HET II. CAPPITTEL.

Daer zy de selve reden vervolght, ende stelt het onderscheydt datter is tusschen de geestelijcke vereenige ende 'tgheestelijck houwelijck, d'welck zy uytleydt met schoone bequame ghelijckenissen.

No laet ons gaen spreken van het Goddelijck ende gheestelijck houwelijck: hoe wel dat ick het ghevoelen hebbe dat dese groote gracie niet vervult en wordt in alder volcomentheyt gheduerende dit leven / want ist dat wy schepden van Godt / soo wordt sulck een groot goet verlozen. De eerste reyse dat Godt dese gracie doet / soo belijft het zijne Goddelijcke Majesteit haer te verthoonen aende ziele in een verbeeldelijck visioen van zijne alderheylighste menscheyt / op dat zy hem wel verstaet / ende niet onbekendt en zy van sulck een overgroot goet als zy ontfanghe. Aen andere personen macht gheschieden op een ander maniere: maer aen de personen daer wy af spreken Het Heyligh Sacrament ontfanghende / verthoonde hemonsen Deyre / in zijne ghedaente met groote claricheyt / schoonheyt ende Majesteit / ghelijck hy was naer zijn verrijffnisse / tot haer segghende / dat het nu tijdt was / dat zy zijne saecken soude ter herten nemen ghelijck haer eyghen / ende hy soude zorghe draeghen voor haer saecken / met noch andere propoosten die betet sijn te ghevoelen dan uyt te spreken. D sal duncken dat

dat dit niet nieuws en was / midts dat onsen Heere t'andere tijden hem verthoont hadde aen dese ziele op andere manieren / dese vertooninge was soo verscheyden dat zijer seer af verflaghen was ende buyten haer selven : eerst om dat die visioen gheschiede met groot ghewelt : ten anderen om de woorden die hy tot haer spzack / ende oock om dat zy in het binnenste der ziele / daer dese verthooninghe gheschiedde / noyt ander visioen ghesien en hadde als die. Want ghy moet verstaen datter een seer groot onderscheyt is tusschen de hooggaende verthooninghen / en de gene die in dese wooninghe gheschieden / ende soo groot tusschen de gheestelicke ondertrouwe / ende het gheestelijck houwelijck / gelijcker is tusschen personen die alle eenelijck ondertrout zijn / ende die niet meer scheidan en moghen.

Ich hebbe hier bozen gesept / al ist dat men dese ghelijckenissen ghebzuycket / om datter geen betere passe en comen. d. men moet verstaen / dat hier gheen ghedrickenisse en is van het lichaem / niet meer dan oft er de ziele niet inen ware / maer alleenelijck eenen geest waere : ende in het gheestelijck houwelijck noch veel n. in / midts dat dese eerste vereeninghe gheschiet in het midden van het binnenste der ziele / d'welck moet wesen daer Godt selve is. Ende naer mijn goed duncken hy en behoeft gheen poorte om in te gaen / midts dat al datter tot noch toe is gheseyt passeert doorg middel van de sinnen ende crachten / ende dese verthooninghe vande menschevde Christ moet oock wesen inder selver boeghen : maer t'ghene datter om gaet in het gheestelijck houwelijck / is wel anders. Ten Heere verthoont hem in het Centre oft midden der ziele sonder het beeldelijck visioen / maer wel in niet verstädelijck / hoe wel dat het
beel

beel iſt ſijcker iſ / ghelijck hy hem vertoonde aen
 zijne Apſtolen de dozen geſloten inſende / doen
 hy hun ſepde / Pax vobis, dat iſ / Bezede zy u liden.
 Eghene Godt daer de ziele mededeelt op eenen
 oogenblich / iſ ſulck een groot ſecreet / eſt ſoo hoo-
 ghe gratie / ende de vzeughe die sy geboelt iſ ſoo
 groot dat ickje niet en weet waer hy ghelijcken /
 dan dat onſen Heere haer wilt op dien ooghen-
 blich openbaeren de gloze die inden Hemel iſ /
 dooz een beel hoogher maniere / als dooz eenigh
 viſioen oft gheſtelijcken ſmaeck ; hier en iſ niet
 meer te ſegghen / dan dat den geest van deſe ziele /
 ſoo veel alſmen kan begripen / een met Godt ge-
 worden iſ / den welcken ghelijck hy oock eenen
 geest iſ / heeſt willen roonen de liefde die hy ons
 toedzaeght / laetende bliſſen aen eenighe perſoo-
 nen hoe verre dat zy ſtreckt / op dat zijne groot-
 hept dooz ons mocht ghepreſen worden / die hem
 ghetweedicht heeſt op ſulcke maniere te boegen
 ende vereeninghen met de creatuere / dat hy van
 haer niet meer en begheert te ſcheyden. De ghee-
 ſtelijcke ondertrouw iſ anders / want zy dickwils
 gheſcheyden wordt : de vereeninghe iſ oock an-
 ders want al en iſ de vereeninghe anders niet
 als twee dingen tſamen in een boeghen : immers
 zy konnen gheſcheyden worden ende bliſſen elck
 in't beſonder / ghelijck wy ghemeynelijck in deſe
 gratie ſien gheſchieden om dat ſe boozhy gaet / en
 dat dan de ziele ſonder dit gheſelſchap bliſt te
 weten / ſoo darmen dat verſtaet. Maer alſoo en
 iſt niet in deſe andere gratie ons Heeren / om dat
 de ziele althijt bliſt met haren Godt in dit Teneve
 ofe midden. Laet ons nemen dat de vereeninghe
 iſ ghelijck als twee waſſe keeſſen die ſoo vait
 tſamen gheboeght ſijn / dat het lichte maer een
 licht en iſ / oft dat de wieke het licht ende het waſ-
 maer

maer een dinck en is: dan eben wel kanmen naederhandt d'eene keersse schepden bande andere/ van gelijcken oock de wieke van het wasch. Van hier ist ghelijck ofter water viel uyt den Hemel in een ribier oft fonteyne/ daer wozdet al een water/ sulcx datmen niet en kan gheschepden het ribier-water van het reghen-water: oft ghelijck alffer een cleyn beekken blopet in de zee / dan en kan niet meer geschepden worden: oft alffer twee venssters zijn dooz de welcke het licht binnen comt/ het welck licht al ist dat het gheschepden binnen comt / nochtans teenemael maer een en wort.

By abontueren ist t'ghens dat Sinte Paulus seyt: die Godt den Keere aen hanght / wort eenen gheest met hem / aengaende dit hooghmeerdigh houwelijck / het welck mede-bringht dat zijne Goddelijcke ende groote Majestejdt haer selven alreets heeft geboegt by de ziele dooz vereeninge: Ende het selfste seyt hy: mihi uicere Christus est & mori luctum. Dat is te seggen/ Christus Jesus is my d'leben/ ende het sterben gewin. Alsoo schijnt dat de ziele hier t'selue seggen mach: want hier ist dat dit cleyn Wepelken daer wy af gesept hebben sterft met obergroote vryghit / mits dat Jesus Christus nu zijn leben is. Gude dit merckmen better metter tijt dooz de daet ende werckingen/ mits datmen clarlijck siet dooz de secreete inghevinghen dat Godt de geere is die het leben aen de ziele geeft / ende d'ickwils zijn dese inghevinghen soo lebende / datter gheen sijn aen te twijfelen en is/ mids dat de ziele die wel gheboelt/ al en kan zuse niet uytspzeken: maer dit gheboelen is soo groot / datter oock son tijds woorden van liefde uyt comen/ die schy en niet belet te konnen worden/ ghelijck als/ o leben in jns lebens/ o voetsel die

die my boedt/ende andere dierghelijcke woorden/
mits dat uyt de Goddelijcke bozzen/met de welc-
ke schijnt dat Godt alejdt de ziele boedt ende on-
derhoudt boort-comen com stralen van melck tot
versterckinge van alle de gene die in het Casteel
zijn.

Sulck dat het schijnt dat onsen Deere begheert
dal zy lieden eenighsin gheseten het ghene dat
de ziele soo oberbloedelijck gheniet/ ende dat van
dit groot rivier daer die beercken zy selven in
verliest / somtijds comter eenen bloedt waters
om te boeden de ghenx die in de licha-
melijcke saecten dese twee ghehoude moe-
ten dienen. Ende ghelijck oft yemandt quaem
onberhoedts in't waeter te vallen / dien en sal
daer om niet laeten het waeter te ghevoelen/
jae hy en kan niet boort oft hy moet ghevoe-
len : alsoo ende oock met meerder sekerheyt wort-
men ghetwaer dese werckingen die ick segghe.
Want ghelijck niet en kan gheschieden datter
enen grooten bloedt waters soude comen / of
hy moet enen oozpzonck ende beghinsel heb-
ben / soo ick ghesepdt hebbe : alsoo verstaet men
ende weeten claerlijck / datter ecken binnen
is die dese pñlen schiet / ende die het leven
gheeft aen dit leven : ende datter een Sonne
moet wesen bande welcke het groot licht boort
compt . d'welck hy seyndt tot de crachten in't
binnenste der ziele. Van zy (ghelijck ick ghe-
seyt hebbe) en roert haer niet van het Centre oft
binnenste/ noch en verliest haer brede niet/mits
dat den selven/dien gaf aen zijne Apostelen docu
zy vergadert waren / haer dien oock kan verlee-
nen. Nu is in gheballen dat dese groetenisse ons
Deeren Jesu Christi/ meer moet bedieden dan
de woorden luden : ghelijck oock dede het
woort

woort d'welck hy sprack tot Maria Magdalena/
dat zy soude henen gaen in vrede.

Want ghelyckerwijs de woorden ons Heeren
alsoo woorden zijn / dat zy oock wercken in ons
zijn: in sulcker voeghen moesten zy oock alsoo
wercken in de zielen die alreede bequaem ghe-
maect waren / dat al r'ghene dat lichamelijck
is / in haer af ghescheyden worde / ende dat de
ziele blijbe lauter gheestelijck / om alsoo in dese
hemelsche vereeninghe' geboeght te worden met
den ongheschapen gheest. Want het is een seker
saecte / als wy ons selven pdel endesuyber maken
van alle creaturen / ende dat wy van die assistant
doen om de liefde Godts / dat den selven Heere
niet laten en sal ons te vervullen met zijn selven.
Alsoo onsen Heere Jesus op eenen tijt biddende
voort zijn Apostolen begheerde dat zy souden een
wesen met zynen Vader ende met hem: ghelijck
den selven Heere Jesus in den Vader is / ende den
Vader in hem. Ick en weet niet wat meerder
liefde datter kan wesen als dese: ende wy en lae-
ten niet alle hier in te comen / want zijne Maje-
steijt alsoo gheseyt heeft: ick en bidde niet alleen
voort hunlieden / maer oock voort alle de ghene die
in wy ghelooen sullen. Ende seyt oock ick ben
in hunlieden. O lieven Godt / hoe waerachtigh
sijn dese woorden ende hoe wel verstaetse de ziele
die in dit ghebiedt is ende sietse in haer selven
En hoe en souden wy die alle te samen niet ver-
staen waert dat het aen ons niet en loghe / ghe-
merckt dat de woorden ons Heeren Jesu Christi
niet lieghen en comen en Maer ghelijck wy in
saute zijn van ons te bereyden voort het verhoor-
pen van al r'ghene dat die licht mocht beletten/
soo en spieghelen wy ons niet in desen spieghel
die wy sien / daer ons beelt in schijnt. Nu weder-
keeren.

keerende tot t'ghene wy gheseydt hebben: onsen
 Heere stellende de siele in dese wooninghe/ welck
 de zijne is/te weten het Centre / oft middelste der
 selver/ghelijckmen seyt dat den hooghsten Hemel
 alwaer Godt is / niet beroert en woert/ghelijck de
 andere Hemels: alsoo schijnt dat de beroerten in
 dese siele niet en zijn/als zy hier binnen geraecht
 is/ die ghemeenelijck plagen te wesen inde crach-
 ten / ende inde verbeeldinghe/ om haer te mogen
 hinderen oft den vrede t'oncnemen.

Het schijnt al oft ick soude willen segghen dat
 de siele die tot hier toe ghecomen is om dese gra-
 tie te ontfanghen / soude verskert zijn van haer
 salighejdt / ende van niet meer te konnen val-
 len.

Dit en segghe ick niet / ende ober al daer ick
 van dese materie roere / ende daert schijnt dat de
 siele soude in verskerhejdt zijn / moet verstaen
 worden/ter wijlen dat zijne Majestejt haer alsoo
 metter handt houdt/ende dat zy hem niet en ver-
 toozent. Van ick wete sekerlijck al tijt dat de siele
 daer ick van sprekke / haer selven in desen staet
 bindt / ende dat zy daer vele jaeren in heeft vol-
 herdt / dat zy nochtans haer niet en houdt booz
 verskert / maer dat zy niet noch veel meerder
 vrees als van te boozen haer selven wacht van
 de minste vertooringhe teghen Godt / ende dat
 zy in haer heeft soo groote begheerten om Godt
 te dienen / ghelijck hier naer gheseyt sal worden:
 doorgaens oec niet een verdriet ende beschaem-
 hejdt in te mercken hoe luttel dat zy doen kan/
 ende hoe grootelijck dat zy verbonden ende ghe-
 houden is / het welck haer gheen cleyn cruys en
 is / maer een seec groote penitentie: midts dat
 hoe de siele meer penitentie doet/hoet haer meer-
 der vzeught is. Haer oprechte penitentie is / als

Godt haer de ghesontheydt ende sterckheydt ont-
 trecke om penitentie te doen : want ghelijck ick
 elders gheseydt hebbe / den hertsweyt diemen
 daer van crijght is hier veel grooter : ende het
 moet haer al comen uyt den moztel daer hy ghe-
 plant is: Ghelijck als den boom die neffens het
 loopende water gheplant is bochtigher is ende
 meer vruchten booztvenght / wat wonder ist van
 dese ziele dat zy sulcke begheerten heeft / ghe-
 merckt dat haren gheest waerachtelijck een ghe-
 worden is met het boozsypde hemelsch waeters
 Keerende dan tot t'ghene dat ick seyde / ten is
 niet te verstaen dat de crachten / de sinnen / ende
 de passien altydt in desen vrede zyn / maer wel
 de ziele ; maer inde boozgaende wooninghen en
 hadden zy geenen rust by van strijt / arbeiden en
 vermoetheden / soo nochtans dat zy haren vrede
 niet en verliest / ende dit is ghemeynelijck dooz-
 gaens. Het is sulckie | ware saecke om uyt te leg-
 ghen ende oock om te ghelooven / hoe dat desen
 gheest is in het Centre ende middelste van onse
 ziele / dat ick wel dencke / mijn Susters, dat gy lie-
 den / by ghebzeker dat ick mijn selven niet wel en
 kan doen verstaen / eenighe temptatie sult crij-
 ghen van my niet te ghelooven / om dat het swaer
 om ghelooven is datmen seyt datter pijnen ende
 arbeiden zyn / ende dat nochtans de ziele in vrede
 is. Ick wil een oft twee ghelijckenissen by vzen-
 ghen / ende ick bidde Godt dat die sulckx moghen
 wesen dat icker yet dooz mach verclaren : oft zy
 nochtans sulcx niet en waren / soo wete ick even
 wel dat ick niet en lieghe in t'ghene ick segghe.
 Den Coninck is in zyn Doff / ende even wel heeft
 hy veel oozloghen ende swarigheden in zyn rijck :
 nochtans en laet hy daerom niet te blyben in
 zyn plaetse : alsoo hier oock / al zynder inde an-
 dere

dere wooninghen vele beroerten ende wilde fenj-
 nighe beesten / ende datmen het gctier booze/daer
 en comt nochtans gheen binnen dese wooninghe
 die haer soude doen rupmen / ende al doen zy
 haer/wat quellingshe aen / ten is nochtans niet
 dat zy haer konnen verstoogen ende berooben
 van haeren vrede / om dat de passien nu alreede
 soo gheslaghen zyn dat zy vreesen daer weder te
 comen / want zy uypgaen tot haerder schade ende
 nederlaghe. Het heel lichaem doet ons wee/maer
 is het hooft wel te pas / daer en is gheen schade.
 Ick spotte met dese ghelijckenissen / om dat zy
 my niet en voldoen:maer ick en weter gheen an-
 dere : Weyst dat ghy wilt t'ghene ick gheseyt heb-
 be / is waerachtigh.

H E T III, C A P P I T T E L.

Daer zy uytlegt de groote werckinghen die
 dit voorseyde ghebedt by brenghet : men
 moet hier aendachtigh wesen , ende op de
 vverckingen vvel letten, vvant het verschil
 tusschen dese ende de voorgaende is seer
 vvonderlijck.

NW dan naer dat wy gheseydt hebben dat die
 Pepelken nu ghestorben is met groote ghe-
 nuchte en vzeught/dat hy ruste ghevonden heeft/
 ende dat onsen Oeere Iesus in hem leeft : laet
 ons gaen sien wat leven dat hy nu leydt/oft wat
 verschil datter nu is ende tusschen den tijdt doen
 hy selve leefde : want uyt de werckinghen sullen
 wy mogen mercken oft al dat wy gesept hebben
 waerachtigh is. En soo veel als ick verstaen kan

soo zijnt dese / die ick segghen sal. **E**rst een ber-
 getentheyt zijns selfs : want het waerachtelijck
 de siele dunckt / dat zy niet meer en is ghelijcke
 gheseyt is / midts / dat zy geherlijck sulcx is / dat
 zy haer selven niet en kendt / noch oock en ghe-
 denckt datter booz haer noch Hemel / noch leven /
 noch eere en is dooz dien dat zy haer selven ree-
 nemaal besteedt heeft om te beneerlijghen t'ghene
 dat Godt aen gaet / sulckx dat het schijnt dat de
 woorden die onsen Heere haer gheseydt heeft (te
 weten dat zy soude waer nemen de saecken die
 hem aengaen / ende dat hy haer saecken soude
 gade slaen) hun crachte ende werck alreede heb-
 ben ghebrucht. Alsoo dat zy gheenderleye sorghe
 en draeght van al t'ghene datter soude moghen
 gheschieden / maer heeft sulcke vzernde berghe-
 tentheyt / dat haer alreede dunckt (ghelijck ick
 gheseydt hebbe) dat zy niet meer en is / noch oock
 en soude begheeren te zijn / ten maer als zy wiste
 dat dooz haer de eere ende glorie Godts eenigh-
 sins soude moghen vermeerderc worden / want
 om sulcke oorzaecke soude zy gheerne haer leven
 ten besten gheben. En denckt niet / mijn Doch-
 ters / dat zy daerom achter laet maer te nemen
 het eten ende slapen (d'welck haer gheen cleyne
 quellinghe en doet) ende alles te doen dat haer
 naer haeren staet toe staet te doen : dat wy seg-
 ghen is te verstaen van intwendighe dinghen /
 want vande upwendighe wercken is seer luttel
 te segghen : want veel eer ist haer pijn / te sien dat
 het niet te bedieden en heeft t'ghene haere sterck-
 heden vermoghjen. Al t'gene dat zy weet te stre-
 ken ten dienste ons Heeren / en soude zy niet ach-
 ter laeten te doen om geen dincx ter werelt. Ten
 tweeden heeft zy een groote begeerte om te lijden :
 nochtans alsoo niet dat haer dit ongherust soude
 maec.

maecten / ghelijck te bozen / midts dat de beger-
 te die in dese zielen blijft / dat den wille Godts in
 haer ieden gheschiede / soo wterlijck groot is / dat
 zy vooz het alderbeste achten ende ontfanghen /
 al wat zijne Majesteit haer toe schickt : Ist dat
 Godt wile dat zy lijden sullen / in Godts naem:
 in dien niet zy en quellen hun niet ghelijck zy te
 bozen deden. Dese zielen oock hebben een groote
 inwendighe blijfchap als zy verbolghe worden /
 met veel meerder vrede dan wel hadden de gene
 daer wy hier boven aff ghesproken hebben : noch
 zy en draghien gheen vbandtschap tegen de gene
 die hun verbolghen / maer meer een sonderlinghe
 liefde : sulck als zyse souden sien in eenighe be-
 nautheit oft pijn / zy dat seer teerelijck geboelen /
 ende met goeder herten ende seer ghewiltghelijck
 die Gode soude bevelen : ende zy souden hun ver-
 bigden / al wierden zy selve berooft vande gratien
 die zy van Godt ontfanghen / als hijse hun lieden
 wilde gunnen / op dat zy de Goddelijcke Maje-
 steit niet en vertoornen. Wat my aldermeest
 verwondert is / gelijk ghy ghesien hebt / de groo-
 te pijn es berdziet d'welck zy gehad hebben / be-
 geerende te sterben om onsen Heere Jesum Chri-
 stum te mogen ghemeten : si dat nu de begheerte
 die zy hebben / om hem te dienen / es dat hy dooz
 hun mochte ghelooft worden / ende om proffijt te
 moghen doen an eenighe ziele / waert hun mo-
 ghelijck / alsoo groot is / dat zy niet alleen niet
 meer en verlanghen naer't sterben / maer begee-
 ren veel jaren te leven berdzaghende grooren ar-
 beydt / om te maecten (konsten zy) dat Godt dooz
 hun mochte ghelooft worden / hoe luttel dat het
 waere.

Ende al wisten zy sekerlijck dat hunne zielen /
 soo haest als zy uut de lichamen souden scheidten /

Godt souden ghenieten / dat en doeter niet toe-
 doock met het bepepsen van de glorie die de Dep-
 lighen genieten/want zy als dan daer niet en be-
 geeren te zijn. All: hun glorie is ghelegghen in ee-
 nighsing den gecrupsten te mogen helpen/waert
 hun mogelijck: insonderhepdt als zy sien da' hy
 soo seer vertroozt wozt / ende datter soo weynige
 persoonen zijn / die waerachtelijck zijn eere te
 herren nemen/ende gade slaen/wesende byz ende
 ontlast van alle andere saecken. Wel ist waer dat
 zy hun hier in somtijts vergheeren / ende verlan-
 ghen teerelijck Godt te ghenieten / ende te ghe-
 raecken uyt die ballingschap / bemerkende den
 cleynen dienst die zy doen: maer terstont keeren
 zy weder tot hun selven / overpepsende dat zy
 Godt altyt met hun hebben/ende daer mede bly-
 ben zy te bidden / en offeren aen zijne Majesteit
 den wil die zy hebben om te leven als de alder-
 sijnghenaemste ende costelijcste offerande die zy
 hem souden mogen schenken. Zy en hebben niet
 meer vreesse van de doode / dan van een soete op-
 ghetoghen heyt.

De oorzaecke hier van is / dat den ghenen die
 hun alsdoen sulcke begheerten gaf niet soo ober-
 groot verdziet / hun nu dese gheeft: hy zy ghebe-
 nedijt ende ghepepen inder eeuwigheyt.

Soo dat nu de begheerten van dese zielen / van
 geen vertroostingen noch sinacken meer en zijn/
 ghemerckt dat zy den Heere selve met hun heb-
 ben/den welcken nu in haerlieden leeft: ende ge-
 lijckt seker is dat zijn leven anders niet en was
 als een ghestadigh tozment/alsoo maect hy dat
 het ons oock zy / ten minsten mette begheerten:
 want hy leyt ons als crancke swacke persoonen/
 hoe wel dat hy/ alst van noode is / hun van zijne
 sterckheyt mede depl: / ende een ontslaghenthepdt
 van

van alle saccken geeft met een begeerte van altyt alleen te wesen / oft becommert in saeckē die strecken moghen tot proffijt van eeninhe ziele : zy en hebben geen dozzigheden / noch inwendige pijnen maer een teere ghedenckenisse ons Heeren Jesu Christi / ende souden wel willen anders niet doen als hem loven : ende als zy zyns vergheten / den selven Heere verweckt ende stoudt haer voort. Sulck datmen claerlijck siet / dat dit ingheven (ick en wetet anders niet te noemen) van het binnenste der ziele comt / ghelijck als gheseydt is van de dozzigheden : maer hier ist met groote soertigheyt / en nochtans en comtet niet / noch van de ghedachten / noch van de memozie noch van eenighe sake daermen af soude moghen drucken / datte de ziele van haren wegen yet toe gedaen soude mogen hebben : en dit is soo ghemeyn / ende soo dick wils als men daer nauw acht opghenomen heeft. Want ghelijck het vier / hoe seer dat niet wilt ontsteken / zyn blamme niet neder vaect / en slaet / maer om hooghe / alsoo merckten hier dat dese inwendighe beroerte van het Centre oft middelste der ziele comt / ende de crachten verweckt. Ende voozwaer al en waerder in desen wech des gebeds anders geen proffijt dan dat het kennen ende aenmercken van de sonderlinghe sozghē die Godt draeght / om zyn selven aen ons te moghen mede deelen / jae selve ons te bidden / dat wy by hem souden willen bliuē / sooduer wy dat alle de moyte diemen macht doen om te genieten de soete treckē van zyne liefde / seer wel bestede souden zyn. Ghy mocht / mijn Susters / dit een weynigh bezoeven / want ic meyne / als ghy comt tot dit ghebedt der vereeninghe / dat onsen Heere dese sozghē draeght / ten waere dat wy van onsen wegen ons vergaten inde on-

berhoudinghe van zijn gheboden. Als u dit ghe-
 beurt/ghedenckt dat het comt mit dese inwendige
 wooninghe / daer Godt in onse ziele is / enoe-
 looft hem seer / want het is seker dat dese boodt-
 schap van hem come als eenen brief gheschreven
 met sulcke liefde / ende in sulcker voeghen / dat
 hy wilt dat ghy alleen desen brief sult verstaen/
 ende r'ghene dat hy u daer in o'rbiedt. Ende
 daerom en wilt niet laeten eenighsins zijne Ma-
 jesteyt te antwoorzen/wat becom m'ringhen dat
 ghy uytwendighlyck mocht hebben / oft in wat
 geselschap dat ghy mocht wesen met andere per-
 soonen: want het dickwils ghebeuren sal dat on-
 sen Heere nu dese verborghen gratie sal toe seyn-
 den in't openbaer / ende de maniere om daer op
 inwendighlyck te antwoorzen is seer licht te weten
 doende eenigh werck van liefde / oft leughende
 r'ghene Paulus seyde : Heere / wat wil dy dat ick
 doen sal / Daer sal hy u in veel manieren leeren/
 hoe dat ghy hem sult moghen behaeghen : ende
 het is eenen wel ghelighen r'adt / mides dat het
 schijnt dat hy ons verhoort : en dien soeten treck
 maectt doozgaens de ziele bequaem om te doen
 dat wy gheseydt hebben met eenen vasten ende
 wel ghemoetten wil. Het onderscheyt datter is
 in dese wooninghe/is / datter by naer nimmer-
 meer bozrigheden en zyn / noch inwendighe be-
 roeringhen / maer de ziele is by naer altydt in
 ruste ende stilte : ende zy en heeft gheen achter-
 dencken dat den duybel soude alsulcke hooghe
 gratten conuen naer maerken / maer zy is wel
 versikert dat het Godt is : mides dien / ghelijck
 gheseut is / dat de sinnen ende crachten hier niet
 te sien en hebben/want zijne Majesteit heeft haer
 ondeckt aen de ziele / ende haer by hem gestelt
 in die plaetse / daer naer myn duncken/den duy-
 bel

vel niet en sal derten binnen comen / jae onsen
 Heere en salt hem niet toelaten: ende alle de gra-
 tien die onsen Heere aen de ziele alhier doet / zijn
 alsoo dat de ziele selve daer niet met allen toe en
 helpt / behalven alleenelijck / t'gene zu nu alreede
 ghedaen heeft / dat zu haer selven teenemael over
 gheeft inde handen Godts. Al het p'offijc dat on-
 sen Heere verleent aen de ziele / ende al dat hy
 haer leert / gaet met sulcke ruste en stille te werck /
 dat het my dunct te wesen ghelijck inde bou-
 winghe van Salomons tempel / alwaer gheen
 gherucht gheloozt en wert: alsoo gheschiet oock
 in desen tempel Godts den welcken is zijn woo-
 ninghe alwaer hy ende de ziele malkan deren ge-
 nisten met en over groote stille. Int verstant en
 is hier niet te soecken noch te voeren: want den
 Heere diet gheschayen heeft wilt dat het hier ru-
 sten sal / ende dooz een cleyn spleecken aenschou-
 wen t'ghene datter om gaet: want al ist dat on-
 der tusschen dit aenschouwen verlozen wort / ende
 datment niet toen laet te sien / dat is booz ee-
 nen cozen tijt / mits dat haer / naer mijn duncten /
 de crachten hier niet en verclaren / dan zu en wer-
 ken niet / maer zijn ghelijck als verlaghen. Ick
 ben bevoudere dat de ziele hier geconuen zijnde /
 alle de opghetoghentheden verliest alsoe wel ooc
 somtijds niet maer het verliesen vande opghe-
 togentheden ghelijck ick hier egge / is aengaen-
 de de upttoendigh werckingen / als van de stin-
 nen te verliesen ende de wermtz / want men seyt
 my dat dit maer eenen by-bal en is / ende dat zu
 metter daer niet verlozen en worden midts dat
 het inwendigh meer groept ende toenemt sulckz
 dat de opghetoghentheden ophouden / inder boe-
 ghen als ick geseyt hebbe / ende de ziele niet meer
 en is in dese opghetoghentheden / ende op-blieghe-
 den

gen des geests / oft isser somtijds / het is selden: ende bynaer altyt niet in't openbaer (gelijck dat van te bozen ghemeyn was) ende haer en dienen gheen oorzaecken van debotie / ghelijck zy plach: want sach zy een deboot beelt / oft hoorde zy een sermoon (d'welck by naer was ofter niet gehoozt en waer) oft musieck / alle dingen maecten haer verbaest / en dese opbligen / gelijck het arm Hapelken alit in verbaertheit is.

Maer nu oft het is om dat de ziele haer ruste gebonden heeft / oft om dat zy soo veel gesien heeft / in dese wooninge / dat zy haer van geen dinc en verstaet / oft om dat zy haer niet en vint in sulche eenigheyt / mits dat zy nu sulcke geseitshap heeft inmers / mijn Susters / ick en wete niet waer aen dat het lieght / noch waer om dat het is / naer dat onsen Heere haer heeft beginnen te toonen t'gene datter in dese wooninghe is / ende haer daer inne gestelt / dat haer de groote swachigheyt ontnomen is / die haer een groote pijn was / en van te bozen haer niet en verhaet: by avonturen dat den Heere haer heeft versterckt / verbreyt ende bequaem gemaeckt / oft by avonturen dat hy heeft in't openbaer willen te kennen gheben t'gene dat hy met sulcke doet in't heymelijck / ende dat om eenighe redenen die zijne Majesteit weet / in des dat zijn oordeelen te boven gaen al dat my hiet beneden kunnen verdencken. Mengaerde dese ende alle andere goede werckingen / daer wy af gesproken hebben in de verscheyde trappen des ghebedts / dese geeft Godt aen de ziele als zy hem naect met dien cus die de huyt begeerde / ende soo veel als ick verstaen kan / het is hier dat haer begheerte vervul: wort / t'is hier dat het water overvloedelijck ghegeven wort son den gewonden hert: t'is hier dat het duycken / d'welck hoe uyt liet om te besien

besien oft de wateren vermindert waren / den Olyf-tack bint tot een reecken dat zy vasten aertgrondt gebonden heeft in't midden der wateren ende tempeesten deser werelt. **O** Jesu / die begripen cost de groote dingen dieer zyn inde Heylige Schryftuere / om desen vrede der ziele te kennen te gheven. **O** mijnen Godt / midts dat ghy weet hoe veel ons hier aen ghelegen is / maect dat het de Christene menschen wel soecken mogen : ende dooz uwe barmherticheydt en ontnemet niet den ghenen die ghyt ghegheven hebt : want immers moeten zy altydt in achterdencken leven / tot dat ghy hem den waerachtighen vrede gheeft / en dat ghyse brenghet ter plaetsen daer men niet en kan upt ghehooren worden. **I**ck segghe den waerachtighen vrede / niet dat ick niet en wete welck dien is : maer om dat den eersten stryft soude moghen wedercomen / waert dat wy ons ontrocken van Godt. **M**aer hoe sulien dese zielen geint zyn / als zy sien dat zy noch souden koamen berooft worden van soo een groot goet : dit sal hun meerder sozghen doen dzaghen / ende sal maecten dat zy sterckte sullen trecken uyt de swachticheydt om dooz hun gebreck en onacht : saemheyt niet achter te laten yet te doot / van e'gene dacten te doen valt ten dienst Godts ende om hem meer te believen. **H**oe dat zy meer ghunsten ontfanghen van zijne Majesteit en meer bevoest en beouyt zyn over hun selven : en alsoo zy dooz de groot yeden Godts ghecregen hebben die yet kennisse van hunne misserien / en hunne sonden swaerder duncken te wesen soo int dat zy somtijts hun e'ogen niet en decven opheffen / gelijck den Publicaen : somtijts verlangē zy om te wesen als het eynde huns lebens / om in bersekertheyt te wesen / hoe wel dat zy rekont weder keeren tot de liefde die zy Gode toezagen /

dragen/begeerende noch te leven om hem te dienen/ghelijck gheseyt is/ ende van al t'ghene dat hun aengaet/betrouwen zy op zijne barmhertigheyt. Sontijds doet de groote menichte der gratien hun vercleppen/ende vreesen dat zy souden mogen ten gronde gaen / ghelijck ghebeure mer het schip d'welck te seer gheladen is. Ick seg u mijn Susters / dat hun gheen cruyten en ghebzken / behoudelijck dat zijer niet door ontruffen worden : maer zy gaen haest booz by / ghelijck het water oft ren ontveder/ende de stilte comt wederom. Want de teghenwoordigheyt ons Heeren die zy hebben doet hun dit al strack vergheten. Op zy ghebenedijt ende ghelooft van alle creaturen in des eeuwigheyt. Amen.

HET IV. CAPPITTEL.

Daer zy voleyndt , te kennen ghevende vvat het sichijndt dat onsen Heere voor heeft, doende aen de siele soo groote gratien: ende hoe noodigh dattet is, dat Martha ende Maria t'samen gaen. Het is seer profijtelijck.

Gdy en moet niet verstaen / mijn Susters / dat dese waerhinghen / die ick gheseyt hebbe / in sulcke sielen alrijt zijn in eenen staet : want daerom heb ick gheseydt / dat onsen Heere hun somtijts lere in hunne nature: ende ten schijnt anders niet / dan dat als van alle de feynighe dinghen van huysen te wooninghen des Casteels vergaderen / om hun te werken over de selve sielen / boozden tijde dat zyse niet en hebben konnen houden onder

onder hun macht. Het is waer dat dit niet la-
 en duert/enen dagh oft wat meer / ende dooz de-
 sen grooten oproer / die ghemeenelijck come upt
 rentghe oorzaecke / kunnen wel mercken wat
 dat de siele bindt dooz het goet geselschap d'welck
 zy heeft / midts dat onsen Heere haer gheeft een
 groote boozcomentheydt / om in gheene saecken
 haer te soecken te maectē om zijne dienst / oft in't
 goet booznemen d'welck zy heeft / maer het schijnt
 dat het meer groeyt ende vermeerdert wort / soo
 dat zy van het selve booznemen niet en wijcke ooc
 niet mette eerste beroeringe Ghelijck ick gheseyt
 hebbe / t'is selden : maer onsen Heere wilt / dat zy
 niet en verghete wat zy is / op dat zy haer altydt
 mach houden in oodtmoedigheyt / ende bekenne
 t'ghene zy zijne Majesteit schuldigh is / ende met
 enen kenne de groore gratien die zy van hem
 ontfanght / ende dat zy hem lofe. En pepst oock
 niet / al ist dat dese sielen soo groote begeerte ende
 ren soo vast booznemen hebben van om gheen
 dinck ter werelt enige onbolmaecktheyt te doen /
 dat zijer daerom niet veel en doen / jae oock son-
 den : dan niet willens wetens / want onsen Heere
 hun daer toe besonder bystande verleent. Ick
 spzeke van daghelijcsche sonden / want aengaen-
 de doobelijcke sonden die zy weten sulcke te we-
 sen / daer zijn zy by aff : hoe wel zy niet verskere
 en zijn / dat zijer gheen en hebben die zy niet en
 weten / het welck hun gheen cleyn verdziet en
 is. Het is hun oock groote pijn te sien de sielen die
 verlozen gaen : ende al hebben zy goet betrouwen
 dat zy van die ghetal niet zijn en sulken / noch-
 tang als zy ghedencken van sommighe daer de
 schyfture af melt / die schenen seer begracjt te zijn
 van Godt / ghelijck Salomon / die soo groote ge-
 meynschap hadde met zijne Majesteit / soo en
 konnen

konnen zy niet laeten grootelijck te bzeesen : en die van u lieden haer aldergherufte vint / dat die aldermeest bzeese : want soo David seyd : ghe-lucksaligh is den man die den Heere bzeest. Laet ons hem bidden dat hy ons altijt bewaere / dat wy hem niet en vertrooznen : dit is de meeste ver-sekertheyt die wy hebben moghen : hy zy geloofte inder eeuwigheyt. Amen.

Het sal goet wesen / mijn Susters / dat ick u verclaere het eynde waerom onse Heere soo groo-te gratie doet aen de siele in dese werelt : hoe wel dat ghyt hebt konnen vatten uyt de werkingen / ist dat ghy daer acht op gheslagen hebt. Ick wilt hier noch eens herhaelen / op dat niemant en peyse dat het maer en soude zyn om sulcke sielen te vertroosten ende doen berheughen / want dat waer een groote dolinge. Want zijne Majestejt en can ons ghyer meerder gratie er de troost ver-leenen / dan dat hy ons doe leven naerbolghen-de het leven d'welck zynen beminden Sone ghe-leydte heeft : sulck dat ick vooz seker houde / dat sulcke gratien dienen tot versterckinge van onse cranckheyt / om te lijden om zynent wil. Wy heb-ben alijdt ghesten dat de ghene die onsen Heere Jesu Chzisto aldernaeste zyn geyweest / zyn oock de ghene die aldermeest verdriet geleden hebben. Laet ons aer mercken t'ghene dat de alderglo-ricuste Moeder ende de glorieuse Apostolen ver-draghen hebben. Oec meyndy dat S. Paulus soude hebben konnen sulcken grooten arbejdt verdraghen : Wyt hem moghen wy mercken wat wercken dat de waerachtige bischoenen doen ende oock de contemplatie / als zy van Godt is / ende niet een verbeeldinghe oft een bedzoch des duy-bels oft heeft hy by aventueren hem hier mede te bzedden gehouden ende verborzen / om alleenelijck sulcke

sulcke bzeughden te genieten sonder yet anders
 te doent. Van gy siet wel dat hy niet eenen dach
 ruste en hadde / naer dat wy konnen verstaen/
 jae oock s'nachts selfs / want hy als dan zynen
 kost moest winnen. Ic ben seer vermaecht te sien
S. Peeter uyt de gebanckenisse comen / als onsen
 Heere hem beropenbaerde / ende hem seude / dat hy
 naer Roomen ghinck om wederom ghecrust te
 worden. Doyt en lesen wy den dienit van de feeste
 van dese gheschiedenisse / oft dit bzeughyt wy een
 sonderlinghe vertroostinghe te peysen / hoe **Sinte**
Peeter gesint bleef dooz dese gratie die onsen Heer
 hem dede : want terstondt ghinck hy ter doode/
 ende ten was gheen clepne bermhertighepdt des
 Heeren / te binden den ghenen diese hem aen dede.
O mijn Susters / aenmerckt hoe luttel de ziele
 (inde welke onsen Heere is op dese sonderlinghe
 maniere die wy gheseyt hedben) besoght is booz
 de eere / ende hoe verre dat het van haer is / dat
 zy sonde willen gheacht wesen in eenige dingen/
 verghetende soo merckelijck haere eyghen ruste
 ende schade. Ende ist dat zy langhen tijdt mee
 hem blijft in desen staet (ghelijck wel tiden is)
 soo sal zy ten lesten sulcke verghetenhepdt haers
 selfs hebben dat alle haer ghedenckenisse sal we-
 sen / hoe dat zy desen Heere sal moghen belieben/
 waer in oft waer mede dat zy sal moghen doen
 blijcken de liefde die zy hem toe draeght. Hier toe
 dient het ghebedt / **mijn Dochters** / hier toe dient
 het gheestelijck houwelijck / op dat altydt wer-
 ken uyt wercken spruyten moghen : dit is
 het waerachtigh teeken ende bewijs / dat
 het is een saecke ende gratie die van **Godt**
 comt : want het wy luttel baet te wesen seer
 eenigh ende vertroocken werckende met onsen
 Heere / booznemende ende belovende wonder
 dinghen

dinghen te doen tot zynen dienst / ist dat ick dan
 daer comende / als de oozsaerke haer verthoont/
 heel contrarie doe. Ick hebbe qualijck gheseyde
 dat het luttel baten sal: midts dat al den tijdt/
 alsmen met Godt is / groot pzooffijt mede bzenghet/
 ende dat al zyn wy cranck om naer der hant dese
 schoone booznemen te volbzengen / somtijts zyne
 Majestejt ons de gracie geeft selve teghen onsen
 danck: ghelijck dickwils ghebeurt / dat hy siende
 een ziele die seer bloode is / haer toe seynt eenen
 grooten arbejdt oft swarighejdt teghen haeren
 danck est van daer treckt met groot pzooffijt / ende
 naer-der-hant als de ziele dat ghewær wort / soo
 vergaet de bze se veel meer / soo dat zy haer pze-
 senteert tot den arbejdt. Ick hebbe willen seggen
 dat het seer luttel is vergheliken hy rghene dat
 veel meer is / ghelijck als de wercken ober een
 comen met den wil ende de woorden: ende de sie-
 le die niet en sal konnen al t'samen te wege bzen-
 ghen / dat zy allenskens boozdere / hooghende
 ende bzekende haeren wil / ist dat zy uyt het ghe-
 bedt begheert pzooffijt te trecken: Want tusschen
 dese mueren en sal gbern gheleghenthejt ghebze-
 ken om haer te oeffenen. Alenn erct dat hier meer
 verlanck aen hanght / dan ick u soude konnen
 uytleggen: werpe u ooghen op den ghecruyften/
 ende het sal u al luttel schijnen te wesen. Ist dat
 onsen Heere zyne liede aen ons heeft doen blijc-
 ken mette wercken ende met sulcke schrickelijcke
 tozmenten / hoe comt dat ghy hem met woorden
 meynit te paven? Wildy weten wat dat is
 oprecht ghesteijck te wesen? Tis zyn selven
 slaben Godts maken op dat hy ons gheteekent
 hebbende met zyn mercktecken des D. Cruys/
 mochte betcoopen booz slaben van al de werelt/
 ghelijck hy t heveest is / ghemercka dat ghy hem
 uwe

utwe bypfghelyt oberghegheben hebt. ende daer in
 en sal hy u gheen onghelyck doen / maer groote
 gracie : ende ten zy dat de zielen hun daer toe be-
 gheben / nimmermeer en sullen zy groot proffyt
 doen: midts dat/ghelyck ick gheseyt hebbe / al het
 fondament van dese bouwvinghe oodmoedighheyt
 is ende ist dat die daer niet oprecht en is / onsen
 Weere en false niet willen seer hoogh op trecken/
 uyt byese dat het niet teenemael in d'asschen en
 en valle/efi dat sal tot uwen voordeel zyn. Daer
 om dan / mijn Susters / op datter goede founda-
 menten mochten wesen / dat elcke van u lieden
 soecke ende arbeide de alderminste te zyn / ende
 de slabe vande andere / ondersoekende hoe ende
 by wat middel ghy hun soude kunnen bytuschap
 ende dienst doen ghemerckt dat t'ghene ghy hier
 en doen sult meer booz u is / als booz hun lieden/
 legghende sulcke vaste sterke steenen / dat die
 Casteel niet en valle. Ick segghe u ander-werf
 dat hier toe niet alleen van noode en is het fon-
 dament op het gebedt oft contemplatie: want ten
 zy dat ghy u praemt ende arbeit de deughden te
 vercrighen booz de oeffeninghe der selve / ghy
 sult altyt naentkens blijven : Ende Gode gabe
 dat het maer en waer te dorn om niet te wassen:
 want ghy weet wel dat die niet toen neemt / die
 neemt af / want ick houde booz onmoghelyck
 dat de liefde altyt soude kunnen blijven in eenen
 staet. Desal duncken dat ick alleenelyck spreke.
 tot de ghene die beghi men / ende dat zy naeder-
 handt sullen moghen rusten.

Ick hebbe u nu gheseyt / dat de ruste die sulcke
 zielen hebben inwendelyck / is o. n. die veel min
 nptwend. lyck te hebben.

Tot wat eynde meynde dat dienen die inghe-
 vinghen / oft om beter te segghen toebiasinghen
 ende

ende bootschappen die de ziele uyt haren Centre
 oft middelste seynt tot het volck van het Casteel /
 ende andere woouinghen / die daer zijn bupten
 haer wooninghe daer zy is / isset om dat zy sou-
 den slapen/geensins niet: Want op dat de crach-
 ten ende sinnen ende al datter lichamelijck is /
 niet en soude ledigh wesen / soo doet zy hun van
 daer meerderen stryft aen / dan zy bede doen zy
 met hun te lijden hadde: want doen en verstonde
 zy niet het groot ghetwin ende proffijt datmen
 crijght vande arbeiden / de welke by abonturen
 zijn ghetweest de middelen door de welke haer
 Gode aldaer heeft ghebracht. Ende alsoo hee ge-
 felschap d'welc zy heeft/haer gegeven heeft meer-
 der sterckte dan zy opt gehadt heeft (want ist dat/
 ghelijck Dabid seydt / wy hier met de Heplighen
 sullen heyligh wesen/daer en is geen twijffel aen/
 als wy een getworden zijn met de stercke door soo
 hooghe bereeninghe des gheests met onsen geest/
 soo sal zijne sterckheyt ons mede gedept worden:
 ende alsoo moghen wy merken de sterckheyt die
 de Hepligen gehadt hebben om te lijden en te stev-
 en/soo ist heel seker dat vande crachten die haer
 aldaer mede ghedeylt zijn een weynigh toe comen
 sal tot alle die binnen het Casteel zijn : jae oock
 tot het lichaem dat) het welck schijnt somtijdes
 zijn selven niet te ghevoelen / nochtans blijft het
 versterct door de cracht de ziele ontfanght als zy
 dynckt van den wijn uyt den kelder daer den
 bzuudgom haer ingheseit heeft / en niet en laet
 uytgaen : welke sterckheyt comt tot het cranck
 lichaem daer zy mede ghevoeght is : ghelijck de
 spijse die inde maghe comt sterckheyt geest aen
 het hoost ende aen het gheheel lichaem. Sulckx
 dat zy al haer leven groote pijn ende moete heeft:
 mit dat hoe zy meer werckt/hoe haer sterckheyt
 meerder

meerder wozt/ ende hoe oock meer wast den stryck
 diemen haer aendoet / ende nochtans dunct haer
 dat het al niet is. Hier uyt moesten comen de
 groote penitentien die verscheyde Heyligen ghe-
 daen hebben: sonderlinghe Sinte Maria Magda-
 lena/ die altyt soo ghemackelijck was opgeboet/
 ende den grooten pber tot de eere Godts die on-
 sen vader Elias hadde/ ende die S. Dominicus
 ende Sinte Franciscus hadden om zielen te ver-
 gaderen / op dat God soude gheprezen worden:
 want ick segge u dat zy niet luttel en moesten te
 lijden hebben/bergheten hebbende hun eygen sel-
 ven.

Dit is /mijn Susters / d'welck ick wel wilde
 dat wy beneerstighden te vercrighen / dat wy
 groote begeerten mochten hebben/ ende ons oef-
 fenden in't ghebede niet om vzeught te genieten/
 maer om de sterckhepdt te hebben om te moghen
 dienē en laet ons niet soecken te gaen door eenen
 onghებაenden wech / want op den lesten soudē
 wy dolē:ende dit wāer wā wat nieuws dat wy
 soudē peysen sulcke gratien te hebben door eenē
 anderen wegh / als den wegh ons Heeren Jesu
 Christi/ ende alder Heyligen. Stelt dat uyt utwe
 gedachten / geloofte wy dit Martha ende Maria
 moeten t'samen zyn om onsen Heere te moghen
 herbergē/ende altyt mede te hebben / ende om
 hem niet qualijck te ontfangen/ hem niet te eten
 ghebende/ ghelijckmen soude seggen van Maria
 altyt sittende aen zyn boeten/hadde haer Suster
 haer niet gheholpen. Sijn spijse is/dat wy in alle
 monieren/ die ons moghelijck zyn sullen / zielen
 versamelen / op dat zy moghen saligh worden/
 ende hem altyt loben. Ghy sult wy segghen twee
 dinghen. Het eerste/dat hy van Maria seydt/ dat
 zy het beste deel verkosē hadde. Maer dat is/ont

dat zy nu het officie van Martha gedaen hadde /
 dienende den Heere met zyn voeten te wasschen /
 ende die aff te drooghen met haeren haren : ende
 dunkt u dat het een clepne hersterlinge was vooz
 een soo groote Zouffzouwe / te gaen lanckx der
 straten / ende by abontueren alleen : want haer
 vierighypt en liet niet toe dat zy acht slaen soude
 hoe zy ghynck / ende daer naer te comen in een
 plarise daer zy noydt gheweest en was / daer-en-
 boben te verdzaghen het affront van den Phar-
 seus ende veel andere siende inde stadt een vrou-
 we van sulcke qualiteydt sulcke veranderinghe
 doen / ende dat onder soo boosen volck: want het
 was ghenoech al en hadden zy maer ghemerckt
 dat zy vzienschap hadde met onsen Heere / dien
 zy soo seer haeten / om haer te bozen te hzenghen
 haer voozgaende leven / ende dat zy haer nu wilde
 hepligh maecten : want het is claer dat dit niet
 en cost wesen sonder terstont te veranderen haer
 cleederen en al wat zy hadde : ist dat nu gheseyt
 worde tot persoonen die soo treffelijck niet en zyn
 wat sout dan gheweest hebben?

Ich segghe u / mijn Susters, dat het beste deel
 haer toeghtcomen is naer veel moften ende bes-
 sterbinghen : al haddet maer gheweest dat zy ha-
 ren meester sog inden haer sach dat was haer een
 onberdzaghelijcke pijn / behalven noch den hert-
 sweert die zy leet in de doot ons Heeren. Ich hou-
 de van mijnene weghen dat de reden maerom dat
 zy niet en gheraecte tot het martyrie / anders
 gheen en was / dan om dat zyt ghenoech geleden
 hadde als zy hem sach sterben / om dat de jaeren
 die zy daer naer leefde haer waeren een grouwe-
 lijk royment / haer bindende van hem gheschep-
 den. Hier uyt is ghenoech te mercken dat zy niet
 altyt geweest en is met vzeught ende ghenuchte
 van

van contemplatie sitende neffens de boeten ons
 Deeren. Ten anderen suldy segghen/dat ghy niet
 en kont noch middel en hebt om de zielen te bren-
 ghen tot Godt/noch leeren / noch predicken ghe-
 lyk de Apostelen deden / soo dat ghy niet en weet
 hoe: Hier op hebbe ick somtijds gheanewooze in
 schrift / ende ick en weet niet oft het in dese woo-
 ninghe is gheweet: maer om dat ick geloofte dat
 het een saecke is die u inde ghedachten valt/mee-
 de begeerten die onsen Deere u gheeft / soo en sal
 ickt niet laten hier noch eens te seggen. Ick heb-
 be u dan op een ander plaetse gheseydt / dat den
 duvel ons somtijts groote begeerten in gheeft/
 op dat wy ons hant niet slaen en souden tot t'ge-
 ne dat ons vooz comt ten dienste Godts in t'gene
 dat ons mogelijk is / ende dat wy ons te breden
 souden houden/hebbende alleenlijck de begeerte
 tot de om moghelijcke dingen. Ick laet staen dat
 ghijer veel toe konde doen met u ghebede : en
 soecke niet proffijtelijck te wesen aen alle de wercke/
 maer alleenlijck aen de gene die in u geselschap
 zijn / ende alsoo sal het werck meerder zijn / om
 dat ghy aen hun meer ghehouden zijt. Bedyndy
 dat het een cleyn winste is dat uwe ootmoedig-
 heyt ende besterbinghe soo groot is/ende dat gu
 alle d'andere dient met een soo groote liefde tot
 hun / ende een soo groote liefde tot Godt/ dat de-
 sen vrant hun alle ontsteken / ende dat ghyse tot
 alle d'andere deughden beuwerct. Dit en sal geen
 cleyn proffijt wesen / maer eenen grooren ende
 Godt seer aengenaem dienst: den welcken hy wel
 verstaen sal/als ghy ez wercke stelt t'gene dat in
 uwe macht is / dat gu veel meer doen souc/waert
 dat ghy den middel hadt:ende alsoo sal hy u ver-
 ghelden / al oft ghy veel zielen gheuonnen hadt.
 Ghy sult segghen dat dit niet en is zielen bekee-

zen/om dat zy heel goet zijn. Wat wilt gy u dat aenzagen? hoe zy beter zijn/hoe dat hun lof-seggingen Gode aengenameer sullen zijn/efn hun gebeden proffijtelijcker boozden even-naesten. Ten lesten/Susters (hier mede sluytende) dat wy geen torens en boutven sonder fundament, want Godt en aensiet soo seer niet de grootheyt vande wercken/ als de liefde waer met die geschieden/efn als wy doen dat wy kunnen/zyne Majesteit sal maken dat onse macht dagelijckx meer en meer wassen sal/behoudelijc dat wy niet terstont morde en worden/maer dat wy dit luttel tijts van ons leven (d'welck by avonturen cozter sal zijn dan pe-mant van ons meent) onsen Heere inwendelijck efn uytwendelijck op offeren de offerande die wy kunnen:want zyne Majesteit salt voeghen met zyn sacrificie / d'welck hy zynen Vader offerden booz ons aen het crups/op dat het mocht hebben de weerde die onsen wille verdient sal hebben / al ist dat de wercken cleyn zijn. Ick bidde zyne Goddelijcke Majesteit / mijn Dochters / dat hem beltebe/dat wy alle moghen gheraecken daer wy hem inder eeuwigheyt moghen loben, ende dat hy wy de gracie geve yet te mogen doen van t'gene dat ic u segge/dooz de verdienste zyns Soons/die leeft ende tegneert inder eeuwigheyt/ Amen.

Want ic segge u dat mijn beschaemtheit groot is/ sulcx dat ic u versoecke om de liefde ons Heeren Jesu Christi / dat ghy in uwe ghebeden dese arme sondareffe niet en vergeet.

Al ist dat ick dit hebbe beghost te schryven met de groote tegenheyt/die ick int beginnel verhaelt hebbe/nochtans naer dattet volpint is geweest/ soo hebbe icker groote vrenghit in getregen/ ende ick honde de moyte booz seer wel bestee/al ist dat ick wel kekenne dat zy seer cleyn is geweest. Efn
over.

oberpepsende / mijn Susters / utre nauwe beslo-
 tenheyt/ende u weynigh onderhoude/ ende dat de
 huyfingen in eenige van utre Cloosters niet soo
 wijt en zijn alst wel betamen soude/soo dunct my
 dat ghy troost ende vzeughē scheppen sult in dit
 gheestelijck Casteel: ghemerckt dat ghy oock son-
 der oozlof der Obersten daer moocht binnen gaē/
 en aldaer wandelen. tot wat uren dat het 3p. Cis
 wel waer dat gy niet en sult konnen gaen in alle
 de wooningen dooz utre eppen crachten/al dunct
 u dat ghyer seer groote h. bt/ten 3p dat den selven
 Heere des Casteels u binnen leyde:ende daerom
 bermant ick u/ist dat gy daer eenigh wederstant
 gheboelt / dat ghyer u niet teghen en stelt met u
 selven gemelt aen te doen/ mits dat ghy hem soo
 seer sout bedzoeben / dat ghyt wel dier becoopen
 soudt/en sout groote moyte hebben. Op bermant de
 oormoedigheyt seer/ende als gy oormoedigh sult
 wesen/en dat ghy u sult achte onweerdigh te wese
 te comen tot inde derde/sult ghy meer zynen goede
 mil winnen om u te stellen tot inde vijfde/en daer
 sult ghy hem soo wel mogen dienen/ dat ghy daer
 dicwils ingaende van hem gestelt sult wordē inde
 selve wooninge die bewaert wort vooz hem: daer
 gy noyt uyt gaen en sult/ ten 3p dat gy geroepen
 wort vande Prioizinne/wiens wil desen grooten
 Heere begheert dat ghy sult achten gelijck zynen
 eyghen. Ende al blijft ghy langhen tūt uyt dooz
 haer bebel/soo sal hy u altyt/als ghy weder comt/
 de poozte open houden. Ende als ghy eens ghe-
 leert zyt dit Casteel te ghenieten/ soo suldy in alle
 dingen rust vinden/al waeren 3p oock seer moye-
 lijck / op hope van daer weder te moghen comen
 sonder datter u permant sal konnen ontnemen. Al
 ist datter maer ghemelt en is van seven woonin-
 ghen/nochtans in elcke van die zynder vele / (wa

hoven / als bensden / ende beljden / met schoone
 hoven / fonteynen / ende doolhoven / ende andere
 lustighe ende vermaerckelijcke dinghen / soo dat
 ghy wel souwt willen u selven heel bet sijten in den
 grooten Godt te loben diese geschapen heeft naer
 zyn beelt ende ghelijckenisse. Ist dat gy yet goets
 bint inden schick dooz den welckē u daer al ken-
 nisse is ghegheven / ghelooft waerachtelijck dat
 het zyne Majestejt is diet gheseyt heeft om u te
 voldoen : aengaende het quaedt dat ghy daer in
 vinden sult / dat is dooz my gesejt. Om de groote
 begheerte die ick hebbe yet te doen om u te helpen
 dienen mijnen Heere ende Godt : soo bid ick u
 te leke veyen als ghy hier in sult lesen / dat ghy
 hem grootelijck wilt loben / ende bidden hem in
 mijn plaetse om vermeerderinghe van zyn **D.**
 Kercke / ende verlichtinghe der Ketteren: en booz
 my dat hy my wil mijne sonden vergheven/ende
 dat hy my trecke uyt het vagebier : want hy
 abontueren sal ick daer wesen / als u dit sal ghe-
 gheven worden te lesen / ist immers weerddigh ge-
 noegh om te lesen te worden / naer dat het van ge-
 leerde personen oversien sal zyn. **¶** De soo verre
 daer enige dolinge in bebonden wozt / dat is om
 dat ick niet beter en verstaē : want ick my in al-
 les onderwozpe t'ghene dat de **D.** Catholijcke A-
 postolijcke Roomsche Kercke is houdende / in de
 welke ick leve / ende yzotijete ende belobe te wil-
 len leven ende te sterben Godt den Heere zy eeu-
 welijck ghelooft ende ghebenedijde. Amen. Dit
 is gheschreven ende volcypndt in't Clooster van
S. Joseph in de Stadt Avila / in't jaer 1577. op
 Sinte Andrijc avont / ter eeren Godts / die leeft
 ende regneert inder eeuwigheyt. Amen.

ne
re
at
en
er
is
n-
at
te
in
te
en
u
pp
in
).
oz
de
pp
e.
e.
e.
re
n
l.
t.
l.
t.
t.
p
t

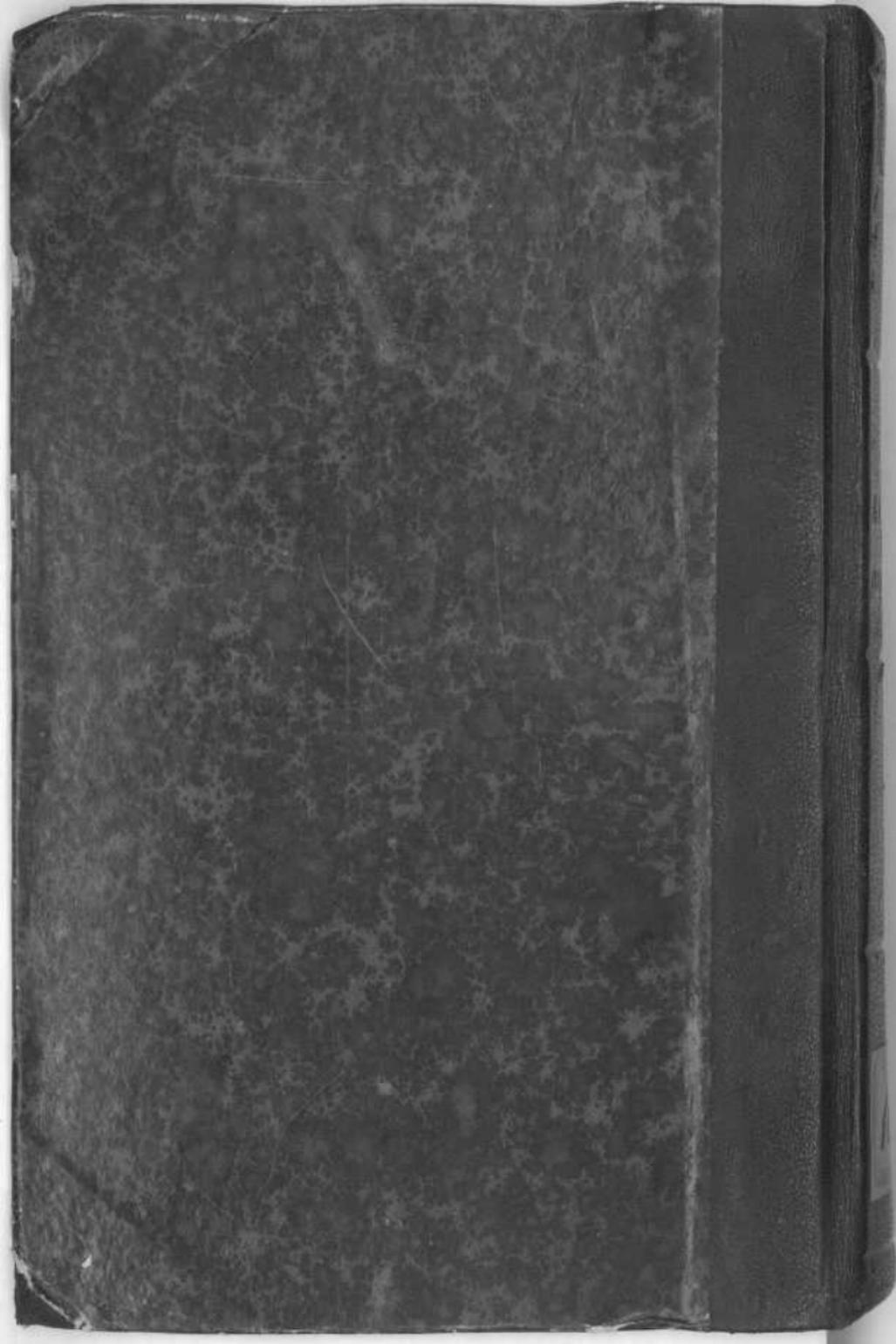
MARQUÉS DE SAN JUAN DE PIEDRAS ALBAS

BIBLIOGRAFÍA TERESIANA

SECCIÓN II

Obras de Santa Teresa de Jesús.

Número.....	1673	Precio de la obra.....	Ptas.
Estante.....	12	Precio de adquisición.	»
Tabla.....	4	Valoración actual.....	»

HET
CASTEEL
DER ZIELEN

1673.